

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Katedra psychologie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Korelace kresby postavy a kresby stromu

Correlation of human figure and tree drawings

Tereza Matoušková

Vedoucí práce: PhDr. Miroslav Klusák, CSc.

Studijní program: Psychologie

Studijní obor: B PS-SPP

2016

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Korelace kresby postavy a kresby stromu vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha, 15. 4. 2016

.....

podpis

Ráda bych touto cestou poděkovala panu PhDr. Miroslavovi Klusákovi, CSc. za jeho cenné rady, podnětné připomínky, neskutečnou trpělivost a motivaci.

Také bych ráda poděkovala všem vychovatelkám a vedení dětského domova za vstřícnost a autorům kreseb za jejich ochotu, bez jejich spolupráce by má práce nemohla vzniknout.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá kresbou stromu a kresbou postavy z projektivního hlediska. Vycházím z knih Zdeňka Altmana a věnuji se vzájemnému vztahu kreseb. Práce obsahuje základní charakteristiku metod a diskuzi o jejich vědeckosti. Popisují postup při zpracování knih a následně jsou uvedeny jednotlivé interpretace autorů kreseb. Kresby jsem sesbírала od patnácti adolescentů žijících v dětském domově. Na závěr popisují korelaci kreseb.

KLÍČOVÁ SLOVA

Projektivní metody, kresba stromu, kresba lidské postavy, korelace, validita, Zdeněk Altman, adolescenti

ANNOTATION

This bachelor thesis deals with the figure drawing test and the tree test from the projective point of view, based on the books written by Zdeněk Altman. I focus on the interconnection between these two kinds of drawings. The thesis contains the basic characteristics of these two methods and discussion about their scientific basis. I describe the process of using the books as manuals for drawing analysis. This thesis also contains results of drawing analysis and characterization of their authors. Fifteen adolescents placed in a children's home participated in research. In conclusion, I address the correlation of both drawings.

KEYWORDS

Projective methods, the tree test, figure drawing test, correlation, validity, Zdeněk Altman, adolescents

Obsah

1	Úvod	6
1.1	Diskuze o vědeckosti projektivních metod.....	6
1.2	Metoda sběru dat.....	7
2	Volba teorie pro rozbor a výklad kreseb z hlediska projektivního.....	9
2.1	Téma korelace z pohledu Zdeňka Altmana	9
2.2	Stručná charakteristika kresby stromu	10
2.3	Stručná charakteristika kresby postavy	10
2.4	Teorie Johna Bucka.....	10
3	Úprava teorie pro rozbor a výklad kreseb.....	12
3.1	Položky kresby nevyskytující se ani u jediné kresby	13
3.2	Položky kresby vyskytující se u všech kreseb	16
3.3	Rozlišující položky kresby	17
4	Rozbory a výklady kreseb jednotlivých autorů.....	30
4.1	Izabela.....	30
4.2	Markéta.....	31
4.3	Nikola	33
4.4	Lucka	34
4.5	Vanesa	35
4.6	Monika.....	37
4.7	Natálka.....	38
4.8	Jitka	39
4.9	Lukáš	40
4.10	Martin.....	41
4.11	Jakub	43
4.12	Patrik.....	44

4.13	Pavel.....	45
4.14	Matěj.....	46
4.15	Oliver	47
5	Závěr.....	50
5.1	Korelace interpretací kreseb	50
5.2	Zjištění o interpretacích.....	50
5.3	Závěrečná diskuze	52
6	Seznam použitých informačních zdrojů	54
7	Seznam příloh.....	55
8	Seznam obrázků	201

1 Úvod

Téma mé bakalářské práce se nazývá Korelace kresby postavy a kresby stromu. Ráda bych na začátku přiblížila pojem korelace. Označuje vzájemný vztah, souvislost mezi dvěma jevy. Pokud jsou dva jevy v korelaci, změnou prvního se změní i druhý jev. Účelem mé práce je pokusit se zjistit, zda existuje korelace mezi kresbou postavy a kresbou stromu, přesněji mezi jejich interpretacemi.

Přesná formulace výzkumné otázky tedy zní: Existuje korelační vztah mezi interpretacemi kresby postavy a kresby stromu?

Kresba stromu a lidské postavy je projektivní metoda, při níž autor nevědomě promítá své psychické procesy a obsahy do dané kresby. Příručky k oběma metodám sepsal Mgr. Zdeněk Altman, který též pořádá kurzy k přiblížení dané problematiky. Obě metody jsou poměrně často používané mezi psychology, ale vědeckost je diskutabilní. Ráda bych touto prací a jejími výsledky přispěla k diskuzi týkající se těchto metod.

1.1 Diskuze o vědeckosti projektivních metod

Měli bychom se vyvarovat několika zásad při pracování s kresebnými metodami. Nebudeme je označovat za testy, není zjištěna a prokázána reliabilita a validita, sám Altman nás na kurzu upozorňoval, že označení test není vhodné a nerad ho užívá, výsledky bychom neměli brát za právoplatná tvrzení, spíše jako otázky vhodné k dalšímu prozkoumání. Kresba by neměla být interpretována jen z hlediska jedné významné kvality.

Vědeckostí projektivních metod se podrobně zabývá článek The Scientific Status of Projective Techniques (Lilienfeld, Wood, Grab, 2001). Podává přehled a soustřeďuje literaturu ohledně tří projektivních metod: Rorschachův test, Tématický apercepční test a kresba postav. Dle článku jsou metody hojně používány i v zahraničí, zvláště v klinické a forenzní praxi, zůstávají u řady psychologů základní součástí testové baterie, i přes kritiku těchto metod.

Co se tedy dozvídáme z článku o kresbě postavy? Existují dva hlavní přístupy ke kresbě postavy. První, dle citovaných autorů, vychází zejména z Machoverové, která usuzuje z izolovaných kvalit kresby (kvalitativní přístup), např. absence rysů obličeje znamená depresi, husté stínování impulzivní agresivitu atd. Druhý přístup vychází do značné

míry z práce Koppitzové, je založený na skórování faktorů nalezených v kresbě a interpretace je jejich shrnutím (kvantitativní přístup). Dále podává výsledky ohledně reliability, která se různí napříč studiemi. Kahill podrobuje hypotézy Machoverové a nenachází vztahy mezi většinou kvalit v kresbě a jejich interpretacemi, např. mezi zdůrazněním uší a paranoií, mezi zdůrazněním vlasů a sexuálními problémy a dalšími. Ani ostatní výzkumníci nenachází korelace mezi kvalitami kreseb a jejich interpretacemi tak, jak je uvádí Machoverová. Validita těchto testů je zde tedy neprokázaná. Schmidt se vyjadřuje k druhému přístupu. Kvantitativní přístup se díky skórování vyvaruje patologických negativních označení (na rozdíl od Machoverové) a závěry mohou být osobnostními znaky, validita metod je popsána jako mírná.

Inkrementální validita označuje jev, kdy metoda přináší poznatky nad rámec jiné metody. O této validitě je v článku také řeč v souvislosti s inteligencí a kresebnými schopnostmi, zajímavé je však zjištění, že žádné studie se nevyjadřují o tom, že by kresebné metody přinášely informace nad rámec psychiatrického rozhovoru a osobnostních dotazníků.

Inkrementální validitou se budu zabývat i já v rámci mé práce. Je přínosné používat dvě kresebné projektivní metody? Co se dozvím o osobnosti autora z interpretace kresby stromu, když následně provedu ještě interpretaci kresby postavy? Budu hledat odpovědi na tyto otázky a na závěr se je pokusím zodpovědět.

1.2 Metoda sběru dat

Metody jsou vhodné pro osoby starší 14 let. Výzkumný vzorek by měl být homogenní, abych jednotlivé autory mohla mezi sebou porovnávat a přihlížet ke specifickým dané skupiny. Rozhodla jsem se pro respondenty z jednoho dětského domova, kde žije 15 adolescentů, z toho 8 dívek a 7 chlapců. Od každého z nich jsem získala dvě kresby, jednu kresbu stromu a jednu kresbu postav. Získala jsem dohromady 30 kreseb ke své práci (viz obrázky 1 – 30), které jsem podrobila interpretaci.

Dětský domov se nachází v menším městě. Stejně jako ostatní domovy v České republice je rozdělen do „rodinek“. Každá rodinka žije ve svém bytě v rámci velkého domu dětského domova, byt má 4 dětské pokoje, větší obývací pokoj propojený s kuchyní a sociální zařízení. V bytě se po službách střídají čtyři vychovatelky, které se starají o 6-8 dětí.

Kresby jsem nasbírala během tří návštěv domova. Kresbu jsem zadávala individuálně každému účastníkovi zvlášť v kanceláři vychovatelek. Předložila jsem jim papír, tužku, gumu a požádala je o kresbu stromu se zadáním: „Nakresli mi, prosím, strom, který není jehličnan ani palma. Nakresli ho tak, jak nejlépe umíš.“ Po dokončení jsem podala druhý papír, který byl uprostřed přeložený, a požádala je o druhou kresbu s instrukcí: „Nakresli mi, prosím, lidskou postavu na polovinu papíru“ a následovně: „a na druhou polovinu stránky, to už je poslední kresba, mi nakresli postavu opačného pohlaví, než je na první kresbě.“ Na závěr jsem se dětí zeptala, jak jsou staří, a vynesla jsem několik doplňujících otázek ke kresbě postavy (tázala jsem se na věk nakreslených postav, jejich rozpoložení a vzájemný vztah). Věk spolu s upraveným jménem jsem zapsala na opačnou stránku kresby.

2 Volba teorie pro rozbor a výklad kreseb z hlediska projektivního

Jak jsem již v úvodu zmínila, pracovala jsem s příručkami od Zdeňka Altmana. Volba tohoto autora byla poměrně samozřejmá. V České republice jako jediný zpracoval příručky k oběma metodám, jeho teorie je dostupná v podobě knih, které jsou dle mého názoru sepsány přehledně, srozumitelně a s řadou ukázek. V závěru mé práce bych ráda vzájemně porovnála interpretace jednotlivých autorů, i z tohoto důvodu je pro mě výhodné využít jednotný teoretický systém.

2.1 Téma korelace z pohledu Zdeňka Altmana

Prostřednictvím agentur, asociací i sám osobně Zdeněk Altman pořádá výcviky k těmto i dalším projektivním metodám. Sama jsem se zúčastnila výcviku Kresba postavy. Během víkendu s námi účastníky prošel teorií s řadou ukázek, které nejsou obsaženy ani v knize. Nejprínosnější pro mě byl celkový postup a náhled, jak ke kresbě přistupovat, co máme hledat, čeho si všímat, čemu naopak nepřikládat význam. Během výcviku jsme se pár slovy dostali i ke kresbě stromu, některé ukázky kreseb postav doplňoval kresbou stromu od téhož autora. V některých kresbách nám kresbou stromu dokazoval osobnostní charakteristiky vyložené z kresby postavy, další dvojice kreseb představoval z opačných důvodů. V první kresbě byl zřetelně popsán nějaký jev vyskytující se u autora, v druhé kresbě se neobjevila ani nejmenší známka stejného jevu. Např. v jedné kresbě postavy bylo několik kvalit obrázku, které bychom jasně vyložili jako agresivitu, kresba stromu navzdory kresbě postavy působila klidným dojmem a nebyl zde nalezen jediný znak, který by naznačoval agresivitu autora. Na výcviku se ke korelaci kreseb Altman vyjádřil tímto způsobem: „Překvapilo by vás, jak rozdílné mohou být závěry na podkladě dvou kreseb od téhož autora.“ Dále zdůraznil, stejně jako několikrát ve svých knihách: „Nemůžeme přistupovat k výsledkům testu jako k jednoznačně daným faktům, ale považujeme je spíše za hypotézy vyžadující ověření.“ (Altman, 2002)

Ke korelaci se také okrajově zmiňuje v knize Test stromu: „Dobře koreluje zejména s ostatními projektivními metodami (např. Lüscherův barvový test, kresba postavy, test ruky, ROR).“ Jiné informace ke korelaci ve svých příručkách neposkytuje.

2.2 Stručná charakteristika kresby stromu

„Test stromu umožňuje pohled na nejružnější části struktury osobnosti v celé jeho dynamice. Vypovídá zejména o Eysenckových faktorech osobnosti (introverze, extraverze, stabilita, neurotičnost), způsobech prožívání (zábrany, vnitřní konflikty, tenze), reagování, vztazích a přístupu k okolnímu světu, aspiracích apod.“ (Altman, 2002). Při tvorbě své metodické příručky vychází Altman z hlavního tvůrce projektivního Testu stromu Karla Kocha a jeho práce Der Baumtest a svých zkušeností.

2.3 Stručná charakteristika kresby postavy

„Kresba ženské a mužské postavy z projektivního hlediska vypovídá o vlastním sebepojetí, zejména o identifikaci s vlastní psychosexuální rolí a o postojích a vztazích k opačnému pohlaví, zprostředkovaně i k lidem obecně“ (Altman, 2011). I při vzniku této příručky se Altman dle svých slov snaží vycházet v co největší míře ze svých zkušeností, některé části ale přebírá od autorů H. J. Baltrusche a D. Ogdona. První zmiňovaný je autor verze: Figure-Drawing-Test, která je v současné době nejvyužívanější.

Každá z kreseb je zaměřena na odlišnou část osobnosti, ale zároveň se v některých bodech, jak uvidíme v jednotlivých interpretacích, protínají.

2.4 Teorie Johna Bucka

Kresbě postavy a zároveň i kresbě stromu se v zahraničí věnuje John Buck. Jeho test se nazývá House-Tree-Person test a je do jisté míry odlišný od Altmanových metod. Už z názvu testu je srozumitelné, že kromě kresby stromu a postav se kreslí ještě dům. Všechny tyto kresby autor zobrazuje na jeden papír. Po dokončení jsou mu kladeny otázky, které jsou předem autorem dané (ale mohou být pozměněny). Rozdílná administrace je i v zaznamenávání času (měří se čas, než začne autor kreslit po zadání, pauzy v kreslení, celkový čas), ke kterému se Altman ve svých příručkách nevyjadřuje. Dle knihy Johna Bucka je důležité zaznamenávání si pořadí, v jakém jsou jednotlivé části kresby kresleny. Klade na to větší důraz, než je zmíněno v příručkách, se kterými pracuji já. Ale i Altman zohledňuje, pokud jsou jako poslední nakresleny např. ruce nebo hlava. K interpretaci Buck používá v knize uvedený skórovací arch a rozlišuje 3 stupně deviace. První stupeň označuje pouze odchylku od běžné normy, je to spíše osobnostní znak, kterým se autor odlišuje od okolí. Druhý stupeň označuje možnou

patologii, potenciálně vážný problém u daného autora. Třetí stupeň označuje definitivně patologickou odchylku. Způsob administrace a interpretace mi u Buckeho přijde poněkud propracovanější, ale co se týče interpretací jednotlivých kvalit kresby, které jsou uvedeny v jeho knize, jsou obdobné jako u Altmana. Ten mi připadá však v interpretaci jednotlivých položek konkrétnější. Buck je více orientován na patologii a uvedené příklady se týkají pacientů s psychickým onemocněním, Altman mi přijde využitelnější pro charakteristiku běžné populace.

3 Úprava teorie pro rozbor a výklad kreseb

Seznámila jsem se s oběma Altmanovými příručkami, pročetla jsem si uvedené příklady interpretací a zkusila jsem interpretovat kresby, které jsem získala před vzorkem, se kterým pracuji v této práci. Při této pilotáži jsem si uvědomila, že by bylo vhodné vytvořit si jakýsi manuál, návod ke knize. Procházet s každou kresbou celou knihu by bylo nejen zdoluhavé, ale hlavně nepřehledné. Podle knih jsem si vytvořila tedy Seznam položek ke skórování kresby stromu (viz příloha 1) a Seznam položek ke skórování kresby postavy (viz příloha 2)

Nejdříve jsem si z příručky Test stromu vypsala jednotlivé znaky kresby, vše co lze na kresbě posuzovat, a ke každému znaku příslušné osobnostní charakteristiky. Vznikl mi tak dlouhý seznam položek, některé se opakovaly, některé se částečně opakovaly a doplňovaly. Položky jsem roztřídila do jednotlivých úseků (Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby, Umístění a velikost kresby, Tah, tlak, způsob vedení čáry, Kořeny, Základna, Pata kmene, Kmen, Koruna, Větve, Detail na kresbě) podle mého uvážení, které přesně neodpovídají kapitolám v příručce, opakující se a podobné položky jsem zredukovala. Některé se však opakují, protože jsou například v rámci dvou úseků. Při skórování jsem brala na tento fakt zřetel, aby nedocházelo ke kumulování určité osobnostní charakteristiky jen vlivem opakující se položky v seznamu. Vytvořila jsem tímto způsobem svůj Seznam položek ke skórování kresby stromu, který obsahuje 118 položek, některé z nich jsou pouze souhrnným názvem pro podkategorie, kde teprve podle podkategorie určujeme osobnostní charakteristiky.

Např. uvedu položku č. 91 s názvem Uzavřená koruna, která sama o sobě neodkazuje k žádné interpretaci. Je rozdělena na dalších 22 podkategorií, např. kruhová, uzavřená koruna, arkádovitá koruna, ohýbající se koruna, symetrická koruna a další. Teprve jejich určením získáme námi chtěné informace.

Při vytváření seznamu jsem si uvědomila, že by byla potřebná ještě legenda, do které bych nahlédla, kdybych potřebovala vědět jak určit danou položku, abych nemusela listovat v příručce a hledat v ní, čím je daný znak charakterizován. Legenda k seznamu položek ke skórování kresby stromu (viz příloha 3) zahrnuje popis některých položek, u kterých z jejich názvu není jasný jejich způsob zobrazení, a také jak určíme jednotlivé podkategorie.

Jako příklad vezmeme v úvahu opět položku č. 91. V legendě je napsáno, jak rozlišíme uzavřenou korunu – schematicky tvořená nejčastěji obláčkem nebo jiným tvarem, případně více či méně koordinovanou

spleť čar napojenou na kmen. Dále je zde definována i výše zmíněná podkategorie kruhová, uzavřená koruna – hladký, nezvlněný obvod.

Obdobně jsem postupovala při vytváření Seznamu položek ke skórování kresby postavy, oddělila jsem si své úseky (Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby, Znaky v kresbě, Formální a obsahová analýza, Velikost a umístění kresby, Vlastní postava a protipostava, Hlava, Střed těla, Končetiny, Detaily na kresbě), do kterých jsem roztrídila jednotlivé položky, které vzešly z příručky. I zde bylo nezbytné napsat Legendu k seznamu položek ke skórování kresby postavy (viz příloha 4)

Vypracování seznamů a legend je užitečné v následujících bodech:

1. Převedla jsem text příručky do stručnější a přehlednější podoby.
2. Umožňuje mi při rozboru postupovat systematicky a neopomenout tak na žádnou potenciálně důležitou kvalitu kresbu.
3. Poskytuje kód výkladu kvalit kresby jako příznaků kvalit osobnostních.

Každou kresbu jsem vyhodnotila dle příslušného seznamu a vyloučila jsem nepřítomné znaky. Seznam položek aktuálních k dané kresbě je přiložen v příloze (viz příloha 5 – 34). V dané příloze jsou i mé poznámky k průběhu kreslení.

3.1 Položky kresby nevyskytující se ani u jediné kresby

Níže uvedené položky se neobjevily u žádné kresby

Kresba stromu

1) Vysoká, přiměřená úroveň provedení	35) Menší, nejistě provedená kresba s přehnaně vysokou, nahoře zahrocenou a případně i různě deformovanou korunou
10) Realistická nebo výtvarně pojatá (umělecká) kresba	38) Tah
11) Absurdní, nesmyslná, nepřirozená, nevysvětlitelná kresba	c. roztřesená, ochable vedená čára
12) Ozvláštněné kresby, originalita za každou cenu, ukrytí se za naučené dovednosti, za vnější nápad	g. krátké, nesouvislé tahy
13) Velká rozmanitost výrazových prostředků	h. zdůrazněné horizontální tahy
19) Subjektivní hodnocení stromu	n. rozmáchlá sebevědomě vedená čára přetahující přes okraje listu papíru
f. kreativní	42) „Technická“ kresba provedená ostrou, přesnou obrysovou linkou
24) Znázornění prostoru	45) Obnažené, volně na zemi ležící kořeny
26) Umístění kresby do pravého horního rohu	46) Kořeny „protlačující se“ do hloubky
28) Umístění kresby do pravého dolního rohu	51) Nakloněná základna, vpravo i vlevo
29) Kresba na papíře rozloženém na šířku	53) Strom visící nad základnou
32) Kresba přesahující okraje papíru	54) Splývání s linií kmene
34) Nápadně malá kresba	56) Strom v dolíku
	60) Rozšíření vlevo
	62) Kuželovitý kmen, postupně zužující

- 67) Slabý kmen v porovnání s mohutnou korunou
- 69) Podepřený kmen kůlem nebo podepřené větve
- 74) Zkroucený kmen
- 75) Výdutě, zářezy, díry v kmeni, zlomená nebo oschlá větev
- 77) Nelze rozpoznat kmen a ani jedna větev
- 78) Kontury kmene
- a. stínování nebo zdůraznění kontury vpravo
 - b. stínování nebo zdůraznění kontury vlevo
 - e. zvlněná kontura vlevo
 - f. zvlněná kontura vpravo
 - g. oboustranně zvlněná kontura
- 79) Povrch kmene (kůra)
- c. jemná, měkká struktura, stínování
 - d. ostré tvary
 - e. oblé, uvolněné tvary
 - g. tmavý, vyšrafovaný kmen
- 82) Napojování, prostupnost a zakončování kmene a větví
- b. zaškrcení nebo naopak rozšíření větví, kmene
 - i. kresby s adekvátně regulovaným tokem energie
 - k. uzavřený kmen i větve, celek sestavený z částí
- 83) Degenerovaná forma kmene a větví
- e. přehlednost a řád v uspořádání koruny a ve struktuře větví
- 87) Otrhaná, zraněná, celkově potlačená koruna
- 88) Zdravá, plná koruna
- 91) Uzavřená koruna
- b. kruhová, uzavřená koruna
 - e. roztřesená, přerušovaná, najatá, nejistá linie
 - f. zdůrazněná pravá polovina koruny
 - i. ohýbající se koruna
 - k. koruna deroucí se výrazně směrem vzhůru
 - l. koruna poklesávající podél kmene
 - m. koruna podobná „atomovému hříbu“
 - n. koncentrická, sebestředná koruna
 - o. koruna rozdělená do obláčků
 - p. zkadeřená koruna
 - q. zmatené propletené čáry
 - r. vyšrafovaná nebo stínovaná (začerněná) koruna
 - t. uzavřená koruna vyplněná různými křivkami, tvary, ornamenty (bez logického úmyslu)
 - v. nejdříve vznik koruny a dodatečně kmen
- 92) Otevřená koruna
- a. dobře rozvětvená, ale neprodyšně obtažená koruna
 - b. větve jakoby se uzavírající kolem středu
 - d. paprskovité větve (extrémní varianta předešlého)
 - e. větve směřující přímo vzhůru
 - h. zmatená, nepřehledná spleť větví
- 93) Větve
- a. přiměřeně formované a rozmístěné větve
 - e. zmatená spleť větví
 - j. zakončení větví jemnými větvičkami
 - p. přehnaně kroucené větve, dlouhé křivky
 - s. větve vystupující do třetího rozměru
 - v. větve vyrůstající nízko na kmeni
 - w. rozšíření, otoky, zaškrcení (vyskytuje se i na kmeni)
- 95) Koordinace větví
- a. harmonické uspořádání
- 99) Exotické ovoce, více druhů ovoce na jednom stromě
- 100) Vadnoucí, zasychající listí, hnilý ovoce
- 101) Oběšenci, kostlivci a jiné morbidní doplňky
- 102) Znázornění větru
- 103) Letící ptáci
- 105) Zdůrazněné ovoce, případně mnoho ovoce v jinak chudé koruně
- 107) Vyšrafované, vyčerněné ovoce (listy)
- 108) Květy
- 109) Padající nebo spadlé ovoce, listí (příp. větve)
- 111) Symbolické významy
- a. žebřík
 - b. pták
 - c. houby
 - d. hnízdo
 - e. vejce
 - f. jablko
- 112) Naznačení krajiny (malá krajina)
- 113) Kresba celé krajiny
- 114) Kresba více stromů
- 115) Antropomorfizace
- 117) Palma, strom s palmovou korunou
- 118) Přítomnost znaků s opačnými významy

Kresba postavy

- 1) Přiměřená, realistická kresba bez varovných signálů
- 2) Nadprůměrná úroveň zobrazení
- 6) Dětinská kresba (záměrně stylizovaná kresba)
- 7) Kvalitní, ale výtvarně stylizovaná, nespontánní kresba, kresba nereálných postav (naučené šablony a kliše)
- 8) Karikatura
- 13) Prázdné postavy
- 17) Extrémní zdůrazňování symetrie
- 19) Hrubá asymetrie
- 20) Lidská postava je symetrická
- 22) Stereotypní opakování
- 31) Nesmyslné začarání celé postavy
- 32) Zcela zmatené kresby až nesmyslné čáranice
- 33) Změť nejrůznějších objektů, symbolů nebo nápisů, spojení více obrazů dohromady (kontaminace)
- 35) Výsledná kresba
 - h. konvenční
 - k. přehnaně vypracovaná
- 36) Vedení čáry
 - b. těžkopádná
 - e. bizarní čára
 - f. ochablé, extrémně nejisté až nejasné vedení čáry
 - l. nekoordinované klouzání tužky po papíře
 - m. zjevné problémy s vedením čáry
- 37) Závažné problémy s vedením čáry
- 39) Velké kresby
- 40) Postava se nevejde na papír
- 42) Malá postava, ale precizně provedená bez varovných známek nevyrovnanosti
- 43) Výrazně malá postava
- 45) Posun nebo zdůraznění pravé strany
- 51) Kresba z profilu pouze u vlastní postavy
- 52) Kresba z profilu pouze u protipostavy
- 53) Obě postavy z profilu
- 54) Zobrazení zezadu u vlastní postavy
- 55) Zobrazení zezadu protipostavy
- 56) Hlava z profilu, tělo zepředu
- 57) Poloprofil
- 59) Bizarní polohy těla
- 62) Nápadné odlišnosti v zevnějšku u vlastní osoby
- 73) Zveličování základních atributů maskulinity nebo femininity u obou postav
- 74) Předimenzované maskulinní znaky („hypermaskulinní“ postava) na vlastní mužské postavě
- 75) Přehnaně femininní znaky („hyperfemininní“ postava) na vlastní ženské postavě
- 78) Ženské znaky na vlastní mužské postavě
- 80) Opačné znaky na protipostavě
- 85) Odvrácené postavy
- 86) Odvrácená jen vlastní postava
- 87) Odvrácená jen protipostava
- 93) Vlastní postava oblečená, protipostava nahá
- 95) Věk zobrazené postavy
 - b. postava srovnatelného věku jako proband (u starších lidí)
- 98) Kresba vlastního dítěte
- 100) Zobrazení pohlavních orgánů, nahota
- 102) Prsa
 - b. velká nebo nápadně zdůrazněné prsa
 - d. mazání, stínování, jejich rozpačité nebo jen kradmé naznačení nebo naopak jejich zveličování, průhledný oděv s prosvítajícími bradavkami, maskování nebo zakrývání prsou kapsami, mašlí na copech apod.
- 103) Ochlupení
- 104) Transparace
- 109) Chybějící hlava
- 117) Chybějící obličej pouze u protipostavy
- 121) Obličej panenky, princezny, zvýšený důraz na make-up
- 122) Začernění obličeje
 - a. u vlastní postavy
 - b. u protipostavy
- 124) Nejasné rysy tváře
- 125) Přehnaně zdůrazněné rysy obličeje
- 126) Přehnaný, falešný úsměv
- 129) Vynechání očí
- 130) Vynechání oka z profilu
- 131) Zvednuté oči
- 136) Nos se zdůrazněním chrípím
- 138) Místo nosu jen dírky
- 142) Zdůraznění uší spolu se slabě nakresleným nosem a zveličenými očima
- 145) Plné rty, smyslné, žensky působící (u vlastní mužské postavy)
- 149) Předměty v ústech (např. cigarety, dýmky, párátko), pijácké nebo drogové motivy
- 156) Ženské vlasy
 - b. potlačený, spíše mužský typ účesu u vlastní ženské postavy
 - d. ženská postava kreslená mužem bez přiměřeného ženského účesu (vlasy vynechané nebo jen hrubě naznačené)
- 157) Mužské vlasy
 - a. zdůrazněné, nápadně vypracované vlasy kreslené mužem na vlastní postavě
 - b. na vlastní mužské postavě vlasy pečlivě provedené, na protipostavě odbyté
- 158) Vousy

- a. upravené vousy bez dalších varovných znaků
 - b. zdůrazněný knír
 - c. zdobné zvláštnosti (např. mušketýrská bradka, upravené licousy...)
 - d. zdůrazněné neoholené tváře, neupravený vous
- 159) Krk
- a. dlouhý a úzký krk
 - c. nápadně tenký a dlouhý krk
 - f. zdůrazněný ohryzek
- 160) Zdůraznění ochlupení, vlasů a obočí, podobný význam mívá i chybějící krk, nebo „býčí“ šije, rozšířené nosní dírky, vyplazený jazyk, bosé nohy
- 161) Mimořádně zdůrazněné svaly, výhružná gesta, vyceněné zuby, těžké boty, zbraně, výmluvné nápisy a ornamenty na oblečení
- 162) Ramena
- b. hranatá, zdůrazněná ramena
- 163) Celé tělo, trup
- b. široký tučný trup
 - e. kulatý trup
 - g. vyznačení vnitřní anatomie
- 164) Paže a ruce
- d. dlouhé, silné paže
 - e. nápadně zesílené paže se zdůrazněnými svaly (ve spojení se širokými rameny)
 - j. paže zakrývající u vlastní postavy pohlavní orgány (nebo u ženy i zkřížené ruce před prsy)
- 165) Ruce (celé dlaně)
- b. neobvykle velké, zdůrazněné ruce
 - c. ruce skryté v kapsách
 - f. vynechané ruce
 - g. zdůrazněná zaťatá pěst nebo agresivní předměty v ruce
 - i. ruce skryté v rukavicích
- 168) Nohy
- a. velmi dlouhé nohy
- 169) Chodidla
- a. vynechání chodidla
 - d. začátek kresby od chodidel
- 172) Přeražené nohy (bizarní detail)
- 173) Oblečení
- b. větší důraz na oblečení, módu nebo ozdoby než na samostatnou postavu
 - c. přehnaně detailizované oblečení, přeplněné, topící se v podružnostech
 - e. průhledné oblečení
 - g. dětský oděv, infantilní detaily (např. mašličky)
 - h. chybné úkony při kresbě prvků oblečení typických pro druhé pohlaví
 - i. kovbojské oblečení, policejní uniforma, kresby bojovníků
 - l. zdůrazněná vázanka
 - m. vlající vázanka
 - o. nápadná přezka
 - q. puntičkářské vypracování obuvi
 - r. zdůrazněný podpatek u vlastní mužské postavy
 - u. důraz na poklopec
- 175) Zdůrazněná dýmka a další předměty v ústech (cigareta, párátka...)
- 177) Detaily na kresbě – hůl
- 178) Detaily na kresbě - zbraně
- 179) Detaily na kresbě – taška
- 180) Naznačení základny
- 181) Kresba krajiny
- 182) Nesmyslné nebo různé málo přiléhavé doplňky
- 185) Mluvící postavy (s komiksovými bublinami s textem u úst), dramatické scény, žerty nebo obscenní motivy
- 186) Neslučitelné rozpory

3.2 Položky kresby vyskytující se u všech kreseb

Níže uvedená položka se objevila u všech kreseb. Tím pádem ji u jednotlivých autorů kreseb neskóruji. Osobnostní kvality, na které odkazuje, získávají všichni autoři, nerozlišuje mezi nimi, nemusíme se jí tedy dále zabývat.

Kresba stromu

Žádná položka se nevyskytovala současně u všech kreseb stromu. Poměrně často však v kresbách nebyla znázorněna základna (položka 49c), která svědčí o nezakořeněnosti, ztrátě půdy pod nohama a existenciální nejistotě. V příručce se Altman zmiňuje, že je

zcela běžné, že u dospívajících základna schází. Tudíž tuto položku neskóruji, pokud základna chybí, nepřikládám tomu žádný význam vzhledem k věku autorů mých kreseb.

Kresba postavy

Jediná položka, která se objevila u všech kreseb současně, je č. 50) Pohled zepředu.

3.3 Rozlišující položky kresby

Vyřadila jsem položky, v kterých nikdo neskóroval, a položky, které nehodnotím. Zbývající položky jsou právě ty, které určovaly osobnostní charakteristiky daných autorů. Některé se vyskytovaly velmi často, některé se objevily třeba jen u jednoho autora a tím jsou pro nás významnější. V uvedeném výčtu za danou položkou uvádím jména autorů, kde zaznamenáváme danou kvalitu.

Kresba stromu

- 2) Neohrabaná kresba s výraznými disproporcemi, zjevné potíže s napojováním částí a koordinací pohybů, nelogické pojetí (Natálka)
- 3) Odbytá, jednoduchá kresba (Izabela, Lucka, Natálka, Jakub, Patrik, Pavel, Matěj)
- 4) Schématická kresba (Izabela, Lucka, Jakub, Pavel, Matěj)
- 5) Stylizace (Monika)
- 6) Infantilní kresba (Markéta, Monika, Lukáš, Jakub, Patrik)
- 7) Zdánlivě bohatá kresba, zaplnění plochy povrchním mechanickým způsobem (Markéta, Vanesa, Monika, Lukáš, Patrik, Oliver)
- 8) Přiměřeně bohatá, pečlivě a pozorně vypracovaná kresba (Nikola, Jitka, Martin)
- 9) Přehnaně vypracovaná, úzkostlivě pečlivě provedená kresba (Markéta, Monika)
- 14) Zdůrazněné části (Monika, Oliver)
- 15) Mechanické spojování a opakování prvků, stereotypie (Markéta, Vanesa, Monika, Natálka, Jitka, Lukáš, Jakub, Patrik, Pavel, Matěj, Oliver)
- 16) Recese, humorné doplňky, slovní komentáře (Markéta)
- 17) Kresba s velkým množstvím oprav, překreslování, mazání, roztřesená kresba (Markéta, Monika, Oliver)
- 18) Tenzní, napjatá, neklidná kresba (Markéta, Monika)
- 19) Subjektivní hodnocení stromu
 - a. má sílu vzdorovat a překonávat zátěž, silný, stabilní (Izabela, Lucka, Monika, Jitka, Lukáš)
 - b. vratký, nestabilní, křehký, snadno zlomitelný, tenký, slabý (Markéta, Martin, Patrik, Pavel)
 - c. dere se směrem vzhůru, sebevědomý (Nikola)

- d. drží se při zemi, je tlačěn k zemi, zkroušený (Jitka, Jakub, Matěj)
 - e. nespoutaný (Nikola)
 - g. zubožený, asketický (Jitka)
 - h. nemocný, patologický, morbidní (Natálka, Jitka)
 - i. obyčejný, přirozený (Izabela, Lucka)
 - j. neobvyklý, exotický, nepřirozený, afektovaný (Nikola, Monika)
 - k. vstřícný, přátelský (Lucka)
 - l. agresivní (Oliver)
 - m. poddajný, přizpůsobivý (Nikola, Vanesa)
 - n. odmítavý, v opozici (Jitka, Lukáš)
 - o. pružný, ohebný (Nikola, Vanesa)
 - p. ztuhlý, zkostnatělý, rigidní (Izabela, Markéta, Jitka, Jakub, Pavel, Matěj)
 - q. otevřený, expandující (Vanesa)
 - r. uzavírající se, stažený do sebe (Izabela, Martin, Matěj)
 - s. potřebuje oporu, ochablý, klesá pod vlastní vahou (Oliver)
 - t. schází pevná půda pod nohama (Martin, Pavel)
 - u. osamělý (Jitka)
 - v. zmatený, nekoordinovaný (Monika, Natálka, Lukáš, Oliver)
 - w. topící se v detailech (Monika, Patrik)
 - x. těžkopádný (Jakub)
- 20) Zdůraznění směru vzhůru (Nikola, Vanesa, Pavel, Oliver)
- 21) Zdůraznění směru dolů (Monika, Oliver)
- 22) Zdůraznění levé strany (Markéta, Nikola, Vanesa, Jitka, Lukáš, Martin, Oliver)
- 23) Zdůraznění pravé strany (Nikola, Jitka)
- 25) Umístění kresby do levého horního rohu (Natálka)
- 27) Umístění kresby do levého dolního rohu (Nikola)
- 30) Velká kresba (Izabela, Markéta, Lucka, Vanesa, Monika, Lukáš, Jakub)
- 31) Kresba zaplňující celý prostor (Matěj)
- 33) Malá kresba (Natálka)
- 36) Způsob vedení čáry
- a. zdůraznění pohybu (Izabela, Nikola, Lucka, Jakub, Patrik)
 - b. důraz na formu (Markéta, Monika, Jitka, Martin, Pavel)

37) Tlak

- a. silný tlak (Markéta)
- b. slabý tlak (Natálka, Jitka, Martin)

38) Tah

- a. dynamický tah (Izabela, Nikola, Lucka, Jakub, Patrik)
- b. pomalý tah (Markéta, Monika, Vanesa, Jitka, Martin, Oliver)
- d. pevné, neváhající tahy (Izabela, Nikola, Lucka, Lukáš, Jakub, Patrik, Pavel, Matěj)
- e. kolísavé vedení, vágní linky, přerušované (Jitka, Oliver)
- f. dlouhé nepřerušované tahy (Izabela, Lucka, Patrik, Pavel)
- i. zdůrazněné vertikální tahy (Nikola, Vanesa, Patrik, Oliver)
- j. tahy směřující do středu koruny nebo doleva (Izabela, Jakub, Pavel, Matěj)
- k. opačné, odstředné nebo doprava směřující tah (Markéta)
- l. uvolněné vlnovité čáry (Nikola, Lucka, Vanesa, Monika, Lukáš, Martin, Patrik, Pavel)
- m. křečovitě, ostré čáry (Markéta, Monika, Jitka)

39) Opakované obtažené, zesílenou čarou zdůrazněné části kresby (Markéta, Jitka, Martin, Oliver)

40) Zdůraznění obrysu (Martin)

41) Způsob provedení obrysové linky – kontury kmene a zejména koruny

- a. nepřerušovaná, „hladká“, pevná obrysová linka (Izabela, Markéta, Vanesa, Natálka, Patrik)
- b. postupné uvolnění kontury (Nikola, Lucka, Monika, Lukáš, Martin, Patrik, Pavel, Matěj)
- c. prostupná, nespojitá obrysová linka (Jitka)

43) Šrafování, začernění (vybarvení tužkou) nebo stínování (Martin)

44) Znázorněné kořeny (Vanesa, Monika)

47) Mohutné, přebujelé až morbidní kořeny (Monika)

48) Kořeny jednou čarou (Monika, Lukáš)

49) Základna (Oliver)

50) Strom vyrůstá z dolního okraje listu (Izabela, Markéta, Jakub)

52) Zvýšený horizont (Vanesa)

55) Ochranný ostrůvek, strom na pahorku (Lukáš)

57) Široká základna paty kmene (Monika, Jakub)

58) Zeslabená, roztřesená nebo nedotažená kontura kmene u paty (Martin, Patrik)

59) Výrazně rozšířená pata kmene (Izabela, Nikola, Lucka, Jitka, Lukáš, Matěj, Oliver)

61) Rozšíření vpravo (Izabela, Markéta, Nikola, Lukáš)

- 63) Kmen u paty zúžený (Natálka)
- 64) Pokřivený kmen nebo kmen s nejistě nakreslenými obrysy (Monika, Jitka, Martin, Patrik)
- 65) Tenký kmen (Nikola)
- 66) Kmen nakreslený jen jednou čarou (Natálka)
- 68) Mohutný kmen (Izabela, Markéta, Jakub, Oliver)
- 70) Kmen skloněný vpravo (Pavel)
- 71) Kmen skloněný vlevo (Vanesa, Patrik)
- 72) Strom s řadou znaků zdůrazňujících levou stranu se výrazně naklání doprava (Jitka)
- 73) Přímý, paralelní kmen (Markéta)
- 76) Kmen jako u jehličnanu, prostupující celou korunou (Natálka)
- 78) Kontury kmene
- c. čárkované, přerušované kontury (Markéta, Jitka, Oliver)
 - d. měkce šrafovaná, nejasná kontura (Nikola)
- 79) Povrch kmene (kůra)
- a. úplně hladká kůra (Izabela, Markéta, Lucka, Vanesa, Monika, Lukáš, Martin, Jakub, Patrik, Pavel, Matěj)
 - b. drsná, hluboce zbrázděná kůra (Nikola, Jitka, Oliver)
 - f. nápadná pravidelnost připomínající ornament (Oliver)
- 80) Velký kmen s malou korunou (Markéta)
- 81) Kmen nižší než cca polovina koruny (Pavel)
- 82) Napojování, prostupnost a zakončování kmene a větví
- a. mohutný a široký kmen a větve (Jitka, Jakub, Oliver)
 - c. otevřené, „rourovité“ větve nebo kmen (Vanesa, Monika, Jitka)
 - d. neukončené větve (Vanesa, Jitka)
 - e. kmen otevřený shora (Monika, Jakub, Pavel)
 - f. kmen otevřený zdola (Nikola, Lucka, Jitka, Lukáš, Martin, Patrik, Oliver)
 - g. kmen otevřený z obou stran (Matěj)
 - h. otevřený kmen propojený s větvemi (Nikola, Jitka, Martin, Oliver)
 - j. uzavřený kmen, zablokovaný přechod mezi kmenem a větvemi (Izabela, Markéta, Vanesa, Patrik)
- 84) Koruna
- a. uzavřená kontura (Izabela, Lucka, Monika, Natálka, Lukáš, Martin, Patrik, Pavel, Matěj)
 - b. prostupná kontura (Lucka, Jitka, Jakub)

- c. tvar koruny s převahou pravé strany (Jitka)
 - d. tvar koruny s převahou levé strany (Jitka, Jakub)
- 85) Letní strom (Izabela, Markéta, Nikola, Lucka, Vanesa, Monika, Natálka, Lukáš, Martin, Jakub, Patrik, Pavel, Matěj, Oliver)
- 86) Zimní (holý) strom (Jitka)
- 89) Malá potlačená koruna (Markéta)
- 90) Přehnaně veliká koruna (Pavel, Matěj)
- 91) Uzavřená koruna
- a. uvnitř prázdná bílá koruna (Izabela, Pavel, Matěj)
 - c. jemně zvlněná, uvolněná obrysová linie koruny (Monika, Lukáš, Martin)
 - d. arkádovitá koruna (Izabela, Lucka, Jakub, Patrik, Pavel, Matěj)
 - g. zdůrazněná levá polovina koruny (Jakub)
 - h. symetrická koruna (Lucka)
 - j. shora zploštělá, stlačená koruna (Lukáš)
 - s. větve, ovoce apod. volně v koruně (Monika, Lukáš, Jakub, Patrik)
 - u. nesmyslné tvary koruny (Oliver)
- 92) Otevřená koruna (Vanesa)
- c. větve rozbíhající se od středu (Nikola, Martin)
 - f. poklesávající větve směřující dolů (Oliver)
 - g. vodorovné, stlačené větve nebo větve směrem vzhůru zkrácené, uťaté (Jitka)
- 93) Větve
- b. chudá struktura větví (Patrik)
 - c. chybějící větve (Izabela, Jakub, Pavel, Matěj)
 - d. malé, slabé větvičky rostoucí na silném kmeni (Markéta, Lucka, Vanesa, Lukáš, Patrik)
 - f. slabé, tenké větve (Markéta, Nikola, Lucka, Monika, Lukáš, Patrik)
 - g. silné, tlusté větve (Jitka, Oliver)
 - h. otevřené konce větví (Vanesa, Jitka)
 - i. rozšiřující se větve (Vanesa, Jitka, Martin, Patrik)
 - k. ostře zašpičatělé konce větví, trny, krátké ostré čárky v koruně (Oliver)
 - l. přímé, hranaté tvary větví (Jitka)
 - m. větve napojovány téměř v pravých úhlech (Patrik)
 - n. oblé, uvolněné křivky (Nikola, Lucka, Lukáš)

- o. zohýbané větve (Vanesa, Patrik)
- q. přerušované, čárkované větve (Jitka)
- r. větve jsou špatně nebo nejsou vůbec vzájemně propojeny (Lukáš)
- t. překřizující se větve (Nikola)
- u. větve rostoucí proti sobě (Jitka)
- x. oboustranně otevřené větve rozmístěné volně v koruně (Monika)
- y. uzavřené konce větví (Vanesa, Jitka, Martin)
- z. postupně na sebe napojované uzavřené větve (Oliver)

94) Směřování větví

- a. větve směřující vzhůru (Markéta, Nikola, Lucka, Vanesa, Oliver)
- b. poklesávající větve (Oliver)
- c. směřování větví od středu k okraji (Martin)

95) Koordinace větví

- b. disharmonické uspořádání (Markéta, Lukáš)
- c. nesmyslná koordinace (Jitka, Oliver)

96) Zvýšená pozornost věnovaná listí apod. (Markéta, Vanesa, Monika, Lukáš, Patrik)

97) Příliš velké nebo jinak nápadné listy, ovoce (Markéta, Jakub, Patrik, Oliver)

98) Zdůrazněné ovoce, listí apod. v nepovedené nebo chudé kresbě (Markéta, Monika, Lukáš, Jakub, Patrik)

104) Listy (Markéta, Nikola, Lukáš, Patrik, Oliver)

106) Ovoce umístěné volně v koruně (Jakub)

110) Různé doplňky (Izabela, Markéta, Oliver)

116) Jehličnan nebo kresba výrazně podobná jehličnanu (Natálka)

Kresba postavy

3) Odbytá, prázdná, maximálně zjednodušená kresby (Natálka, Pavel)

4) Nezralá, primitivní kresba (Izabela, Markéta, Lucka, Monika, Natálka, Jakub, Pavel, Oliver)

5) Chybné úkony nebo výrazné potíže při zobrazování lidské postavy (Jitka, Pavel)

9) Vyumělkovaná kresba s „falešnou“ kvalitou (Nikola)

10) Přezdobené kresby (Nikola, Vanesa)

11) Provokativní kresba (Monika)

12) Celkově bizarní způsob provedení (Izabela)

14) Obrana (Markéta, Natálka, Jitka, Matěj, Pavel)

- 15) Geometrizující pojetí (Markéta, Pavel)
- 16) Špatně integrované části kresby, hrubá asymetrie, výrazné disproporce (Pavel)
- 18) Zjevně narušená symetrie (Izabela, Nikola, Vanesa, Natálka, Lukáš, Jakub, Patrik, Oliver)
- 21) Důraz na tělesnou osu (Patrik)
- 23) Mechanické spojování a opakování (Markéta)
- 24) Začernování, stínování, šrafování, plastické znázornění (Izabela, Vanesa, Patrik)
- 25) Části postavy zdůrazněné nápadným nebo do celku odlišným způsobem zobrazení (Vanesa)
- 26) Nápadné nesrovnalosti ve velikosti jednotlivých částí (Markéta, Lucka, Jakub, Patrik, Oliver)
- 27) Opomenutí, vynechání nebo maskování podstatných jednotlivostí (Izabela, Vanesa, Patrik, Oliver)
- 28) Překreslování, gumování a opravování (Markéta, Nikola, Lucka, Vanesa, Monika, Lukáš, Martin, Oliver)
- 29) Komentáře (Izabela, Markéta, Monika, Jitka, Martin, Pavel, Matěj)
- 30) Nesmyslné, nelogické čáry kolem postav, řada zbytečných čar (Izabela)
- 34) Výraz kresby
 - a. odmítavý přístup (Jitka)
 - b. vstřícnost (Markéta, Lucka, Vanesa, Monika, Lukáš, Martin, Jakub, Oliver)
 - c. projevy rozpaků (Izabela, Markéta, Nikola, Natálka, Jitka, Martin, Patrik, Pavel, Matěj)
 - d. projevy obrany (Markéta, Natálka, Jitka, Martin, Pavel, Matěj)
 - e. provokace (Izabela, Patrik)
 - f. recese (Izabela, Natálka, Patrik)
- 35) Výsledná kresba
 - a. přiměřená (Jitka, Martin)
 - b. infantilní (Markéta, Vanesa, Jitka, Lukáš, Pavel, Oliver)
 - c. nejistá (Markéta, Monika, Jitka, Lukáš, Jakub, Pavel)
 - d. sebevědomá (Vanesa, Jitka)
 - e. odbytá (Natálka, Patrik)
 - f. zjednodušená (Markéta, Lucka, Natálka, Pavel)
 - g. stylizovaná (Nikola, Vanesa, Martin)
 - i. originální (Vanesa, Martin)
 - j. pečlivá (Markéta, Lucka, Monika, Lukáš, Martin, Matěj)
 - l. bizarní (Izabela, Pavel, Matěj)
 - m. patologická kresba (Izabela)

- n. záměrná (Vanesa)
- o. zodpovědná (Jitka)

36) Vedení čáry

- a. adekvátní (Natálka)
- c. jemná, měkká, tenká čára (Markéta, Lucka, Monika, Jitka, Marin, Jakub, Matěj)
- d. tenzní, napjatá čára (Izabela, Vanesa, Jitka)
- g. přerušovaná linie (Monika, Jitka, Pavel, Matěj)
- h. vícenásobné chybné tahy (Markéta, Jitka, Lukáš, Martin, Oliver)
- i. časté opravování, gumování nebo opakované obtahování (Monika, Vanesa, Lukáš, Martin, Oliver)
- j. nepřerušovaná, souvislá linie (Natálka, Jakub, Patrik)
- k. nadprůměrné sebevědomé vedení čáry (Patrik)
- n. zvláštní zacházení s obrysovou linií (Markéta, Vanesa, Lukáš, Oliver)

38) Výrazné rozdíly ve velikosti obou postav (Izabela, Nikola, Martin, Patrik)

- 41) Zmenšené postavy (Lucka, Natálka, Patrik)
- 44) Posun nebo zdůraznění levé strany (Nikola, Vanesa, Jitka, Lukáš, Pavel, Oliver)
- 46) Posun nahoru (Markéta, Patrik)
- 47) Posun dolů (Lucka, Jakub, Oliver)
- 48) Posun do levého horního rohu (Izabela, Natálka)
- 49) Posun protipostavy (Nikola)
- 58) Znázornění pohybujících se postav (Nikola)
- 60) Obtížné rozlišit vlastní postavu od protipostavy (Natálka)
- 61) Identifikace s oběma postavami (Natálka)
- 63) Kresba postavy, se kterou se nelze ani v představách identifikovat nebo která zjevně nemůže být partnerem/partnerkou (Izabela, Jakub, Patrik)
- 64) Devalvace vlastní postavy (Monika, Patrik)
- 65) Devalvace protipostavy (Izabela, Monika, Martin, Patrik, Pavel)
- 66) Interpretace obráceného pořadí vzniku kreseb (Natálka, Lukáš, Patrik)
- 67) Dobře zvládnuté a adekvátně rozlišené kresby obou postav (Nikola, Vanesa, Lukáš, Martin, Matěj)
- 68) Potíže se zobrazením opačného pohlaví (Izabela, Markéta, Lucka)
- 69) Potíže s kreslením ženských ňader (Matěj)
- 70) Potlačení většiny pohlavních znaků (Markéta, Lucka, Monika, Natálka, Patrik)
- 71) Nedostatečně vyjádřený rozdíl pohlaví (Lucka, Monika, Natálka, Jakub, Patrik, Oliver)

- 72) Zjevné potíže při zobrazování sexuálních charakteristik (Monika)
- 76) Problematické znázornění protipostavy – protipostava bez typických pohlavních znaků (Natálka, Jakub, Patrik, Oliver)
- 77) Protipostava se zdůrazněnými pohlavními znaky (Nikola)
- 79) Mužské znaky na vlastní ženské postavě (Lucka)
- 81) Zvětšená hlava (Markéta, Lucka, Vanesa, Oliver)
- 82) Nápadné rozdíly v kvalitě a způsobu zobrazení vlastní postavy a protipostavy (Nikola, Lucka, Monika, Jitka)
- 83) Protipostava menší (Izabela)
- 84) Protipostava větší (Nikola, Martin, Patrik, Oliver)
- 88) Protipostava je nápadně hůře zvládnutá nebo odbytá (Nikola, Jitka, Pavel)
- 89) Nápadně hůře zvládnutá je naopak postava vlastního pohlaví (Lukáš)
- 90) Agresivnost protipostavy (Monika)
- 91) Vynechání paží, špatné zvládnutí rukou u protipostavy (Monika, Jakub, Pavel, Matěj, Oliver)
- 92) Chybějící nebo nedostatečné detaily obličeje u protipostavy (Martin)
- 94) Nahá jen vlastní postava (Monika)
- 95) Věk zobrazené postavy
- a. postava srovnatelného věku jako proband (Izabela, Markéta, Monika, Lukáš, Martin, Oliver)
 - c. postava mladšího věku než probanda (Nikola, Natálka, Vanesa, Pavel)
 - d. postava staršího věku než probanda (Jakub)
- 96) Rozdíly ve věku mezi oběma nakreslenými postavami (Izabela, Markéta, Martin, Oliver)
- 97) Zobrazení protipostavy jako dítěte (Martin)
- 99) Zobrazení aktu, nedostatečně oblečené postavy (Monika)
- 101) Zobrazený pupík (Monika)
- 102) Prsa
- a. přiměřené, nijak nezdůrazňované zobrazení (Martin)
 - c. vynechaná prsa (Izabela, Markéta, Nikola, Lucka, Vanesa, Monika, Natálka, Jitka, Lukáš, Jakub, Patrik, Pavel, Matěj, Oliver)
- 105) Jedna postava s výrazně větší hlavou (Markéta, Nikola, Vanesa)
- 106) Kresbě hlavy je věnována zvýšená pozornost a je zdůrazněna více než ostatní části kresby (Lukáš, Martin, Matěj, Oliver)
- 107) Kresbě hlavy je věnována snížená pozornost a je zdůrazněna méně než ostatní části kresby (Jakub)
- 108) Zjevně špatně zvládnutá kresba hlavy (Lukáš, Monika)

- 110) Příliš velká hlava (Markéta, Vanesa, Oliver)
- 111) Příliš malá hlava (Jakub)
- 112) Primitivní zobrazení hlavy (Izabela, Markéta, Nikola, Lucka, Monika, Natálka, Lukáš, Jakub, Patrik, Pavel, Matěj, Oliver)
- 113) Potíže se zobrazením hlavy (Lukáš, Jakub, Pavel)
- 114) Výraz obličeje
- a. pozitivní usměvavý nebo neutrální výraz (Markéta, Lucka, Vanesa, Monika, Natálka, Jitka, Lukáš, Martin, Jakub, Patrik, Pavel, Matěj, Oliver)
 - b. výraz smutku, hněvu, mračení, slzy (Izabela, Nikola)
- 115) Vynechání celého obličeje (Pavel)
- 116) Chybějící obličej jen u vlastní postavy (Pavel)
- 118) Chybějící jen některé detaily obličeje (Izabela, Natálka, Martin)
- 119) Potlačené detaily obličeje, prázdná maska (Jitka)
- 120) Vyumělkovaný obličej, nepřirozená stylizace (Nikola, Martin, Matěj)
- 123) Varovné výrazy obličeje (Izabela, Nikola, Lukáš, Matěj)
- 127) Zdůrazněné nebo velké oči (Nikola)
- 128) Potlačené, malé, nepodařené, případně zavřené oči (Izabela, Lucka, Vanesa, Monika, Jitka, Natálka, Patrik)
- 132) Řasy (Markéta, Lukáš, Matěj, Oliver)
- 133) Husté obočí (Nikola, Jakub)
- 134) Nos (Nikola, Lucka, Vanesa, Jitka, Jakub, Pavel)
- 135) Zvýšený důraz na nos (Lukáš, Patrik, Matěj, Oliver)
- 137) Potíže se znázorněním nosu (Monika)
- 139) Chybějící nos (Izabela, Natálka)
- 140) Přiměřené a spíše nenápadné zobrazení uší (Lucka, Vanesa, Oliver)
- 141) Nápadné zvýraznění uší (Markéta, Pavel, Matěj)
- 143) Zdůrazněná ústa (Izabela, Patrik, Matěj)
- 144) Místo rtů jen úzká čárka (Jitka, Martin)
- 146) Široký úsměv znázorněný obloučkem prohnuté linky (Markéta, Natálka, Oliver)
- 147) Pootevřená ústa (Matěj)
- 148) Odchytky od normálního provedení úst (Izabela, Matěj)
- 150) Viditelné zuby (Monika, Matěj)
- 151) Nápadně zdůrazněná brada (Martin)

152) Nevýrazná brada (Pavel, Matěj)

153) Zdůrazněná, nekontrolovaná kresba vlasů, bujné neučesané vlasy (Izabela, Monika, Martin, Jakub, Patrik, Pavel)

154) Vynechání, potlačení vlasů (Vanesa, Matěj)

155) Složitý účes, nápadná vypracovanost a zdobnost vlasů, lokny (Lukáš)

156) Ženské vlasy

a. kontrolované, přiměřené, lehce zdůrazněné zobrazení vlasů na vlastní postavě (Nikola, Lucka, Jitka)

c. bujný, rozevlátý vlas na vlastní postavě (Vanesa, Natálka)

157) Mužské vlasy

c. zvýšený důraz na „divoké“ vlasy, vousy a ochlupení (Pavel)

159) Krk

b. dlouhý krk (Nikola)

d. krátký a tlustý krk (Izabela, Natálka)

e. zcela vynechaný krk (Patrik)

162) Ramena

a. znázornění ramen (Izabela, Nikola, Monika, Jitka, Lukáš, Martin)

c. drobná, úzká ramena (Vanesa)

d. nestejně velká ramena (Lucka, Jakub, Pavel, Matěj, Oliver)

163) Celé tělo, trup

a. neúměrně malý, potlačený trup (Patrik)

c. zmatený, zdvojený, často opravovaný obrys těla u vlastní postavy, případně nápadně tenký trup (Vanesa, Lukáš, Oliver)

d. hranatá postav (Markéta, Pavel)

f. rozpaky při ukončování spodní části trupu (Nikola, Monika, Martin)

164) Paže a ruce

a. ztuhlé paže, připažené (Nikola, Lucka, Vanesa, Jitka, Lukáš)

b. ochablé paže, pasivně spuštěné (Nikola, Lucka, Monika, Jitka, Lukáš, Martin, Matěj)

c. slabé, tenké, nevýrazné paže (např. znázorněné slabou, nejistou linkou) nebo velmi krátké paže (Monika, Lukáš, Matěj)

f. nestejně dlouhé paže (Patrik, Matěj, Oliver)

g. vynechání paží nebo rukou (Oliver)

h. vynechání paží v kresbě opačného pohlaví (Matěj)

i. paže v pravém úhlu k tělu (Markéta, Pavel)

165) Ruce (celé dlaně)

a. neurčité, špatně zvládnuté ruce (Izabela, Nikola, Vanesa, Monika, Natálka, Jitka, Patrik)

d. ruce skryté za zády (Oliver)

e. ruce kreslené jako poslední (Jakub, Pavel)

h. držení různých předmětů (Vanesa)

j. zesílené nebo nápadně opravované ruce (Markéta, Nikola, Martin)

166) Zobrazeny samotné prsty bez dlaní (Monika, Natálka, Pavel)

167) Začerněné dlaně, ruce v rukavicích nebo mimořádně nápadná a neobvyklá deformace rukou, nebo schované (maskované) dlaně v kapsách, za zády (Izabela, Oliver)

168) Nohy

b. velmi krátké nohy (Martin, Patrik, Pavel, Oliver)

c. nejistý postoj (Izabela, Nikola, Lukáš)

d. rozhodný postoj (Jitka, Jakub, Matěj)

169) Chodidla

b. zdůrazněná, veliká chodidla (Monika)

c. drobná chodidla (Vanesa, Natálka, Oliver)

170) Bosé nohy (Monika)

171) Chybějící nohy u opačného pohlaví (Jitka)

173) Oblečení

a. zdůrazněné, nadměrně vypracované oblečení (Izabela, Vanesa)

d. primitivní, nedostatečně znázorněný oděv (Matěj)

f. příliš velké oblečení (Jakub)

j. kresba princezny, manekýny (Vanesa)

k. zvýšený důraz na knoflíky (Nikola, Patrik)

n. zdůrazněný opasek (Vanesa, Matěj)

p. zdůrazněné boty (Jakub, Matěj)

s. zdůrazněné kapsy (Martin)

t. ozdoby, šperky, náhrdelníky apod. na vlastní osobě (Vanesa)

174) Zvýšená pozornost věnovaná doplňkům (Vanesa, Martin, Matěj)

176) Detaily na kresbě – květy (Vanesa)

183) Detaily oblečení nebo účesu (Nikola, Vanesa)

184) Zájem o detaily na úkor pozornosti věnované celku (Vanesa, Martin, Matěj)

4 Rozbory a výklady kreseb jednotlivých autorů

V této části se dostáváme k jednotlivým interpretacím. Ke každému autorovi uvádím v následujícím pořadí věk, interpretaci kresby stromu, interpretaci kresby postav, závěrečné porovnání obou interpretací, kde se budu snažit odpovídat na otázky, v čem se kresby shodují, vylučují či doplňují, a na závěr uvedu informace, které mi napsaly vychovatelky autorů. Ráda bych poznamenala, že jsem tyto informace obdržela záměrně až po mé práci na interpretacích, aby nedocházelo k ovlivnění mé osoby těmito fakty.

V interpretacích jsou v závorkách uvedena čísla, která odkazují k položkám kresby vypovídající o dané kvalitě (viz příloha 5 – 34).

4.1 Izabela

15 let

Kresba stromu

Izabelina kresba nám na první pohled dává najevo, že o sobě nechce příliš vypovídat (3, 4, 91a, 91b, pozn.), nemá zájem spolupracovat (3, 4, pozn.) nebo neumí kreslit (4, 50). Další znaky v kresbě jako uzavřenost až vyhýbání se okolí (19, 41, 84), nedůvěřivost (61, 91b), problematické vztahy, odpor k autoritě (61, 93) spolu s horší přizpůsobivostí (19, 59, 61) podporují fakt, že kresba je nasazená maska (4, 79, 91b). Pokud bychom měli něco dle odbyté kresby soudit, poukazovala by na nevyzrálou (50, 59, 68, 82), poněkud těžkopádnou (19, 59, 68) osobnost jednající na základě emocí a pudů (36, 68, 85). Jak jsem již ale výše zmínila, vysuzovat takovéto závěry na základě odbyté kresby by bylo velice nepatřičné a znaky rozpoznatelné v kresbě jsou dle mého názoru záležitostí obrany.

Kresba postavy

Dva nejvýznačnější znaky v této kresbě je obrácená protipostava oddělená tlustou, několikrát zdůrazněnou čarou a problém se zobrazením úst. První znak naznačuje velké problémy týkající se druhého pohlaví, potřebu jeho devalvace, rozpaky s ním spojené, sexuální konflikty nebo pohrdání druhým pohlavím (38, 65, 83, 96, 139, 167, 173, obrácení postavy hlavou dolů, oddělení zdůrazněnou čarou). Izabela označila věk protipostavy za „starší“, mohly by to být také konflikty s otcem či někým jiným

konkrétním. Několik částí kresby poukazuje i na provokaci (27, 30, 34, 167), ale díky emocionalitě, kterou na mě kresba působí, bych to k recesi nepřikláněla. Další významnou částí jsou několikrát obtahovaná, zdůrazněná ústa a jejich finální způsob provedení vypadá bizarně. Můžeme uvažovat nad problémy s oralitou (24, 27, 143, 148), které se mohou projevovat tendencemi k přejídání, obezitě, bulimii, kuřáctví nebo alkoholismu. Izabelina kresba naznačuje i psychické potíže (114), potíže s kontaktem s realitou (12), nejasné hranice mezi ní a okolím (29), silné vnitřní napětí (36d), až manické (30, 118) či depresivní stavy (118, 123). Izabela sama pocítuje nejistotu k sobě samé (18, 24, 27, 168).

Porovnání interpretací

Porovnání těchto rozborů kreseb je v podstatě nemožné. První kresba nám vypovídá zejména o obraně, autorka nechce o sobě něco prozrazovat. Z druhé kresby naopak máme možnost vyčíst mnoho informací a je pojata velice osobitým způsobem. Vysvětlila bych to tedy tak, že autorka se snažila mít rychle za sebou testovou situaci a kresbu stromu lze snadněji odbýt, při kresbě postavy se jí to už nepodařilo, kresba postav pro ni byla určitě náročnější, nejspíše i intimnější záležitostí. Kresba postav má dle mého názoru vypovídající hodnotu o osobnosti Izabely, kresba stromu nikoliv.

Informace o autorovi

Doba pobytu v dětském domově: 2 roky

Důvod pobytu v dětském domově: syndrom CAN – týraná, matka kvůli tomu odsouzená

Vzdělání: navštěvuje 8. třídu základní školy

Velice stručná charakteristika dítěte: aktivní, bystrá a milá, bývá i impulzivní a dokáže své problémy řešit zlostí a verbální agresivitou, emočně zraněná

4.2 Markéta

15 let

Kresba stromu

Kresba poukazuje nejvíce na nevyzrálost, infantilismus a primitivismus (možný až mentální defekt, 6, 50, 68, 80, 82, 89, 110), Markétě je sice jen 15 let, ale i tak je kresba

na nižší vývojové úrovni. Její myšlení je povrchní (7, 85, 104) a ulpívavé (9, 96, 104), více jej můžeme popsat jako schématické (73), málo spontánní (73), těžkopádné (68), materiální až přizemní (80). Markéta je v testové situaci nejistá (7, 9, 17, 37, 96, 110), pravděpodobně bude i v běžném životě, má totiž i potíže se sebeprosazením (80, 89, 93), je nerozhodná (17, 38b). Po nevyzrálosti nejvíce skóruje Markéta se zvýšenou úzkostností (9, 17, 18, 38c, 96), možné až obsese (9, 37, 96). Úzkosti mohou plynout z pocitů méněcennosti (89, 97), nevyváženého sebevědomí (80) a z pocitu tlaku okolí (68, 80). Markéta je špatně přizpůsobivá (15, 19, 61, 73) vůči okolí, jedná impulzivně, afektovaně, možná až agresivita (68, 80, 85) až vzdorovitě (61).

Kresba postavy

Markéta je značně nevyzrálá, sice je jí pouhých 15 let, psychosexuální nevyzrálost by byla tedy běžná, ale Markéta je dle kresby celkově primitivnější osobnost se sníženým intelektem (4, 23, 35, 110, 133, 146, 164), její sociální dovednosti jsou také dle některých znaků v kresbě snížené (15, 141, 164). V oblasti vztahů a sexu nedošlo u Markéty zatím ještě k ujasnění vlastní identity (68, 96, 102), o opačné pohlaví pravděpodobně ještě neprojevila zájem (28, 70, 96, 112, 132) nebo s ním zatím není schopna nějakým způsobem pracovat. Markéta si je sama sebou nejistá (35, 26a, 36b), citlivá (36c) až přecitlivělá (36, 141)

Porovnání interpretací

Obě interpretace korelují v označení Markéty jako nevyzrálé osobnosti, kdy kresba stromu dále rozvíjí popis jejího myšlení a kresba postav rozšiřuje nevyzrálost i na psychosexuální rovinu. Dále se shodují v nejistotě, která pro ní bude nejspíše i osobnostním rysem, nejen v testové situaci. Její zhoršené sociální dovednosti (kresba stromu) by mohly souviset se špatnou přizpůsobivostí, potížemi se sebeprosazením, pocitem tlaku okolí a impulzivitou (kresba postavy). Kresba stromu vypovídá navíc o její zvýšené úzkostnosti a pocitech méněcennosti.

Informace o autorovi

Doba pobytu v dětském domově: 5 let

Důvod pobytu v dětském domově: syndrom CAN - zanedbávaná

Vzdělání: navštěvuje 8. třídu základní školy

Velice stručná charakteristika dítěte: citově labilní, fixovaná na rodinu a sourozence

4.3 Nikola

16 let

Kresba stromu

Kresba působí určitou dynamikou. Vitalita vychází jak z pudů (36, 82, 85) a emocí (36, 85), tak je v kresbě řada prvků, kterým bychom mohli dát společného jmenovatele „elán do života“ – aspirace (19, 20, 94), směřování do budoucna, touha po novém, potřeba naplnění (20, 23, 104), aktivita až horlivost (20, 38i, 92). Nikola na okolí působí nejspíše jako spontánní (38a) a pozitivní (94, 104) člověk, který je oblíben v kolektivu (má schopnost empatie - 78, lehce navazuje kontakty a dobře se přizpůsobí - 19, 38l, 41, 93n). Neobvyklé umístění stromu do levého dolního rohu vypovídá o introverzi (22) a regresi (27), se kterou souvisí nevyzrálост (59). Nikola se možná snaží prosadit (38i, 92), ale její zatím slabé ego (65, 93f) není schopno bojovat proti autoritě a plně si prosadit nepodřízenost (59, 61, 79).

Kresba postavy

Nikola byla nejistá jak v testové situaci, tak si je patrně nejistá i sama sebou (18, 28, 58, 162, 168), její sebepojetí je nedostatečné a nevyrovnané (18, 112, 120). Neodpovídající sebepojetí by mohlo vyplývat ze sníženého sebevědomí (84, menší velikost postavy), potíží se sebeprosazením (28, 165a), z rozpaků z vlastního těla (18, 173) a z rozpaků s přijetím ženské sexuální role (10, 88, 95, 102). Vzhledem k Nikoly věku je nevyzrálост v oblasti sexu a vztahu (10b, 82, 163, 173) očekávatelná, stejně jako zvýšený zájem o sexualitu (77). Mužské pohlaví zatím nebere v potaz jako rovnocenného partnera do vztahu (38, 49, 77, 82, 84, 95, 105, 112). Kresby jsou značně stylizované (35, 114, 123, 183), Nikola se snaží získat obdiv, prezentovat se originálně (9, 10, 120), tudíž mohou být jen maskou (9, 120) – snahou nevypovídat o sobě příliš.

Porovnání interpretací

Obě kresby poukazují na psychickou slabost (slabé ego u kresby stromu, neodpovídající sebepojetí u kresby postavy), která by dle kresby postavy mohla být spojená s rozpaky z vlastního těla, z nejistoty k sobě samé a z rozpaků s přijetím ženské sexuální role, a na potíže se sebeprosazením. Částečně společnou oblastí obou kreseb by mohla být

pudovost a zvýšený zájem o sexualitu. Další osobnostní znaky plynoucí z kreseb se vzájemně nepotvrzují ani nevyvracejí. Kresba stromu vypovídá o Nikole jako o aktivní, pozitivní, oblíbené osobě a z kresby postavy se dozvídáme už jen o Nikoly snaze zaujmout okolí a nevyzrálosti v partnerských vztazích.

Informace o autorovi

Doba pobytu v dětském domově: 10 let

Důvod pobytu v dětském domově: syndrom CAN - zanedbávaná

Vzdělání: učí se na odborném učilišti, kuchařka - servírka

Velice stručná charakteristika dítěte: sangvinik, egoistická, nestálá, živá, citově povrchní, účelově zaměřená

4.4 Lucka

17 let

Kresba stromu

Lucky kresba je spíš maskou (4, 79, 91d) a obranou (3, 4, 91d), způsob provedení nám o Lucce mnoho neřekne. Jediný opakující se znak je přizpůsobivost (38l, 41, 79, 91d, 93n) a povrchnost (3, 4, 85). Ostatní charakteristiky z kresby se většinou vzájemně vylučují - nevyzrálost (59, 93f) a vyzrálost (91h), rozhodnost (38d) a nerozhodnost (93f), pudovost (82) a kontrolované chování (38f) – a tak bych mohla postupovat s většinou charakteristik z kresby. To vše vypovídá o kresbě jako o ničem neříkající masce.

Kresba postavy

Nejvíce Lucka skóruje v potížích s přijetím své ženské role (68, 71, 79, 82, 102), s čímž souvisí nepřipravenost na vztahy (28, 70, 82, 112). V kresbě jsou znaky i pro osobnostní nevyzrálost (4, 47, 71) a známky psychické nevyrovnanosti (41, 47, 162), na druhou stranu kresba dosahuje bodů i v přiměřené sebedůvěře (134, 140). Lucce je 17 let a všechny výše zmíněné charakteristiky dle mého názoru patří k danému věku a dospívání.

Porovnání interpretací

Obě Lucčiny kresby nemají příliš velkou vypovídající hodnotu. Kresba stromu přímo odkazuje na masku a v kresbě postavy jsou obvyklé charakteristiky jako potíže s přijetím své ženské role a nepřipravenost na vztahy (dle mého názoru typické pro daný věk) jako ve většině ostatních kreseb. V kresbě postavy ještě skóruje psychická nevyrovnanost a osobnostní nevyzrálost, tu vidíme i v kresbě stromu, stejně tak jako protikladnou vyzrálost, ale na ukazatele v kresbě stromu vzhledem k nasazené masce nebereme zřetel.

Informace o autorovi

Doba pobytu v dětském domově: 4 roky

Důvod pobytu v dětském domově: poruchy chování, neúspěšná pěstounská péče

Vzdělání: studuje na gymnáziu

Velice stručná charakteristika dítěte: klidná

4.5 Vanesa

18 let

Kresba stromu

Nejvýraznější rys, který vyplývá z této kresby, určuje Vanesu jako flegmatika, typického pohodlností, laxností a pasivitou (30, 38b, 44, 52, 71, 82d). Tomu naznačují i další prvky v kresbě jako přizpůsobivost (19, 38l, 79), introverze (22, 71), neprůbojnost (38b, 93d, 93y), nerozhodnost (38b, 93h) a liknavost (93h). Je snadněji ovlivnitelná vnějšími dojmy (82c, 92, 93h, 93i), ale i pudy a instinkty (44, 85, 93i), z toho vyplývá horší regulace vlastního chování (82d, 93h, 93i, 93y), která se projevuje občasným (usekané jen dvě větve směřující doprava) vzdorem vůči okolí, afektovaným a impulsivním jednáním (85, 93i), navzdory její flegmaticčnosti. Její myšlení je nevyspělé (nezvládnuté srdce stromu, 44, 82j, 93h), povrchní (7, 82c, 82d, 85), horší chápání souvislostí v realitě až útoky do fantazie (15, 20, 22, 52), nevyzrálost myšlení je vzhledem k jejímu věku, myslím si, přijatelná.

Kresba postavy

Vanesa se dle kresby jeví jako povrchní osobnost (10, 173a, 173b, 183, 184), přejí si působit dokonale (24, 28, 184), sexuálně dráždivě (156), vyžaduje uznání a obdiv od okolí (10, 173a, 173d), předvádí se (173a, 176), tváří se sebevědomě (35, 105, 134, 140), možné až narcistické (110, 173a) či histriónské (10, 173b, 173d, 183) ladění osobnosti. Překonává tím ale pravděpodobně pocity méněcennosti (18, 36b, 162), které zažívá díky nespokojenosti s vlastním tělem (18, 28, 110, 163), pocity nejistoty (18, 24, 27, 28, 36b, 36c, 165b, 169, 184) a úzkosti (24, 36a, 36b, 184). Vanesa je zatím nevyzrálou osobností (10, 35, 110, 173a, 173c, 184), ani plně nepřijala svou ženskou sexuální roli (95, 102), ale ve srovnání s ostatními kresbami je nejspíše v této oblasti a přijetí své role nejdále. Potíže nebo nějaké zábrany mohou být po sexuální stránce – pocity sexuální nedostačivosti (25), rozpaky z mužovi sexuální stránky či snaha o její potlačení (24, 27, 154) – nad těmito závěry uvažují právě z důvodu jiného způsobu provedení vlasů u vlastní postavy, lehce a jemně oproti silnému tlaku v ostatních částech kresby, u muže zase byly vlasy nakresleny, pak začárány a překresleny na kšiltovku maskující vlasy. Její nezvýrazněné vlasy mohou být ale jen součástí stylizace (183, lehce nakreslené vlasy mají přibližovat blond barvu vlasů modelky, viz komentář) a kšiltovka jen zakrývá nepodařenou část kresby (24).

Porovnání interpretací

Jediné v čem se obě interpretace shodují, je povrchnost a nevyzrálost osobnosti. Ostatní osobnostní charakteristiky se neshodují, neznamená to však, že by si v tomto případě protiřečily. Ve stručnosti: kresba stromu vypovídá o Vanese jako o flegmatikovi s jednodušším uvažováním, který se občas hůře ovládá a jedná impulsivně, kresba postav o určité exhibitivnosti, která má kompenzující charakter. Tyto vlastnosti si dokáží představit v souladu v rámci jedné osobnosti.

Informace o autorovi

Doba pobytu v dětském domově: 13 let (předtím kojenecký ústav)

Důvod pobytu v dětském domově: syndrom CAN – zanedbávaná

Vzdělání: učí se na odborném učilišti, cukrářka

Velice stručná charakteristika dítěte: poruchy chování a porucha osobnosti (dříve diagnostikován Aspergerův syndrom), hlučná

4.6 Monika

19 let

Kresba stromu

V této kresbě máme velké množství ukazatelů pro velkou nejistotu (7, 9, 14, 17, 44, 64, 96), ta může být zapříčiněna pouze testovou situací, ale pravděpodobně nejisté postavení pociťuje i v běžném životě. S nejistotou je propojena úzkostnost (9, 14, 17, 18, 38m, 96). Připoutanost k pudům a nevědomí (21, 44, 47, 82e, 85), možná i nevyřešené záležitosti v minulosti (pouze listy v levé straně směřují dolů, 21, 44, 64), se kterými slabé ego (21, 38b, 64, 93f) nedokáže pracovat, by mohly zapříčiňovat dané úzkosti. Schopnost uvažování je povrchní (7, 82c, 85, 93x), jednodušší až primitivní (6, 21, 44, 47, 48, 93f). Monika je nerozhodná (17, 38b, 64, 93f) a přizpůsobuje se svému okolí (38l, 41, 79, 91c). Pro své okolí může být charakteristická svou nedůsledností, pohodlností a pasivitou (30, 44, 91s, 93x).

Kresba postavy

U Moniky nalézáme hodně znaků pro psychosexuální nevyzrálост (71, 95, 101, 112, 153), obavy z dospívání (95), potíže s přijímáním sebe sama (95), vlastní role (71, 82, 95, 102) i role opačného pohlaví (82, 90, 129), rozpaky z navazování vztahů (65, 91, 112), nevyrovnanost v sexuální oblasti (70, 71, 72, 99, 163, 169). Potíže s přijímáním sebe sama i další výše zmíněné charakteristiky mohou vycházet z nejistého postavení (28, 35, 36c, 36g, 36i), pocitů méněcennosti a sníženého sebevědomí (36i, 64, 72, 112, 164c). V sociálních situacích je vůči ostatním nepřizpůsobivá (11, 99, 112) a své potíže se sebeprosazením (29, 165) řeší agresivnějším způsobem (11, 90, 150, 166, 169). Celá kresba je pojatá zvláštním způsobem a vypovídá možná jen o provokaci, nadsázce a recesi (64, 65, 94, 101), pak by neměla žádnou vypovídající hodnotu.

Porovnání interpretací

Pokud budeme uvažovat, že kresba postav není provokací a má vypovídající hodnotu, korelují kresby v nejistotě. Agresivnější tendence zobrazující se v kresbě postav by mohly souviset s pudovostí (kresba stromu), pocity méněcennosti, snížené sebevědomí

a potíže se sebeprosazením se slabým egem a úzkostmi. Kresba stromu doplňuje obraz osobnosti Moniky o nedůslednost, pohodlnost, nerozhodnost a jednodušší způsob myšlení, kresba postavy o potíže v psychosexuální oblasti. V čem se interpretace rozchází, je otázka přizpůsobivosti, kdy kresba stromu poukazuje na přizpůsobivost a kresba postavy na nepřizpůsobivost,

Informace o autorovi

Doba pobytu v dětském domově: 10 let

Důvod pobytu v dětském domově: syndrom CAN – zanedbávaná

Vzdělání: vyučena a pokračuje nástavbou, podnikání

Velice stručná charakteristika dítěte: aktivní, extravertní povahy, ve svém věku velice samostatná, na změny se adaptuje dobře, dominantní, sebestředná

4.7 Natálka

19 let

Kresba stromu

Natálka nakreslila místo listnatého stromu jehličnan i přesto, že se mě po mém zadání zeptala, zda to může být jehličnan, kdy jsem jí odpověděla, že nikoli a zopakovala zadání. Můžeme tedy usuzovat na snížený intelekt (2, 66, 76), obranu a neochotu o sobě cokoli vypovídat (3, 25, 116), špatnou přizpůsobivost (15, 76, 116) k testové situaci – špatná spolupráce a stavění se do opozice (3, 116), ale i jako osobnostní rys.

Kresba postavy

Kresba je velmi zjednodušená a odbytá. Čára byla jistě vedena, místo obličeje je jen smajlík. To vše vypovídá o Natálce přání nevypovídat, schovat se za schématickou kresbu, která nemá vypovídající hodnotu (3, 4, 14, 34, 35). Další možností je, že Natálka neumí kreslit (3, 4, 112, 165, 166) nebo nemá zájem spolupracovat (3,4). Kresby tohoto charakteru jsou obvykle bez projektivního významu. Pokud už bychom ho měli nějakému přikládat, bylo by to minimální rozlišení ženské a mužské postavy a kresba v opačném pořadí a pár dalších znaků, které poukazují jak k nejasnému sebepojetí (18, 41, 60, 61, 66, 102), tak na potíže s postojem k opačnému pohlaví (60, 66, 71, 76, 95, 139). Velmi obecně řečeno vzhledem ke kresbě.

Porovnání interpretací

Obě kresby se shodují závěry v obraně a neochotě vypovídat nebo Natálka disponuje jen velmi omezeným kreslířským umem. Vzhledem k charakteru obou kreseb bych opustila od dalších výše zmíněných interpretací.

Informace o autorovi

Doba pobytu v dětském domově: 6 let

Důvod pobytu v dětském domově: syndrom CAN - zanedbávaná

Vzdělání: učí se na odborném učilišti

Velice stručná charakteristika dítěte: klidná, introvertní dívka, citově založená, sociálně méně odolná, vstřícná, ochotná pomoci

4.8 Jitka

21 let

Kresba stromu

Už dosti výstižná je kresba zimního stromu (86), která poukazuje na strohého a vážného člověka držícího se podstaty (19, 59, 82a, 93g, 93i) se sklonem k depresím (19, 37, 92). Jitčiny vnitřní rozpory (95, 118) mohou vycházet z konfliktní situace mezi introverzí (22, 84d), uzavřeností a přáním aktivně (39, 93l) se prosadit (23, 84c, 93g, 93i) mezi ostatními (72, 92, 93y). Jitka se ale není schopná absolutně přizpůsobit svému okolí (15, 19, 39, 59, 79, 93l, 93u, 93y) a změnit či regulovat své chování (82d, 93h, 93i, 93u) i afektované jednání (82a, 82f, 93g, 93i, 93q), má slabou vůli (37, 64, 93y). Přání a z něj vycházející cíl, kterého Jitka nemůže dosáhnout spolu s její vysokou citlivostí (37, 41, 78, 82c) jí může působit úzkosti (38e, 38m, 78) a již výše uvedené deprese, které se mohou projevovat i vzdorem (19, 93y) a konflikty (93u) s okolím.

Kresba postavy

Jitka nakreslila hlavu a dál odmítala kreslit s komentářem, že to nezvládne. Jitku jsem podpořila, obrázek dokončila a dle mého názoru je to jedna z nejlépe nakreslených postav. Kresba dívky mi přijde ale šablonovitá, naučená, a tím pádem nevypovídající. Spolu s velkou neochotou kreslit a odpovídat na otázky po kresbě můžeme usuzovat na obranu a přání o sobě nevypovídat. Formální analýza nám o Jitce vypovídá jako o

nejisté, citlivé, úzkostné až přecitlivělé dívky (34, 35, 36c, 36g). Na projektivní hledisko vzhledem ke stylu kresby nebereme zřetel, ale i tak bych upozornila na mnohem hůře zvládnutou protipostavu, která by vypovídala o potížích ve vztahu, spíše až nepochopení významu opačného pohlaví (5, 82, 88). Výrazné potíže při zobrazování lidské postavy (5) také dále upozorňují na nepřijetí sama sebe, narušené sebevědomí a poruchu sebepojetí.

Porovnání interpretací

Z formální analýzy první kresby se dozvídáme o Jitčině nejistotě a zvýšené citlivosti, které jsou interpretovány i v druhé kresbě. Z druhé kresby vzhledem k její schematicnosti se dozvídáme pouze o nepochopení významu druhého pohlaví, možné je nepřijetí sama sebe a porucha sebepojetí, která by dokreslovala rysy osobnosti tak, jak je popsána v interpretaci kresby stromu.

Informace o autorovi

Doba pobytu v dětském domově: 10 let

Důvod pobytu v dětském domově: syndrom CAN - týraná

Vzdělání: vyučena a studuje druhý obor na praktické škole.

Velice stručná charakteristika dítěte: intelektové schopnosti jsou v pásmu podprůměru, bojí se odejít do samostatného života, neví si rady s běžnými věcmi, v budoucnu bude potřebovat dohled

4.9 Lukáš

15 let

Kresba stromu

V kresbě je několik rozličných ukazatelů. Lukáš má pravděpodobně nejistý vztah k sobě samému i ke svému okolí. Zakrývá nějaké vnitřní problémy (19, 91j, 96, 104), rozpaky (7, 104) a nejistota (7, 48, 96) nemusí plynout jen z testové situace, a vystupuje přehnaně sebevědomě (19, 30, 55), pravděpodobně kompenzace pocitů méněcennosti (91j) a úzkostí (55, 96). Snaha vyvýšit se nad ostatními (55) by mohla vycházet i z jeho povrchního (7, 85, 93r), nevyzrálého až primitivního myšlení (6, 48, 59, 93f, 93r). Na problematický vztah k druhým (61) usuzuji dle jeho schopnosti přizpůsobit se (38l, 41,

79, 91c, 93n), ale jsou zde i znaky pro nepřizpůsobivost (15, 59, 61), uzavřenost (84, 91c) až nedůvěřivost (61). Přizpůsobivost může být jen maskou (79, 98). Pro jeho chování může být typická i nedůslednost a pohodlnost (30, 91s, 93r).

Kresba postavy

Lukáš jako první postavu nakreslil opačné pohlaví – ženu. Opačný vznik kreseb u ženy můžeme interpretovat jako snahu prezentovat se některými mužskými atributy jako síla a ráznost, ale mužovi nepřináší nějaké zjevné výhody prezentovat se jako žena, spolu s dalšími znaky se můžeme domnívat, že Lukášovy potíže tkví v nevyjasněné psychosexuální identitě, možné až homosexuální preference (66, 102, 135, 155). Nepochybně s tím souvisí i pocity nejistoty (18, 28, 36n, 45, 168), rozpaky z vlastního těla (18, 28, 66, 163) a snížené sebevědomí (36i, 66, 89, 164c). Lukáš může také jednat impulsivně (28, 36h, 123) kvůli oslabené sebekontrolě (18, 113, 155).

Porovnání interpretací

Kresby korelují v nejistotě o sobě samém a vnitřních problémech – snížené sebevědomí, rozpaky ohledně svého těla, pocity méněcennosti a jejich kompenzace. Další charakteristiky (impulsivnost, problematický vztah k druhým, nedůslednost, primitivnější myšlení, homosexuální tendence a další, které jsou výše zmíněné a detailněji popsané) se neshodují, ale dle mého názoru je možné je skloubit a představit si tak Lukášovu osobnost.

Informace o autorovi

Doba pobytu v dětském domově: 9 let

Důvod pobytu v dětském domově: syndrom CAN - zanedbávaný

Vzdělání: navštěvuje 8. třídu základní školy

Velice stručná charakteristika dítěte: průměrně rozvinuté rozumové vlastnosti, věnuje se tanci, přál by si studovat na konzervatoři

4.10 Martin

15 let

Kresba stromu

Martina bych dle kresby označila za obvyklého introverta (22, 40), projevujícího se uzavřeností (19, 39, 84, 91) a citlivostí (37, 43), se sníženým sebevědomím. Ke sníženému sebevědomí mě přivádí několik vlastností, které z kresby vyplývají - Martin se cítí psychicky slabý (37, 64, 93y) a nejistý si svým postavením či vystupováním (19, 37, 43, 58, 64). Jelikož se zdá být i nerozhodný (38b, 43, 64), jako nejsnazší cesta (pasivita – 38) se mu tedy nabízí přizpůsobivost svému okolí (37, 38l, 41, 79, 91, 94). Jeho vnitřní svět zpracovává pudy (82, 85, 93i) a emoce (43, 85), kterému okolí dle Martina nerozumí (93y). Nemyslím si ale, že by jednal afektovaně. Na rozdíl od ostatních kreseb neskóruje Martin v povrchnosti, v nevyzrálosti, primitivnosti apod. a dokáže s tím tedy pracovat, možná i odstupem od reality do fantazie (22, 43, 84).

Kresba postavy

Pro Martina bude dle kresby typický nevyrovnaný vztah k opačnému pohlaví (29, 38), pociťuje na něm svou závislost (38, 84, 174), která v jeho případě nebude nejspíš závislostí na partnerce, ale bude se týkat matky nebo nějaké pečující osoby. Strádá z jejich nedostatečného kontaktu (92, 173) a právě kvůli tomu a potlačení své závislosti se snaží druhou postavu devalvovat, zneschopnit (96, 97, bosé nohy protipostavy). V oblasti sexu a vztahů je zatím nevyzrálý (65, 96, 144, 153, 163) a jeho jednání může být poněkud pudové (151, 153). Martin zažívá pocity slabosti (151, 162), omezené pohyblivosti (168), která by mohla přeneseně souviset se závislostí na opačném pohlaví, pocity nejistoty (36c, 36i, 184) a menší sebevědomí (36i, 84).

Porovnání interpretací

Kresby korelují v menším sebevědomí, pudovosti, pocitech nejistoty a slabosti. Kresba postavy dále vypráví o nevyřešené otázce k druhému pohlaví (možná matce) a o psychosexuální nevyzrálosti, kresba stromu o citlivosti, uzavřenosti, přizpůsobivosti, nerozhodnosti a fantazírování. Tyto osobnostní charakteristiky se nepotvrzují, ale také nevyvrací a dokáží si je představit v součinnosti v rámci osobnosti.

Informace o autorovi

Doba pobytu v dětském domově: 11 let

Důvod pobytu v dětském domově: syndrom CAN - týraný

Vzdělání: navštěvuje 9. třídu základní školy

Velice stručná charakteristika dítěte: průměrné intelektové schopnosti, temperamentní, rychlý, netrpělivý, velice rád sportuje

4.11 Jakub

16 let

Kresba stromu

Jakub se snažil pravděpodobně skrýt (4, 79, 91d, 98, 106) za odbytou kresbu, pravděpodobně kresbou nechtěl příliš vypovídat (3, 4, 91d), ale i tak je z kresby něco značné. Jeden z podstatných znaků je primitivita a nevyzrálost (6, 50, 68). S tím souvisí i jeho myšlení - těžkopádné (19, 68) a povrchní (3, 4, 85), hůře percipuje realitu, chápe souvislosti (15, 91s, 106) a přizpůsobuje se (15, 19). Je značně ovlivněn pudy (36, 68, 82, 85) a emocemi (36, 85), jeho jednání je tedy afektované a spontánní (38a). Kresba ale nepoukazuje na žádné úzkosti ani vnitřní problémy, Jakub má silné ego (19, 30, 82a), stabilní postavení (19, 38d, 57, 68). Další podstatné znaky typické pro Jakuba jsou pohodlnost (4, 91s, 106), nedůslednost (30, 91s), nedbalost (3).

Kresba postavy

V této kresbě se ukazuje nevyzrálost autora, mentální (4, 47, 71, 133, 153, 173p) i psychosexuální. Jakub ještě nedozrál k pochopení role žen ani své (71, 76, 102, 112, 153). Kresba hlavně ale poukazuje na větší vnitřní problémy zahrnující pocity nejistoty (18, 35, 36c, 47, 165), snížené sebevědomí (47, 111), nevyrovnané sebepojetí (18, 63, 162), pocity méněcennosti (111, 173f). To vše spolu s problémy s kontakty (107, 165), kdy se cítí odmítán (91) nebo neschopný navazovat kontakty (111, 113), vede dle znaků v kresbě k depresím (47, 107, 111). Jakubovo chování je ovlivněno pudy (111, 153), které nedokáže plně regulovat (18, 107, 111, 113).

Porovnání interpretací

Jakubovy interpretace se shodují v nevyzrálosti autora, která zahrnuje psychosexuální oblast (kresba postavy) i mentální (kresba stromu), dále se shodují v označení Jakuba za člověka lehkého ovlivnitelného pudy. Kresba postavy nám dále vypovídá o vnitřních problémech, pocitech nejistoty, pocitech méněcennosti a dalších, naproti tomu však

kresba postavy nepoukazuje na úzkosti a vnitřní problémy, ale na stabilní a silné ego. Mohlo by se zdát, že se tyto dvě interpretace vylučují, ale pokud se podíváme hned na první stanovisko v kresbě stromu, nalezneme snahu skrýt se a nevypovídat, tudíž protiřečící charakteristiky z kresby stromu můžeme považovat za pouhou masku. Kresba postavy navíc vypovídá o problémech s kontakty a tendencích k depresím.

Informace o autorovi

Doba pobytu v dětském domově: 3 roky

Důvod pobytu v dětském domově: poruchy chování, trestná činnost, sexuální deviace

Vzdělání: učí se na odborném učilišti

Velice stručná charakteristika dítěte: ADHD, agresivita, sport

4.12 Patrik

16 let

Kresba stromu

Rozporem v interpretaci u této kresby se může zdát fakt, že Patrik skóruje vysoko jak v dobré přizpůsobivosti (38l, 41b, 79, 91), tak ve špatné přizpůsobivosti (15, 93m, 93o). Vysvětlením může být to, že jeho přizpůsobivost je pouze maskou (19, 91d, 98), kdy se snaží působit na okolí v lepším světle (38f, 91d, 93o, 98) a zakrývá své nedostatky (97), sám je ale k okolí nedůvěřivý a uzavřený (41a, 71, 84, 91d, 93b, 93o). Jeho rigidita je pravděpodobně způsobená ovlivňováním jeho osobnosti pudy (36, 82a, 85, 93i) a emocemi (36, 85), jeho jednání je tedy spontánní, impulzivní až výbušné (38a, 93i). Jak jsem již výše zmínila, snaží se své chování regulovat (71, 93m, 93o), vytváří si obranu (3, 71, 91d, 96, 104) k zakrývání vnitřních problémů (96). Pravděpodobně díky tomu je zvýšeně úzkostlivý (93m, 93o, 96), psychicky slabý (64, 93f), nevyrovnaný (82j, 91s) a nejistý si svým postavením (19, 58, 64). Některé problémy mohou ústít i z jeho minulosti (64, 82j). Jeho myšlení je primitivnější (6, 82j, 93f, 93m) a povrchní (3, 7, 85).

Kresba postavy

Obě Patrikovy postavy působí velice zvláště, bizarně až patologicky. Patrik kreslil ale velice rychle, kresbu odbyl (18, 35). Své výsledné „čmáranici“ se ještě pohiňával. Tyto

maximálně odbyté kresby jsou většinou bez projektivního významu. Pokud bychom tak na kresbu pohlíželi, našli bychom v ní snad všechna negativní hodnocení. Tyto kresby jsou ale jistě odrazem nezájmu o testovou situaci (3, 112), neochoty vypovídat (3, 63) či recese (34, 64).

Porovnání interpretací

Zde bohužel nemůžeme porovnávat, jedna kresba má vypovídající hodnotu, která je poměrně obsáhlá, a způsob provedení druhé kresby neumožňuje interpretaci.

Informace o autorovi

Doba pobytu v dětském domově: 9 let

Důvod pobytu v dětském domově: syndrom CAN - zanedbávaný

Vzdělání: učí se na odborném učilišti, tesař

Velice stručná charakteristika dítěte: flegmatik, pomalý, netečný k činnostem, nespolehlivý, nepraktický, sobecký, emočně labilní

4.13 Pavel

17 let

Kresba stromu

Tato velmi zjednodušená kresba ihned vypovídá o Pavlovu záměru příliš o sobě nevypovídat (3, 4, 91a, 91d) nebo Pavel neumí (4) nebo nemá zájem (3) kreslit. I tak najdeme několik opakujících se či obdobných charakteristik, které mi připomínají „život ve vzdušných zámcích“ – fantazírování (20, 84, 90), potlačení přirozené vitality, smyslovosti a únikové tendence do světa snů, idealismus (81), povrchnost (3, 4, 81, 85), snaha obsáhnout co nejvíce, velikášství (81, 90), neschopnost navazovat interpersonální vztahy (93), uzavřenost (84), zhoršené vnímání a orientace v realitě (15, 81), kdy schází pevná půda pod nohama (19). Když opustí své vzdušné zámky, je přizpůsobivý svému okolí (38l, 41, 70, 79, 91d), dbá na dobrý dojem (38d, 91d) a je ochotný pomoci (70).

Kresba postavy

Pro Pavla bude typické méně vyspělé chování (4, 35, 153, 164i, 166) zahrnující infantilní sexuální postoj (5, 65, 88, 91, 95, 102, 112, 153) až negativismus k opačnému pohlaví (88, 91). Podle všeho jsou celkově jeho sociální dovednosti na nižší úrovni (15,

16, 112, 113, 141, 164c, 164i, 165), od nepřizpůsobivosti přes plochý a malý kontakt s okolím až k nedůvěře a podezíravosti. To vše může kořenit v Pavlových vnitřních problémech – osobnostní nevyrovnanost (5, 16, 36, 162), pocity nedostačivosti (5, 152, 164i), boje s pudy (16, 113, 153).

Porovnání interpretací

Interpretace se shodují jen v horší úrovni interpersonálních vztahů. Kresba postavy vypovídá o nevyzrálosti, osobní nevyrovnanosti a pocitech méněcennosti, kresba stromu však tyto znaky nevykazuje. I v kresbě stromu nacházíme mnoho znaků (povrchnost, fantazírování, velikášství), o kterých může kresba postavy vypovídat, ale v tomto případě nevypovídá. Charakteristiky týkající se pudů, přizpůsobivosti si vzájemně protirečí. Závěry se neshodují, kresba stromu je velmi zjednodušená a nejspíše obranou, tudíž by její interpretace nebyla platná. Můžeme taky uvažovat nad neshodou ve výsledcích interpretací.

Informace o autorovi

Doba pobytu v dětském domově: 5 let

Důvod pobytu v dětském domově: syndrom CAN - týraný

Vzdělání: studuje střední odbornou školu, informační technologie.

Velice stručná charakteristika dítěte: klidný, inteligentní a bezproblémový

4.14 Matěj

18 let

Kresba stromu

Kresba Matěje není příliš vypovídající. Matěj buď neumí kreslit (4, 82), nemá zájem spolupracovat (3) nebo není ochotný o sobě vypovídat (3, 4, 91a, 91d). Osobnostní rysy, které můžeme vyčíst z této chudé kresby, jsou uzavřenost (19, 84), oploštělé prožívání (3), drží se při zemi (19), rozhodnost (38), vnitřní prázdnota (91a), nedůvěřivost (91d), které odpovídají nasazené masce (4, 79, 91d), neochotě nebo neschopnosti o sobě více vypovídat. V kresbě se objevuje přizpůsobivost (41, 79, 91d) stejně tak jako nepřizpůsobivost (15, 19, 59), tudíž to opět nevykazuje nic bližšího k osobnosti Matěje.

Kresba postavy

Tato kresba na rozdíl od ostatních neobsahuje tolik znaků pro psychosexuální nezralost nebo obavy z dospívání, Matěj už zřejmě přijal a vyrovnal se se svou sexuální identitou (67), ale stále „bojuje“ s opačným pohlavím. Nedospěl zatím k pochopení role ženy (102, 112), má pocity odmítání druhým pohlavím (91, 16ca) nebo zažívá pocity sexuální nedostačivosti (135, 154). Je pravděpodobné, že prožívá i pocity osobnostní nedostačivosti (126, 164c) jako slabost (153, 164c), nízké sebevědomí (69, 162), je citlivý až přecitlivělý (36c, 36g, 141). To může vést až ke zvýšené úzkostnosti (36g, 184).

Porovnání interpretací

Tyto dvě interpretace spolu nemají příliš společného. V kresbě postavy o sobě nechce příliš vypovídat a charakteristiky, které se zde objevují, nejsou příliš důrazné. V druhé kresbě sice už zaznamenáváme nějaké charakteristiky, ale také nejsou žádným směrem výrazné a porovnat s první kresbou, bohužel, nemůžeme.

Informace o autorovi

Doba pobytu v dětském domově: 11 let

Důvod pobytu v dětském domově: syndrom CAN - týraný

Vzdělání: učí se na odborném učilišti, tesař

Velice stručná charakteristika dítěte: porucha chování, citlivý, negativně laděn k druhým lidem i k sobě samému, sportovně založen

4.15 Oliver

19 let

Kresba stromu

Z kresby můžeme usuzovat na Oliverovo primitivnější myšlení (59, 68, 82a, 91, 93g, 93z, 110), které bude ovlivněno pudy (68, 82a, 82c, 85, 93a). Navíc se v této kresbě objevuje oproti ostatním nejvíce agresivních tendencí (14, 19, 68, 93k), pravděpodobně agrese nebude směřovat k lidem (trny jsou směřovány dolů). Oliver se chce prosadit (20, 38h, 82a, 93g), co se týče osobnosti, své pudovosti nebo agresivity, ale nemá k tomu dostatek síly, energie či průbojnosti (19, 21, 38b, 92, 94b), jeho agrese se tedy

zjevně neprojevuje, pokud ano, tak spíše v podobě kritičnosti (14, 93k). Sám sebou si je Oliver nejistý (7, 17, 38e, 91, 110), k okolí je nepřizpůsobivý (15, 59, 79b, 79f, 91). Nevyjádřená agrese a nejistota způsobují v jeho osobnosti zmatek (19, 95), možné úzkosti (17, 38b, 91, 93z).

Kresba postavy

Oliverova osobnost je dle kresby značně nevyzrálá (4, 35, 47, 71, 76, 84, 96, 110, 112, 135, 146), můžeme usuzovat na nevyzrálou osobnostní i psychosexuální. V oblasti vztahů a sexu pravděpodobně ještě nedospěl k pochopení své role (71, 96, 132, 135) a k opačnému pohlaví (76, 96, 102, ruce zakrývají klín) přistupuje jako k pečující osobě – matce, na které je závislý (84, 96). Skrytá ruka naznačuje pocity viny (164g, 167), které mohou být spojeny například s masturbací, nebo problémy při navazování kontaktu s opačným pohlavím (26, 27, 28, 76, 164g, 167) zažívá strach nebo pociťuje odmítání druhým pohlavím (91). Oliver je nejistý (18, 27, 28, 36i, 36n, 47, 135, 168) v testové situaci, pocity nejistoty ho nejspíše provází i v běžných situacích spolu se sníženou sebedůvěrou (18, 36i, 47, 84, 110, 163), možné úzkosti (36i) či depresivní stavy (164g).

Porovnání interpretací

Části interpretací, které se týkají a odpovídají na stejný okruh osobnostních charakteristik, zde zcela korelují – nejistota, úzkosti, primitivnější osobnost. Snížená sebedůvěra jistě souvisí s nedostatkem síly. Kresba stromu rozšiřuje pojetí o psychosexuální nevyzrálou a upřesňuje potíže s opačným pohlavím (závislost, potíže s navazováním kontaktu). Kresba postavy rozšiřuje o další atributy (pudovost, agresivita, nepřizpůsobivost), které dokreslují obraz o osobnosti.

Informace o autorovi

Doba pobytu v dětském domově: 3 roky

Důvod pobytu v dětském domově: syndrom CAN - týraný

Vzdělání: učí se na odborném učilišti, prodavač – výrobce lahůdek

Velice stručná charakteristika dítěte: lehká mentální retardace, výrazně introvertně zaměřený, emočně nevyzrálý s infantilními rysy, nepřizpůsobivý, kontakt navazuje po delší době, k zátěži je méně odolný, spíše úzkostný, do sebe se uzavírající, emočně labilní.

5 Závěr

V této části bych ráda odpověděla na otázky, které jsem si položila na začátku práce.

5.1 Korelace interpretací kreseb

V předchozí kapitole jsem porovnávala interpretace jednotlivých autorů. Snažila jsem se zaměřit na kvality, které se shodují, doplňují či vylučují. Zde bych shrnula své výsledky.

V sedmi případech (Markéta, Nikola, Vanesa, Jitka, Lukáš, Martin, Oliver) jsem našla alespoň jednu položku, ve kterých se obě interpretace shodují, a zároveň se zbývající položky nevylučují a svými informacemi se doplňují. Z toho u dvou autorů (Martin, Oliver) výsledky korelovaly ve vysoké míře. Výsledky korelují v dalších dvou případech (Lucka, Nikola), kde nám všechny kresby vypovídají jen o obraně. Korelace tu tedy přítomná je, ale nikoli v osobnostních charakteristikách. U dvou autorů (Monika, Jakub) se interpretace jak shodují, tak vylučují, u Jakuba uvažujeme možnost obrany, která zkresluje interpretaci. U zbývajících autorů (Izabela, Patrik, Pavel, Matěj) nám jedna z kreseb vypovídá a obraně a druhá kresba má vypovídající hodnotu, interpretace spolu tedy nekorelují, ale jejich závěry se nevylučují.

Převažují výsledky, ve kterých nacházíme korelaci a zároveň získáváme další informace. Můžeme teď odpovědět na otázku, proč je vhodné při testování zadávat oba typy kreseb:

- 1) I když každá kresba odpovídá na společné oblasti v osobnosti člověka, tak rozšiřuje i na rysy osobnosti, o kterých hovoří jen daná kresba. Dozvídáme se tedy informace nad rámec první metody (inkrementální validita).
- 2) Interpretace, ve kterých se kresby shodují, můžeme pokládat za více validní.
- 3) Přínosné jsou i rozcházející se interpretace. Uvažujeme nad správností našich interpretací, jestli kresba nemůže být jen obranou, pak bychom znehodnotili další interpretace z dané kresby nebo by to byla známka nevalidního testu.

5.2 Zjištění o interpretacích

Ráda bych ještě pojednala o interpretacích obou kreseb. Kresba stromu přinášela více rozmanité analýzy, ve kterých se vyskytovala široká škála osobnostních rysů. Mezi jednotlivými autory kreseb více diferenciovala. Oproti tomu kresba postav přinášela

analýzy, které si byly velice podobné. V podstatě u všech autorů jsem nacházela psychosexuální nezralost a potíže ve vztahu k opačnému pohlaví. Napadá mě vysvětlení, jak přistoupit k těmto výsledkům. Můj výzkumný vzorek se skládal z 15 adolescentů. Věk adolescentů je typickým pro hledání vlastní identity, navazováním prvních intimních vztahů, první lásky často končí neúspěchem a adolescenti teprve nalézají způsob jak přistupovat k opačnému pohlaví. K potvrzení této domněnky by bylo potřeba udělat jiný výzkum se staršími autory kreseb. Pokud by byly výsledky obdobné jako v mé práci, poukazovalo by to na nesprávnou validitu těchto metod, pokud by byly výsledky rozličné, vysvětlující by byl věk mého výzkumného vzorku.

Často se u autorů vyskytovaly znaky odkazující k obraně. Ve dvou případech, jak se zmiňuji výše, interpretuji obě kresby jako obranu, a v dalších pěti příkladech jedna z kreseb vypovídá o obraně. Znemožnilo mi to tedy porovnávat interpretace, protože obranu nepovažuji za osobnostní charakteristiku. Ale i ze zaštitující interpretace - obrana, bychom mohli o autorovi zjistit nějaké informace. Důvody k nakreslení takové kresby mě napadají následující:

- 1) Neochota spolupracovat, která může být způsobena mou osobností jako administrátora. S autory nemám žádné bližší pouto, neznají mě, proč by se tedy měli zabývat nějakou kresbou a snažit se. Neochota nemusí být směřována jen k mé osobnosti, ale celkově k autoritám či okolnostem, pak by to mohlo vypovídat o nepřizpůsobivosti.
- 2) Většina lidí kreslí naposledy na základní škole a s přibývajícím věkem neradi kreslí. Schématickou, odbytou kresbou mají tuto činnost tedy rychle za sebou. Kresba by pak vypovídala pouze o neoblíbenosti této činnosti.
- 3) Zakrývání vnitřních problémů, o kterých autor nechce vypovídat. Mohli bychom pak uvažovat nad uzavřeností, nedůvěřivostí atd.
- 4) Nezáměr o testovou situaci jako výraz životního postoje, ze kterého bychom mohli usuzovat na osobnostní charakteristiky jako pasivitu, netečnost, nedbalost atd.

Pravděpodobně bychom mohli najít i další důvody, ale již z těchto je nám jasné, že existuje široká škála možností jak interpretovat obranu. Vzhledem k množství možností

a nemožnosti z testu určit, která je odpovídající, obranu dále neinterpretuji. V příručkách s obranou Altman také více nepracuje.

Když jsem zpracovávala jednotlivé kresby, vypsal jsem si postupně u každého autora všechny charakteristiky, ke kterým mě kvality kreseb odkazovaly. Můj první dojem byl, že ze všech kreseb bude obdobná interpretace poukazující na primitivitu, nejistotu a úzkosti. Překvapilo mě, že mnoho kreseb (zejména tedy kresby stromu) a z nich plynoucí osobnostní charakteristiky se profileovaly určitým směrem a interpretace tak rozlišovaly mezi jednotlivými autory.

Dále bych ráda podotkla, že projektivní kresby jsou oboustranně projektivní metoda. Při kresbě autor promítá své psychické obsahy do kresby, ale při rozboru projikuje i administrátor do interpretace. To znamená, že interpretace, které jsem já vypracovala, jsou ovlivněné mými zkušenostmi, jsou do jisté míry subjektivní, jiný administrátor by mohl ke kresbě přistupovat trochu odlišným způsobem. I z tohoto důvodu bychom k závěrům projektivních metod měli přistupovat s otazníkem a neměli bychom závěry z nich uplatňovat bez jiných vodítek.

5.3 Závěrečná diskuze

Další možností, jak pracovat s interpretacemi získaných z kreseb, by bylo jejich srovnání s osobnostními dotazníky a inkrementální validitu posoudit tímto způsobem. Po mém porovnání interpretací následují stručné charakteristiky od osob, které pečují o adolescenty, můžeme informace porovnat, ale získané informace jsou značně subjektivní a zveřejnila jsem je jen pro zajímavost. Můžeme sledovat, jak se v řadě případů osobnostní rysy shodují.

Jak jsem již výše zmínila, dle mého názoru a výsledků mé práce, je užitečné a přínosné zadávat obě projektivní metody. Doba testování jednoho autora nezabrala více jak 15 minut, metoda je tedy rychlá a zkušenějším administrátorům nezabere jistě mnoho času jejich interpretace. Většina dětí kreslila v tichosti, ale některé děti se u kresby rozpovídaly a jejich vyprávění směřovalo zcela jiným směrem než ke kresbě. Metoda může být tedy v některých případech vhodná i k navázání kontaktu.

Práce s projektivními metodami pro mě byla jistě přínosná a zajímavá. I přes kritiku a označování metody za „šarlatánství“ rozumím, že zůstává u řady psychologů základem testové baterie, i když z hlediska vědeckosti není lehkou obhajitelná.

6 Seznam použitých informačních zdrojů

ALTMAN, Zdeněk. *Kresba postavy: podrobná příručka k interpretaci projektivní kresby postavy (FDT) a její využití v psychodiagnostické praxi*. 1. české vyd. Praha: Hogrefe - Testcentrum, 2011. ISBN 978-80-86471-40-2.

ALTMAN, Zdeněk. *Test stromu: příručka*. 2. rozšířené vydání. Praha: Pražská pedagogicko-psychologická poradna, 2002.

BADOŠEK, Radim. Projektivní forma kresby lidské postav - domněnky a fakta. *Československa Psychologie* [online]. 2013, **57**(5), 496-504 [cit. 2016-04-03]. ISSN 0009062X. Dostupné z:
<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&an=93343145&scope=sit>
[e](#)

BUCK John N. The H-T-P technique, a qualitative and quantitative scoring manual. *Journal Of Clinical Psychology* [online]. 1948, **4**(4), 317; passim [cit. 2016-04-08]. ISSN 00219762. Dostupné z:
<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=cmedm&an=18099717&scope=site>

BUCK, John N. The H-T-P technique. *Journal of Clinical Psychology* [online]. 1949, **5**(1), 37-74 [cit. 2016-04-03]. ISSN 00219762. Dostupné z:
<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&an=15828791&scope=sit>
[e](#)

FÁBRY, Rudolf. Test kresby ľudskej postavy, typológia kresby ako možná interpretačná paradigma. *Československa Psychologie* [online]. 2015, **59**(5), 431-443 [cit. 2016-04-03]. ISSN 0009062X. Dostupné z:
<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&an=112319250&scope=sit>
[te](#)

LILIENFELD, Scott O., James M. WOOD a Howard N. GARB. The Scientific Status of Projective Techniques. *Psychological Science in the Public Interest* [online]. 2000, **1**(2), 27 [cit. 2016-04-03]. ISSN 15291006. Dostupné z:
<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=edsjsr&an=edsjsr.40062280&scope=site>

7 Seznam příloh

- Příloha 1 - Seznam položek ke skórování kresby stromu
- Příloha 2 - Seznam položek ke skórování kresby postavy
- Příloha 3 - Legenda k seznamu položek ke skórování kresby stromu
- Příloha 4 - Legenda k seznamu položek ke skórování kresby postavy
- Příloha 5 - Skórující položky v kresbě stromu: Izabela
- Příloha 6 - Skórující položky v kresbě stromu: Markéta
- Příloha 7 - Skórující položky v kresbě stromu: Nikola
- Příloha 8 - Skórující položky v kresbě stromu: Lucka
- Příloha 9 - Skórující položky v kresbě stromu: Vanesa
- Příloha 10 - Skórující položky v kresbě stromu: Monika
- Příloha 11 - Skórující položky v kresbě stromu: Natálka
- Příloha 12 - Skórující položky v kresbě stromu: Jitka
- Příloha 13 - Skórující položky v kresbě stromu: Lukáš
- Příloha 14 - Skórující položky v kresbě stromu: Martin
- Příloha 15 - Skórující položky v kresbě stromu: Jakub
- Příloha 16 - Skórující položky v kresbě stromu: Patrik
- Příloha 17 - Skórující položky v kresbě stromu: Pavel
- Příloha 18 - Skórující položky v kresbě stromu: Matěj
- Příloha 19 - Skórující položky v kresbě stromu: Oliver
- Příloha 20 - Skórující položky v kresbě postavy: Izabela
- Příloha 21 - Skórující položky v kresbě postavy: Markéta
- Příloha 22 - Skórující položky v kresbě postavy: Nikola
- Příloha 23 - Skórující položky v kresbě postavy: Lucka
- Příloha 24 - Skórující položky v kresbě postavy: Vanesa
- Příloha 25 - Skórující položky v kresbě postavy: Monika
- Příloha 26 - Skórující položky v kresbě postavy: Natálka
- Příloha 27 - Skórující položky v kresbě postavy: Jitka
- Příloha 28 - Skórující položky v kresbě postavy: Lukáš
- Příloha 29 - Skórující položky v kresbě postavy: Martin
- Příloha 30 - Skórující položky v kresbě postavy: Jakub
- Příloha 31 - Skórující položky v kresbě postavy: Patrik
- Příloha 32 - Skórující položky v kresbě postavy: Pavel
- Příloha 33 - Skórující položky v kresbě postavy: Matěj
- Příloha 34 - Skórující položky v kresbě postavy: Oliver

Příloha 1 - Seznam položek ke skórování kresby stromu

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

- 1) Vysoká, přiměřená úroveň provedení
 - a. vnitřně integrovaná osobnost, adekvátně percipuje vnější realitu, přiměřené reakce, schopná řešit neobvyklé úkoly
 - b. kreslířské dovednosti
- 2) Neohrabaná kresba s výraznými disproporcemi, zjevné potíže s napojováním částí a koordinací pohybů, nelogické pojetí
 - a. organické postižení
 - b. mentální defekt
- 3) Odbytá, jednoduchá kresba
 - a. projev špatné spolupráce, obrana, nezájem, nedbalost
 - b. projev velkorysosti (při dobré úrovni kresby)
 - c. povrchnost, oploštěné prožívání (při nízké úrovni)
- 4) Schématická kresba
 - a. nic neříkající maska, snaha o únik z testové situace, vyhýbání se potížím při kreslení (nedostatek kreslířských dovedností nebo pohodlnost)
 - b. povrchní osobnost
- 5) Stylizace
 - a. sebestylizace až přetvářka
- 6) Infantilní kresba
 - a. mentální defekt, retardace
 - b. nevyzrálост, infantilismus
 - c. regrese
 - d. primitivismus
- 7) Zdánlivě bohatá kresba, zaplnění plochy povrchním mechanickým způsobem
 - a. zakrývání rozpaků, nejistoty
 - b. důraz na povrchní dojem
- 8) Přiměřeně bohatá, pečlivě a pozorně vypracovaná kresba
 - a. známka dobré spolupráce, snaha dobře splnit úkol, pečlivost
- 9) Přehnaně vypracovaná, úzkostlivě pečlivě provedená kresba
 - a. úzkost, nejistota, snaha zavděčit se, ulpívavost, obsese
- 10) Realistická nebo výtvarně pojatá (umělecká) kresba
 - a. málo vypovídající, většinou bez projektivního obsahu
- 11) Absurdní, nesmyslná, nepřirozená, nevysvětlitelná kresba
 - a. duševní porucha (schizotypní nebo psychotické poruchy)
 - b. recese

- 12) Ozvláštněné kresby, originalita za každou cenu, ukrytí se za naučené dovednosti, za vnější nápad
- a. výtvarná ctižádost, snaha prezentovat se jako mimořádná osobnost, získat uznání
- 13) Velká rozmanitost výrazových prostředků
- a. rozmanitost, hravost, radost z experimentování
 - b. pružnost, přizpůsobivost, ovlivnitelnost, potřeba změny
 - c. vnitřní zmatky, nevyrovnanost, problémy s nalezením vlastní identity
- 14) Zdůrazněné části
- a. nejdůležitější části kresby
 - b. stylizace
- 15) Mechanické spojování a opakování prvků, stereotypie
- a. špatná přizpůsobivost, zhoršené vnímání a orientace v realitě
- 16) Recese, humorné doplňky, slovní komentáře
- a. maskování nejistoty, rozpaků, snaha zaujmout jako oduševnělá osobnost
 - b. snaha vyhnout se testové situaci
- 17) Kresba s velkým množstvím oprav, překreslování, mazání, roztřesená kresba
- a. projev nejistoty, úzkostí, nerozhodnosti
- 18) Tenzní, napjatá, neklidná kresba
- a. úzkosti (až neuróza), psychická labilita
- 19) Subjektivní hodnocení stromu
- a. má sílu vzdorovat a překonávat zátěž, stabilní, silný
 - b. vratký, nestabilní, křehký, snadno zlomitelný, tenký, slabý
 - c. dere se směrem vzhůru, sebevědomý
 - d. drží se při zemi, je tlačěn k zemi, zkroušený
 - e. nespoutaný
 - f. kreativní
 - g. zubožený, asketický
 - h. nemocný, patologický, morbidní
 - i. obyčejný, přirozený
 - j. neobvyklý, exotický, nepřirozený, afektovaný
 - k. vstřícný, přátelský
 - l. agresivní
 - m. poddajný, přizpůsobivý
 - n. odmítavý, v opozici
 - o. pružný, ohebný
 - p. ztuhlý, zkošťatělý, rigidní
 - q. otevřený, expandující
 - r. uzavírající se, stažený do sebe
 - s. potřebuje oporu, ochablý, klesá pod vlastní vahou
 - t. schází pevná půda pod nohama
 - u. osamělý
 - v. zmatený, nekoordinovaný
 - w. topící se v detailech
 - x. těžkopádný

Umístění a velikost kresby

- 20) Zdůraznění směru vzhůru
 - a. aspirace, aktivita, sebevědomí, směřování do budoucna, intelektuální zájmy, snaha povznést se, fantazie
- 21) Zdůraznění směru dolů
 - a. odvrácení se, averze ke světu, zaměření na minulost, pudovost, primitivita
 - b. nedostatek síly, průbojnosti, energie
- 22) Zdůraznění levé strany
 - a. introverze, subjektivismus, přemýšlivost až odstup od reality, zaměření na minulost
- 23) Zdůraznění pravé strany
 - a. extraverte, směřování kupředu, k budoucnosti, potřeba naplnění, touha po novém, povrchnost, menší spolehlivost
- 24) Znázornění prostoru
 - a. nekonvenčnost, zvědavost, samostatné myšlení, odvaha, nedisciplinovanost, drzost
- 25) Umístění kresby do levého horního rohu
 - a. obrana před testovou situací
 - b. projev nejistoty, staženosti, konzumní až parazitický přístup k životu
- 26) Umístění kresby do pravého horního rohu
 - a. přehnaná aktivita, překompenzované pocity méněcennosti, až nutková potřeba prosadit se
- 27) Umístění kresby do levého dolního rohu
 - a. projev regrese, tendence vyhnout se, patologický jev
- 28) Umístění kresby do pravého dolního rohu
 - a. zvýšená závislost na pudech a instinktech, nevyzrálá, primitivní snaha po prosazení, patologický jev
- 29) Kresba na papíře rozloženém na šířku
 - a. snaha odlišit se, manýra, problémy s přizpůsobivostí, se začleněním, opozice, negativismus
- 30) Velká kresba
 - a. sebevědomí, snaha zdůraznit se
 - b. smysl pro nadšení, velkomyslnost, podnikavost, expanzivita
 - c. vypínavost, sebepřeceňování, nedůslednost, lehkomyšlnost
- 31) Kresba zaplňující celý prostor
 - a. nutková snaha vše obsáhnout, přehnaná expanzivita, kompenzace pocitů nedostačivosti, nevyrovnanost vývoje

- 32) Kresba přesahující okraje papíru
- a. zvýšené, neadekvátní aspirace, nevyzrálост, přehnaná expanzivita, horší respektování reality, nerespektuje pravidla, kompulze, kompenzace
 - b. odvrácení se s averzí ke světu, projev patologie
- 33) Malá kresba
- a. nedostatek sebedůvěry, neprůbojnost, nevyrovnanost, labilita
 - b. věcnost, sebekritičnost, skromnost, trpělivost
- 34) Nápadně malá kresba
- a. psychické potíže (deprese, schizoidní porucha osobnosti)
- 35) Menší, nejistě provedená kresba s přehnaně vysokou, nahoře zahrocenou a případně i různě deformovanou korunou
- a. nepřiměřené aspirace, překompenzované pocity méněcennosti

Tah, tlak, způsob vedení čáry

- 36) Způsob vedení čáry
- a. zdůraznění pohybu
 - i. emoce, pudy, vitální cíle, bezprostřední citové zážitky
 - b. důraz na formu
 - i. stylizace
- 37) Tlak
- a. silný tlak
 - i. energičnost, rozhodnost, odolnost vůči zátěži, smyslovost
 - ii. těžkopádnost, křečovitost, zlostnost
 - iii. organické postižení
 - b. slabý tlak
 - i. citlivost, jemnost, schopnost přizpůsobení, plachost, nejistota
 - ii. slabá vůle, přecitlivělost, ochablost, deprivace
 - iii. neurotické a psychotické stavy
- 38) Tah
- a. dynamický tah
 - i. spontánnost, nebrzděnost, temperament
 - b. pomalý tah
 - i. nerozhodnost, pasivita, neprůbojnost
 - c. roztřesená, ochable vedená čára
 - i. narušený svalový tonus nebo hluboká vnitřní únava a ochablosti, úzkostnosti, psychické poruchy, nemoci, organické změny (senilita)
 - d. pevné, neváhající tahy
 - i. rozhodnost, jistota
 - e. kolísavé vedení, vágní linky, přerušované
 - i. nejistota, úzkostnost
 - f. dlouhé nepřerušované tahy
 - i. kontrolované chování
 - g. krátké, nesouvislé tahy
 - i. impulzivita
 - h. zdůrazněné horizontální tahy
 - i. slabost, bázlivost, sebeochranné tendence

- i. zdůrazněné vertikální tahy
 - i. maskulinita, odhodlanost, možná hyperaktivita
 - j. tahy směřující do středu koruny nebo doleva
 - i. introverze
 - k. opačné, odstředné nebo doprava směřující tahy
 - i. extraverze
 - l. uvolněné vlnovité čáry
 - i. přizpůsobivost, sociální dovednosti
 - m. křečovitě, ostré čáry
 - i. úzkostnost, tenze
 - n. rozmáchlá sebevědomě vedená čára přetahující přes okraje listu papíru
 - i. ledabylost, bezohlednost, přehnané zvýšené sebevědomí (kompenzace), problémy s regulací chování nebo s koordinací pohybů
- 39) Opakované obtažené, zesílenou čarou zdůrazněné části kresby
- a. akcentovaný význam dané oblasti
- 40) Zdůraznění obrysu
- a. extraverze
 - b. introverze
- 41) Způsob provedení obrysové linky – kontury kmene a zejména koruny
- a. nepřerušovaná, „hladká“, pevná obrysová linka
 - i. uzavřenost až obavy před vnějším světem
 - b. postupné uvolnění kontury (zvlněná linka až arkádovitá koruna)
 - i. schopnost přizpůsobení se
 - c. prostupná, nespojitá obrysová linka
 - i. otevřenost a citlivost na vnější podněty, zranitelnost
- 42) „Technická“ kresba provedená ostrou, přesnou obrysovou linkou
- a. zdůraznění racionality
- 43) Šrafování, začernění (vybarvení tužkou) nebo stínování
- a. emocionalita, prožívání, snivost, citlivost
 - b. jemnost, pečlivost, harmoničnost prožívání
 - c. infantilnost
 - d. stylizace
 - e. důsledek snahy překrýt a zamaskovat nepovedené části kresby
 - f. nejistota, nerozhodnost, zakrývání rozpaků

Kořeny

- 44) Znázorněné kořeny
- a. potřeba pevnějšího zakotvení, nestabilita, nevyrovnaný vztah nebo zvýšená závislost na rodičích
 - b. připoutanost k pudům, instinktům, nevědomí
 - c. těžkopádnost, konzervatismus, lpění na tradicích, zaměření na minulost
 - d. primitivnost, lhostejnost, flegmaticnost
 - e. duševní porucha
- 45) Obnažené, volně na zemi ležící kořeny
- a. vratkost, nestabilita, snaha odpoutat se od rodiny, minulosti, uvolnit se

- 46) Kořeny „protlačující se“ do hloubky
- a. hledání opory, schází prožitek rodinného zázemí, zaměřenost na podvědomí, důsledné prosazování „reality“, hledání jistoty v konzervativnosti, minulosti, tradici
- 47) Mohutné, přebujelé až morbidní kořeny
- a. závislost na pudech, instinktech, vede dvojí život (napůl „utopený“ v nevědomí), těžkopádnost, primitivismus, duševní porucha
- 48) Kořeny jednou čarou
- a. primitivismus, nekultivovanost, chabé zakořenění

Základna

- 49) Základna
- a. dobré a pevné zázemí
 - b. kompenzace nejistého postavení, zvýšená potřeba opory a zázemí
 - c. nezakořeněnost, ztráta půdy pod nohama, existenciální nejistota
- 50) Strom vyrůstá z dolního okraje listu
- a. infantilismus, regrese, nevyzrálост, naivita, jednoduchost (až mentální defekt)
 - b. nedostatek nadání
- 51) Nakloněná základna, vpravo i vlevo
- a. zdrženlivost, rezervovanost, odvrácení se, opatrnost, slabá vůle, horší přizpůsobivost, nestabilita, nejistota, pocit ztráty půdy pod nohama, nedůvěra, vzdor
- 52) Zvýšený horizont
- a. odstup od reality, její popírání, pasivita, snění
- 53) Strom visící nad základnou
- a. ukvapenost, vykořeněnost, afekty
- 54) Splývání s linií kmene
- a. primitivismus, snížená objektivita, snížené sebevědomí
- 55) Ochranný ostrůvek, strom na pahorku
- a. pocit izolace, úzkost, samotářství, odtahování se, strach
 - b. pozérství, sebeobdiv, egocentrismus, kompenzační snaha vyvýšit se nad ostatní
- 56) Strom v dolíku
- a. pocity méněcennosti, sklon k depresím, pocit „propadající se půdy pod nohama“

Pata kmene

- 57) Široká základna paty kmene
- a. odolnost, stabilita
 - b. zesílený pocit nejistoty, potřeba bezpečí

- 58) Zeslabená, roztřesená nebo nedotažená kontura kmene u paty
a. malá stabilita, nejisté postavení
- 59) Výrazně rozšířená pata kmene
a. nevyzrálост, lehká zaostalost, důkladnost, těžkopádnost, pomalost, horší přizpůsobivost
- 60) Rozšíření vlevo
a. zabrzděnost, ulpívání na minulosti, nerad začíná něco nového, těžko se rozhoduje, závislost na matce
- 61) Rozšíření vpravo
a. problémy s přizpůsobivostí, nedůvěřivost, vzdor, problematický vztah k druhým, odpor k autoritě
- 62) Kuželovitý kmen, postupně zužující
a. jednoduchost, lehká zaostalost, spíše praktický než teoretický typ, s převahou konkrétního a názorného myšlení, pudovost, sklon k výbušnosti
- 63) Kmen u paty zúžený
a. vratkost, nejisté postavení, přeceňování vlastních schopností, překonávání sebe sama, kompenzace neuspokojivého vývoje v raném dětství

Kmen

- 64) Pokřivený kmen nebo kmen s nejistě nakreslenými obrysy
a. nejisté postavení, psychická slabost, nerozhodnost, problematický vývoj
- 65) Tenký kmen
a. slabé ego
- 66) Kmen nakreslený jen jednou čarou
a. regrese, mentální defekt
- 67) Slabý kmen v porovnání s mohutnou korunou
a. nadměrná snaživost, snaha překonat sám sebe, projev kompenzace
- 68) Mohutný kmen (samé dřevo)
a. zdůraznění stability, jistoty, až těžkopádnost, nevyzrálост, pudovost, primitivita, pocity tlaku okolí, agresivní tendence
- 69) Podepřený kmen kulem nebo podepřené větve
a. potřeba ochrany, potřeba být veden, nesamostatnost, nejistota, snížené sebevědomí, pocit tělesné slabosti, pocit přetíženosti
- 70) Kmen skloněný vpravo
a. extraverze, ovlivnitelný, přizpůsobivý, zájem o druhé, ochotný pomoci, slabší vůle, nezdrženlivost, překotnost

- 71) Kmen skloněný vlevo
- a. introverze, odklon od ostatních, obranný postoj, potlačování emocí, vzdor, sklon k pohodlnosti
- 72) Strom s řadou znaků zdůrazňujících levou stranu se výrazně naklání doprava
- a. konflikt mezi introverzí, uzavřeností a přáním aktivně se prosadit mezi ostatními)
- 73) Přímý, paralelní kmen
- a. jasnost, školáckost, vzornost, věcnost, malá přizpůsobivost, schematické myšlení, malá spontánnost, škrobenost
- 74) Zkroucený kmen
- a. složitý vývoj, buď pružné překonávání, nebo podléhání obtížím a vnějším tlakům, psychická slabost, nejisté postavení
- 75) Výdutě, zářezy, díry v kmeni, zlomená nebo oschlá větev
- a. psychické trauma, nemoc, úraz, zklamání, prohry
 - b. pocity méněcennosti, nevyrovnanost sama se sebou, pocity viny, vnitřní napětí
 - c. nepovedený pokus o navázání kontaktu nebo prosazení se mezi druhými
- 76) Kmen jako u jehličnanu, prostupující celou korunou (typu jedle)
- a. malá psychická diferencovanost (pudy a instinkty prostupují celou osobností), labilita, primitivismus, silná vitalita
 - b. nepružnost, rigidita, nepřizpůsobivost
 - c. nevyzrálость, regrese, snížený intelekt
- 77) Nelze rozpoznat kmen a ani jedna větev
- a. porucha osobnosti
- 78) Kontury kmene
- a. stínování nebo zdůraznění kontury vpravo
 - i. extraverze
 - b. stínování nebo zdůraznění kontury vlevo
 - i. introverze
 - c. čárkované, přerušované kontury
 - i. dráždivost, citlivost, nervozita
 - d. měkce šrafovaná, nejasná kontura
 - i. senzitivita, schopnost empatie, neostrá hranice mezi ty a já, vrtkavost
 - e. zvlněná kontura vlevo
 - i. vnitřní zranitelnost
 - f. zvlněná kontura vpravo
 - i. potíže s adaptací
 - g. oboustranně zvlněná kontura
 - i. schopnost vcítění, přizpůsobivost, nestrojenost, nerozhodnost, menší vůle k odporu
- 79) Povrch kmene (kůra)
- a. úplně hladká kůra
 - i. dobrá přizpůsobivost
 - ii. maska

- b. drsná, hluboce zbrázděná kůra
 - i. potíže s přizpůsobením
- c. jemná, měkká struktura, stínování
 - i. schopnost bezkonfliktních kontaktů, citlivost, zranitelnost
- d. ostré tvary
 - i. vzrušivost, předrážděnost, kritičnost, choleričnost, agresivita
- e. oblé, uvolněné tvary
 - i. sociální přizpůsobivost, nenucenost, působí milým dojmem
- f. nápadná pravidelnost připomínající ornament
 - i. únik do manýry, nepružnost, snížený smysl pro realitu
- g. tmavý, vyšrafovaný kmen
 - i. nejistota, nerozhodnost, snivost, labilita, rozpaky
 - ii. snaha na kresbě něco zakrýt
 - iii. úzkost, deprese, dysforie, aktuální problémy
 - iv. hledání sama sebe, východiska z problémové situace

80) Velký kmen s malou korunou

- a. nezralost, regrese, pocity tlaku z okolí, potíže se sebeprosazením, nevyvážené sebevědomí, přístupný vlivu instinktu a nevědomí, impulzivita až agresivita, materialismus až přízemnost

81) Kmen nižší než cca polovina koruny

- a. potlačení přirozené vitality, smyslovosti, racionalizace, převaha intelektuálního, idealismus, schopnost nadšení, zvýšené ambice, únikové tendence do světa snů a představ, menší smysl pro realitu
- b. projev kompenzace, snaha překonat sebe sama, snaha obsáhnout co nejvíce, povrchnost

82) Napojování, prostupnost a zakončování kmene a větví

- a. mohutný a široký kmen a větve
 - i. síla ega, prosazování se, pudovost, primitivní, nekultivované, silácké vystupování
- b. zaškrcení nebo naopak rozšíření větví, kmene
 - i. měštnání, potlačení emocí a prožívání, vnitřní konflikty
- c. otevřené, „rourovité“ větve nebo kmen
 - i. vnímavost, citlivost, snadná ovlivnitelnost, povrchnost
- d. neukončené větve
 - i. laxnost, povrchnost, malá ochota k seberegulaci
- e. kmen otevřený shora
 - i. otevřenost, přístupnost dojmům, ovlivnitelnost, výbušnost
- f. kmen otevřený zdola
 - i. otevřenost vůči pudovým impulzům a nevědomí
- g. kmen otevřený z obou stran
 - i. nedostatek kreslířských dovedností
- h. otevřený kmen propojený s větvemi
 - i. přístup pudových impulzů do vědomí
- i. kresby s adekvátně regulovaným tokem energie
 - i. dobře strukturovaná osobnost, přiměřeně reaguje na podněty, dobře reguluje své jednání a chování

- j. uzavřený kmen, zablokovaný přechod mezi kmenem a větvemi
 - i. myšlení a cítění nejsou plně integrované, nevyrovnanost, bariéra mezi minulostí a tím, co vzniklo později, odmítání minulost nebo nesmíření s dospělostí, nespokojenost
 - ii. nevyzrálост, regrese, mentální defekt
- k. uzavřený kmen i větve, celek sestavený z částí
 - i. schematické, inkohrentní myšlení, schází propojení a vnitřní jednota, horší chápání vztahů a souvislostí

83) Degenerovaná forma kmene a větví

- a. narušený svalový tonus nebo silná únava až ochablost (možné psychopatologické příčiny)
- b. stylizace, rozpaky

Koruna

84) Koruna

- a. uzavřená kontura
 - i. uzavřenost, vyhýbání se vnějšímu světu, snivost
- b. prostupná kontura
 - i. otevřenost
- c. tvar koruny s převahou pravé strany
 - i. extraverze
- d. tvar koruny s převahou levé strany
 - i. introverze
- e. přehlednost a řád v uspořádání koruny a ve struktuře větví
 - i. dobrá koordinovanost psychické činnosti

85) Letní strom (s listy)

- a. emocionalita, plnost prožívání, smyslovost, povrchnost, afektovanost až exhibitivnost

86) Zimní (holý) strom

- a. strohý a vážný člověk, se sklonem k depresím, držící se podstaty

87) Otrhaná, zraněná, celkově potlačená koruna

- a. nepříznivé vnější podmínky, vnitřní problémy, pocity neuspokojení, traumata

88) Zdravá, plná koruna

- a. psychická vyrovnanost, schopnost přizpůsobení

89) Malá potlačená koruna

- a. potíže se sebeprosazením, pocity méněcennosti, nevyzrálост

90) Přehnaně velká koruna

- a. nutková snaha vše obsáhnout (třeba i jen ve fantazii), nevyzrálост, veličáštství, kompenzace komplexů

91) Uzavřená koruna

- a. uvnitř prázdná bílá koruna
 - i. obrana

- ii. vnitřní prázdnota
- b. kruhová, uzavřená koruna
 - i. vysoká míra uzavřenosti a neproniknutelnosti, masivní obrana před vnějším světem, horší přizpůsobivost
 - ii. projev špatné spolupráce, nedůvěra vůči zadavateli
- c. jemně zvlněná, uvolněná obrysová linie koruny
 - i. uzavřený, ale schopný přizpůsobení, pružný, živý, společenský uhlazený
- d. arkádovitá koruna
 - i. smysl pro formu, umí se chovat, přizpůsobit, nedůvěřivý, dbá na vnější dojem
 - ii. život ve fantazii, nedostatečné respektování reality nebo obavy z ní
 - iii. obrana a nejistota z testové situace, schování se za schematický znak
- e. roztřesená, přerušovaná, najatá, nejistá linie
 - i. nervozita, nejistota, senzitivita, iritabilita, zvýšená zranitelnost, neurčitost, úzkostnost
- f. zdůrazněná pravá polovina koruny
 - i. extrovert (nebo alespoň extrovertní fantazie), hledání nových dojmů, snaha prosadit se, exhibitivnost, ovlivnitelnost, obtíže s koncentrací
 - ii. bezohledné prosazování se, útěk před sebou samým, neklid, agitovanost
- g. zdůrazněná levá polovina koruny
 - i. uzavření se do sebe, zdrženlivost, introspekce, opatrnost, introverze, sklon ke snění
 - ii. narcismus, odvrácení se od reality
- h. symetrická koruna
 - i. vyrovnanost, klid, vyzrálost
 - ii. rigidita, malichernost, pozérství, zahleděnost do sebe, snaha přizpůsobovat realitu podle sebe, projev obrany před nejistotou a úzkostí
- i. ohýbající se koruna
 - i. snadno ovlivnitelný, nedostatek sebekontroly, rozržitost, roztěkanost
- j. shora zploštělá, stlačená koruna
 - i. žije pod tlakem, nebo s pocitem, že je na něj činěn nepřiměřený nátlak, pocit svázanosti, nesamostatnost, poslušnost, rezignace, potlačení vlastní aktivity, pocity méněcennosti
- k. koruna deroucí se výrazně směrem vzhůru
 - i. zvýšený důraz na intelekt nebo idealismus, vysoké až nereálné aspirace
 - ii. snaha prosadit se, vyniknout, uspět i za cenu potlačení ostatních zájmů a potřeb, oploštění celé osobnosti
 - iii. překompenzování pocitů méněcennosti, velikášství, únik do fantazijního uspokojování
- l. koruna poklesávající podél kmene
 - i. utápění se ve špatných náladách, slabá vůle, ochablost, nerozhodnost, rezignace, malý energetický potenciál, únava
- m. koruna podobná „atomovému hříbu“
 - i. špatná sebevláda, explozivita, vztek
- n. koncentrická, sebestředná koruna
 - i. zahleděnost do sebe, chce být středem pozornosti, samolibost až narcismus
- o. koruna rozdělená do obláčků
 - i. složité, neprůhledné prožívání
 - ii. skrývá své úmysly, nechce působit agresivně, ohleduplnost
 - iii. vnitřní rozpory, nevyrovnanost, až disociace osobnosti

- p. zkadeřená koruna
 - i. psychická pohyblivost, uvolněnost, hravost, družnost, neklid, citlivost, schopnost nadšení, hovornost, nedostatek sebekázně, vytrvalosti, povrchnost, lehkomyšlnost, menší smysl pro realitu, zakrývání rozpaků
 - ii. maskování původní kresby
- q. zmatené propletené čáry
 - i. dynamičnost, rozmach, velkorysost, nekonvenčnost, neklid až impulzivita, labilita, neukázněnost, zmatky v názorech i citech, chaotičnost, slabá vůle, regrese
 - ii. porucha chování
 - iii. zakrývání rozpaků nebo snaha zamaskovat původní kresbu
- r. vyšrafovaná nebo stínovaná (začerněná) koruna
 - i. radost z prožitku, vnímavost, empatie, snivost, nervozita, labilita, deprese, pocity ztráty vlastního já
 - ii. snaha zakrýt část kresby
 - iii. nejistota, nerozhodnost, slabost, rozpaky z nezvyklé situace
- s. větve, ovoce apod. volně v koruně (nenapojené)
 - i. pohodlnost, nekoordinovanost, nic nedělá důsledně, improvizování, horší chápání souvislostí
- t. uzavřená koruna vyplněná různými křivkami, tvary, ornamenty (bez logického úmyslu)
 - i. únik do manýry, projev nejistoty a rozpaků
 - ii. špatné chápání souvislostí, horší smysl pro realitu, oslabená vůle
 - iii. nedostatečné nadání, sklon k mechanickému a schematickému myšlení, labilní osobnost až psychické poruchy
- u. nesmyslné tvary koruny
 - i. snaha zakrýt rozpaky a nejistotu z testové situace
 - ii. potíže se začleněním se a přizpůsobení vnějšímu světu, duševní porucha, mentální defekt
- v. nejdříve vznik koruny a dodatečně kmen
 - i. nedostatek tvořivosti, menší konstruktivnost, neochota se výrazněji projevovat a angažovat, schematické myšlení

92) Otevřená koruna

- a. dobře rozvětvená, ale neprodyšně obtažená koruna
 - i. uzavřenost, nesmělost, nevyzpytatelný, dosud se nenašel, horší sociální přizpůsobivost
- b. větve jakoby se uzavírající kolem středu
 - i. uzavřenost, introverze, soustředěnost, vyrovnanost, rozhodnost, houževnatost, samostatnost, nepodléhá ovlivnění
- c. větve rozbíhající se od středu
 - i. podnikavost, iniciativnost, extraverze, všestrannost, horlivost, zájem o vnější svět, prosazování se, agresivita, možná kompenzace, agitovanost
- d. paprskovité větve (extrémní varianta předešlého)
 - i. nevyzrálост, regrese, domýšlivé vystupování, drzost, neklid, nesoustředěnost, neovládá se, pohodlnost, střídání cílů, agresivita
- e. větve směřující přímo vzhůru
 - i. nadšení, horlivost, aspirace, silně zdůrazněná přání, žádostivost, sklon, fantazie, možný i únik před realitou do světa fantazijního uspokojování
- f. poklesávající větve směřující dolů (někdy až strom typu smuteční vrby)
 - i. pesimismus, rezignace, neschopnost odporovat, malý energetický potenciál, slabá vůle, nedostatek síly k sebeprosazení, rozklady, deprese
- g. vodorovné, stlačené větve nebo větve směrem vzhůru zkrácené, utáťé

- i. pocit, že se nemůže nebo nedokáže prosadit, že je pod nátlakem, potřeba být veden, pocity méněcennosti
- h. zmatená, nepřehledná spleť větví
 - i. vnitřní zmatky, hůře se orientuje sám v sobě i v realitě, problémy s koordinací psychické činnosti, rozpačitost

Větve

93) Větve

- a. přiměřeně formované a rozmístěné větve
 - i. normální přizpůsobení se, životní uspokojení, psychická vyrovnanost
- b. chudá struktura větví
 - i. potíže s prosazováním se ve vnějším světě, nedostatek radosti z interpersonálních vztahů, vnímání světa jako málo uspokojivého
- c. chybějící větve
 - i. neschopnost navazovat interpersonální vztahy, ztráta životní radosti, závažné psychické potíže až psychické poruchy
- d. malé, slabé větvičky rostoucí na silném kmeni
 - i. problémy s uspokojováním vlastních potřeb, neumí se prosadit
- e. zmatená spleť větví
 - i. zmatky v názorech, špatná koordinace psychické činnosti
- f. slabé, tenké větve
 - i. slabost, nerozhodnost, problémy se sebeprosazováním se
 - ii. nevyspělost, retardace
- g. silné, tlusté větve
 - i. silná afektivita, robustnost, pudovost, primitivismus, chce se prosadit, imponovat
- h. otevřené konce větví (rourovité větve)
 - i. ovlivnitelnost dojmy, povrchnost, nerozhodnost, horší sebevláda, neujasněné cíle, nevyspělost, malá ochota se omezovat, liknavost, lákavost neznámého
- i. rozšiřující se větve (případně i kmen)
 - i. impulzivita, pudovost, afektivita, průbojnost, hrubost, domýšlivost, primitivnost, podléhání dojmům, potřeba silných zážitků
 - ii. výbušnost, neochota až neschopnost omezovat a regulovat chování
- j. zakončení větví jemnými větvičkami
 - i. přecitlivělost jemnost, schopnost empatie, připravenost reagovat
 - ii. sklon k překombinování, topení se v komplikovanostech, neproniknutelnost až uzavřenost
- k. ostře zašpičatělé konce větví, trny, krátké ostré čárky v koruně
 - i. zvýšená kritičnost, agresivita
 - ii. agresivita proti sobě samému
 - iii. agresivita proti ostatním
 - iv. porucha osobnosti (psychopatie, sadismus)
- l. přímé, hranaté tvary větví (pravidelné, paralelní)
 - i. stabilita, odolnost, odhodlanost, ráznost, čínorodost, menší pružnost, nepřírozenost, umíněnost, nepřizpůsobivost, kverulance, pečlivost až obsese a kompulze
- m. větve napojovány téměř v pravých úhlech
 - i. nedostatek výtvarných dovedností
 - ii. regrese, mentální defekt

- iii. psychická ztuhlost a nepřizpůsobivost, nepružnost, rigidita, vnitřní úzkost, nutková potřeba nastolit „pravý“ řád s vyloučením nahodilostí
- n. oblé, uvolněné křivky
 - i. nenucenost, pružnost, vstřícnost, lehce navazuje kontakty, diplomatický, přizpůsobuje se okolnostem, nestaví se na odpor
- o. zohýbané větve (uhýbání z přirozeného směru)
 - i. sebezpřekonávání, nucenost
 - ii. sebekontrola, nesmělost, kontrola a potlačování vlastních pocitů, nutí se do přizpůsobování až sebezapírání
 - iii. vnitřní tenze, křečovitost, problémy s přizpůsobivostí
- p. přehnaně kroucené větve, dlouhé křivky
 - i. snížená kontrola, nerozhodnost, problémy se soustředěním, bezmyšlenkovitost, snění, snadná ovlivnitelnost, snížená intelektová výkonnost
 - ii. nedostatek nadání
- q. přerušované, čárkované větve (nespojité, nervózní čáry)
 - i. impulzivita, labilita, zvýšená vzrušivost, těkavost až neurotické potíže
- r. větve jsou špatně nebo nejsou vůbec vzájemně propojeny
 - i. nedůslednost, povrchnost, ukvapenost, polovičatost, horší chápání souvislostí až organické postižení
- s. větve vystupující do třetího rozměru
 - i. originalita, nekonvenčnost, samostatné myšlení, svéhlavost, nedisciplinovanost, drzost až arogance
 - ii. nadání, výtvarná zručnost
- t. překřížující se větve (ve stejné rovině, nikoliv zakrývání větví v prostoru)
 - i. vnitřní rozpory, boj mezi afektivitou a rozumovou kontrolou, nerozhodnost, kritičnost
- u. větve rostoucí proti sobě
 - i. nerespektuje daný řád, svéhlavost, opozičnost, konfliktnost, nedůslednost, problémy s přizpůsobením, snížená sebekontrola
- v. větve vyrůstající nízko na kmeni
 - i. psychická nevyzrálost, infantilismus, nevyzpytatelnost, nemístné chování
- w. rozšíření, otoky, zaškrcení (vyskytuje se i na kmeni)
 - i. měštnání emocí a prožívání, ostýchavost, potlačení, křečovitost, zábrany, hromadění afektů, vnitřní konflikty
 - ii. organické postižení
- x. oboustranně otevřené větve rozmístěné volně v koruně
 - i. neurčité cíle, povrchnost, neochota na sobě pracovat, nedůslednost, roztěkanost
 - ii. konfliktnost, kverulance, opozičnost, krátkodobé výbuchy zlosti
- y. uzavřené konce větví (ořezané, useknuté větve)
 - i. snížená schopnost být aktivní, prosadit se, schází radost z prožitků, oslabená vůle, pocit ztráty a neúspěchu, nikdo mu nerozumí, pocity méněcennosti, problémy se sociálním začleněním, až vzdorovitost, negativismus, konfliktovost
- z. postupně na sebe napojované uzavřené větve
 - i. projev nevyzrálé snahy o vnesení řádu a pořádku, schematické myšlení, hůře chápe vztahy a souvislosti, inkohrentní myšlení
 - ii. snížený intelekt, organické postižení, neurotické potíže

- 94) Směřování větví
- a. větve směřující vzhůru
 - i. přesah vlastní osobnosti, idealismus, fantazie, aspirace
 - b. poklesávající větve
 - i. slabost, averze k okolnímu světu
 - c. směřování větví od středu k okraji
 - i. dobrá přizpůsobivost, aktivní přístup ke světu
- 95) Koordinace větví
- a. harmonické uspořádání
 - i. psychická rovnováha, jasnost, menší citlivost, lhostejnost, nepřístupnost
 - b. disharmonické uspořádání
 - i. vzrušitelnost, neklid, ukvapenost
 - c. nesmyslná koordinace
 - i. vnitřní zmatek, nekoordinovanost, rozpačitost, roztržitost, nedostatek smyslu pro realitu

Detaily na kresbě

- 96) Zvýšená pozornost věnovaná listí apod. (pedantská kresba)
- a. pečlivost, puntičkářství, zvýšená úzkostnost, nejistota, obrana, zakrývání vnitřních problémů až obsesivně kompulzivní tendence
- 97) Příliš velké nebo jinak nápadné listy, ovoce
- a. zakrývání nedostatků, kompenzace pocitů méněcennosti
- 98) Zdůrazněné ovoce, listí apod. v nepovedené nebo chudé kresbě
- a. snaha zamaskovat, ukázat se v lepším světle
- 99) Exotické ovoce, více druhů ovoce na jednom stromě
- a. hravost, nepřírozenost, afektovanost, zhoršené vnímání reality
- 100) Vadnoucí, zasychající listí, hnijící ovoce
- a. negativní prožívání, vnitřní problémy, sklon k depresím, až psychická porucha
- 101) Oběšenci, kostlivci a jiné morbidní doplňky
- a. snaha o originalitu, recese, provokace
 - b. patologický význam
- 102) Znázornění větru
- a. dynamičnost, radost z pohybu, citlivost k vnějšímu okolí
 - b. pocit bezmoci
- 103) Letící ptáci
- a. radost z pohybu, dynamický prožitek, touha odpoutat se od země, lákání dalek
- 104) Listy
- a. živost, radostnost, vyhledávání nových dojmů, zájem o vnější dění, potřeba uznání, povrchnost, zdočnost
 - b. utápí se v podružnostech, ulpívavé myšlení, rozpaky, únik z testové situace nebo před vlastními problémy

- c. pedantství, nepružnost, problémy s přizpůsobením, snížený smysl pro realitu, únik do manýry, obrana před úzkostí
- 105) Zdůrazněné ovoce, případně mnoho ovoce v jinak chudé koruně
 - a. snaha udělat dojem, prosadit se, získat ocenění, nezralost, pohodlnost, povrchní zdobnost, materiální orientace, požitkářství, mentální poruchy
- 106) Ovoce umístěné volně v koruně (bez logického napojení)
 - a. snaha maskovat se za schematickou kresbu, působit lepším dojmem, povrchnost, pohodlnost, horší chápání souvislostí
- 107) Vyšrafované, vyčerněné ovoce (listy)
 - a. kompenzace
 - b. regrese, mentální defekt
- 108) Květy
 - a. sebeobdiv, povrchnost, zdobnost, žije přítomností, nedostatek až neschopnost předvídavosti
- 109) Padající nebo spadlé ovoce, listí (příp. větve)
 - a. pocit ztráty, odříkání se, vzdání se něčeho
 - b. nedostatek stálosti a vytrvalosti, snížená schopnost koncentrace, těkavost, zapomnětlivost
 - c. touha uniknout
 - d. lehkost, uvolněnost, citlivost, schopnost oddělovat myšlenky od citů, výmluvnost
- 110) Různé doplňky
 - a. sebeironie, smysl pro humor, hravost, dětinskost
 - b. recese, provokace vůči zadavateli
 - c. zakrývání rozpaků, nejistoty, snaha obohatit kresbu
 - d. nevyzrálост
- 111) Symbolické významy
 - a. žebřík
 - i. hledání spojení s vyššími sférami
 - ii. opora
 - iii. stylizace
 - b. pták
 - i. duchovno, svoboda, sex
 - ii. stylizace
 - c. houby
 - i. plodnost
 - ii. stylizace
 - d. hnízdo
 - i. domov, bezpečí, matka
 - ii. stylizace
 - e. vejce
 - i. zárodek nového
 - ii. stylizace
 - f. jablko
 - i. láska, poznání, pokušení, hřích

- 112) Naznačení krajiny (malá krajina)
a. skon k snění, infantilismus, roztěkanost, snížená kontrola
- 113) Kresba celé krajiny
a. snivost, náladovost, podléhání dojmům, mnohomluvnost, roztěkanost, menší konstruktivnost, únik před realitou, problémy s regulací, převaha vlivu nevědomí nad vědomou regulací, utápění se v podružnostech až zavalení pocity, ztráta orientace v realitě, až ztráta sebe sama, deprese, psychické poruchy
- 114) Kresba více stromů
a. uvolněnost, hravost, nevyzrálost, problémy se začleněním, potíže s regulací chování
b. nejistota, nerozhodnost, úzkostnost, psychická nevyrovnanost
- 115) Antropomorfizace
a. maskování rozpaků, recese, originalita, stylizace
b. hravost, nevyzrálost
c. psychická porucha
- 116) Jehličnan nebo kresba výrazně podobná jehličnanu
a. pohodlnost, preference nejjednodušších řešení, vyhýbání se obtížím, netvořivost, nepřizpůsobivost
b. rigidita, zábrany, neschopnost přizpůsobení se, obsese
c. recese, nepozornost, stavění se do opozice
- 117) Palma, strom s palmovou korunou
a. recese, negativismus, odpor k testové situaci, snaha ukázat se jako originální osobnost
b. stereotypní myšlení, nepružnost, nedostatek vitality
- 118) Přítomnost znaků s opačnými významy
a. projev vnitřního rozporu osobnosti
b. projev kompenzace
c. chybná interpretace

Příloha 2 - Seznam položek ke skórování kresby postavy

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

- 1) Přiměřená, realistická kresba bez varovných signálů
 - a. přiměřené vyzrálá, psychicky zdravá osobnost, spíše s nepříliš výraznou motivací vyjadřovat se kresbou nebo méně výrazné výtvarné nadání, mohou se objevit projektivní prvky
- 2) Nadprůměrná úroveň zobrazení
 - a. dobrá motivace, nebojí se kresebného vyjádření
 - b. schopnost přizpůsobení
 - c. snaha po uplatnění
 - d. ochota spolupracovat
 - e. snaživost (nejistota, maskování)
 - f. ulpívavost (stereotypní myšlení, úzkostnost, obsese)
 - g. vysoké kreslířské schopnosti
 - h. schopnost soustředit pozornost
 - i. vnitřní integrita
 - j. vnímavost
 - k. menší vyzrálost osobnosti
 - l. projektivní interpretace
 - m. stylizace
- 3) Odbytá, prázdná, maximálně zjednodušená kresba
 - a. projev nezájmu, nízká motivace – situační nezájem
 - b. projev nezájmu, nízká motivace – výraz životního postoje
 - c. neochota spolupracovat, neochota vypovídat, odmítavý postoj k testové situaci, sebeobraně stažení se, obrana před nevědomím
 - d. rozpaky, nejistota nebo nedůvěra ve vlastní kresebné dovednosti
 - e. plochá, primitivní, zaostalá, simplexní, „vyprázdněná“ nebo „nerozvinutá“ osobnost, nedostatek zájmů nebo útlum v oblasti sociálních zájem
 - f. závažná psychická porucha, organické postižení CNS
 - g. nezájem, obava nebo potřeba devalvace ve spojení s opačným pohlavím (prázdná jen protipostava)
 - h. špatné sebepřijetí, odmítání vlastní psychosexuální role nebo snahu se zamaskovat (prázdná pouze vlastní postava)
 - i. neumí kreslit, nedostatek obrazotvornosti a fantazie
 - j. obvykle bez projektivního významu
 - k. nedostatek detailů je výsledkem výtvarného záměru, stylizace
- 4) Nezralá, primitivní kresba
 - a. snížený intelekt až mentální defekt
 - b. organické postižení
 - c. grafomotorická porucha
 - d. nevyzrálá, nekultivovaná, plochá osobnost
 - e. regrese v důsledku vývojové poruchy, neurologického postižení nebo vlivem citového poškození
 - f. nedostatek kresebného nadání
 - g. nesouhlas s testovou situací

- 5) Chybné úkony nebo výrazné potíže při zobrazování lidské postavy
 - a. vnitřní nevyrovnanost – nepřijetí sama sebe
 - b. narušené sebevědomí
 - c. problémy v partnerských vztazích
 - d. narušení vnitřní představy o základním tělesném schématu, porucha sebepojetí, narušení ego struktur

- 6) Dětská kresba (záměrně stylizovaná kresba)
 - a. maska, neochota o sobě více vypovídat, obrana, jak se při testování příliš neotevřít
 - b. maska, neschopnost investovat do kresby více energie, neschopnost o sobě více vypovídat
 - c. nedostatek obrazotvornosti nebo náhražka nedostatku kresebných dovedností
 - d. nevyzrálá osobnost, chybný poměr ke skutečnosti, útlum v oblasti sociálních vztahů
 - e. sexuální nevyzrálost, potlačení až popření sexuálních potřeb nebo únik před problémy dospělosti
 - f. povrchní až histrionická osobnost, snaha prezentovat se veselou, hezkou, roztomilou kresbou, snaha být vnímaná jako roztomilá
 - g. maska – jak se vyhnout potížím únikem do bezproblémového světa dětství nebo projev podvědomých obranných mechanismů s cílem vyhnout se vnitřní konfrontaci s nežádoucími psychickými obsahy
 - h. vědomý záměr prezentovat svou schopnost rozumět dětskému světu

- 7) Kvalitní, ale výtvarně stylizovaná, nespontánní kresba, kresba nereálných postav (naučené šablony a klišé)
 - a. demonstrace vlastních dovedností
 - b. výtvarná ctižádost
 - c. snaha získat obdiv
 - d. potřeba originality a každou cenu jako kompenzace nejistého sebevědomí
 - e. únik z testové situace, recese, způsob překonání rozpaků z testové situace nebo kreslení pomocí humorné nadsázky
 - f. profesionální deformace u výtvarníků
 - g. stylizovaná protipostava – potíže při navazování partnerských vztahů
 - h. stylizovaná protipostava – potřeba devalvace druhého pohlaví
 - i. psychická nevyrovnanost (mánie, hraniční poruchy nebo jiné poruchy osobnosti)
 - j. na projektivní úrovni může jít ale i o vyjádření skrytého přání, projev kompenzace nebo známka špatného přijetí

- 8) Karikatura
 - a. zlehčování, odstup od testové situace, neochota spolupracovat, provokace
 - b. maska proti rozpakům nebo náhražka nedostatečných výtvarných dovedností
 - c. únik před problémy (neochota být konfrontován s vlastním nevědomím)
 - d. snaha získat obdiv, prezentovat se jako mimořádná osobnost (kompenzace pocitů méněcennosti, sebestřednost nebo až porucha osobnosti)
 - e. odstup od ostatních, nedostatek přirozeného prožívání
 - f. povrchní, prázdná osobnost

- 9) Vyumělkovaná kresba s „falešnou“ kvalitou
 - a. usilování o vnější efekt
 - b. afektovanost
 - c. pouhá maska

- d. povrchní „pozér“
- e. nedostatek přirozeného prožívání až falešné „self“

10) Přezdobené kresby

- a. usilování o povrchní efekt, histriónské ladění osobnosti, neupřímnost, afektovanost, snaha získat obdiv nebo prezentovat se jako „roztomilá“ osobnost, konzumní zájmy, povrchnost
- b. nezralá, infantilní osobnost
- c. u mužů – výrazný femininní znak, nedostatečná maskulinita, případně až potíže s psychosexuální identitou
- d. snížený intelekt
- e. narcistické tendence

11) Provokativní kresba

- a. odpor k testové situaci nebo osobnosti psychologa
- b. nepřizpůsobivost, asociálnost, zvýšená agresivita

12) Celkově bizarní způsob provedení

- a. potíže s kontaktem s realitou
- b. vědomý záměr probanda prezentovat se jako nevšedně originální osobnost
- c. nepovedený pokus o humor až špatný sociální odhad malíře, provokace
- d. psychická porucha, problémy prezentovat se stejně jako ostatní
- e. psychózy, posunutí vnímání reality
- f. snížený intelekt, nedostatečná logika

13) Prázdné postavy

- a. recese
- b. stylizace
- c. nejistota, rozpaky, bezradnost
 - i. neví si rady s kresbou, testovou situací
 - ii. neví si rady sám se sebou
 - iii. neví si rady s ostatními lidmi

14) Obrana

- a. neochota kreslit
- b. neochota spolupracovat
- c. obavy z konfrontace s vlastním vědomím

15) Geometrizující pojetí

- a. výtvarná stylizace, recese, provokace
- b. projev nepřizpůsobivosti, strnulosti, neživotnosti, odlistění, asociálnost, pocitů odcizení a problémů s kontakty

Znaky v kresbě

16) Špatně integrované části kresby, hrubá asymetrie, výrazné disproporce

- a. těžké organické postižení
- b. psychotické onemocnění
- c. nedostatečná kontrola impulzů
- d. zhoršená schopnost vpravování se do nových situací
- e. labilita
- f. špatná integrace osobnosti

- g. slabá koordinovanost
 - h. chybí sociální a osobní cílevědomost
 - i. rozpad osobnosti, ztráta reality
- 17) Extrémní zdůrazňování symetrie
- a. projev nejistoty, potřeba hledání pevného bodu a stability
 - b. potlačování, možná až nutkavá kontrola emocí
 - c. rigidní kontrola, perfekcionismus
 - d. nadměrná intelektualizace
- 18) Zjevně narušená symetrie
- a. pocity nejistoty
 - b. nevyrovnané sebepojetí, rozpaky z vlastního těla
 - c. projev nedbalosti
 - d. špatná sebekontrola
- 19) Hrubá asymetrie
- a. potíže s grafomotorikou
 - b. snížený intelekt
 - c. narušená představa o tělesném schématu pravděpodobně v důsledku psychického onemocnění
- 20) Lidská postava je symetrická
- a. uznávání pravidel a řádu
- 21) Důraz na tělesnou osu
- a. vystupňované tělesné vědomí
 - b. projev potřeby mít vše pod kontrolou
 - c. nedostatek sebedůvěry, nejistota
- 22) Stereotypní opakování
- a. úzkostnost (až neurotická porucha), rigidita, zhoršená orientace v realitě, obrana, snížení intelektu, psychická prázdnota
- 23) Mechanické spojování a opakování
- a. omezený rozhled, bezmyšlenkovitost, schematičnost, bezduchá pilnost, netvořivost, znuděnost, porucha myšlení, mentální defekt
- 24) Začernování, stínování, šrafování, plastické znázornění
- a. výtvarná ctižádost
 - b. daná část těla nebo její funkce má pro kreslíře zvýšenou důležitost
 - c. daná část těla nebo její funkce vyvolává rozpaky u kreslíře
 - d. zakrývání nepodařené části kresby
 - e. potřeba po dokonalosti až nutkavé podoby, vnitřní úzkost
 - f. nejistota
- 25) Části postavy zdůrazněné nápadným nebo do celku odlišným způsobem zobrazení
- a. zvýšený subjektivní význam – ve smyslu preferování
 - b. zvýšený subjektivní význam – naopak potlačení, nedostačivost v dané oblasti
- 26) Nápadné nesrovnalosti ve velikosti jednotlivých částí
- a. kompenzační přeceňování

- b. potlačování
- 27) Opomenutí, vynechání nebo maskování podstatných jednotlivostí
- a. neschopnost přijmout, řídit dané funkce, zdroj neuvědomělého vnitřního konfliktu vztahující se k funkci dané části těla nebo jejímu symbolickému významu
 - b. akutní konfliktní situace
 - c. instabilita
 - d. vynechání „trapných“ detailů, recese, provokace
- 28) Překreslování, gumování a opravování
- a. projev nejistoty
 - b. neuspokojení pudových nároků
 - c. nespokojenost s danou částí těla
 - d. strach z dané funkce
 - e. perfekcionistické usilování o zlepšení až neuróza (např. obsese)
- 29) Komentáře
- a. odreagování rozpaků
 - b. projektivní význam
 - c. zvýšená důležitost komentované části těla
- 30) Nesmyslné, nelogické čáry kolem postav, řada zbytečných čar
- a. výraz stavu masivního vnitřního neklidu (například u excitovaných manických stavů, psychotický přetlak asociací)
 - b. recese, provokace
- 31) Nesmyslné začárání celé postavy
- a. destrukce, popření, neřízená pudovost
 - b. recese, provokace
- 32) Zcela zmatené kresby až nesmyslné čáranice
- a. vnitřní chaos, nedostatek rozumové kontroly
 - b. recese, provokace
- 33) Změť nejrůznějších objektů, symbolů nebo nápisů, spojení více obrazů dohromady (kontaminace)
- a. „tlačence“ asociací“, typické u psychóz nebo schizofrenií
 - b. recese, provokace

Formální a obsahová analýza

- 34) Výraz kresby
- a. odmítavý přístup
 - b. vstřícnost
 - c. projevy rozpaků
 - d. projevy obrany
 - e. provokace
 - f. recese
- 35) Výsledná kresba
- a. přiměřená

- b. infantilní
- c. nejistá
- d. sebevědomá
- e. odbytá
- f. zjednodušená
- g. stylizovaná
- h. konvenční
- i. originální
- j. pečlivá
- k. přehnaně vypracovaná
- l. bizarní
- m. patologická kresba
- n. záměrná
- o. zodpovědná

36) Vedení čáry

- a. adekvátní
 - i. sebedůvěra
- b. těžkopádná
 - i. nedostatek kresebných dovedností
 - ii. organické postižení
- c. jemná, měkká, tenká čára
 - i. vnímavost, citlivost
 - ii. podléhání dojmům
 - iii. pasivita
 - iv. nejistota
 - v. přecitlivělost
- d. tenzní, napjatá čára
 - i. úzkostnost, silní vnitřní napětí
- e. bizarní čára
 - i. schizofrenie
- f. ochablé, extrémně nejisté až nejasné vedení čáry
 - i. depresivní porucha
- g. přerušovaná linie
 - i. irabilita (dráždivost, nedůtklivost)
 - ii. úzkostnost
 - iii. nejistota
 - iv. vnitřní zábrany
- h. vícenásobné chybné tahy
 - i. překotnost, impulsivnost, zmatenost až manické stavy
 - ii. neumí kreslit
- i. časté opravování, gumování nebo opakované obtahování
 - i. nejistota, nejisté sebevědomí nebo úzkostnost
- j. nepřerušovaná, souvislá linie
 - i. nedostatek rytmické životní kvality, nedostatek podnikavosti, iniciativy
- k. nadprůměrné sebevědomé vedení čáry
 - i. vnější demonstrace zručnosti, stylizace, karikatury
- l. nekoordinované klouzáni tužky po papíře
 - i. impulsivita, nekontrolované chování ale i bezradné těkání
- m. zjevné problémy s vedením čáry
 - i. organické postižení nebo psychická porucha
- n. zvláštní zacházení s obrysovou linií
 - i. potíže s hranicemi já, vnitřní nejistota

- 37) Závažné problémy s vedením čáry
- a. psychická porucha
 - b. organická porucha
 - c. mentální postižení
 - d. excitované stavy
 - e. nejisté hranice „já“, problémy s rozlišením mezi „já“ a vnějším světem

Velikost a umístění kresby

- 38) Výrazné rozdíly ve velikosti obou postav
- a. nevyrovnanost ve vztahu k opačnému pohlaví – závislost nebo podceňování

- 39) Velké kresby
- a. expanzivita, zvýšené sebevědomí až velikášství
 - b. zvýšené až nereálné aspirace
 - c. nezralost
 - d. snížená vnitřní kontrola
 - e. špatný odhad velikosti kresby

- 40) Postava se nevejde na papír
- a. zvýšené až nereálné aspirace
 - b. špatný odhad velikosti kresby

- 41) Zmenšené postavy
- a. psychická nevyrovnanost, obvykle spojená s nevyrovnaným sebevědomím

- 42) Malá postava, ale precizně provedená bez varovných známek nevyrovnanosti
- a. věcnost, střízlivost, skromnost, bez potíží se sníženým sebevědomím

- 43) Výrazně malá postava
- a. psychická nevyrovnanost až poruchy
 - b. závažné komplexy méněcennosti

- 44) Posun nebo zdůraznění levé strany
- a. symbolizuje introverzi, odtahování se od reality

- 45) Posun nebo zdůraznění pravé strany
- a. zdůraznění extroverze, vyhledávání aktivity nebo podnětů

- 46) Posun nahoru
- a. optimismus, idealismus

- 47) Posun dolu
- a. skepticismus, regrese, snížené sebevědomí, nejistota (hledání pevného bodu), nezralá osobnost
 - b. jiný varovný význam

- 48) Posun do levého horního rohu
- a. uvíznutí na začátku, stažení se ke kraji

- 49) Posun protipostavy
- a. snaha o devalvací opačného pohlaví
- 50) Pohled zepředu
- a. norma, běžný způsob provedení
 - b. odvaha postavit se světu čelem
- 51) Kresba z profilu pouze u vlastní postavy
- a. rezervovanost, uhýbavost, sklon k fantaziím a snění, introverze, projev obav před druhým pohlavím
 - b. stylizace
- 52) Kresba z profilu pouze u protipostavy
- a. plachost a obavy před opačným pohlavím
 - b. pocit nedostatečného ocenění od druhého pohlaví
 - c. přání odsunout druhé pohlaví ze svého života
 - d. stylizace
- 53) Obě postavy z profilu
- a. nesmělost
 - b. nedostatečná určitost ve vztahu k druhému pohlaví
 - c. stylizace
- 54) Zobrazení zezadu u vlastní postavy
- a. odvrácení, negativismus
 - b. stylizace
- 55) Zobrazení zezadu protipostavy
- a. radikální odmítnutí druhého pohlaví
 - b. projev originality (recese)
 - c. provokace vůči testové situaci
 - d. stylizace
- 56) Hlava z profilu, tělo zepředu
- a. sociální rozpaky
 - b. pocity viny, neupřímnost
 - c. kreslířská neobratnost
 - d. stylizace
- 57) Poloprofil
- a. naučený typ kresby, karikatura
- 58) Znázornění pohybujících se postav
- a. demonstrace výtvarných dovedností
 - b. nespokojenost se současnou situací, kompenzace současného stavu, přání odejít, únikové tendence, radost z pohybu nebo touha po pohybu
 - c. rozvernost nebo až excitované stavy
 - d. vnitřní neklid
 - e. pohodlnost, pasivita, potřeba opory, nedostatek síly a energie, možné potíže s aktivním sebeprosazováním
 - f. nestabilní postavení

- 59) Bizarní polohy těla
- a. recese, provokace
 - b. zdůraznění pasivity, ochablosti, potřeby opory

Vlastní postava a protipostava

- 60) Obtížné rozlišit vlastní postavu od protipostavy
- a. problémy s vlastní psychosexuální rolí a s postojem k opačnému pohlaví
 - b. závislost na rodiči opačného pohlaví
 - c. nespokojenost sama se sebou
- 61) Identifikace s oběma postavami
- a. problémy se sebezpřijetím
 - b. sebezahleděnost
 - c. nevyhraněné sexuální role
- 62) Nápadné odlišnosti v zevnějšku u vlastní osoby
- a. nedostatečné výtvarné dovednosti
 - b. naučená šablona, humorná nadsázka
 - c. projektivní vyjádření přání
 - d. zdroje pocitů méněcennosti, nespokojenost sama se sebou
- 63) Kresba postavy, se kterou se nelze ani v představách identifikovat nebo která zjevně nemůže být partnerem/partnerkou
- a. únik z testové situace
 - b. potíže s přijetím sebe sama
 - c. únik před sama sebou a svými problémy
- 64) Devalvace vlastní postavy
- a. nedostatečné výtvarné dovednosti
 - b. naučená šablona, humorná nadsázka, zlehčování testové situace
 - c. nespokojenost sama se sebou, pocity méněcennosti
- 65) Devalvace protipostavy
- a. projev rozpaků ve spojení s navazováním partnerských vztahů
 - b. naučená šablona, zlehčování testové situace
- 66) Interpretace obráceného pořadí vzniku kreseb
- a. nejistota nebo nevyhraněnost vlastní sexuální úlohy, konflikt nebo ambivalence v sexuální identifikaci, homosexualita, transsexualita
 - b. špatné sebezpřijetí, nízké sebevědomí, nespokojenost sama se sebou, neautentické „já“
 - c. signál psychické nevyrovnanosti
 - d. nadměrná vazba na rodiče opačného pohlaví spojená se sexuální nejistotou
 - e. u žen může jít o projektivní přání prezentovat se jako silnější osobnost, potřeba prosadit se, maskování slabosti
- 67) Dobře zvládnuté a adekvátně rozlišené kresby obou postav
- a. přijetí a vyrovnanost se svou sexuální identitou

- 68) Potíže se zobrazením opačného pohlaví
- a. neujasněná vlastní identita (problémy s přijetím vlastní sexuální role, snížené sebevědomí)
- 69) Potíže s kreslením ženských ňader (u mužů)
- a. nízké sebevědomí
- 70) Potlačení většiny pohlavních znaků
- a. zábrany v chování, sexuální útlum, zklamání, nedostatek odvahy nebo zájmu zaměřit se na tělesné potřeby
- 71) Nedostatečně vyjádřený rozdíl pohlaví
- a. osobnostní nevyzrálост, regrese, sexuální útlum, potlačení, případně nepřijímání vlastní sexuální úlohy, nebo strach z ní
 - b. nedozrání k hlubšímu pochopení rozdílů mezi pohlavími (u dospívajících)
- 72) Zjevné potíže při zobrazování sexuálních charakteristik
- a. snížení sebevědomí nebo signál maladaptace v sexuální oblasti
- 73) Zveličování základních atributů maskulinity nebo feminity u obou postav
- a. zvýšený zájem o sexualitu
 - b. potíže s vyrovnáváním se se sexuálními rolemi
 - c. snaha o kompenzaci nejistého sebepojetí (např. kompenzace komplexů méněcennosti, nevyzrálости)
 - d. konzumní přístup k partnerským vztahům
 - e. provokace vůči zadavateli testu
- 74) Předimenzované maskulinní znaky („hypermaskulinní“ postava) na vlastní mužské postavě
- a. projev zvýšené potřeby demonstrovat svoji maskulinitu
 - b. primitivnější, spíše pudová osobnost
 - c. kompenzace nízkého sebevědomí
 - d. známka nevyzrálости osobnosti
 - e. humorná nadsázka
- 75) Přehnaně femininní znaky („hyperfemininní“ postava) na vlastní ženské postavě
- a. kompenzační charakter
 - b. nevyzrálост
 - c. hystriónsky laděná osobnost
- 76) Problematické znázornění protipostavy – protipostava bez typických pohlavních znaků
- a. potíže s přijetím druhého pohlaví, zejména jeho sexuální role, nesmělost, psychosexuální nezralost, problémy při navazování kontaktu s opačným pohlavím
- 77) Protipostava se zdůrazněnými pohlavními znaky
- a. zvýšený zájem o sexualitu
 - b. projev kompenzace
 - c. nejistota
- 78) Ženské znaky na vlastní mužské postavě
- a. potíže s vlastní sexuální identifikací, slabá maskulinita (snížení sebevědomí),

- homosexuální sklony
 - b. velmi závažná nevyrovnanost
- 79) Mužské znaky na vlastní ženské postavě
- a. maskulinní tendence, přání prosadit se mužským způsobem (pocit, že muži mají více výhod), potíže s vlastní sexuální identifikací, homosexuální sklony
- 80) Opačné znaky na protipostavě
- a. nepřijetí nebo neuznávání (neznalost nebo devalvace) sexuální role opačného pohlaví, nezralost, obavy, přeneseně i problémy s přijetím vlastní sexuální identity
- 81) Zvětšená hlava
- a. symbol dominance
- 82) Nápadné rozdíly v kvalitě a způsobu zobrazení vlastní postavy a protipostavy
- a. problémy ve vztazích k opačnému pohlaví, případně i s přijetím vlastní psychosexuální role
- 83) Protipostava menší
- a. malé oceňování druhého pohlaví, odklon od něho, pohrdavý postoj
- 84) Protipostava větší
- a. závislost na druhém pohlaví, menší sebevědomí, pasivita při navazování vztahů
 - b. nevyzrálost
- 85) Odvrácené postavy
- a. vnitřní nejistota, zábrany, plachost, obavy, případně i problémy v partnerských vztazích, chybějící kontakt nebo odmítání, malá sebedůvěra
 - b. výtvarný stereotyp
- 86) Odvrácená jen vlastní postava
- a. pocit nejistoty, plachost, malá sebedůvěra, vyhýbavé tendence, strach z opačného pohlaví
- 87) Odvrácená jen protipostava
- a. odstup od opačného pohlaví (odtažitost, lhostejnost), strádání kvůli nedostatečnému zájmu o vlastní osobu ze strany druhého pohlaví nebo naopak z přílišné blízkosti, potřeba odsunout stranou přímou konfrontaci, vyhnout se jí
- 88) Protipostava je nápadně hůře zvládnutá nebo odbytá
- a. nezáměr, odmítání nebo potlačování významu opačného pohlaví, není tvořena dostatečně konkrétní představa o opačném pohlaví (chybí přímý prožitek, hlubší osobní zkušenost), nezralost, únik před konfrontací se sexuálními rolemi
- 89) Nápadně hůře zvládnutá je naopak postava vlastního pohlaví
- a. projev obrany, neochota se prozrazovat
 - b. identifikace nebo závislost na opačném pohlavím
 - c. známka špatného sebepřijetí, nízké sebehodnocení, submisivita
- 90) Agresivnost protipostavy
- a. zdůraznění zájmu o maskulinitu (u žen)

- b. ponížení feminity (u mužů)
 - c. strach z druhého pohlaví
 - d. projekce vlastního agresivního postoje
- 91) Vynechání paží, špatné zvládnutí rukou u protipostavy
 - a. pocit odmítání druhým pohlavím
 - b. projev přání protipostavu zneschopnit
- 92) Chybějící nebo nedostatečné detaily obličeje u protipostavy
 - a. strádání z nedostatku nebo odmítání bližšího lidského kontaktu
- 93) Vlastní postava oblečená, protipostava nahá
 - a. redukce zájmu o opačné pohlaví jen na sex, kompenzace vlastní nejistoty, případně i pokus o ponížení opačného pohlaví (zbavení důstojnosti)
- 94) Nahá jen vlastní postava
 - a. provokace
 - b. snížená regulace vlastních pudů
 - c. narcistické, nebo exhibicionistické tendence
- 95) Věk zobrazené postavy
 - a. postava srovnatelného věku jako proband
 - i. norma
 - b. postava srovnatelného věku jako proband (u starších lidí)
 - i. pocit vlastní slabosti a zmaru
 - c. postava mladšího věku než probanda
 - i. známka obav z dospívání
 - ii. psychosexuální nezralost, vlastní nevyzrálost, regrese
 - iii. nevyrovnanost v sexuálních vztazích
 - iv. kresba vlastních dětí
 - v. výtvarné kliše
 - vi. potíže s přijímáním sebe sama nebo vlastní role
 - d. postava staršího věku než probanda
 - i. projev přání být už dospělejší
 - ii. výchovné potíže
 - iii. zvýšená závislost na obou rodičích
 - iv. zvýšená závislost na rodiči opačného pohlaví
 - v. identifikace s rodičem stejného pohlaví
 - vi. potíže s přijímáním sebe sama nebo vlastní role
- 96) Rozdíly ve věku mezi oběma nakreslenými postavami
 - a. nezralost jednoho z partnerů
 - b. závislost mladší postavy na starší
 - c. roli partnera nahrazuje vlastní rodič nebo dítě
 - d. potřeba devalvace partnera
 - e. nepřípravenost navázat vztah
- 97) Zobrazení protipostavy jako dítěte
 - a. snaha potlačit sexuální roli opačného pohlaví
 - b. pokus o devalvaci opačného pohlaví
 - c. potřeba mít navrch v partnerském vztahu
 - d. obavy ze vztahu

- 98) Kresba vlastního dítěte
- a. zvýšená identifikace s vlastní mateřskou/otcovskou rolí pravděpodobně na úkor vlastního života
 - b. úniková strategie
 - c. schovávání vlastní nejistoty za rodičovskou masku
 - d. nevyrovnanost sama se sebou
 - e. rezignace na partnerské vztahy
 - f. nezdravá, „opičí“ láska k dítěti
- 99) Zobrazení aktu, nedostatečně oblečené postavy
- a. výtvarné aspirace
 - b. recese
 - c. snaha prezentovat se jako nezávislá a originální osobnost
 - d. známka uvolnění sociálních norem a odmítání konvencí
 - e. nedostatečná sociální adaptace
 - f. zahleděnost do sebe, sebepozorování, nadměrné zabývání se vlastním tělem
 - g. známka zvýšeného významu věnovaného otázce sexu (odraz vlastních zvýšených sexuálních potřeb nebo naopak projev kompenzace pocitů nedostačivosti)
- 100) Zobrazení pohlavních orgánů, nahota
- a. primitivismus, regrese až degenerace
 - b. nevinná radost z objevu rozdílu mezi pohlavími
 - c. záchodový humor
 - d. signál sexuálního zneužívání
 - e. provokace, recese
 - f. nástroj k překonání rozpaků, formou úniku ze závažnosti testové situace
 - g. sociální nepřizpůsobivost a nedostatek zábran, agresivita, kompenzace pocitů méněcennosti
 - h. závažná psychická nevyrovnanost
- 101) Zobrazení pupík
- a. součást neoděné nebo málo oděné postavy
 - b. symbol nezralosti
 - c. recese, provokace
- 102) Prsa
- a. přiměřené, nijak nezdůrazňované zobrazení
 - i. norma
 - b. velká nebo nápadně zdůrazněné prsa
 - i. zdůrazněné sexuální funkce, mírná provokace, psychosexuální a emoční nezralost, zvýšená orální potřeba a závislost na matce (u postav kreslených muži)
 - ii. identifikace s dominantním obrazem matky nebo zdůrazňování sexuality (u postav kreslených ženami)
 - c. vynechaná prsa
 - i. potlačení sexuality nebo rozpaky s uznáním ženské sexuální (mateřské) role (u postav kreslených muži)
 - ii. rozpaky s přijetím vlastní ženské sexuální role, nejistota nebo odmítání mateřské role (u vlastních postav kreslených ženami)
 - d. mazání, stínování, jejich rozpačité nebo jen kradmé naznačení nebo naopak

jejich zveličování, průhledný oděv s prosvítajícími bradavkami, maskování nebo zakrývání prsou kapsami, mašlí na copech apod.

i. nevyrovnanost v oblasti sexuality a mateřství

- 103) Ochlupení
- a. humorná nadsázka
 - b. zdůrazňování maskulinity, projev primitivismu, pudovosti, snížená sebekontrola, varovný znak útočných, agresivních tendencí
 - c. psychická nevyrovnanost
 - d. zesměšnění zobrazené postavy
 - e. provokace nebo důraz na nahotu, sociální nepřizpůsobivost, psychická nevyrovnanost
- 104) Transparace
- a. recese, nepřiléhavý humor, známka mimořádně špatného sociálního kontaktu
 - b. konflikt spojený s danou částí těla
 - c. nerespektování reality, ztráta hranice co je venku a co uvnitř

Hlava

- 105) Jedna postava s výrazně větší hlavou
- a. dané pohlaví je percipováno jako sociálně dominantní
- 106) Kresbě hlavy je věnována zvýšená pozornost a je zdůrazněna více než ostatní části kresby
- a. norma
- 107) Kresbě hlavy je věnována snížená pozornost a je zdůrazněna méně než ostatní části kresby
- a. neurotické potíže
 - b. deprese
 - c. uzavřenost
 - d. problémy s kontakty
 - e. potíže se sebekontrolou
 - f. potíže s adaptací
- 108) Zjevně špatně zvládnutá kresba hlavy
- a. známky psychické poruchy
- 109) Chybějící hlava
- a. recese
 - b. stylizace
 - c. projektivní vysvětlení
 - i. problém s egem, problémy s racionalitou, chybení základní sebedůvěry, sebekontroly, porucha subjektivního vnímání sebe sama
- 110) Příliš velká hlava
- a. domýšlivost až narcismus
 - b. vysoké intelektuální aspirace, překompenzování (racionalizace)
 - c. únik do fantazie
 - d. nespokojenost s vlastním tělem
 - e. typický znak dětské kresby, u dospělých nevyzrálост

- f. regrese, mentální defekt, paranoia
- 111) Příliš malá hlava
 - a. nedostatek sebedůvěry
 - b. pocit nedostačivosti nebo neschopnosti (intelektuální, sociální nebo i sexuální)
 - c. slabost ega
 - d. oslabená racionální kontrola, pudovost, primitivismus
 - e. deprese, neurózy (zejména obsedantní)
- 112) Primitivní zobrazení hlavy
 - a. citová nezralost, nedostatečná sebekoncepce, nepřizpůsobivost
 - b. nedostatek motivace ke kresbě
 - c. nedostatek výtvarných dovedností
- 113) Potíže se zobrazením hlavy
 - a. sociální nejistota
 - b. potíže s racionální kontrolou
 - c. nedostatek důvěry ve vlastní pudové jednání
- 114) Výraz obličeje
 - a. pozitivní usměvavý nebo neutrální výraz
 - i. norma
 - b. výraz smutku, hněvu, mračení, slzy
 - i. psychická nevyrovnanost
 - ii. Výtvarná stylizace
 - iii. Rozpaky z testové situace
- 115) Vynechání celého obličeje
 - a. neochota vypovídat, případně projev nadměrné opatrnosti
 - b. uhýbavost a povrchnost v interpersonálních vztazích
 - c. nedostatečný kontakt s okolím
 - d. výtvarná stylizace
 - e. známka hostility
 - f. duševní porucha
- 116) Chybějící obličej jen u vlastní postavy
 - a. potíže se sebezpřijetím
- 117) Chybějící obličej pouze u protipostavy
 - a. rozpaky před opačným pohlavím
- 118) Chybějící jen některé detaily obličeje
 - a. stylizace
 - b. známka narušení představy o tělesném schématu (psychiatrická diagnóza, nejspíše schizofrenie, snížený intelekt, organicita, deprese)
 - c. vyhýbání se kontaktu
- 119) Potlačené detaily obličeje, prázdná maska
 - a. potlačení „lidského“ rozměru
 - b. potíže se sebezpřijetím
 - c. potíže s navazováním kontaktů

- 120) Vyumělkovaný obličej, nepřirozená stylizace
- a. výtvarná „exhibice“, potřeba demonstrovat se jako originální osobnost
 - b. maska
 - c. nedostatek přirozeného prožívání
 - d. známka falešného sebepojetí
- 121) Obličej panenky, princezny, zvýšený důraz na make-up
- a. histriónská osobnost
 - b. povrchní maska
 - c. stylizace
- 122) Začernění obličeje
- a. u vlastní postavy
 - i. závažné narušení osobnosti (masivní úzkost, slabý self-koncept, známky autoagresivity), zábrany ve spojení s představou kontaktu nebo vztahu
 - b. u protipostavy
 - i. závažné potíže ve vztazích
- 123) Varovné výrazy obličeje
- a. deprese
 - b. karikatury, stylizace
 - c. agresivita
 - d. pudovost
- 124) Nejasné rysy tváře
- a. plachost nebo nadměrné sebezpozorování v interpersonálních vztazích
 - b. odbytá kresba, nedostatek kresebných dovedností
- 125) Přehnaně zdůrazněné rysy obličeje
- a. překompenzovanost vlastních pocitů nedostačivosti, může se projevovat sklonem k agresivnímu a sociálně dominantnímu chování
- 126) Přehnaný, falešný úsměv
- a. kompenzující výraz tváře, maskování vnitřních problémů usměvavou postavou
- 127) Zdůrazněné nebo velké oči
- a. sociabilita, extrovertní zaměření
 - b. „ženská“ zvědavost, zvýšená závislost na vizuální stimulaci (voyeurské tendence)
 - c. homosexuální tendence
 - d. přecitlivělost k mínění ostatních
 - e. podezíravost, vztahovačnost, paranoidní sklony
- 128) Potlačené, malé, nepodařené, případně zavřené oči
- a. introverze, stažen z reality k vlastnímu já (ponoření do sebe)
 - b. nezáměr o vnímání okolí, výrazné introvertní tendence, schizofrenie
 - c. regrese, infantilita, mentální defekt
- 129) Vynechání očí
- a. psychické potíže
 - b. ztráta kontaktu s realitou

- c. obavy z vnějšího světa
 - d. obsese nebo úzkosti
- 130) Vynechání oka z profilu
- a. introverze, obavy z kontaktu, vyhýbání se konfrontaci
- 131) Zvednuté oči
- a. pohrdání, povýšenost, pochybovačnost
- 132) Řasy
- a. erotická a sexuální náročnost
 - b. nedostatečná maskulinita, nebo homosexuální tendence
 - c. nedostatečné rozlišování mezi pohlavími nebo snaha po potlačení maskulinity
- 133) Husté obočí
- a. primitivismus, projev protestu proti uhlazenosti a zjemnělosti
- 134) Nos
- a. přiměřená sebejistota
- 135) Zvýšený důraz na nos
- a. potřeba zdůraznění maskulinity, kompenzace pocitů sexuální nedostačivosti, sexuální nesnáze, psychosexuální nezralost
 - b. homosexuální preference
 - c. schopnost sebeprosazování
- 136) Nos se zdůrazněním chrípím
- a. pudovost, agresivní tendence
- 137) Potíže se znázorněním nosu
- a. nevyrovnaný vztah k maskulinitě
 - b. nejistota
 - c. hostilita k mužům
- 138) Místo nosu jen dírky
- a. dětinskost, infantilní uplatňování
 - b. důrazné potlačení maskulinity
- 139) Chybějící nos
- a. sexuální konflikty, sexuální nezralost ve vztahu k sobě nebo druhému pohlaví
- 140) Přiměřené a spíše nenápadné zobrazení uší
- a. přiměřená sebedůvěra
- 141) Nápadné zvýraznění uší
- a. přecitlivělost, vztahovačnost, ostražitost, nedůvěra až podezřívavost
 - b. sluchový handicap
- 142) Zdůraznění uší spolu se slabě nakresleným nosem a zvětšenými očima
- a. snížené sebevědomí

- 143) Zdůrazněná ústa
a. orální orientace (snění o jídle, bulimie, sklon k alkoholismu)
b. primitivnost
c. potíže s řečí
- 144) Místo rtů jen úzká čárka
a. odmítání radostné stránky, zejména sexuálního prožívání, přísnost, sklon k askezi
- 145) Plné rty, smyslné, žensky působící (u vlastní mužské postavy)
a. žádostivost
b. projev zženštilosti, homosexuální tendence
c. schopnost emocionálního prožívání, smyslnost
- 146) Široký úsměv znázorněný obloučkem prohnuté linky
a. jednoduché, nic neříkající schéma
b. regrese, infantilita
c. nucená, nepřírozená srdečnost
- 147) Pootevřená ústa
a. ochablost a pasivita
- 148) Odchyly od normálního provedení úst
a. špatně kontrolovaná orální tendence a infantilní závislosti
- 149) Předměty v ústech (např. cigarety, dýmky, párátko), pijácké nebo drogové motivy
a. povrchní znaky maskulinity, snaha působit sebevědoměji, být mužnější
b. recese, drobná provokace
c. agresivita
d. problémy s oralitou, závislostmi nebo orální erotické potřeby
- 150) Viditelné zuby
a. infantilní agresivní tendence
b. recese
- 151) Nápadně zdůrazněná brada
a. agresivní, dominantní tendence, maskulinita
b. silná pudovost
c. možná kompenzace za pocity slabosti
- 152) Nevýrazná brada (u vlastní mužské postavy)
a. slabost
- 153) Zdůrazněná, nekontrolovaná kresba vlasů, bujné neučesané vlasy
a. důraz na pudovost, primitivní smyslnost, nezřízenost, regrese, infantilní sexuální postoj
- 154) Vynechání, potlačení vlasů
a. sexuální potlačení, pocity (zejména sexuální) nedostačivosti
b. nízká tělesná vitalita
c. možné depresivní ladění, schizofrenie

- 155) Složitý účes, nápadná vypracovanost a zdobnost vlasů, lokny
- zdůraznění femininity
 - zvýšený důraz na krásu, povrchnost, histriónské ladění
 - hledání sebeuplatnění v sexuální oblasti, převaha sexuální funkce nad sociální nebo racionální
 - histrónská porucha, narcistická porucha osobnosti
- 156) Ženské vlasy
- kontrolované, přiměřené, lehce zdůrazněné zobrazení vlasů na vlastní postavě
 - přizpůsobivá sexualita
 - potlačený, spíše mužský typ účesu u vlastní ženské postavy
 - potlačení femininity, potíže s přijetím ženské role
 - bujný, rozevlátý vlas na vlastní postavě
 - přání působit sexuálně dráždivě, exoticky
 - ženská postava kreslená mužem bez přiměřeného ženského účesu (vlasy vynechané nebo jen hrubě naznačené)
 - potlačení femininity, problematický vztah k opačnému pohlaví
- 157) Mužské vlasy
- zdůrazněné, nápadně vypracované vlasy kreslené mužem na vlastní postavě
 - homosexuální tendence
 - na vlastní mužské postavě vlasy pečlivě provedené, na protipostavě odbyté
 - psychosexuální nezralost, narcismus, hostilita k ženám
 - zvýšený důraz na „divoké“ vlasy, vousy a ochlupení
 - útočné, agresivní tendence
- 158) Vousy
- upravené vousy bez dalších varovných znaků
 - norma
 - zdůrazněný knír
 - snaha o eleganci, „frajerství“, případně až povrchnost
 - zdobné zvláštnosti (např. mušketýrská bradka, upravené licousy...)
 - humorná nadsázka
 - sebestřednost, samolibost, povýšenectví, zvýšený zájem o vlastní zevnějšek, snaha prezentovat se jako neobvyklá osobnost
 - zdůrazněné neoholené tváře, neupravený vous
 - primitivní maskulinita, varovný znak útočných, agresivních tendencí
- 159) Krk
- dlouhý a úzký krk
 - potřeba kontrolovat vlastní pudové impulsy, racionální kontrolu
 - dlouhý krk
 - sociální upjatost, kultivovanost, zdůrazňování morálky, případně až rigidita, nesnáze s ovládáním pudů
 - nápadně tenký a dlouhý krk
 - pocity tělesné slabosti
 - krátký a tlustý krk
 - malé ovládání pudového nebo citového života
 - tendence k drzosti, tvrdohlavost, umíněnost
 - zcela vynechaný krk (býčí šíje)
 - neschopnost racionálně ovládat impulsy

- ii. nezralost, regrese, případně mentální defekt
- f. zdůrazněný ohryzek
 - i. sexuální slabost u mužů

Střed těla

- 160) Zdůraznění ochlupení, vlasů a obočí, podobný význam mívá i chybějící krk, nebo „býčí“ šíje, rozšířené nosní dírký, vyplazený jazyk, bosé nohy
- a. pudovost
 - b. recese, provokace
- 161) Mimořádně zdůrazněné svaly, výhrušná gesta, vyceněné zuby, těžké boty, zbraně, výmluvné nápisy a ornamenty na oblečení
- a. agresivita
 - b. recese, pudovost
- 162) Ramena
- a. znázornění ramen
 - i. výraz pocitu tělesné síly nebo její zvýšené potřeby
 - b. hranatá, zdůrazněná ramena
 - i. agresivní, hostilní tendence
 - ii. projev kompenzace u nejistých osob
 - c. drobná, úzká ramena
 - i. pocity méněcennosti
 - d. nestejně velká ramena
 - i. osobnostní nevyrovnanost
- 163) Celé tělo, trup
- a. neúměrně malý, potlačený trup
 - i. popření pudů, pocity méněcennosti
 - b. široký tučný trup
 - i. množství neuspokojených pudů
 - c. zmatený, zdvojený, často opravovaný obrys těla u vlastní postavy, případně nápadně tenký trup
 - i. nespokojenost s vlastním tělem, zvýšené zabývání se vlastní postavou
 - d. hranatá postava
 - i. zdůraznění maskulinity
 - e. kulatý trup
 - i. pasivní osobnost, méně agresivní, relativně femininní osobnost, infantilita, regrese
 - f. rozpaky při ukončování spodní části trupu
 - i. nevyrovnanost v sexuální oblasti
 - g. vyznačení vnitřní anatomie
 - i. somatické problémy
 - ii. duševní porucha

Končetiny

- 164) Paže a ruce
- a. ztuhlé paže, připažené
 - i. rigidita, inhibovaná osobnost
 - b. ochablé paže, pasivně spuštěné

- i. nevýkonná osobnost
- c. slabé, tenké, nevýrazné paže (např. znázorněné slabou, nejistou linkou) nebo velmi krátké paže
 - i. nedostatek ambicí, tělesná nebo psychická slabost, pocity nedostačivosti, nedostatek kontaktů
- d. dlouhé, silné paže
 - i. tendence zmocňovat se, potřeba tělesné síly, aktivní kontakt s okolím
- e. nápadně zesílené paže se zdůrazněnými svaly (ve spojení se širokými rameny)
 - i. sklon k agresivitě nebo projev kompenzace
- f. nestejně dlouhé paže
 - i. úzkost a nejistota vztahující se k manuální aktivitě
- g. vynechání paží (nebo rukou)
 - i. silné tendence ke stažení se, porucha aktivity, pasivita, nevýkonnost, pocity viny, bezmoci, deprese, neschopnost připoutat se k něčemu nebo k někomu
- h. vynechání paží v kresbě opačného pohlaví
 - i. pocit odmítání druhým pohlavím, případně rodičem druhého pohlaví
- i. paže v pravém úhlu k tělu (upažené)
 - i. regrese, plochý emoční kontakt s okolím
- j. paže zakrývající u vlastní postavy pohlavní orgány (nebo u ženy i zkřížené ruce před prsy)
 - i. popírání sexuálních znaků, pocity zamítnutí

165)

- Ruce (celé dlaně)
 - a. neurčité, špatně zvládnuté ruce
 - i. nedostatek sebedůvěry v sociálních situacích, potíže se sebezprošťováním
 - ii. neumí kreslit
 - b. neobvykle velké, zdůrazněné ruce
 - i. kompenzace pocitů nedostačivosti
 - c. ruce skryté v kapsách
 - i. sklon k poflakování se, demonstrování odstup
 - ii. neumí kreslit
 - d. ruce skryté za zády
 - i. sklon k unikání, snaha udržet si odstup, možné pocity viny
 - ii. neumí kreslit
 - e. ruce kreslené jako poslední
 - i. nejistota, váhání před kontaktem s okolím
 - f. vynechané ruce
 - i. pocity nedostačivosti
 - ii. neumí kreslit
 - g. zdůrazněná zaťatá pěst nebo agresivní předměty v ruce
 - i. známka zvýšené agresivity, nevyrovnanosti s agresivitou nebo známka kompenzace
 - h. držení různých předmětů
 - i. projev potřeby většího připoutání se, hledání jistoty
 - i. ruce skryté v rukavicích
 - i. potíže s kontakty s ostatními, masivní sociální nejistota, možnost zvýšené kontroly emocí, případně skrývání agresivních tendencí
 - j. zesílené nebo nápadně opravované ruce
 - i. konflikty nebo pocity viny související s aktivitou prováděnou rukama (např. agresivita nebo masturbace)

- 166) Zobrazeny samotné prsty bez dlaní
- a. regrese, útočné tendence
 - b. neumí kreslit
- 167) Začerněné dlaně, ruce v rukavicích nebo mimořádně nápadná a neobvyklá deformace rukou, nebo schované (maskované) dlaně v kapsách, za zády
- a. symbolický projev potíží s kontakty nebo pocitů viny
 - b. recese, provokace
 - c. nedostatek kreslířské obratnosti
- 168) Nohy
- a. velmi dlouhé nohy
 - i. zvýšená potřeba autonomie
 - b. velmi krátké nohy
 - i. pocit omezené pohyblivosti
 - ii. nedostatek místa na papíře
 - c. nejistý postoj
 - i. pocit nedostatečné stability, nejistota o sobě samém
 - d. rozhodný postoj
 - i. sebejistota, reálné vnímání skutečnosti
- 169) Chodidla
- a. vynechání chodidla
 - i. pocit nedostatku, bezmocnost, nejisté postavení
 - ii. nedostatek místa na papíře
 - b. zdůrazněná, veliká chodidla
 - i. sexuální potíže, pocity sexuální nedostačivosti nebo agresivní útočné tendence
 - c. drobná chodidla
 - i. nejistota, pocit omezení, závislost
 - d. začátek kresby od chodidel
 - i. osobní nevyrovnanost
- 170) Bosé nohy
- a. symbol svobody a nevázanosti
 - b. snaha o překonání vlastní nesmělosti
- 171) Chybějící nohy u opačného pohlaví
- a. nohy se kreslíři nevešly na papír
 - b. problém ve vztahu k opačnému pohlaví
- 172) Přeražené nohy (bizarní detail)
- a. humor (nepřiléhavý)
 - b. provokace vůči zadavateli (akcent agresivity)
 - c. problematický přístup k realitě – pocity ohrožení
 - d. problematický přístup k realitě – zvýšená agresivita

Další detaily na kresbě

- 173) Oblečení
- a. zdůrazněné, nadměrně vypracované oblečení

- i. povrchně sociabilní a extrovertní osobnost
 - ii. potřeba souhlasu, uznání
 - iii. známka nevyzrálosti, regresivní potlačení sexuálních impulsů
 - iv. projev exhibitivnosti až narcistických tendencí
- b. větší důraz na oblečení, módu nebo ozdoby než na samostatnou postavu
 - i. povrchnost, histriónské ladění osobnosti, porucha osobnosti
- c. přehnaně detailizované oblečení, přeplněné, topící se v podružnostech
 - i. nutkavé tendence, maskování rozpaků, potíže se sociální přizpůsobivostí, horší orientace v realitě, snížený intelekt
- d. primitivní, nedostatečně znázorněný oděv (neplatí u celkově primitivních kreseb)
 - i. nedostatek zájmu o druhé lidi
- e. průhledné oblečení
 - i. špatný úsudek
 - ii. zvýšená nevyrovnanost se symbolickou funkcí zviditelněné části těla
 - iii. duševní porucha (voyeurské nebo exhibicionistické tendence, schizofrenie)
- f. příliš velké oblečení
 - i. pocity nedostačivosti, pohrdání sebou
- g. dětský oděv, infantilní detaily (např. mašličky)
 - i. nevyzrálost, dětská identifikace, nevyzrálé sebevědomí
- h. chybné úkony při kresbě prvků oblečení typických pro druhé pohlaví
 - i. sexuální nezralost
- i. kovbojské oblečení, policejní uniforma, kresby bojovníků
 - i. nezralá osobnost, kompenzace pocitů nedostačivosti, maskulinní potřeby
- j. kresba princezny, manekýny
 - i. nezralá osobnost, povrchnost, histriónské ladění
- k. zvýšený důraz na knoflíky
 - i. nevyzrálá infantilní osobnost nebo regrese
 - ii. projev stereotypie v myšlení a sklonu k mechanickému opakování
 - iii. egocentričnost, nadměrné zabývání se vlastním tělem
- l. zdůrazněná vázanka
 - i. součást konvenčního oblečení
 - ii. pocity sexuální nedostačivosti, kompenzace strachu z impotence nebo nadměrné zabývání se sexem
- m. vlající vázanka
 - i. sexuálně agresivní chování
- n. zdůrazněný opasek
 - i. symbol maskulinity
 - ii. zvýšená potřeba kontroly tělesných impulzů, racionalizace
- o. nápadná přezka
 - i. potřeba závislosti
- p. zdůrazněné boty
 - i. nezralost
- q. puntičkářské vypracování obuvi
 - i. nutkavě neurotické mechanismy
- r. zdůrazněný podpatek u vlastní mužské postavy
 - i. homosexuální tendence
- s. zdůrazněné kapsy (ženy jen zřídka kreslí kapsy)
 - i. infantilní, závislá mužská osobnost, snaha u mužnost, případně citová (mateřská) deprivace
- t. ozdoby, šperky, náhrdelníky apod. na vlastní osobě

- i. samolibost, ješitnost, histriónské ladění
- u. důraz na poklopec
 - i. zdůrazňování maskulinity
- 174) Zvýšená pozornost věnovaná doplňkům
 - a. nejistota v podrobení si reality, závislost, potřeba ochrany nebo bezplánovité jednání
- 175) Zdůrazněná dýmka a další předměty v ústech (cigareta, párátko...)
 - a. usilování o mužnost
 - b. zvýšené orální zaměření
 - c. agresivita
- 176) Detaily na kresbě – květy
 - a. přání být nápadný, exhibitivnost, únikové tendence, falešné gesto
- 177) Detaily na kresbě – hůl
 - a. nejistota, hledání opory, agresivní nástroj
- 178) Detaily na kresbě - zbraně
 - a. agresivita, kompenzace nedostatečného sebevědomí, nevyzrálost
- 179) Detaily na kresbě – taška
 - a. příčinnost, produktivita
- 180) Naznačení základny
 - a. nesamostatnost, potřeba větší stability
- 181) Kresba krajiny
 - a. projev snahy zamaskovat rozpaky, zaujmout jako neobvyklá osobnost, projev recese, radost z kreslení
 - b. zhoršená orientace ve světě, excitovaná stav probanda
- 182) Nesmyslné nebo různé málo přiléhavé doplňky
 - a. snížení nebo ztráta racionální kontroly, přetlak vnitřních asociací, potíže s regulací chování, duševní nevyrovnanost
- 183) Detaily oblečení nebo účesu
 - a. zájem o detail, může vypovídat o vkusu a hodnotovém systému
 - b. povrchnost až histriónská povrchnost, zaměření na vnější efekty
 - c. přehnaná pečlivost, snaživost, obsese
 - d. stylizace
- 184) Zájem o detaily na úkor pozornosti věnované celku
 - a. zvýšená snaživost, pečlivost
 - b. snaha zavděčit se zadavateli testu
 - c. povrchní demonstrace výtvarných dovedností
 - d. zakrývání rozpaků – situační snaha odložit okamžik odevzdání hotové kresby
 - e. horší chápání souvislostí – pro detaily uniká celek, větší zájem o povrch než o podstatu
 - f. obrana proti vnitřní nejistotě, známka zvýšení úzkostnosti – mechanické opakování úspěšně zvládnutých detailů, únik do bezpečnějšího světa předmětů

- g. potřeba dokonalosti, neschopnost odpoutat se, známka pedantství, rigidita, sklon k perfekcionismu až obsesivně kompulzivní tendence
 - h. snížený intelekt
- 185) Mluvicí postavy (s komiksovými bublinami s textem u úst), dramatické scény, žerty nebo obscénní motivy
- a. varovné signály mánie
 - b. recese, provokace
- 186) Neslučitelné rozpory
- a. chybná interpretace
 - b. skryté vnitřní konflikty
 - c. ambivalentní postoj probanda

Příloha 3 - Legenda k seznamu položek ke skórování kresby stromu

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

1) Vysoká, přiměřená úroveň provedení

- Při hodnocení úrovně kresby může posloužit jako vodítko, jak se kreslíř vyrovnal s výtvarně nejobtížnější částí kresby – srdcem stromu. Označujeme tak místo, kde se větve napojují nebo vyrůstají z kmene. Symbolizuje střed Já, vyzrálost osobnosti, zvládnutí přechodu z dětství do dospělosti.
- Nemůžeme posuzovat, pokud je koruna jako celek nasazena na kmen (uzavřená, schematická koruna, ve které srdce stromu není nakresleno)
- Špatně zvládnuté srdce stromu: např. vynechání srdce stromu (větve jsou pokračováním obrysových linek kmene, vnitřní struktura větví zcela bez řádu, mechanické spojování prvků (stereotypní opakování nebo napojování větví v pravých úhlech), nepřiměřené proporce, nesmyslné tvary).

2) Neohrabaná kresba s výraznými disproporcemi, zjevné potíže s napojováním částí a koordinací pohybů, nelogické pojetí

- např. špatně řešená, málo podařená podstata kresby, zvýšený důraz kladený spíše na vnější detaily

4) Schématická kresba

- zjednodušená na pouhý znak stromu, bez projevů individuality

6) Infantilní kresba

- Špatně zvládnutý přechod z kmene do větví (srdce stromu):
 - Kmen prostupující bez přerušení celou korunou, větve jsou dodatečně napojovány ze stran.
 - Kmen shora uzavřený, větve jsou dodatečně mechanicky napojeny (uvažujeme o mentálním defektu).
- Schématická kresba, znak slouží jako náhražka nedostatečných kreslířských dovedností (např. kmen jako tubus, kruhová koruna, kroužky jako listy, kolečko na stopce jako ovoce).
- Kresba nápadná zvýšeným důrazem na ovoce, listy a zejména různé doplňky (ptáčky, hnízda, houby, květiny, zvířátka...), působí nepřiměřeným, naivním nebo až afektovaným dojmem, snaha zaujmout povrchními prostředky, nezralý způsob sebeprosazování, případně i obrany.
- předimenzovaný kmen, malá koruna
- nápadně zjednodušené větve, primitivní způsob zobrazení (např. paprscité větve jednou čarou, nebo větve napojované v pravých úhlech, uzavřené konce větví)
- disproporčnost, nápadně rozšířená pata kmene
- b) c) strom posazený na dolní okraj stránky

11) Absurdní, nesmyslná, nepřirozená, nevysvětlitelná kresba

- např. vynechání podstatných částí, bizarnosti, absurdní vysvětlení
- Hledáme další anomální znaky, žádáme kreslíře o bližší vysvětlení.

13) Velká rozmanitost výrazových prostředků

- využívání různých způsobů provedení na jedné kresbě
- c) např. při dospívání

14) Zdůrazněné části

- provedené zvláštním, neobvyklým způsobem, opakovaně obtažené, vystínované (vyšrafované), odlišné od ostatních, nakreslené zesíleným tlakem na tužku nebo naopak zvýšeně roztřesenou a nejistou čarou, často se v kresbě opakující, předimenzované, deformované, mimořádně pracné nebo případně zjevně opomenuté

15) Mechanické spojování a opakování prvků, stereotypie

- Vyskytuje se u větví (častěji u tenkých), listů, plodů, ornamentů v koruně, na struktuře kůry.
- sklon k používání pravých úhlů, kresba je toporná, rigidní

16) Recese, humorné doplňky, slovní komentáře

- b) např. při slovním komentáři: „Neumím vůbec kreslit.“

18) Tenzní, napjatá, neklidná kresba

- např. přerušované, křechovité, ostré tahy, časté opravování, nejistě vedená čára, zmatená spleť čar

19) Subjektivní hodnocení stromu

- To jak na nás strom působí, může být výrazem sebepojetí dané osoby, sledujeme stabilitu a odolnost (pevnost postavení, zakotvení, zda je kmen dostatečně pevný, zda unese váhu koruny, zda by strom dokázal odolat vichřici apod.), tendenci a sílu k dalšímu růstu a celkový stav stromu (zdraví, poranění). Velké riziko subjektivního zkreslení, pohlížíme na tento ukazatel s rezervou.
- c) jako nejnapadnější příklad lze uvést kresby podobné topolu nebo kosodřevině
- f) bohatý, plodný strom
- g) holý
- h) zraněný, orvaný větrem, ořezaný, nemocný, patologický, morbidní
- l) např. plný bodlin
- t) visí ve vzduchu

Umístění a velikost kresby

- Podle umístění na ploše nebo zdůraznění určitého směru (převaha jedné strany nad druhou, naklonění apod.) přisuzujeme celé kresbě nebo jejím částem daný symbolický význam.
- Horní část plochy představuje zónu intelektuální a spirituální.
- Střed (v kresbě stromu na úrovni přechodu kmene do koruny) ztělesňuje vlastní Já, vědomý život, city.
- Dolní část symbolizuje zóny hmoty, nevědomí, pudy, instinkty, sexualitu.

20. Zdůraznění směru vzhůru

- např. vysoký strom, koruna nebo větve směřující vzhůru

21. Zdůraznění směru dolů

- např. důraz na kořeny, mohutná pata kmene
- b) u větví klonících se k zemi

25. Umístění kresby do levého horního rohu

- Za běžný způsob považujeme kresbu stromu umístěnou přibližně uprostřed stránky. Běžný je mírný posun kmene doleva a naopak převaha koruny směrem doprava. Častější je i posun kresby spíše k hornímu než k dolnímu okraji listu. Tato situace je klasická pro výběrové situace a pro adolescenty.
- a) obvykle zjednodušená schematická kresba

29. Kresba na papíře položeném na šířku

- Často je doprovázena kresbou více stromů nebo náznakem krajiny (důsledek potřeby zaplnit prázdnou plochu).
- běžnější u adolescentů

30. Velká kresba

- Průměrná velikost kresby je cca 2/3 listu papír. Za normální velikost považujeme kresby větší než zhruba $\frac{1}{2}$ a menší než $\frac{4}{5}$ listu papíru.
- b) při dobré úrovni kresby
- c) při nízké úrovni kresby

31. Kresba zaplňující celý prostor

- u dětí bez negativního významu

32. Kresba přesahující okraje papíru

- a) přesahování přes horní okraj, případně po stranách
- b) přesahování přes dolní okraj

33. Malá kresba

- a) při nízké úrovni
- b) při dobré úrovni

34. Nápadně malá kresba

- cca menší než 4 cm

Tah, tlak, způsob vedené čáry

38. Tah

- a) rozmáchlá, rozhodná, sebevědomá čára
- b) nejisté vedení čáry
- c) často až s nelogickým vyboulováním
- n) i nedotažené nebo nápadně přetahované linky při vzájemném napojování

40. Zdůraznění obrysu

- pravého
- levého

41. Způsob provedení obrysové linky – kontury kmene a zejména koruny

- Vypovídá o otevřenosti, schopnosti kontaktu a citlivosti na podněty.
- a) možné i zdůraznění opakovaným obtažením

43. Šrafování, začernění (vybarvení tužkou) nebo stínování

- b) c) dle způsobu provedení
- d) vybarvování
- e) zejména u stínování a šrafování
- g) snaha vylepšit kresbu, případně i snaha oddálit okamžik, kdy bude nutno kresbu odevzdat (obavy z hodnocení)
- h) zdůrazňování černé barvy, samá černá, nápadné začernění kolem stromu – nebe i půdy, noc, bouřka.

44. Znázornění kořenů

- Symbolika kořenů odkazuje do archetypální, nadindividuální sféry, k místu původu, k době před zrozením.
- Kořeny běžně kreslí jak děti, tak dospělí, častěji chlapci než dívky. V přírodě nebývají vidět, proto nemusí být znázorněny vůbec.
- a) Zvýrazněné kořeny, symbolizace potřeby co nejpevněji se zachytit v málo pevné a nejisté půdě. V dospívání je aktuální otázka osamostatnění, kořeny a základna bývají zanedbávány, a proto jejich zdůraznění svědčí o zvýšené palčivosti otázky zakořenění, o nedostatku zázemí nebo naopak zvýšené závislosti na rodičích.
- c) Zvýšená pozornost věnována kořenům, odmítání nového je zároveň obranou proti nejistotě změny.
- e) Pokud jsou kořeny mohutnější než koruna, možno vykládat jako symbol „dvojího“ života ve vědomé a nevědomé sféře.

Základna

49. Základna

- Základna je linie nebo místo, ze kterého strom vyrůstá.
- Rozděluje úroveň vědomého a nevědomého.
- Znamená bezprostřední realitu, skutečnost, svědčí o existenci a stabilitě zázemí, nejčastěji rodinném, napomáhá jistotě a stabilitě postavení ve světě.
- a) přiměřená základna
- b) zdůrazněná základna
- c) scházející základna
 - Důležitou úlohu hraje základna především u dětí, u dospívajících je naopak běžné, že úplně schází, u dospělých by měla být alespoň naznačena.

50. Strom vyrůstá z dolního okraje listu

- Typický znak dětské kresby, za normální nelze považovat od 12 let.
- pasivní přizpůsobení se danému okraji, nedostatek schopností vytvořit si vlastní základnu

52. Zvýšený horizont

- časté u dlouhodobě hospitalizovaných, izolovaných – důsledek dlouhé chvilky

Pata kmene

57. Široká základna u paty kmene

- Pata kmene vypovídá o nejranějším dětství, o základním pocitu bezpečí, tvoří základ dalšího vývoje.
- Sledujeme, jakou stabilitu pata kmene poskytuje, jaké jsou předpoklady, že unese váhu stromu.

Kmen

64. Pokřivený kmen nebo kmen s nejistě nakreslenými obrysy

- Kmen je symbolem toho nejpodstatnějšího v osobnosti: pocitu základní životní síly, síly ega, ztělesňuje pudový a instinktivní základ osobnosti.
- Sledujeme, jak je kmen široký a pevný, kolik unese nebo nakolik je pružný a ohebný. Podle toho usuzujeme na schopnost sebeprosazení a na odolnost vůči tlakům z vnějšího prostředí.

66. Kmen nakreslený jen jednou čarou

- Považujeme za normální jen u nejmenších dětí.

73. Přímý, paralelní kmen

- rovnoběžné obrysy kmene jako „podle pravítka“

75. Výdutě, zářezy, díry v kmeni

- Podle výšky umístění lze s určitou rezervou přiřadit zranění přibližně k věku, kdy k němu došlo.
- Velmi častý až běžný je výskyt zranění nebo pahýlů větví pod korunou, proto jim obvykle nepřikládáme důraz.
- Čím je zranění níže, tím větší si zaslouží pozornost.
- Čím víc obtažený nebo zdůrazněný, tím větší je palčivost psychického traumatu.
- Častější je u dospívajících, velmi výjimečně u malých dětí.
- b) vlevo
- c) vpravo

76. Kmen jako u jehličnanu, prostupující celou korunou (typu jedle)

- Vitální energie, případně i pudy a instinkty vycházející z oblasti kořenů, mají volný, neregulovaný přístup do vědomí.
- shora uzavřený kmen, větve na něm jakoby napíchnuté

- typické pro dětské kresby
- b) pokud jsou větve pravidelně a symetricky rozmístěny

78. Kontury kmene

- vypovídají o sociabilitě, citlivosti a zranitelnosti

79. Povrch kmene (kůra)

- Vypovídá o sociabilitě, citlivosti, zranitelnosti a vnímavosti.
- u dětí a dospívajících běžnější, později možný projev regrese
- g iii) zvýšený důraz na šrafování
- g iv) symbolická úroveň

80. Velký kmen s malou korunou

- V nejranějším věku (do cca 6 – 8 let) je běžný poměr kmene ke koruně 2-3 : 1, ve školním věku a později je nejčastější poměr zhruba 1 : 1, časem se poměr může posunout až na cca 2 : 3, v prospěch mírné převahy koruny.

82. Napojování, prostupnost a zakončování kmene a větví

- Sledujeme, jak jsou na sebe větve napojeny, vzájemně propojeny nebo zakončeny.
- Kresbu můžeme přirovnat ke schématu rozvodu energie – životní síly, emocí nebo pudů a nevědomých impulzů mezi různými vrstvami osobnosti.
- a) Mohutný a široký kmen a větve umožňují volné plynutí životní i pudové síly.
- b) Plynulému toku energie jsou kladeny překážky.
- c) prostupné oběma směry – volný průchod emocím a pudům
- h) volný průchod od kořenů do koruny
- i) Dobře zvládnutý přechod z kmene do větví (srdce stromu), větve jsou dobře napojeny, jejich struktura má svůj řád, postupně se zužují do špičky, ale bez zdůrazněného hrotu, případně jsou protaženy až do jednoduché čáry. Některá z větví může být i zlomená nebo uříznutá.
- k) typický znak dětské kresby

83. Degenerovaná forma kmene a větví

- zvláštní případ uvnitř plně prostupné kresby, namalované jakoby jedním tahem
- Má složité, různé kroucené tvary, podobné až medúze, roztřesenou, nejistou nebo ochablou linkou, nelogické vyboulování nebo otoky větví nebo i kmene.
- b) Rozeznáme podle způsobu vedení linky

Koruna

84. Koruna

- Symbolizuje postavení člověka jako osobnosti ve světě.
- b) S rostoucí prostupností přibývá otevřenost vůči vnějšímu světu.

91. Uzavřená koruna

- schematicky tvořená nejčastěji obláčkem nebo jiným tvarem, případně více či méně koordinovanou spleť čar napojenou na kmen
- b) hladký, nezvlněný obvod

- d ii) zdůrazněné arkády
- e i) podle stupně napětí v lince až neurotické potíže
- f) Běžná je mírná převaha nad levou polovinou 1,13 : 1.
- f ii) v extrémní podobě
- g) Stejný význam jako převaha velikosti má i zdůraznění jedné strany stínováním nebo větší propracovanost větví, ovoce apod. jen v jedné polovině koruny.
- h ii) při nápadném zdůraznění (zejména za přítomnosti dalších známek úzkostnosti)
- j) případně deformovaná ze stran – méně časté
- k) jako u topolu
- k ii) zúžení koruny
- m) strom podobající se sopce, většinou spolu s otevřeným prostupným kmenem, navíc často dole i nahoře rozšířeným
- o i) zahalené konce větví
- o ii) Koruna netvoří jeden celek, rozpadá se do částí. Zvýšenou pozornost si zaslouží i nenápadné dělení koruny do částí, případně i maskované ve spleti různých čar.
- p ii) Nutno sledovat, co se skrývá pod čarami.
- q i) Při interpretaci je významné rozlišit, zda jde o uvolněnou, rozmáchlou kresbu nebo o kresbu spíše nekoordinovanou a chaotickou.
- q ii) v extrémní podobě
- r ii) Zakryté detaily si zaslouží zvýšenou pozornost.
- u) strom jako houba, případně různé varianty „degenerované formy“
- u ii) Zvažujeme dle dalších okolností.
- v) Také když obsahuje jen málo a rovněž schematicky zobrazených dalších prvků.

92. Otevřená koruna

- tvořená viditelnou strukturou větví rozrůstajících se z kmene
- otevřenost a přístupnost k vnějším dojmům, ale zároveň i nechráněnost a větší zranitelnost, odhodlanost a činorodost

Větve

93. Větve

- Symbolizují základní strukturu a organizaci osobnosti a její přizpůsobení vnějšímu prostředí.
- Nasazení na kmen a způsob rozvětňování svědčí o vnitřním řádu, integrovanosti ega, zralosti a koordinaci psychické činnosti, šířka a tvar větví o dynamice projevu a ukončení větví o způsobu sebeprosazení a vztahu k okolnímu světu.
- Větve rostoucí nebo ohýbající se směrem doleva vypovídají o vztahu k vlastní osobě.
- Větve obrácené doprava se vztahují k vnějšímu světu, vypovídají o vztahu k ostatním lidem.
- f) častější u dívek

- f ii) všechny větve nakreslené jen jednou čarou
- h) U malých dětí výjimečné, častější výskyt v období dospívání, časté u dospívajících bez zjevné snahy o zakončení, nedotažená kresba, výdej energie není nijak regulován, vnitřek stromu (jádro osobnosti je zároveň otevřený vůči všem vlivům z vnějšku).
- i ii) rozšířené a otevřené konce větví, případně i kmen, častější výskyt v období dospívání
- j) Za normální zakončení větví lze považovat jejich postupné zužování do špičky, případně až protažení do jednoduché čáry.
- j i) větvení do jemných větviček
- j ii) Množství větviček vytváří hustou síť.
- k) Za znak agresivity obvykle nepovažujeme špičaté konce větví vzniklé pozvolným sbíháním obrysových linií, ale jen zdůrazněné hroty vzniklé ostrým pohybem tužky směrem tam a zase zpět (nebo zesílený tlak na tužku při jejich kresbě). O agresivitě mohou vypovídat i většinou krátké ostré tahy nebo ostré zakončování samotné čáry. Naprosto jednoznačně agresivní charakter mají kresby trnů.
- k ii) Pokud jsou hroty otočeny doleva.
- k iii) Pokud jsou hroty otočeny doprava.
- k iv) při extrémním zdůrazňování hrotů
- l) u dětí projev neobratnosti
- m i) u nejmenších dětí
- m ii) u starších
- o ii) u psychicky slabých
- o iii) u silných nepoddajných typů
- p) Nekonstruktivně vedené křivky, schází jasné směřování větví.
- s ii) u celkově realisticky pojaté kresby
- x) Schází vnitřní řád a koordinace rozvodu energie, výdej energie není regulován, s narůstající neuspořádaností se zvyšuje negativní význam.
- x ii) při zjevné neuspořádanosti volných větví v koruně
- y) časté u dětí kvůli nedostatku motorických dovedností, častěji i u dospívajících, větve jakoby ořezané nebo osekane, snížená schopnost vydávat přiměřeným způsobem energii, traumata z neslučitelnosti vlastních přání a reálných možností
- z) Celek sestavený z postupně napojovaných částí, typický znak dětské kresby, u starších může signalizovat snížený intelekt, organické postižení nebo neurotické potíže.

Detaily na kresbě

101. Oběšenci, kostlivci a jiné morbidní doplňky

- b) jen pokud jsou i další důvody

102. Znázornění větru

- b) Pokud vítr ohýbá celý strom, orvává větve apod.

104. Listy
- b) příliš mnoho listů
 - c) nápadná vypracovanost listů
105. Zdůrazněné ovoce, případně mnoho ovoce v jinak chudé koruně
- Za normální lze považovat naznačení několika kousků běžného ovoce v přiměřeně vypracované koruně.
 - Nejčastěji kreslí ovoce děti, u dospělých může jít i o projev nevyzrálosti, případně i mentální poruchy.
106. Ovoce umístěné volně v koruně
- běžné u dětí
107. Vyšrafované, vyčerněné ovoce (listy)
- Platí stejné významy jako u plodů (listů).
 - b) u dětí běžnější, u dospělých spíše projev regrese nebo mentálního defektu
108. Květy
- Málo běžné, hodnotíme spíše negativně.
110. Různé doplňky
- nejčastěji ptáci, hnízda, ptačí budky, žebříky, koše na ovoce, houby...
114. Kresba více stromů
- Častější u kreseb na papíře položeném na šířku, zde nepřikládáme větší váhu.
 - b) nespokojenost s první kresbou
115. Antropomorfizace
- málo běžné, častější u dětí, u dospívajících recese
 - c) Pokud jsou v kresbě přítomné další varovné známky.
116. Jehličnan nebo kresba výrazně podobná jehličnanu
- Kresba kmene typu polojehličnanu se zdůrazněnou symetrií, pravidelností, stereotypním opakováním, s rovnoběžnými a případně i poklesávajícími větvemi. Znamka nezvládnutí srdce stromu. Kresba vzniká často napojováním částí. Charakter jehličnanu může být dodatečně maskován znázorněnými listy nebo ovocem.
117. Palma, strom s palmovou korunou
- Kresby vyznačující se sklonem k pravidelnosti a symetrii. Větve nebo palmové listy jsou napojené na kmen primitivním, mechanickým způsobem, všechny vyrůstají z jednoho místa (znamka špatného zvládnutí srdce stromu). Větve, zcela nebo jen s minimálním rozvětčováním, se ohýbají a poklesávají jakoby pod vlastní vahou.
 - a) kresba typické palmy
 - b) palmovitá koruna bez ostatních znaků palmy

Příloha 4 - Legenda k seznamu položek ke skórování kresby postavy

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

1. Adekvátní kresba

- Kvalitu kresby nesmíme zaměňovat s pracností, pečlivostí vypracování, s hezkostí, s kreslířskou obratností.
- Úsilí je zaměřeno na podstatné části kresby, vystižení základních proporcí těla, odpovídající napojení končetin, zachycení všech podstatných detailů.
- Kresby jsou přiměřeně kvalitativně zvládnuty, adekvátně skloubené, bez výrazných známek selhání, nelogičnosti provedení.
- Nejsou opomenuty žádné podstatné části postavy (oči, nos, ústa).
- Přiměřené vedení čáry (není časté mazání a opravování), koordinace ruky není zjevně při kreslení narušena, vidíme přiměřený tlak na tužku.
- Obě postavy by měly být srovnatelně kvalitně vypracované a bez výrazných rozdílů ve způsobu pojetí a provedení.
- Jako první by měla vznikat kresba vlastního pohlaví.
- Na první pohled by mělo být zjevné, kdo je muž a kdo žena.
- Mužská postava by měla být přiměřeně maskulinní, ženská přiměřeně femininní.
- Hlava má oválný tvar.
- Kresba končetin je dvojdimenzionální.
- velikost kresby cca 10 - 16cm
- umístěná přibližně uprostřed stránky
- zobrazená čelem dopředu
- dobře zvládnutý obličej s přívětivým nebo neutrálním výrazem
- aktivně a stabilně stojící
- ve věku odpovídajícímu věku kreslíře
- přiměřeně oblečená

Neadekvátní kresba

- Energie je vyplýtvána na podružnosti, ozdoby, stereotypní opakování, nepřiléhavé žertíky, zbytečné „roztomilé“ doplňky, zvýšená míra odbytosti, časté gumování a opravování.
- zvýšeně sebevědomé, ale nedostatečně kontrolované vedení linky
- Nápadné zdůrazňování nebo zveličování znaků typických pro dané pohlaví ale může naopak signalizovat nevyrovnanost s maskulinní nebo femininní rolí.
- Zjevné potíže s obrysovou linkou hlavy, obrys hlavy tvoří tvar písmene „U“, nahoře vodorovně uzavřeného vlasů nebo pokrývkou hlavy, vlasy vyrůstající pouze z horního obrysu hlavy, obličejová část vyplňuje celý obrys hlavy (chybí čelo a temenní část hlavy), neadekvátní hranatý, trojúhelníkovitý nebo jiný nepřirozený nebo jinak deformovaný tvar hlavy, obrys hlavy tvoří nepřirozené stylizované kolečko (typické u schématické hůlkové figury nebo u infantilního pojetí).
- nápadně odbyté detaily obličeje ve srovnání se zbytkem kresby (místo očí tečky nebo čárky, místo nosu jen háček, čárka nebo kolečko, místo obličeje jen stylizovaný smajlík)

- paže a nohy jen jednou čarou, špatné napojení na trup, paže i nohy trčí z oválného trupu jako paprsky u sluníčka, primitivní rozpažení (obě paže v jedné lince, napojené na trup v 90° úhlu), primitivní široké rozkročení, špatný počet prstů
2. Nadprůměrná úroveň zobrazení
- velmi dobře zvládnuté a obvykle nadprůměrně vypracované kresby, téměř v realistickém zobrazení
 - Obličej mají individualizované rysy, možný i čitelný výraz obličeje, nebo vyjádření určitého postoje.
 - l) Pokud nejde o výtvarnou exhibici, lze projektivně interpretovat jak typ zobrazené postavy, tak dokonce usuzovat i na určité povahové rysy, případně ohodnotit i výraz obličeje, postoj i všechny „ozvláštněné“ detaily.
3. Odbytá, prázdná, maximálně zjednodušená kresba
- rychlé, rozhodně črtané čáry nebo jasná a pevná linka, většinou bez známek zaváhání, redukce kresby na pouhý znak postavy
 - Nezvládnutá samotná podstata kresby kresba sestavená z několika jednoduchých prvků, minimum vnitřních detailů, mohou chybět i důležité detaily, často nejisté a zvýšeně neobratné zacházení s čarou, špatné skloubení částí.
 - d) Pokud jsou prázdné figury provedeny zjevně nejistě a neobratně – projev rozpaků a nejistoty. Doprovázeno často i komentáři typu: nikdy jsem neuměl kreslit, otázka, zda skutečně neumí kreslit, chybí mu obrazotvornost nebo nemá dostatečné sebevědomí.
 - f) Narušená představa o tělesném schématu nebo neschopnost tuto představu zformovat a vyjádřit kresbou, zjevné potíže se zvládnutím kresby, případně nedostatek energie ke kresbě (vlivem deprese či medikace), typickým doprovodným znakem jsou zjevné potíže s vedením čáry, nápadné známky váhání, zvýšená nejistota, nevysvětlitelná selhání.
4. Znaky nezralé, primitivní kresby
- nejistá a neobratně vedená čára
 - primitivní způsob provedení
 - Podobají se kresbám malých dětí.
 - většinou minimum detailů
 - a) b) c) e) zobrazení hlavonožce – nejzávažnější porucha
6. Dětinská kresba
- zjednodušená kresba panáčků nebo rozverných, zjevně nedospělých nebo přímo dětských postav s různými dětskými atributy (např. míče, koloběžky, obrázky na tričku).
 - Postavičky mají zvětšené kulaté hlavičky, velké oči, řasy, zdůrazněný úsměv.
 - Převažuje pevné vedení čárek, obvykle bez známek váhání a nejistoty, se stejným tlakem na tužku (jde více o prefabrikovanou než spontánně vytvořenou kresbu).
 - Zvýšená pozornost je věnována detailům oblečení a různým doplňkům nebo ozdobám, jako jsou např. mašličky, kytičky, sluníčka.

- Charakter tohoto způsobu zobrazení dobře postihuje slovní spojení „roztomilá“ kresbička.
- e) kresba dětských postaviček bez sexuálních znaků

7. Typické znaky stylizace

- suverénní zacházení s čarou, od expresivního črtání až po dobře řízenou, nepřerušovanou obrysovou linku, rychlá kresba
- pružné a účelné střídání různého tlaku na tužku, využívání různých typů čar a grafických prostředků v jedné kresbě
- nápadné stínování, plynulé přechody od světlé až do výrazně tmavé plochy, prostorové zobrazení
- Častý je i zdůrazněný „umělecký“ podpis nebo iniciály, celkově nadprůměrná úroveň zobrazení.
- Slovní komentáře typu: „Rád kreslím, už jsem to kreslil, ale pokaždé to dělám jinak.“
- Důraz na detaily, které slouží jako charakteristický znak pro stylizovaný typ postavy.
- a) f) Měli bychom se doptat na zájmy a vzdělání.
- i) Kresba výjimečných, exotických nebo až bizarních postav může být známkou psychické nevyrovnanosti.
- j) U takto výtvarně pojatých stylizovaných kreseb se snižuje pravděpodobnost výskytu projektivních významů, ale stylizovaná postava může mít hlubší význam. Interpretujeme typ a vlastnosti nakreslené stylizované postavy a hledáme, jak souvisí s osobností a problémy probanda.

8. Znak karikatury

- rychlá kresba s minimálním úsilím, mechanicky kreslená kresba

9. Vyumělkovaná kresba s „falešnou“ kvalitou

- Kresby na první pohled působí kvalitním dojmem, ale jde jen o mechanickou aplikaci kresebných dovedností, např. některé karikatury nebo pouze nazdobené kresby. Projektivní významy jen výjimečně, pouze formální analýza.

10. Přezdobené kresby

- Větší zájem o detaily než o celek, kresba založená na efektních ozdobách. Typickým projevem jsou roztomilé ozdoby, mašličky, nebo šperky, složité vypracované účesy, styl oblečení a módní doplňky (nejčastěji kabelky a boty), roztomilé panenkovské obličej (větší zájem o make-up než výraz obličej). Typické jsou dětské kresby princezen, nazdobené infantilní kresby.
- c) U mužů se zdobnost vyskytuje méně než u žen, proto ji můžeme považovat za diagnosticky významnější.
- d) Zvýšený zájem o detaily a ozdoby ve spojení se zvýšenou neobratností provedení bývá typický pro snížený intelekt
- e) Perfekcionistické provedení a nazdobení jen u vlastní postavy může signalizovat narcistické tendence

11. Provokativní kresby

- zdůrazněné genitálie, zesměšňující karikatury, devalvační komentáře

12. Celkově bizarní způsob provedení

- mimořádně neobvyklé pojetí kresby, prapodivná stylizace postav, zvláštní postoje postav nebo celá situace, zobrazení nesmyslných detailů, „tajemné“ symboly, bizarní komentáře, nelogičnost

14. Obrana

- Komentáře typu: „Neumím kreslit.“
- schování se za nic neříkající, jednoduché, odbyté nebo šablonovité kresby (hůlkovité kresby)
- stylizace
- Výmluvné je zde doprovodné chování a slovní komentáře.

15. Geometrizující pojetí znaky

- hranaté tvary, mechanické kreslení

Znaky v kresbě

16. Špatně integrované části kresby, hrubá asymetrie, výrazné disproporce

- nezvládnutí základních proporcí těla, špatné napojení jednotlivých částí, nápadné disproporce
- i) nelogicky skloubená, ale jinak poměrně kvalitně provedená kresba – možný až rozpad osobnosti, ztráta reality

17. Extrémní zdůrazňování symetrie

- např. nakreslení středové osy, přeměřování, pomocné značky

18. Zjevně narušená symetrie

- typický projev zásadních potíží se zvládnutím kresby.

20. Lidská postava je symetrická

- respektování základní symetrie a základních proporcí

21. Středová osa lidského těla symbolizuje nejzranitelnější jádro osobnosti

- Důraz na tělesnou osu můžeme rozeznat jako dlouhou řadu knoflíků nebo nápadná vázanka spolu s poklopcem, přezkou na opasku, zdůraznění ohryzku, úzký postoj apod.
- a) vystupňované tělesné vědomí znamená např. hypochondrické tendence

22. Šablonovité opakování

- ztuhlá nacvičená forma kresby nebo mechanické opakování prvků s minimálními změnami
- pravidelnost opakování jako prostředek k redukci vnitřní úzkosti a nejistoty

23. Mechanické spojování a opakování

- Kresba vzniká jako mozaika mechanickým skládáním detailů.

24. Stínování, rozmazání, nebo vybarvování vyjadřuje spíše emocionalitu, považujeme je za projev prožívání

- e) např. dokonale vyšrafovaná plocha, čáráním odreagovává své vnitřní napětí, lze usuzovat i podle intenzity

25. Odlišný způsob zobrazení

- neobvyklý způsob zobrazení, kvalitnější provedení, obohacení o neobvyklé detaily nebo naopak zjevné zanedbání

Formální a obsahová analýza

34. Výraz kresby

- Výrazem kresby rozumíme, že na kresbu můžeme pohlížet jako na záznam chování.

36. Vedení čáry

- a) přiměřeně silná, uvolněná, ale přiléhavá linie
- b) neohebně vedená linie
- h) nadbytečné tahy, rozmáchlost na úkor kvality
- j) Tužka se sotva odlepí od papíru.
- k) kresba jakoby jednou čarou bez známek váhání
- m) roztřesená čára, nesmyslné čáry, nelogické střídání tlaku na tužku, nelogické zpomalování nebo zastavování linky, extrémně nejistá, tenounká, téměř nezřetelná, místy až ztrácející se linka nebo přehnaně zdůrazňovaná, nesmyslně opakovaně obtahovaná čára
- n) zvýšená nejistá čára nebo naopak přehnaně zesílená, opakovaně obtahovaná nebo jinak neobvykle podaná linka

37. Závažné problémy s vedením čáry

- Zvýšeně nejistá, slabá, přerušovaná nebo ochablá linka, neustálé neúčelné opravování a mazání, bezradné črtání, zjevné potíže s koordinací pohybů, roztřesená čára, extrémní tlak na tužku, výrazně neumělá, těžkopádná čára. Neobratnost a těžkopádnost se objevuje často u mentálního postižení. Pro schizofrenii a depresi je typická enormní nejistota, ochablost až bezradnost. Nesmyslné a divoce rozmáchlé linky mohou signalizovat excitované stavy. Mimořádně neobvyklé zacházení s čarou, „chlupaté“, vícenásobné hraniční linie mohou vyjadřovat i nejisté hranice „já“.

Velikost a umístění kresby

38. Velikost kresby

- Normální velikost postavy bývá 70 – 80% plochy papíru, za malou kresbu považujeme kresbu menší než 10 cm, za velkou větší než 16 – 18 cm.

- Velikost vlastní figury projektivně vyjadřuje míru sebevědomí a sebeocení nebo touhu po uplatnění. Velikost protipostavy vypovídá o hodnocení druhého pohlaví.

39. Velké kresby

- Některé postavy se kvůli své velikosti ani nevejdou na papír, zběhlý kreslíř jí může zamaskovat tím, že nakreslí sedící nebo klečící postavy.

43. Výrazně malá postava

- menší než cca 5 cm

44. Umístění na ploše

- Převažuje umístění postavy zhruba uprostřed stránky.

56. Hlava z profilu, tělo zepředu

- výjimečné
- nepřírozený, napjatý postoj zobrazené figury

57. Poloprofil

- Jsou zobrazeny obě oči, nos je ale z profilu.

58. Znázornění pohybujících se postav

- b) znázornění utíkajících nebo roztančených postav, často u tělesně postižených nebo hospitalizovaných, u dospívajících
- c) vypřeňnaně rozmáchlé postavy
- d) vše v pohybu, rozmáchlá gesta paží, rozevláté postavy, rozcuchané vlající vlasy, řada zbytečných čar
- e) u sedících, ležících, opírajících se nebo jinak demonstrativně pasivních postav
- f) padající postava

Vlastní postava a protipostava

60. Obtížné rozlišit vlastní postavu od protipostavy

- Rozlišení ženské a mužské role vypovídá o způsobu přijetí vlastní sexuální role a o postoji k opačnému pohlaví. Vycházíme z předpokladu, že jedna z nakreslených postav může být projekcí sama sebe a druhá projektivním vyjádřením představy o opačném pohlaví.

62. Nápadné odlišnosti v zevnějšku u vlastní osoby

- např. vyšší, štíhlejší, svalnatější, pohlednější postava, mladší věk, větší ňadra

66. Obrácené pořadí vzniku kreseb

- diagnosticky významnější jen u mužů
- a) U všech těchto závažných významů můžeme zároveň očekávat i potíže při zobrazování maskulinních a femininních znaků.
- e) U mužů obvykle sebereprezentace jako ženského pohlaví nepřináší žádné zjevné výhody.

67. Dobře zvládnuté a adekvátně rozlišené kresby obou postav.

- Normální je jednoznačné a na první pohled zřejmé rozlišení mezi nakreslenou mužskou a ženskou postavou. Při hodnocení musíme přihlížet i k celkové úrovni provedení, čím jsou kresby lépe vypracované, tím zřetelnější by měl být rozdíl mezi oběma pohlavími.
- Typické poznávací znaky ženské postavy (femininní znaky) jsou zdůrazněné boky, naznačení ňader, oblé křivky, ženské odění (typické jsou i ozdoby), zdůrazněné vlasy, vypracovanější ženský účes (očekáváme, že kresbě účesu bude věnována větší pozornost), zdůrazněné oči (zejména obohacené o řasy), plné rty, malý nos, ženské boty, vysoké podpatky, spíše drobné nohy a ruce.
- Typické poznávací znaky mužské postavy (maskulinní znaky) jsou široká, spíše hranatá ramena, robustnější postava, spíše hranatá než zaoblená, příslušné oblečení (bez zvýšeného důrazu na detaily, většinou bez ozdob), typické maskulinní detaily oblečení (opasek, poklopec, případně i klobouk), neženský účes (jednodušší, méně vypracovaný), větší ruce a nohy, dominantní, široký postoj, zdůraznění svalů, vousy, ochlupení, maskulinní doplňky (dýmka, hůl, zbraně...).

68. Potíže se zobrazením opačného pohlaví

- např. ňadra sotva naznačena, vynechána, nebo jsou naopak přehnaně zveličena

72. Zjevné potíže při zobrazování sexuálních charakteristik

- např. mazání, opravování, stínování, nepřiměřené proporce, deformace, nápadné opominutí některých pohlavních znaků

73. Zveličování základních atributů maskulinity nebo feminity u obou postav

- např. u ženské postavy zejména zdůrazněné poprsí, bujný vlas, u mužské postavy hlavně svaly, poklopec, u obou pohlaví zvýšená pozornost věnována oblasti genitálií, vyzývavý postoj nebo nedostatečné odění

74. Předimenzované maskulinní znaky („hypermaskulinní“ postava) na vlastní mužské postavě

- nápadně zdůrazněné svaly, chlupy, někdy i vousy, zdůraznění poklopce (zvýšený tlak na tužku, nápadné detaily knoflíků nebo zipu, které na jiné části obleku nenajdeme)
- Typicky maskulinní kresby jsou i kresby bojovníka (svaly, zbraně, bojový oděv), fotbalisty, zpěváka s kytarou (krk kytary jako falický symbol), kovboje, policisty nebo jiných zvýšeně sexuálně atraktivních nebo mocenských postav.
- b, c) přehnaná pozornost věnovaná oblečení se spoustou nadbytečných detailů, ozdob a zejména různých šperků, zdůrazňování krásy, elegance, módnosti, výrazný make-up (např. kresby typu princezny, panenky Barbie nebo kresby jak z módního žurnálu)
- d) Přihlížíme k věku kreslíře, s narůstajícím věkem nabývá na závažnosti.

78. Ženské znaky na vlastní mužské postavě

- např. řasy nebo přehnaný zájem o detaily oblečení.

- b) např. naznačení ňader nebo rozšířených boků
80. Opačné znaky na protipostavě
- např. žena chybně nakreslí mužskou postavu s femininními znaky
82. Nápadné rozdíly v kvalitě a způsobu zobrazení vlastní postavy a protipostavy
- např. protipostava je zkarikovaná, zjevně hůře zvládnutá nebo s vynechanými důležitými detaily
84. Protipostava větší
- b) U dospělých větší ženská postava může signalizovat nevyzrálost.
95. Věk zobrazené postavy
- b) U starších kreslířů očekáváme zobrazení mladých postav.
 - c, d) Neplatí, pokud z komentářů vyplývá, že jde o zobrazení nějaké konkrétní postavy, např. sourozence.
 - c i) u dětí a mladých lidí
 - c ii) při kresbě nezralé osoby s absencí znaků sexuální vyzrálosti
 - c v) U infantilních kreseb znak nezralosti posuzujeme spíše jako výtvarné klišé.
 - d i) u dětí a mladých lidí
 - d ii) při kresbě starší osoby a při předčasné přítomnosti sexuálních znaků
 - d iii) Obě postavy jsou zobrazeny starší, můžeme pohlížet jako na zobrazení rodičů.
 - d iv) Pokud je jako starší zobrazena jen protipostava.
 - d v) Pokud je jako starší zobrazena jen „vlastní“ postava.
98. Kresba vlastního dítěte
- Poznáme podle doprovodného komentáře.
99. Zobrazení aktu
- Pokud nejsou zvýšeně zdůrazněny genitálie.
100. Zobrazení pohlavních orgánů, nahota
- Je třeba rozlišovat mezi nahotou a prázdnou figurou, kdy vzniká dojem nahoty jen kvůli nedostatku detailů oblečení. Důležitým kritériem při posuzování sociální nepřizpůsobivosti kresby je pozornost, která byla detailům pohlavních znaků věnována. Zobrazení ženských ňader je nejběžnější a nejtolerovanější, varovnější je přímé znázornění genitálií, zjevný důraz na genitálie nebo jejich mimořádná vypracovanost (např. zdůraznění ochlupení zvýšeným tlakem na tužku, zdůraznění pohlavního údu, obohacení o neobvyklé detaily, předimenzování...). Nejvarovnějším signálem je znázornění ztopořeného údu. Větší závažnost přisuzujeme detailnímu znázornění mužských genitálií. Kresba nahé ženy – aktu, pokud není věnována zvýšená pozornost přímo genitáliím, patří k nejběžnějším projevům uměleckých ambicí.
 - a) Zobrazení znaků slouží jako primitivní prostředek k odlišení mužské a ženské postavy. Vyskytuje se u primitivně pojatých, prázdných kreseb při závažném organickém postižení nebo mentální retardaci.

- b, c, d) u nejmenších dětí (předškoláků)
- b) záchodový humor – např. čůrající panáček
- e) Zejména pokud je proband opačného pohlaví než examinátor.
- g) nepřiměřené zdůraznění nahoty, neadekvátní způsob zobrazení (zdůrazněné genitálie, zejména ztopořený pohlavní úd, lascivní poloha)
- h) u asociálů nebo psychiatrických pacientů

101. Zobrazený pupík

- Neplatí u vyznačení pupku u kreseb dívčích postav v módním krátkém tričku.

102. Prsa

- Prsa jsou symbol sexuality nebo méně často i mateřství.

103. Ochlupení je symbol primitivní pudovosti

- b) ochlupení na pažích, zejména na hrudi
- c) ochlupení v podpaží
- d) ochlupení na nohou
- e) ochlupení v genitální oblasti

104. Transparace

- Část těla je vidět skrze oblečení, „prosvítající“ vnitřnosti.
- Nebereme v úvahu, pokud proband nejdříve nakreslil postavu bez oblečení a oblečení později dokreslil.

Hlava

105. Hlava

- Hlava je sídlo intelektuální a fantazijní aktivity, sídlo vědomí. Je úže spojena s kontrolou impulsů a emocí, zastupuje Ego.

108. Zjevně špatně zvládnutá kresba hlavy

- např. nepravidelný obrys, deformace, nebo kreslená hlava dodatečně.

112. Primitivní zobrazení hlavy

- např. kruhový obrys

113. Potíže se zobrazováním hlavy

- nápadné opravování, mazání

114. Výraz obličeje

- Výraz obličeje projektivně vyjadřuje náladu, výraz protipostavy bývá projekcí vlastního postoje k druhému pohlaví. Obličej symbolicky vyjadřuje základní sebepojetí nebo sebepřijetí, slouží jako prostředek kontaktu s vnějším světem.

115. Chybějící obličej

- prázdný ovál, bez detailů
- Pokud chybí u obou postav, jde obvykle o stylizaci.

118. Chybějící jen některé detaily obličeje

- c) vynechané oko u nejistých kreseb z profilu – vyhýbání se kontaktu

119. Potlačené detaily obličeje, prázdná maska

- Musíme posuzovat v relaci k vypracovanosti zbytku kresby.

123. Varovné výrazy obličeje

- depresivní výraz, plačící postava a další jako zuřivý škleb, vyceněné zuby, výsměch, provokace, vyplazený jazyk, které poukazují na agresivitu

124. Nejasné rysy tváře

- a) pouze u celkově velmi dobře vypracovaných kreseb

127. Oči jsou základní orgán styku s vnějším prostředím, symbolizují otevřenost pro okolí

- c) zdůrazněné oči s více detaily u mužské kresby
- e) zejména hrozné, temné oči

128. Potlačené, malé, nepodařené, případně zavřené oči

- b) prázdné oko (vynechání panenek)
- c) Oči nakreslené jako puntíky, zejména když je obdobně nakreslen nos, ústa.

129. Vynechání očí

- b) např. u autistických schizofreniků
- d) u dětí

132. Řasy vztahujeme k sexuální tendencím. Jejich zdůraznění posuzujeme v relaci k celkové míře vypracovanosti a množství jiných drobných detailů

- a) nápadné zdůraznění u ženských postav
- b) u vlastní mužské postavy
- c) na mužské postavě kreslené ženou

134. Nos

- nos odpovídající formy a velikosti

135. Zvýšený důraz na nos

- a) Nos je falickým symbolem, zejména silně ohnutý nos, současně spolu se zdůrazněnou kravatou nebo poklopcem – potřeba zdůraznění maskulinity.

137. Potíže se znázorněním nosu

- nejasný, znetvořený, vícekrát opakovaný, případně stínovaný nos
- b) u mužů možná známka nejistoty (strach z kastrace)
- c) u žen možná hostilita k mužům (eventuálně závidění penisu)

138. Místo nosu jen dírky

- znak dětské kresby
- b) U mužů přikládáme větší závažnost než u žen.

141. Nápadné zvýraznění uší

- zdůrazněné uši, silně detailizované nebo nápadně prosvítající skrze vlasy

143. Zdůrazněná ústa

- Ústa symbolizují smyslové a erotické uspokojení spojené s oralitou.

144. Místo rtů jen úzká čárka

- Neplatí u primitivní zjednodušené kresby
- b) u nepřátelského výrazu obličeje

146. Široký úsměv znázorněný obloučkem prohnuté linky

- b) typické pro nezralé dětské kresby

148. Odchytky od normálního provedení úst

- např. deformace, časté gumování, nepřiměřené zdůraznění, stínování, vynechání

149. Předměty v ústech

- c) např. hořící cigareta

150. Viditelné zuby

- a) Zvýšený důraz na zuby, jejich špičatost nebo spojení s nepřátelským výrazem celého obličeje akcentuje míru agresivity.
- závažný varovný signál

153. Zdůrazněná, nekontrolovaná kresba vlasů, bujné neučesané vlasy

- Vlasy symbolizují pudovou sílu a vitalitu, jsou indikátorem sexuálního postoje. Sledujeme zejména jejich míru zdůraznění (opakem je potlačení), rozevlátosti (opakem je upjatost) nebo zdobnosti.

154. Vynechání, potlačení vlasů

- zejména u jinak detailně vypracované postavy, nebo zjevně upjatý účes.

156. Ženské vlasy

- b) Neplatí u zobrazení módního krátkého účesu.

158. Vousy

- Vousy symbolizují pudovou stránku osobnosti.

159. Krk

- Krk symbolizuje spojnici mezi intelektem a emotivitou.

Střed těla

163. Tělo lze spojovat se základními pudy.

- g a) Pokud je pouze jemně naznačeno.

- g b) nápadně zdůrazněn

Končetiny

164. Ruce symbolizují usilování o vzájemné vztahy, zájem o okolí a snahu o aktivní sebeprosazování

- známka primitivní nevyzrálé kresby

165. Ruce (celé dlaně)

- Ruce jsou nejnáročnější část kresby, proto je zapotřebí při jejich interpretaci brát ohled na kreslířské schopnosti probanda.

166. Zobrazeny samotné prsty bez dlaní

- Prsty reprezentují kontakt v nejvlastnějším smyslu.

169. Chodidla

- Chodidla zprostředkovávají přímý kontakt s realitou (zemí), symbolizují jistotu a pevnost postavení, bývají považována i za přemístěný symbol penisu podobně jako nos nebo kravata.

Další detaily na kresbě

173. Oblečení

- k b) velké množství knoflíků
- k c) zdůraznění středové linie

182. Nesmyslné nebo různé málo přiléhavé doplňky

- nelogické čmárání, velká kvantita různých, více či méně nesmyslných objektů nebo tvarů v okolí postav, více či méně nepřiléhavé nápisy a jiné neadekvátní doplňky

183. Detaily oblečení nebo účesu

- d) obvykle série souvisejících detailů

184. Zájem o detaily na úkor věnované celku

- špatně zvládnutá podstata kresby a zároveň zvýšená pozornost věnovaná podružným detailům nebo neadekvátním detailům – kombinace nelogičnosti provedení a stereotypního opakování
- drobné detaily – řasy, vráska, detaily ucha, mimořádně vypracované podrobnosti na oblečení, např. knoflíkové dírky, různé detaily na kapsách, šperky, pečlivě vypracované zavazování u bot
- h) Pro snížený intelekt nebo jiné závažné psychické poruchy – pokud je přehnaný důraz na nepodstatné detaily (např. klouby prstů), nelogická distribuce pozornosti nebo bizarní detaily.

Příloha 5 - Skórující položky v kresbě stromu: Izabela

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

- 3) Odbytá, jednoduchá kresba
 - a. projev špatné spolupráce, obrana, nezájem, nedbalost
 - b. povrchnost, oploštěné prožívání (při nízké úrovni)
- 4) Schématická kresba
 - a. nic neříkající maska, snaha o únik z testové situace, vyhýbání se potížím při kreslení (nedostatek kreslířských dovedností nebo pohodlnost)
 - b. povrchní osobnost
- 19) Subjektivní hodnocení stromu
 - a. má sílu vzdorovat a překonávat zátěž, silný, stabilní
 - i. obyčejný
 - r. uzavřený
 - p. ztuhlý, zkostnatělý, rigidní

Umístění a velikost kresby

- 30) Velká kresba
 - a. sebevědomí, snaha zdůraznit se
 - c. vypínavost, sebepřeceňování, nedůslednost, lehkomyšlnost

Tah, tlak, způsob vedení čáry

- 36) Způsob vedení čáry
 - a. zdůraznění pohybu
 - i. emoce, pudy, vitální cíle, bezprostřední citové zážitky
- 38) Tah
 - a. dynamický tah
 - i. spontánnost, nebrzděnost, temperament
 - d. pevné, neváhající tahy
 - i. rozhodnost, jistota
 - f. dlouhé nepřerušované tahy
 - i. kontrolované chování
 - j. tahy směřující do středu koruny nebo doleva
 - i. introverze
- 41) Způsob provedení obrysové linky – kontury kmene a zejména koruny
 - a. nepřerušovaná, „hladká“, pevná obrysová linka
 - i. uzavřenost až obavy před vnějším světem

Základna

- 50) Strom vyrůstá z dolního okraje listu
 - a. infantilismus, regrese, nevyzrálost, naivita, jednoduchost (až mentální defekt)
 - b. nedostatek nadání

Pata kmene

- 59) Výrazně rozšířená pata kmene
 - a. nevyzrálost, lehká zaostalost, důkladnost, těžkopádnost, pomalost, horší přizpůsobivost
- 61) Rozšíření vpravo
 - a. problémy s přizpůsobivostí, nedůvěřivost, vzdor, problematický vztah k druhým, odpor k autoritě

Kmen

68) Mohutný kmen (samé dřevo)

- a. zdůraznění stability, jistoty, až těžkopádnost, nevyzrálост, pudovost, primitivita, pocity tlaku okolí, agresivní tendence

79) Povrch kmene (kůra)

- a. úplně hladká kůra
 - i. dobrá přizpůsobivost
 - ii. maska

82) Napojování, prostupnost a zakončování kmene a větví

- j. uzavřený kmen, zablokovaný přechod mezi kmenem a větvemi
 - i. myšlení a citění nejsou plně integrované, nevyrovnanost, bariéra mezi minulostí a tím, co vzniklo později, odmítání minulost nebo nesmíření s dospělostí, nespokojenost
 - ii. nevyzrálост, regrese, mentální defekt

Koruna

84) Koruna

- a. uzavřená kontura
 - i. uzavřenost, vyhýbání se vnějšímu světu, snivost

85) Letní strom (s listy)

- a. emocionalita, plnost prožívání, smyslovost, povrchnost, afektovanost až exhibitivnost

91) Uzavřená koruna

- a. uvnitř prázdná bílá koruna
 - i. obrana
 - ii. vnitřní prázdnota
- d. arkádovitá koruna
 - i. smysl pro formu, umí se chvat, přizpůsobit, nedůvěřivý, dbá na vnější dojem
 - ii. obrana a nejistota z testové situace, schování se za schematický znak

Větve

93) Větve

- c. chybějící větve
 - i. neschopnost navazovat interpersonální vztahy, ztráta životní radosti, závažné psychické potíže až psychické poruchy

Detaily na kresbě

110) Různé doplňky

- c. zakrývání rozpaků, nejistoty, snaha obohatit kresbu

Pozn. Nakreslil lístek, škrtnuto - neochota vypovídat, nezáměr vypovídat

Příloha 6 - Skórující položky v kresbě stromu: Markéta

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

- 6) Infantilní kresba
 - a. mentální defekt, retardace
 - b. nevyzrálост, infantilismus
 - c. regrese
 - d. primitivismus
- 7) Zdánlivě bohatá kresba, zaplnění plochy povrchním mechanickým způsobem
 - a. zakrývání rozpaků, nejistoty
 - b. důraz na povrchní dojem
- 9) Přehnaně vypracovaná, úzkostlivě pečlivě provedená kresba
 - a. úzkost, nejistota, snaha zavděčit se, ulpívavost, obsese
- 15) Mechanické spojování a opakování prvků, stereotypie
 - a. špatná přizpůsobivost, zhoršené vnímání a orientace v realitě
- 16) Recese, humorné doplňky, slovní komentáře
 - b. snaha vyhnout se testové situaci
- 17) Kresba s velkým množstvím oprav, překreslování, mazání, roztřesená kresba
 - a. projev nejistoty, úzkostí, nerozhodnosti
- 18) tenzní, napjatá, neklidná kresba
 - a. úzkostí (až neuróza), psychická labilita
- 19) Subjektivní hodnocení stromu
 - b. vratký, křehký
 - p. ztuhlý, zkostnatělý, rigidní

Umístění a velikost kresby

- 22) Zdůraznění levé strany
 - a. introverze, subjektivismus, přemýšlivost až odstup od reality, zaměření na minulost
- 30) Velká kresba
 - a. sebevědomí, snaha zdůraznit se
 - c. vypínavost, sebepřeceňování, nedůslednost, lehkomyšlnost

Tah, tlak, způsob vedení čáry

- 36) Způsob vedení čáry
 - b. důraz na formu
 - i. stylizace
- 37) Tlak
 - a. silný tlak
 - i. citlivost, jemnost, schopnost přizpůsobení, plachost, nejistota
 - ii. slabá vůle, přecitlivělost, ochablost, deprivace
 - iii. neurotické a psychotické stavy
- 38) Tah
 - b. pomalý tah
 - i. nerozhodnost, pasivita, neprůbojnost
 - k. opačné, odstředné nebo doprava směřující tahy
 - i. extraverte
 - m. křečovitě, ostré čáry
 - i. úzkostnost, tenze
- 39) Opakované obtažené, zesílenou čarou zdůrazněné části kresby
 - a. akcentovaný význam dané oblasti - větve
- 41) Způsob provedení obrysové linky – kontury kmene a zejména koruny
 - a. nepřerušovaná, „hladká“, pevná obrysová linka
 - i. uzavřenost až obavy před vnějším světem
- 50) Strom vyrůstá z dolního okraje listu
 - a. infantilismus, regrese, nevyzrálост, naivita, jednoduchost (až mentální defekt)

b. nedostatek nadání

Pata kmene

61) Rozšíření vpravo

- a. problémy s přizpůsobivostí, nedůvěřivost, vzdor, problematický vztah k druhým, odpor k autoritě

Kmen

68) Mohutný kmen (samé dřevo)

- a. zdůraznění stability, jistoty, až těžkopádnost, nevyzrálост, pudovost, primitivita, pocity tlaku okolí, agresivní tendence

73) Příčný, paralelní kmen

- a. jasnost, školáckost, vzornost, věcnost, malá přizpůsobivost, schematické myšlení, malá spontánnost, škrobenost

79) Povrch kmene (kůra)

- a. úplně hladká kůra
 - i. dobrá přizpůsobivost
 - ii. maska

80) Velký kmen s malou korunou

- a. nezralost, regrese, pocity tlaku z okolí, potíže se sebeprosazením, nevyvážené sebevědomí, přístupný vlivu instinktu a nevědomí, impulzivita až agresivita, materialismus až přizemnost

82) Napojování, propustnost a zakončování kmene a větví

- j. uzavřený kmen, zablokovaný přechod mezi kmenem a větvemi
 - i. myšlení a citění nejsou plně integrované, nevyrovnanost, bariéra mezi minulostí a tím, co vzniklo později, odmítání minulost nebo nesmíření s dospělostí, nespokojenost
 - ii. nevyzrálост, regrese, mentální defekt

Koruna

85) Letní strom (s listy)

- a. emocionalita, plnost prožívání, smyslovost, povrchnost, afektovanost až exhibitivnost

89) Malá potlačená koruna

- a. potíže se sebeprosazením, pocity méněcennosti, nevyzrálост

Větve

93) Větve

- d. malé, slabé větvičky rostoucí na silném kmeni
 - i. problémy s uspokojováním vlastních potřeb, neumí se prosadit
- f. slabé, tenké větve
 - i. nevyspělost, retardace

94) Směřování větví

- a. větve směřující vzhůru
 - i. přesah vlastní osobnosti, idealismu, fantazie, aspirace

95) Koordinace větví

- b. disharmonické uspořádání
 - i. vzrušitelnost, neklid, ukvapenost

Detaily na kresbě

96) Zvýšená pozornost věnovaná listí apod. (pedantská kresba)

- a. pečlivost, puntičkářství, zvýšená úzkostnost, nejistota, obrana, zakrývání vnitřních problémů až obsesivně kompulzivní tendence

97) Příliš velké nebo jinak nápadné listy, ovoce

- a. zakrývání nedostatků, kompenzace pocitů méněcennosti

98) Zdůrazněné ovoce, listí apod. v nepovedené nebo chudé kresbě

- a. snaha zamaskovat, ukázat se v lepším světle
- 104) Listy
 - a. živost, radostnost, vyhledávání nových dojmů, zájem o vnější dění, potřeba uznání, povrchnost, zdobnost
 - b. utápí se v podružnostech, ulpívavé myšlení, rozpaky, únik z testové situace nebo před vlastními problémy
- 110) Různé doplňky
 - a. sebeironie, smysl pro humor, hravost, dětinskost
 - b. recese, provokace vůči zadavateli
 - c. zakrývání rozpaků, nejistoty, snaha obohatit kresbu
 - d. nevyzrálост

Záznamy z kresby:

- Slovní komentář: „Já vůbec neumím kreslit.“

Příloha 7 - Skórující položky v kresbě stromu: Nikola

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

- 8) Přiměřeně bohatá, pečlivě a pozorně vypracovaná kresba
 - a. známka dobré spolupráce, snaha dobře splnit úkol, pečlivost
- 19) Subjektivní hodnocení stromu
 - c. dře se směrem vzhůru
 - e. nespoutaný
 - j. afektovaný
 - o. pružný, ohebný, schopný přizpůsobení

Umístění a velikost kresby

- 20) Zdůraznění směru vzhůru
 - a. aspirace, aktivita, sebevědomí, směřování do budoucna, intelektuální zájmy, snaha povznést se, fantazie
- 22) Zdůraznění levé strany
 - a. introverze, subjektivismus, přemýšlivost až odstup od reality, zaměření na minulost
- 23) Zdůraznění pravé strany
 - a. extraverze, směřování kupředu, k budoucnosti, potřeba naplnění, touha po novém, povrchnost, menší spolehlivost
- 27) Umístění kresby do levého dolního rohu
 - a. projev regrese, tendence vyhnout se, patologický jev

Tah, tlak, způsob vedení čáry

- 36) Způsob vedení čáry
 - a. zdůraznění pohybu
 - i. emoce, pudy, vitální cíle, bezprostřední citové zážitky
- 38) Tah
 - a. dynamický tah
 - i. spontánnost, nebrzděnost, temperament
 - d. pevné, neváhající tahy
 - i. rozhodnost, jistota
 - i. zdůrazněné vertikální tahy
 - i. maskulinita, odhodlanost, možná hyperaktivita
 - l. uvolněné vlnovité čáry
 - i. přizpůsobivost, sociální dovednosti
- 41) Způsob provedení obrysové linky – kontury kmene a zejména koruny
 - b. postupné uvolnění kontury (zvlněná linka až arkádovitá koruna)
 - i. schopnost přizpůsobení se

Pata kmene

- 59) Výrazně rozšířená pata kmene
 - a. nevyzrálост, lehká zaostalost, důkladnost, těžkopádnost, pomalost, horší přizpůsobivost
- 61) Rozšíření vpravo
 - a. problémy s přizpůsobivostí, nedůvěřivost, vzdor, problematický vztah k druhým, odpor k autoritě

Kmen

- 65) Tenký kmen
 - a. slabé ego
- 78) Kontury kmene
 - d. měkce šrafovaná, nejasná kontura
 - i. senzitivita, schopnost empatie, neostrá hranice mezi ty a já, vrtkavost

79) Povrch kmene (kůra)

- b. drsná, hluboce zbrázděná kůra
- i. potíže s přizpůsobením

82) Napojování, prostupnost a zakončování kmene a větví

- f. kmen otevřený zdola
- i. otevřenost vůči pudovým impulsům a nevědomí
- h. otevřený kmen propojený s větvemi
- i. přístup pudových impulsů do vědomí

Koruna

85) Letní strom (s listy)

- a. emocionalita, plnost prožívání, smyslovost, povrchnost, afektovanost až exhibitivnost

92) Otevřená koruna

- c. větve rozbíhající se od středu
- i. podnikavost, iniciativnost, extraverte, všestrannost, horlivost, zájem o vnější svět, prosazování se, agresivita, možná kompenzace, agitovanost

Větve

93) Větve

- f. slabé, tenké větve
- i. slabost, nerozhodnost, problémy se sebeprosazováním se
- n. oblé, uvolněné křivky
- i. nenucenost, pružnost, vstřícnost, lehce navazuje kontakty, diplomatický, přizpůsobuje se okolnostem, nestaví se na odpor
- t. překřížující se větve (ve stejné rovině, nikoliv zakrývání větví v prostoru)
- i. vnitřní rozpory, boj mezi afektivitou a rozumovou kontrolou, nerozhodnost, kritičnost

94) Směřování větví

- a. Větve směřující vzhůru
- i. přesah vlastní osobnosti, idealismus, fantazie, aspirace

Detaily na kresbě

104) Listy

- a. živost, radostnost, vyhledávání nových dojmů, zájem o vnější dění, potřeba uznání, povrchnost, zdočnost

Příloha 8 - Skórující položky v kresbě stromu: Lucka

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

- 3) Odbytá, jednoduchá kresba
 - a. projev špatné spolupráce, obrana, nezájem, nedbalost
 - c. povrchnost, oploštěné prožívání (při nízké úrovni)
- 4) Schématická kresba
 - a. nic neříkající maska, snaha o únik z testové situace, vyhýbání se potížím při kreslení (nedostatek kreslířských dovedností nebo pohodlnost)
 - b. povrchní osobnost
- 19) Subjektivní hodnocení stromu
 - a. má sílu vzdorovat a překonávat zátěž, silný, stabilní
 - i. obyčejný
 - k. vstřícný, přátelský

Umístění a velikost kresby

- 30) Velká kresba
 - a. sebevědomí, snaha zdůraznit se
 - c. vypínavost, sebepřeceňování, nedůslednost, lehkomyšlnost

Tah, tlak, způsob vedení čáry

- 36) Způsob vedení čáry
 - a. zdůraznění pohybu
 - i. emoce, pudy, vitální cíle, bezprostřední citové zážitky
- 38) Tah
 - a. dynamický tah
 - i. spontánnost, nebrzděnost, temperament
 - d. pevné, neváhající tahy
 - i. rozhodnost, jistota
 - f. dlouhé nepřerušované tahy
 - i. kontrolované chování
 - l. uvolněné vlnovité čáry
 - i. přizpůsobivost, sociální dovednosti
- 41) Způsob provedení obrysové linky – kontury kmene a zejména koruny
 - b. postupné uvolnění kontury (zvlněná linka až arkádovitá koruna)
 - i. schopnost přizpůsobení se

Pata kmene

- 59) Výrazně rozšířená pata kmene
 - a. nevyzrálост, lehká zaostalost, důkladnost, těžkopádnost, pomalost, horší přizpůsobivost

Kmen

- 79) Povrch kmene (kůra)
 - a. úplně hladká kůra
 - i. dobrá přizpůsobivost
 - ii. maska
- 82) Napojování, prostupnost a zakončování kmene a větví
 - f. kmen otevřený zdola
 - i. otevřenost vůči pudovým impulzům a nevědomí

Koruna

84) Koruna

- a. uzavřená kontura
 - i. uzavřenost, vyhýbání se vnějšímu světu, snivost

85) Letní strom (s listy)

- a. emocionalita, plnost prožívání, smyslovost, povrchnost, afektovanost až exhibitivnost

91) Uzavřená koruna

- d. arkádovitá koruna
 - i. smysl pro formu, umí se chvat, přizpůsobit, nedůvěřivý, dbá na vnější dojem
 - iii. obrana a nejistota z testové situace, schování se za schematický znak
- h. symetrická koruna
 - i. vyrovnanost, klid, vyzrálost

Větve

93) Větve

- d. malé, slabé větvičky rostoucí na silném kmeni
 - i. problémy s uspokojováním vlastních potřeb, neumí se prosadit
- f. slabé, tenké větve
 - i. slabost, nerozhodnost, problémy se sebeprosazováním se
 - ii. nevyspělost, retardace
- n. oblé, uvolněné křivky
 - i. nenucenost, pružnost, vstřícnost, lehce navazuje kontakty, diplomatický, přizpůsobuje se okolnostem, nestaví se na odpor

94) Směřování větví

- a. větve směřující vzhůru
 - i. přesah vlastní osobnosti, idealismu, fantazie, aspirace

Příloha 9 - Skórující položky v kresbě stromu: Vanesa

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

- 7) Zdánlivě bohatá kresba, zaplnění plochy povrchním mechanickým způsobem
 - a. zakrývání rozpaků, nejistoty
 - b. důraz na povrchní dojem
- 15) Mechanické spojování a opakování prvků, stereotypie
 - a. špatná přizpůsobivost, zhoršené vnímání a orientace v realitě
- 19) Subjektivní hodnocení stromu
 - m. poddajný
 - o. pružný, ohebný, schopný přizpůsobení
 - q. otevřený, expandující

Umístění a velikost kresby

- 20) Zdůraznění směru vzhůru
 - a. aspirace, aktivita, sebevědomí, směřování do budoucna, intelektuální zájmy, snaha povznést se, fantazie
- 22) Zdůraznění levé strany
 - a. introverze, subjektivismus, přemýšlivost až odstup od reality, zaměření na minulost
- 30) Velká kresba
 - a. sebevědomí, snaha zdůraznit se
 - c. vypínavost, sebepřeceňování, nedůslednost, lehkomyšlnost

Tah, tlak, způsob vedení čáry

- 38) Tah
 - b. pomalý tah
 - i. nerozhodnost, pasivita, neprůbojnost
 - i. zdůrazněné vertikální tahy
 - i. maskulinita, odhodlanost, možná hyperaktivita
 - l. uvolněné vlnovité čáry
 - i. přizpůsobivost, sociální dovednosti
- 41) Způsob provedení obrysové linky – kontury kmene a zejména koruny
 - a. nepřerušovaná, „hladká“, pevná obrysová linka
 - i. uzavřenost až obavy před vnějším světem

Kořeny

- 44) Znázorněné kořeny
 - b. připoutanost k pudům, instinktům, nevědomí
 - d. primitivnost, lhostejnost, flegmatickosti

Základna

- 52) Zvýšený horizont
 - a. odstup od reality, její popírání, pasivita, snění

Kmen

- 71) Kmen skloněný vlevo
 - a. introverze, odklon od ostatních, obranný postoj, potlačování emocí, vzdor, sklon k pohodlnosti
- 79) Povrch kmene (kůra)
 - a. úplně hladká kůra
 - i. dobrá přizpůsobivost
 - ii. maska

- 82) Napojování, prostupnost a zakončování kmene a větví
- c. otevřené, „rourovité“ větve nebo kmen
 - i. vnímavost, citlivost, snadná ovlivnitelnost, povrchnost
 - d. neukončené větve
 - i. laxnost, povrchnost, malá ochota k seberegulaci
 - j. uzavřený kmen, zablokovaný přechod mezi kmenem a větvemi
 - i. myšlení a citění nejsou plně integrované, nevyrovnanost, bariéra mezi minulostí a tím, co vzniklo později, odmítání minulost nebo nesmíření s dospělostí, nespokojenost
 - ii. nevyzrálost, regrese, mentální deformace

Koruna

- 85) Letní strom (s listy)
- a. emocionalita, plnost prožívání, smyslovost, povrchnost, afektovanost až exhibitivnost
- 92) Otevřená koruna - otevřenost a přístupnost vnějším dojmům, zároveň nechráněnost a větší zranitelnost, odhodlanost a činorodost

Větve

- 93) Větve
- d. malé, slabé větvičky rostoucí na silném kmeni
 - i. problémy s uspokojováním vlastních potřeb, neumí se prosadit
 - h. otevřené konce větví (rourovité větve)
 - i. ovlivnitelnost dojmy, povrchnost, nerozhodnost, horší sebevláda, neujasněné cíle, nevyspělost, malá ochota se omezovat, liknavost, lákavost neznámého
 - i. rozšiřující se větve (případně i kmen)
 - i. impulzivita, pudovost, afektivita, průbojnost, hrubost, domýšlivost, primitivnost, podléhání dojmům, potřeba silných zážitků
 - ii. výbušnost, neochota až neschopnost omezovat a regulovat chování
 - o. zohýbané větve (uhýbání z přirozeného směru)
 - iii. vnitřní tenze, křečovitost, problémy s přizpůsobivostí
 - y. uzavřené konce větví (ořezané, useknuté větve)
 - i. snížená schopnost být aktivní, prosadit se, schází radost z prožitků, oslabená vůle, pocit ztráty neúspěchu, nikdo mu nerozumí, pocity méněcennosti, problémy se sociálním začleněním, až vzdorovitost, negativismus, konfliktovost
- 94) Směřování větví
- a. větve směřující vzhůru
 - i. přesah vlastní osobnosti, idealismu, fantazie, aspirace

Detaily na kresbě

- 96) Zvýšená pozornost věnovaná listí apod. (pedantská kresba)
- a. pečlivost, puntičkářství, zvýšená úzkostnost, nejistota, obrana, zakrývání vnitřních problémů až obsesivně kompulzivní tendence

Příloha 10 - Skórující položky v kresbě stromu: Monika

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

- 5) Stylizace
 - a. sebestylizace až přetvářka
- 6) Infantilní kresba
 - a. mentální defekt, retardace
 - d. primitivismus
- 7) Zdánlivě bohatá kresba, zaplnění plochy povrchním mechanickým způsobem
 - a. zakrývání rozpaků, nejistoty
 - b. důraz na povrchní dojem
- 9) Přehnaně vypracovaná, úzkostlivě pečlivě provedená kresba
 - a. úzkost, nejistota, snaha zavděčit se, ulpívanost, obsese
- 14) Zdůrazněné části
 - a. nejdůležitější části kresby
 - b. stylizace
- 15) Mechanické spojování a opakování prvků, stereotypie
 - a. špatná přizpůsobivost, zhoršené vnímání a orientace v realitě
- 17) Kresba s velkým množstvím oprav, překreslování, mazání, roztřesená kresba
 - a. projev nejistoty, úzkostí, nerozhodnosti
- 18) tenzní, napjatá, neklidná kresba
 - a. úzkosti (až neuróza), psychická labilita
- 19) Subjektivní hodnocení stromu
 - a. stabilní
 - j. afektovaný
 - w. topící se v detailech, nekoordinovaný

Umístění a velikost kresby

- 21) Zdůraznění směru dolů
 - a. odvrácení se, averze ke světu, zaměření na minulost, pudovost, primitivita
 - b. nedostatek síly, průbojnosti, energie
- 30) Velká kresba
 - a. sebevědomí, snaha zdůraznit se
 - c. vypínavost, sebepřeceňování, nedůslednost, lehkomyšlnost

Tah, tlak, způsob vedení čáry

- 36) Způsob vedení čáry
 - b. důraz na formu
 - i. stylizace
- 38) Tah
 - b. pomalý tah
 - i. nerozhodnost, pasivita, neprůbojnost
 - l. uvolněné vlnovité čáry
 - i. přizpůsobivost, sociální dovednosti
 - m. křečovitě, ostré čáry
 - i. úzkostnost, tenze
- 41) Způsob provedení obrysové linky – kontury kmene a zejména koruny
 - b. postupné uvolnění kontury (zvlněná linka až arkádovitá koruna)
 - i. schopnost přizpůsobení se

Kořeny

- 44) Znázorněné kořeny
 - a. potřeba pevnějšího zakotvení, nestabilita, nevyrovnaný vztah nebo zvýšená závislost na rodičích

- b. připoutanost k pudům, instinktům, nevědomí
 - c. těžkopádnost, konzervatismus, lpění na tradicích, zaměření na minulost
 - d. primitivnost, lhostejnost, flegmatickosti
- 47) Mohutné, přebujelé až morbidní kořeny
- a. závislost na pudech, instinktech, vede dvojí život (napůl „utopený“ v nevědomí), těžkopádnost, primitivismus, duševní porucha
- 48) Kořeny jednou čarou
- a. primitivismus, nekultivovanost, chabé zakořenění

Pata kmene

- 57) Široká základna paty kmene
- a. odolnost, stabilita

Kmen

- 64) Pokřivený kmen nebo kmen s nejistě nakreslenými obrysy
- a. nejisté postavení, psychická slabost, nerozhodnost, problematický vývoj
- 79) Povrch kmene (kůra)
- a. úplně hladká kůra
 - i. dobrá přizpůsobivost
 - ii. maska
- 82) Napojování, prostupnost a zakončování kmene a větví
- c. otevřené, „rourovité“ větve nebo kmen
 - i. vnímavost, citlivost, snadná ovlivnitelnost, povrchnost
 - e. kmen otevřený shora
 - i. otevřenost, přístupnost dojmům, ovlivnitelnost, výbušnost

Koruna

- 84) Koruna
- a. uzavřená kontura
 - i. uzavřenost, vyhýbání se vnějšímu světu, snivost
- 85) Letní strom (s listy)
- a. emocionalita, plnost prožívání, smyslovost, povrchnost, afektovanost až exhibitivnost
- 91) Uzavřená koruna
- c. jemně zvlněná, uvolněná obrysová linie koruny
 - i. uzavřený, ale schopný přizpůsobení, pružný, živý, společenský uhlazený
 - s. větve, ovoce apod. volně v koruně (nenapojené)
 - i. pohodlnost, nekoordinovanost, nic nedělá důsledně, improvizování, horší chápání souvislostí

Větve

- 93) Větve
- f. slabé, tenké větve
 - i. slabost, nerozhodnost, problémy se sebeprosazováním se
 - ii. nevyspělost, retardace
 - x. oboustranně otevřené větve rozmístěné volně v koruně
 - i. neurčité cíle, povrchnost, neochota na sobě pracovat, nedůslednost, roztěkanost
- konfliktnost, kverulance, opozičnost, krátkodobé výbuchy zlosti

Detaily na kresbě

- 96) Zvýšená pozornost věnovaná listů apod. (pedantská kresba)
- a. pečlivost, puntičkářství, zvýšená úzkostnost, nejistota, obrana, zakrývání vnitřních problémů až obsesivně kompulzivní tendence

98) Zdůrazněné ovoce, listí apod. v nepovedené nebo chudé kresbě
a. snaha zamaskovat, ukázat se v lepším světle

Pozn. Listy v pravé straně korunu rostou směrem nahoru, listy v levé koruně směrem dolů – zaměřenost na minulost, zároveň otevřenost k okolí.

Příloha 11 - Skórující položky v kresbě stromu: Natálka

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

- 2) Neohrabaná kresba s výraznými disproporcemi, zjevné potíže s napojováním částí a koordinací pohybů, nelogické pojetí
 - a. organické postižení
 - b. mentální defekt
- 3) Odbytá, jednoduchá kresba
 - a. projev špatné spolupráce, obrana, nezáměr, nedbalost
 - c. povrchnost, oploštěné prožívání (při nízké úrovni)
- 15) Mechanické spojování a opakování prvků, stereotypie
 - a. špatná přizpůsobivost, zhoršené vnímání a orientace v realitě
- 16) Recese, humorné doplňky, slovní komentáře
 - a. maskování nejistoty, rozpaků, snaha zaujmout jako oduševnělá osobnost
 - b. snaha vyhnout se testové situaci
- 19) Subjektivní hodnocení stromu
 - h. nemocný
 - v. zmatený

Umístění a velikost kresby

- 25) Umístění kresby do levého horního rohu
 - a. obrana před testovou situací
 - b. projev nejistoty, staženosti, konzumní až parazitický přístup k životu
- 33) Malá kresba
 - a. nedostatek sebedůvěry, neprůbojnost, nevyrovnanost, labilita

Tah, tlak, způsob vedení čáry

- 37) Tlak
 - b. slabý tlak
 - i. citlivost, jemnost, schopnost přizpůsobení, plachost, nejistota
 - ii. slabá vůle, přecitlivělost, ochablost, deprivace
 - iii. neurotické a psychotické stavy
- 41) Způsob provedení obrysové linky – kontury kmene a zejména koruny
 - a. nepřerušovaná, „hladká“, pevná obrysová linka
 - i. Uzavřenost až obavy před vnějším světem

Pata kmene

- 63) Kmen u paty zúžený
 - a. vratkost, nejisté postavení, přeceňování vlastních schopností, překonávání sebe sama, kompenzace neuspokojivého vývoje v raném dětství

Kmen

- 66) Kmen nakreslený jen jednou čarou
 - a. regrese, mentální defekt
- 76) Kmen jako u jehličnanu, prostupující celou korunou (typu jedle)
 - a. malá psychická diferencovanost (pudy a instinkty prostupují celou osobností), labilita, primitivismus, silná vitalita
 - b. nepružnost, rigidita, nepřizpůsobivost
 - c. nevyzrálost, regrese, snížený intelekt

Koruna

84) Koruna

a. uzavřená kontura

i. uzavřenost, vyhýbání se vnějšímu světu, snivost

Detaily na kresbě

116) Jehličnan nebo kresba výrazně podobná jehličnanu

a. pohodlnost, preference nejjednodušších řešení, vyhýbání se obtížím, netvořivost, nepřizpůsobivost

b. rigidita, zábrany, neschopnost přizpůsobení se, obsese

c. recese, nepozornost, stavění se do opozice

Záznamy z kresby:

- Po zadání se Natálka zeptala: „Můžu nakreslit i jehličnan?“ - Odpověděla jsem, že nikoli, a zadání jsem zopakovala.

Příloha 12 - Skórující položky v kresbě stromu: Jitka

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

- 8) Přiměřeně bohatá, pečlivě a pozorně vypracovaná kresba
 - a. známka dobré spolupráce, snaha dobře splnit úkol, pečlivost
- 15) Mechanické spojování a opakování prvků, stereotypie
 - a. špatná přizpůsobivost, zhoršené vnímání a orientace v realitě
- 19) Subjektivní hodnocení stromu
 - a. stabilní
 - d. drží se při zemi
 - g. zubožený, asketický
 - h. nemocný, patologický, morbidní
 - n. odmítavý, v opozici
 - p. ztuhlý, zkostrnatělý, rigidní
 - u. osamělý

Umístění a velikost kresby

- 22) Zdůraznění levé strany
 - a. introverze, subjektivismus, přemýšlivost až odstup od reality, zaměření na minulost
- 23) Zdůraznění pravé strany
 - a. extraverze, směřování kupředu, k budoucnosti, potřeba naplnění, touha po novém, povrchnost, menší spolehlivost

Tah, tlak, způsob vedení čáry

- 36) Způsob vedení čáry
 - b. důraz na formu
 - i. stylizace
- 37) Tlak
 - b. slabý tlak
 - i. citlivost, jemnost, schopnost přizpůsobení, plachost, nejistota
 - ii. slabá vůle, přecitlivělost, ochablost, deprivace
 - iii. neurotické a psychotické stavy
- 38) Tah
 - b. pomalý tah
 - i. nerozhodnost, pasivita, neprůbojnost
 - e. kolísavé vedení, vágní linky, přerušované
 - i. nejistota, úzkostnost
 - m. křečovitě, ostré čáry
 - i. úzkostnost, tenze
- 39) Opakované obtažené, zesílenou čarou zdůrazněné části kresby
 - a. akcentovaný význam dané oblasti
- 41) Způsob provedení obrysové linky – kontury kmene a zejména koruny
 - c. prostupná, nespojitá obrysová linka
 - i. otevřenost a citlivost na vnější podněty, zranitelnost

Pata kmene

- 59) Výrazně rozšířená pata kmene
 - a. nevyzrálост, lehká zaostalost, důkladnost, těžkopádnost, pomalost, horší přizpůsobivost

Kmen

- 64) Pokřivený kmen nebo kmen s nejistě nakreslenými obrysy
 - a. nejisté postavení, psychická slabost, nerozhodnost, problematický vývoj

- 72) Strom s řadou znaků zdůrazňujících levou stranu se výrazně naklání doprava
 a. konflikt mezi introverzí, uzavřeností a přáním aktivně se prosadit mezi ostatními)
- 78) Kontury kmene
 c. čárkované, přerušované kontury
 i. dráždivost, citlivost, nervozita
- 79) Povrch kmene (kůra)
 b. drsná, hluboce zbrázděná kůra
 i. potíže s přizpůsobením
- 82) Napojování, prostupnost a zakončování kmene a větví
 a. mohutný a široký kmen a větve
 i. síla ega, prosazování se, pudovost, primitivní, nekultivované, silácké vystupování
 c. otevřené, „rourovité“ větve nebo kmen
 i. vnímavost, citlivost, snadná ovlivnitelnost, povrchnost
 d. neukončené větve
 i. laxnost, povrchnost, malá ochota k seberegulaci
 f. kmen otevřený zdola
 i. otevřenost vůči pudovým impulzům a nevědomí
 h. otevřený kmen propojený s větvemi
 i. přístup pudových impulzů do vědomí

Koruna

- 84) Koruna
 b. prostupná kontura
 i. otevřenost
 c. tvar koruny s převahou pravé strany
 i. extraverze
 d. tvar koruny s převahou levé strany
 i. introverze
- 86) Zimní (holý) strom
 a. strohý a vážný člověk, se sklonem k depresím, držící se podstaty
- 92) Otevřená koruna
 g. vodorovné, stlačené větve nebo větve směrem vzhůru zkrácené, ut'até
 i. pocit, že se nemůže nebo nedokáže prosadit, že je pod nátlakem, potřeba být veden, pocity méněcennosti

Větve

- 93) Větve
 g. silné, tlusté větve
 i. silná afektivita, robustnost, pudovost, primitivismus, chce se prosadit, imponovat
 h. otevřené konce větví (rourovité větve)
 i. ovlivnitelnost dojmů, povrchnost, nerozhodnost, horší sebevláda, neujasněné cíle, nevyspělost, malá ochota se omezovat, liknavost, lákavost neznámého
 i. rozšiřující se větve (případně i kmen)
 i. impulzivita, pudovost, afektivita, průbojnost, hrubost, domýšlivost, primitivnost, podléhání dojmům, potřeba silných zážitků
 ii. výbušnost, neochota až neschopnost omezovat a regulovat chování
 l. přímé, hranaté tvary větví (pravidelné, paralelní)
 i. stabilita, odolnost, odhodlanost, ráznost, čínorodost, menší pružnost, nepřirozenost, umíněnost, nepřizpůsobivost, kverulance, pečlivost až obsese a kompulze
 q. přerušované, čárkované větve (nespojité, nervózní čáry)
 i. impulzivita, labilita, zvýšená vzrušivost, tékavost až neurotické potíže
 u. větve rostoucí proti sobě
 i. nerespektuje daný řád, svéhlavost, opozičnost, konfliktnost, nedůslednost, problémy s přizpůsobením, snížená sebekontrola

y. uzavřené konce větví (ořezané, useknuté větve)

i. snížená schopnost být aktivní, prosadit se, schází radost z prožitků, oslabená vůle, pocit ztráty neúspěchu, nikdo mu nerozumí, pocity méněcennosti, problémy se sociálním začleněním, až vzdorovitost, negativismus, konfliktovost

95) Koordinace větví

c. nesmyslná koordinace

i. vnitřní zmatek, nekoordinovanost, rozpačitost, roztržitost, nedostatek smyslu pro realitu

Detaily na kresbě

118) Přítomnost znaků s opačnými významy

a. projev vnitřního rozporu osobnosti

b. projev kompenzace

c. chybná interpretace

Příloha 13 - Skórující položky v kresbě stromu: Lukáš

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

- 6) Infantilní kresba
 - a. mentální defekt, retardace
 - d. primitivismus
- 7) Zdánlivě bohatá kresba, zaplnění plochy povrchním mechanickým způsobem
 - a. zakrývání rozpaků, nejistoty
 - b. důraz na povrchní dojem
- 15) Mechanické spojování a opakování prvků, stereotypie
 - a. špatná přizpůsobivost, zhoršené vnímání a orientace v realitě
- 19) Subjektivní hodnocení stromu
 - a. stabilní
 - n. odmítavý
 - v. nekoordinovanost

Umístění a velikost kresby

- 22) Zdůraznění levé strany
 - a. introverze, subjektivismus, přemýšlivost až odstup od reality, zaměření na minulost
- 30) Velká kresba
 - a. sebevědomí, snaha zdůraznit se
 - c. vypínavost, sebepřeceňování, nedůslednost, lehkomyšlnost

Tah, tlak, způsob vedení čáry

- 38) Tah
 - d. pevné, neváhající tahy
 - i. rozhodnost, jistota
 - l. uvolněné vlnovité čáry
 - i. přizpůsobivost, sociální dovednosti
- 41) Způsob provedení obrysové linky – kontury kmene a zejména koruny
 - b. postupné uvolnění kontury (zvlněná linka až arkádovitá koruna)
 - i. schopnost přizpůsobení se

Kořeny

- 48) Kořeny jednou čarou
 - a. primitivismus, nekultivovanost, chabé zakořenění

Základna

- 55) Ochranný ostrůvek, strom na pahorku
 - a. pocit izolace, úzkost, samotářství, odtahování se, strach
 - b. pozérství, sebeobdiv, egocentrismus, kompenzační snaha vyvýšit se nad ostatní

Pata kmene

- 59) Výrazně rozšířená pata kmene
 - a. nevyzrállost, lehká zaostalost, důkladnost, těžkopádnost, pomalost, horší přizpůsobivost
- 61) Rozšíření vpravo
 - a. problémy s přizpůsobivostí, nedůvěřivost, vzdor, problematický vztah k druhým, odpor k autoritě

Kmen

79) Povrch kmene (kůra)

- a. úplně hladká kůra
 - i. dobrá přizpůsobivost
 - ii. maska

82) Napojování, prostupnost a zakončování kmene a větví

- f. kmen otevřený zdola
 - i. otevřenost vůči pudovým impulzům a nevědomí

Koruna

84) Koruna

- a. uzavřená kontura
 - i. uzavřenost, vyhýbání se vnějšímu světu, snivost

85) Letní strom (s listy)

- a. emocionalita, plnost prožívání, smyslovost, povrchnost, afektovanost až exhibitivnost

91) Uzavřená koruna

- c. jemně zvlněná, uvolněná obrysová linie koruny
 - i. uzavřený, ale schopný přizpůsobení, pružný, živý, společenský uhlazený
- j. shora zploštělá, stlačená koruna
 - i. Žije pod tlakem, nebo s pocitem, že je na něj činěn nepřiměřený nátlak, pocit svázanosti, nesamostatnost, poslušnost, rezignace, potlačení vlastní aktivity, pocity méněcennosti
- s. větve, ovoce apod. volně v koruně (nenapojené)
 - i. pohodlnost, nekoordinovanost, nic nedělá důsledně, improvizování, horší chápání souvislostí

Větve

93) Větve

- d. malé, slabé větvičky rostoucí na silném kmeni
 - i. problémy s uspokojováním vlastních potřeb, neumí se prosadit
- f. slabé, tenké větve
 - i. slabost, nerozhodnost, problémy se sebeprosazováním se
 - ii. nevyspělost, retardace
- n. oblé, uvolněné křivky
 - i. nenucenost, pružnost, vstřícnost, lehce navazuje kontakty, diplomatický, přizpůsobuje se okolnostem, nestaví se na odpor
- r. větve jsou špatně nebo nejsou vůbec vzájemně propojeny
 - i. nedůslednost, povrchnost, ukvapenost, polovičatost, horší chápání souvislostí až organické postižení

95) Koordinace větví

- b. disharmonické uspořádání
 - i. vzrušitelnost, neklid, ukvapenost

Detaily na kresbě

96) Zvýšená pozornost věnovaná listí apod. (pedantská kresba)

- a. pečlivost, puntičkářství, zvýšená úzkostnost, nejistota, obrana, zakrývání vnitřních problémů až obsesivně kompulzivní tendence

98) Zdůrazněné ovoce, listí apod. v nepovedené nebo chudé kresbě

- a. snaha zamaskovat, ukázat se v lepším světle

104) Listy

- b. utápí se v podružnostech, ulpívavé myšlení, rozpaky, únik z testové situace nebo před vlastními problémy

Příloha 14 - Skórující položky v kresbě stromu: Martin

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

- 8) Přiměřeně bohatá, pečlivě a pozorně vypracovaná kresba
 - a. známka dobré spolupráce, snaha dobře splnit úkol, pečlivost
- 19) Subjektivní hodnocení stromu
 - b. vratký
 - r. uzavírající se, stažený do sebe
 - t. schází pevná půda pod nohama

Umístění a velikost kresby

- 22) Zdůraznění levé strany
 - a. introverze, subjektivismus, přemýšlivost až odstup od reality, zaměření na minulost

Tah, tlak, způsob vedení čáry

- 36) Způsob vedení čáry
 - b. důraz na formu
 - i. stylizace
- 37) Tlak
 - b. slabý tlak
 - i. citlivost, jemnost, schopnost přizpůsobení, plachost, nejistota
 - ii. slabá vůle, přecitlivělost, ochablost, deprivace
 - iii. neurotické a psychotické stavy
- 38) Tah
 - b. pomalý tah
 - i. nerozhodnost, pasivita, neprůbojnost
 - l. uvolněné vlnovité čáry
 - i. přizpůsobivost, sociální dovednosti
- 39) Opakované obtažené, zesílenou čarou zdůrazněné části kresby
 - a. akcentovaný význam dané oblasti
- 40) Zdůraznění obrysu - levého
 - b. introverze
- 41) Způsob provedení obrysové linky – kontury kmene a zejména koruny
 - b. postupné uvolnění kontury (zvlněná linka až arkádovitá koruna)
 - i. schopnost přizpůsobení se
- 43) Šrafování, začernění (vybarvení tužkou) nebo stínování
 - a. emocionalita, prožívání, snivost, citlivost
 - b. jemnost, pečlivost, harmoničnost prožívání
 - d. infantilnost
 - e. stylizace
 - g. nejistota, nerozhodnost, zakrývání rozpaků

Pata kmene

- 58) Zeslabená, roztřesená nebo nedotažená kontura kmene u paty
 - a. malá stabilita, nejisté postavení

Kmen

- 64) Pokřivený kmen nebo kmen s nejistě nakreslenými obrysy
 - a. nejisté postavení, psychická slabost, nerozhodnost, problematický vývoj
- 78) Kontury kmene
 - c. čárkované, přerušované kontury
 - i. dráždivost, citlivost, nervozita

- 79) Povrch kmene (kůra)
- a. úplně hladká kůra
 - i. dobrá přizpůsobivost
 - ii. maska
- 82) Napojování, prostupnost a zakončování kmene a větví
- h. otevřený kmen propojený s větvemi
 - i. přístup pudových impulzů do vědomí
 - f. kmen otevřený zdola
 - i. otevřenost vůči pudovým impulzům a nevědomí

Koruna

- 84) Koruna
- a. uzavřená kontura
 - i. uzavřenost, vyhýbání se vnějšímu světu, snivost
- 85) Letní strom (s listy)
- a. emocionalita, plnost prožívání, smyslovost, povrchnost, afektovanost až exhibitivnost
- 91) Uzavřená koruna
- c. jemně zvlněná, uvolněná obrysová linie koruny
 - i. uzavřený, ale schopný přizpůsobení, pružný, živý, společenský uhlazený
- 92) Otevřená koruna
- c. Větve rozbíhající se od středu
 - i. podnikavost, iniciativnost, extraverze, všestrannost, horlivost, zájem o vnější svět, prosazování se, agresivita, možná kompenzace, agitovanost

Větve

- 93) Větve
- i. rozšiřující se větve (případně i kmen)
 - i. impulzivita, pudovost, afektivita, průbojnost, hrubost, domýšlivost, primitivnost, podléhání dojmům, potřeba silných zážitků
 - ii. výbušnost, neochota až neschopnost omezovat a regulovat chování
 - y. uzavřené konce větví (ořezané, useknuté větve)
 - i. snížená schopnost být aktivní, prosadit se, schází radost z prožitků, oslabená vůle, pocit ztráty neúspěchu, nikdo mu nerozumí, pocity méněcennosti, problémy se sociálním začleněním, až vzdorovitost, negativismus, konfliktovost
- 94) Směřování větví
- c. směřování větví od středu k okraji
 - i. dobrá přizpůsobivost aktivní přístup ke světu

Příloha 15 - Skórující položky v kresbě stromu: Jakub

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

- 3) Odbytá, jednoduchá kresba
 - a. projev špatné spolupráce, obrana, nezájem, nedbalost
 - c. povrchnost, oploštěné prožívání (při nízké úrovni)
- 4) Schématická kresba
 - a. nic neříkající maska, snaha o únik z testové situace, vyhýbání se potížím při kreslení (nedostatek kreslířských dovedností nebo pohodlnost)
 - b. povrchní osobnost
- 6) Infantilní kresba
 - a. mentální defekt, retardace
 - b. nevyzrálост, infantilismus
 - c. regrese
 - d. primitivismus
- 15) Mechanické spojování a opakování prvků, stereotypie
 - a. špatná přizpůsobivost, zhoršené vnímání a orientace v realitě
- 19) Subjektivní hodnocení stromu
 - a. silný
 - d. drží se při zemi
 - p. ztuhlý, rigidní
 - x. těžkopádný

Umístění a velikost kresby

- 30) Velká kresba
 - a. sebevědomí, snaha zdůraznit se
 - c. vypínavost, sebepřeceňování, nedůslednost, lehkomyšlnost

Tah, tlak, způsob vedení čáry

- 36) Způsob vedení čáry
 - a. zdůraznění pohybu
 - i. emoce, pudy, vitální cíle, bezprostřední citové zážitky
- 38) Tah
 - a. dynamický tah
 - i. spontánnost, nebrzděnost, temperament
 - d. pevné, neváhající tahy
 - i. rozhodnost, jistota
 - j. tahy směřující do středu koruny nebo doleva
 - i. introverze

Základna

- 50) Strom vyrůstá z dolního okraje listu
 - a. infantilismus, regrese, nevyzrálост, naivita, jednoduchost (až mentální defekt)
 - b. nedostatek nadání

Pata kmene

- 57) Široká základna paty kmene
 - a. odolnost, stabilita
 - b. zesílený pocit nejistoty, potřeba bezpečí

Kmen

- 68) Mohutný kmen (samé dřevo)
 - a. zdůraznění stability, jistoty, až těžkopádnost, nevyzrálост, pudovost, primitivita, pocity tlaku okolí, agresivní tendence
- 79) Povrch kmene (kůra)
 - a. úplně hladká kůra
 - i. dobrá přizpůsobivost
 - ii. maska
- 82) Napojování, prostupnost a zakončování kmene a větví
 - a. mohutný a široký kmen a větve
 - i. síla ega, prosazování se, pudovost, primitivní, nekultivované, silácké vystupování
 - e. kmen otevřený shora
 - i. otevřenost, přístupnost dojmům, ovlivnitelnost, výbušnost

Koruna

- 84) Koruna
 - b. prostupná kontura
 - i. otevřenost
 - d. tvar koruny s převahou levé strany
 - i. introverze
- 85) Letní strom (s listy)
 - a. emocionalita, plnost prožívání, smyslovost, povrchnost, afektovanost až exhibitivnost
- 91) Uzavřená koruna
 - d. arkádovitá koruna
 - i. smysl pro formu, umí se chvat, přizpůsobit, nedůvěřivý, dbá na vnější dojem
 - iii. obrana a nejistota z testové situace, schování se za schematický znak
 - g. zdůrazněná levá polovina koruny
 - i. uzavření se do sebe, zdrženlivost, introspekce, opatrnost, introverze, sklon ke snění
 - ii. narcismus, odvrácení se od reality
 - s. větve, ovoce apod. volně v koruně (nenapojené)
 - i. pohodlnost, nekoordinovanost, nic nedělá důsledně, improvizování, horší chápání souvislostí

Větve

- 93) Větve
 - c. chybějící větve
 - i. neschopnost navazovat interpersonální vztahy, ztráta životní radosti, závažné psychické potíže až psychické poruchy

Detaily na kresbě

- 97) Příliš veliké nebo jinak nápadné listy, ovoce
 - a. zakrývání nedostatků, kompenzace pocitů méněcennosti
- 98) Zdůrazněné ovoce, listí apod. v nepovedené nebo chudé kresbě
 - a. snaha zamaskovat, ukázat se v lepším světle
- 106) Ovoce umístěné volně v koruně (bez logického napojení)
 - a. snaha maskovat se za schematickou kresbu, působit lepším dojmem, povrchnost, pohodlnost, horší chápání souvislostí

Příloha 16 - Skórující položky v kresbě stromu: Patrik

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

- 3) Odbytá, jednoduchá kresba
 - a. projev špatné spolupráce, obrana, nezáměr, nedbalost
 - c. povrchnost, oploštěné prožívání (při nízké úrovni)
- 6) Infantilní kresba
 - a. mentální defekt, retardace
 - d. primitivismus
- 7) Zdánlivě bohatá kresba, zaplnění plochy povrchním mechanickým způsobem
 - a. zakrývání rozpaků, nejistoty
 - b. důraz na povrchní dojem
- 15) Mechanické spojování a opakování prvků, stereotypie
 - a. špatná přizpůsobivost, zhoršené vnímání a orientace v realitě
- 19) Subjektivní hodnocení stromu
 - b. vratký, nestabilní
 - w. topící se v detailech

Tah, tlak, způsob vedení čáry

- 36) Způsob vedení čáry
 - a. zdůraznění pohybu
 - i. emoce, pudy, vitální cíle, bezprostřední citové zážitky
- 38) Tah
 - a. dynamický tah
 - i. spontánnost, nebrzděnost, temperament
 - d. pevné, neváhající tahy
 - i. rozhodnost, jistota
 - f. dlouhé nepřerušované tahy
 - i. kontrolované chování
 - i. zdůrazněné vertikální tahy
 - i. maskulinita, odhodlanost, možná hyperaktivita
 - l. uvolněné vlnovité čáry
 - i. přizpůsobivost, sociální dovednosti
- 41) Způsob provedení obrysové linky – kontury kmene a zejména koruny
 - a. nepřerušovaná, „hladká“, pevná obrysová linka
 - i. uzavřenost až obavy před vnějším světem
 - b. postupné uvolnění kontury (zvlněná linka až arkádovitá koruna)
 - i. schopnost přizpůsobení se

Pata kmene

- 58) Zeslabená, roztřesená nebo nedotažená kontura kmene u paty
 - a. malá stabilita, nejisté postavení

Kmen

- 64) Pokřivený kmen nebo kmen s nejistě nakreslenými obrysy
 - a. nejisté postavení, psychická slabost, nerozhodnost, problematický vývoj
- 71) Kmen skloněný vlevo
 - a. introverze, odklon od ostatních, obranný postoj, potlačování emocí, vzdor, sklon k pohodlnosti
- 79) Povrch kmene (kůra)
 - a. úplně hladká kůra
 - i. dobrá přizpůsobivost
 - ii. maska

- 82) Napojování, prostupnost a zakončování kmene a větví
- f. kmen otevřený zdola
 - i. otevřenost vůči pudovým impulzům a nevědomí
 - j. uzavřený kmen, zablokovaný přechod mezi kmenem a větvemi
 - i. myšlení a cítění nejsou plně integrované, nevyrovnanost, bariéra mezi minulostí a tím, co vzniklo později, odmítání minulost nebo nesmíření s dospělostí, nespokojenost
 - ii. nevyzrálост, regrese, mentální defekt

Koruna

- 84) Koruna
- a. uzavřená kontura
 - i. uzavřenost, vyhýbání se vnějšímu světu, snivost
- 85) Letní strom (s listy)
- a. emocionalita, plnost prožívání, smyslovost, povrchnost, afektovanost až exhibitivnost
- 91) Uzavřená koruna
- d. arkádovitá koruna
 - i. smysl pro formu, umí se chvat, přizpůsobit, nedůvěřivý, dbá na vnější dojem
 - iii. obrana a nejistota z testové situace, schování se za schematický znak
 - s. větve, ovoce apod. volně v koruně (nenapojené)
 - i. pohodlnost, nekoordinovanost, nic nedělá důsledně, improvizování, horší chápání souvislostí

Větve

- 93) Větve
- b. chudá struktura větví
 - i. potíže s prosazováním se ve vnějším světě, nedostatek radosti z interpersonálních vztahů, vnímání světa jako málo uspokojivého
 - d. malé, slabé větvičky rostoucí na silném kmeni
 - i. problémy s uspokojováním vlastních potřeb, neumí se prosadit
 - f. slabé, tenké větve
 - i. slabost, nerozhodnost, problémy se sebeprosazováním se
 - ii. nevyspělost, retardace
 - i. rozšiřující se větve (případně i kmen)
 - i. impulzivita, pudovost, afektivita, průbojnost, hrubost, domýšlivost, primitivnost, podléhání dojmům, potřeba silných zážitků
 - ii. výbušnost, neochota až neschopnost omezovat a regulovat chování
 - m. větve napojovány téměř v pravých úhlech
 - i. nedostatek výtvarných dovedností
 - ii. regrese mentální defekt
 - iii. psychická ztuhlost a nepřizpůsobivost, nepružnost, rigidita, vnitřní úzkost, nutkavá potřeba nastolit „pravý“ řád s vyloučením nahodilostí
 - o. zohýbané větve (uhýbání z přirozeného směru)
 - i. sebepřekonávání, nucenost
 - ii. sebekontrola, nesmělost, kontrola a potlačování vlastních pocitů, nutí se do přizpůsobování až sebezapírání
 - iii. vnitřní tenze, křečovitost, problémy s přizpůsobivostí

Detaily na kresbě

- 96) Zvýšená pozornost věnovaná listí apod. (pedantská kresba)
- a. pečlivost, puntičkářství, zvýšená úzkostnost, nejistota, obrana, zakrývání vnitřních problémů až obsesivně kompulzivní tendence
- 97) Příliš velké nebo jinak nápadné listy, ovoce
- a. zakrývání nedostatků, kompenzace pocitů méněcennosti
- 98) Zdůrazněné ovoce, listí apod. v nepovedené nebo chudé kresbě
- a. snaha zamaskovat, ukázat se v lepším světle

104) Listy

b. utápí se v podružnostech, ulpívavé myšlení, rozpaky, únik z testové situace nebo před vlastními problémy

Příloha 17 - Skórující položky v kresbě stromu: Pavel

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

- 3) Odbytá, jednoduchá kresba
 - a. projev špatné spolupráce, obrana, nezájem, nedbalost
 - c. povrchnost, oploštěné prožívání (při nízké úrovni)
- 4) Schématická kresba
 - a. nic neříkající maska, snaha o únik z testové situace, vyhýbání se potížím při kreslení (nedostatek kreslířských dovedností nebo pohodlnost)
 - b. povrchní osobnost
- 15) Mechanické spojování a opakování prvků, stereotypie
 - a. špatná přizpůsobivost, zhoršené vnímání a orientace v realitě
- 19) Subjektivní hodnocení stromu
 - b. vratký, nestabilní
 - p. ztuhlý, zkostrnatělý, rigidní
 - t. schází pevná půda pod nohama

Umístění a velikost kresby

- 20) Zdůraznění směru vzhůru
 - a. aspirace, aktivita, sebevědomí, směřování do budoucna, intelektuální zájmy, snaha povznést se, fantazie

Tah, tlak, způsob vedení čáry

- 36) Způsob vedení čáry
 - b. důraz na formu
 - i. stylizace
- 38) Tah
 - d. pevné, neváhající tahy
 - i. rozhodnost, jistota
 - f. dlouhé nepřerušované tahy
 - i. kontrolované chování
 - j. tahy směřující do středu koruny nebo doleva
 - i. introverze
 - l. uvolněné vlnovité čáry
 - i. přizpůsobivost, sociální dovednosti
- 41) Způsob provedení obrysové linky – kontury kmene a zejména koruny
 - b. postupné uvolnění kontury (zvlněná linka až arkádovitá koruna)
 - i. schopnost přizpůsobení se

Kmen

- 70) Kmen skloněný vpravo
 - a. extraverze, ovlivnitelný, přizpůsobivý, zájem o druhé, ochotný pomoci, slabší vůle, nezdrženlivost, překotnost
- 79) Povrch kmene (kůra)
 - a. úplně hladká kůra
 - i. dobrá přizpůsobivost
 - ii. maska
- 81) Kmen nižší než cca polovina koruny
 - a. potlačení přirozené vitality, smyslovosti, racionalizace, převaha intelektuálního, idealismus, schopnost nadšení, zvýšené ambice, únikové tendence do světa snů a představ, menší smysl pro realitu
 - b. projev kompenzace, snaha překonat sebe sama, snaha obsáhnout co nejvíce, povrchnost

- 82) Napojování, prostupnost a zakončování kmene a větví
e. kmen otevřený shora
i. otevřenost, přístupnost dojmům, ovlivnitelnost, výbušnost

Koruna

- 84) Koruna
a. uzavřená kontura
i. uzavřenost, vyhýbání se vnějšímu světu, snivost
- 85) Letní strom (s listy)
a. emocionalita, plnost prožívání, smyslovost, povrchnost, afektovanost až exhibitivnost
- 90) Přehnaně veliká koruna
a. nutkavá snaha vše obsáhnout (třeba i jen ve fantazii), nevyzrálост, velikášství, kompenzace komplexů
- 91) Uzavřená koruna
a. uvnitř prázdná bílá koruna
i. obrana
ii. vnitřní prázdnota
d. arkádovitá koruna
i. smysl pro formu, umí se chvat, přizpůsobit, nedůvěřivý, dbá na vnější dojem
iii. obrana a nejistota z testové situace, schování se za schematický znak

Větve

- 93) Větve
c. chybějící větve
i. neschopnost navazovat interpersonální vztahy, ztráta životní radosti, závažné psychické potíže až psychické poruchy

Příloha 18 - Skórující položky v kresbě stromu: Matěj

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

- 3) Odbytá, jednoduchá kresba
 - a. projev špatné spolupráce, obrana, nezájem, nedbalost
 - c. povrchnost, oploštěné prožívání (při nízké úrovni)
- 4) Schématická kresba
 - a. nic neříkající maska, snaha o únik z testové situace, vyhýbání se potížím při kreslení (nedostatek kreslířských dovedností nebo pohodlnost)
 - b. povrchní osobnost
- 15) Mechanické spojování a opakování prvků, stereotypie
 - a. špatná přizpůsobivost, zhoršené vnímání a orientace v realitě
- 19) Subjektivní hodnocení stromu
 - d. drží se při zemi
 - p. ztuhlý, rigidní
 - r. uzavírající se, stažený do sebe

Umístění a velikost kresby

- 31) Kresba zaplňující celý prostor
 - a. nutková snaha vše obsáhnout, přehnaná expanzivita, kompenzace pocitů nedostatečnosti, nevyrovnanost vývoje

Tah, tlak, způsob vedení čáry

- 38) Tah
 - d. pevné, neváhající tahy
 - i. rozhodnost, jistota
 - k. tahy směřující do středu koruny nebo doleva
 - i. introverze
- 41) Způsob provedení obrysově linky – kontury kmene a zejména koruny
 - b. postupné uvolnění kontury (zvlněná linka až arkádovitá koruna)
 - i. schopnost přizpůsobení se

Pata kmene

- 59) Výrazně rozšířená pata kmene
 - a. nevyzrálост, lehká zaostalost, důkladnost, těžkopádnost, pomalost, horší přizpůsobivost

Kmen

- 79) Povrch kmene (kůra)
 - a. úplně hladká kůra
 - i. dobrá přizpůsobivost
 - ii. maska
- 82) Napojování, prostupnost a zakončování kmene a větví
 - g. kmen otevřený z obou stran
 - i. nedostatek kreslířských dovedností

Koruna

- 84) Koruna
 - a. uzavřená kontura
 - i. Uzavřenost, vyhýbání se vnějšímu světu, snivost
- 85) Letní strom (s listy)
 - a. emocionalita, plnost prožívání, smyslovost, povrchnost, afektovanost až exhibitivnost

91) Uzavřená koruna

- a. uvnitř prázdná bílá koruna
 - i. obrana
 - ii. vnitřní prázdnota
- d. arkádovitá koruna
 - i. smysl pro formu, umí se chvat, přizpůsobit, nedůvěřivý, dbá na vnější dojem
 - iii. obrana a nejistota z testové situace, schování se za schematický znak

Větve

93) Větve

- c. chybějící větve
 - i. neschopnost navazovat interpersonální vztahy, ztráta životní radosti, závažné psychické potíže až psychické poruchy

Příloha 19 - Skórující položky v kresbě stromu: Oliver

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

- 7) Zdánlivě bohatá kresba, zaplnění plochy povrchním mechanickým způsobem
 - a. zakrývání rozpaků, nejistoty
 - b. důraz na povrchní dojem
- 14) Zdůrazněné části
 - a. nejdůležitější části kresby
- 15) Mechanické spojování a opakování prvků, stereotypie
 - a. špatná přizpůsobivost, zhoršené vnímání a orientace v realitě
- 17) Kresba s velkým množstvím oprav, překreslování, mazání, roztřesená kresba
 - a. projev nejistoty, úzkostí, nerozhodnosti
- 19) Subjektivní hodnocení stromu
 - b. vratký, nestabilní
 - j. neobvyklý, nepřirozený
 - l. agresivní
 - v. zmatený, nekoordinovaný

Umístění a velikost kresby

- 20) Zdůraznění směru vzhůru
 - a. aspirace, aktivita, sebevědomí, směřování do budoucna, intelektuální zájmy, snaha povznést se, fantazie
- 21) Zdůraznění směru dolů
 - b. nedostatek síly, průbojnosti, energie
- 22) Zdůraznění levé strany
 - a. introverze, subjektivismus, přemýšlivost až odstup od reality, zaměření na minulost

Tah, tlak, způsob vedení čáry

- 38) Tah
 - b. pomalý tah
 - i. nerozhodnost, pasivita, neprůbojnost
 - e. kolísavé vedení, vágní linky, přerušované
 - i. nejistota, úzkostnost
 - h. zdůrazněné vertikální tahy
 - i. maskulinita, odhodlanost, možná hyperaktivita
- 39) Opakované obtažené, zesílenou čarou zdůrazněné části kresby
 - a. akcentovaný význam dané oblasti

Základna

- 49) Základna
 - a. dobré a pevné zázemí

Pata kmene

- 59) Výrazně rozšířená pata kmene
 - a. nevyzrálост, lehká zaostalost, důkladnost, těžkopádnost, pomalost, horší přizpůsobivost

Kmen

- 68) Mohutný kmen (samé dřevo)
 - a. zdůraznění stability, jistoty, až těžkopádnost, nevyzrálост, pudovost, primitivita, pocity tlaku okolí, agresivní tendence

- 78) Kontury kmene
- c. čárkované, přerušované kontury
 - i. dráždivost, citlivost, nervozita
- 79) Povrch kmene (kůra)
- b. drsná, hluboce zbrázděná kůra
 - i. potíže s přizpůsobením
 - f. nápadná pravidelnost připomínající ornament
 - i. únik do manýry, nepružnost, snížený smysl pro realitu
- 82) Napojování, prostupnost a zakončování kmene a větví
- a. mohutný a široký kmen a větve
 - i. síla ega, prosazování se, pudovost, primitivní, nekultivované, silácké vystupování
 - c. otevřený kmen propojený s větvemi
 - i. přístup pudových impulsů do vědomí
 - f. kmen otevřený zdola
 - i. otevřenost vůči pudovým impulsům a nevědomí

Koruna

- 85) Letní strom (s listy)
- a. emocionalita, plnost prožívání, smyslovost, povrchnost, afektovanost až exhibitivnost
- 91) Uzavřená koruna
- u. nesmyslné tvary koruny
 - i. snaha zakrýt rozpaky a nejistotu z testové situace
 - ii. potíže se začleněním se a přizpůsobení vnějšímu světu, duševní porucha, mentální defekt
- 92) Otevřená koruna
- f. poklesávající větve směřující dolů (někdy až strom typu smuteční vrby)
 - i. pesimismus, rezignace, neschopnost odporovat, malý energetický potenciál, slabá vůle, nedostatek síly k sebeprosazení, rozklady, deprese

Větve

- 93) Větve
- g. silné, tlusté větve
 - i. silná afektivita, robustnost, pudovost, primitivismus, chce se prosadit, imponovat
 - k. ostře zašpičaté konce větví, trny, krátké ostré čárky v koruně
 - i. zvýšená kritičnost, agresivita
 - z. postupně na sebe napojované uzavřené větve
 - i. projev nevyzrálé snahy o vnesení řádu a pořádku, schematické myšlení, hůře chápe vztahy a souvislosti, inkohrentní myšlení
 - ii. snížený intelekt, organické postižení, neurotické potíže
- 94) Směřování větví
- a. větve směřující vzhůru
 - i. přesah vlastní osobnosti, idealismu, fantazie, aspirace
 - b. poklesávající větve
 - i. slabost, averze k okolnímu světu
- 95) Koordinace větví
- c. nesmyslná koordinace
 - i. vnitřní zmatek, nekoordinovanost, rozpačitost, roztržitost, nedostatek smyslu pro realitu

Detaily na kresbě

- 97) Příliš velké nebo jinak nápadné listy, ovoce
- a. zakrývání nedostatků, kompenzace pocitů méněcennosti
- 104) Listy
- a. živost, radostnost, vyhledávání nových dojmů, zájem o vnější dění, potřeba uznání, povrchnost, zdočnost

110) Různé doplňky

- a. sebeironie, hravost, dětinskost
- c. zakrývání rozpaků, nejistoty, snaha obohatit kresbu
- d. nevyzrálост

Příloha 20 - Skórující položky v kresbě postavy: Izabela

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

- 4) Nezralá, primitivní kresba
 - d. Nevyzrálá, nekultivovaná, plochá osobnost
 - f. Nedostatek kresebného nadání
 - g. Nesouhlas s testovou situací
- 12) Celkově bizarní způsob provedení
 - a. Potíže s kontaktem s realitou
 - b. Vědomý záměr probanda prezentovat se jako nevšedně originální osobnost
 - c. Nepovedený pokus o humor až špatný sociální odhad malíře, provokace
 - d. Psychická porucha, problémy prezentovat se stejně jako ostatní
 - e. Psychózy, posunutí vnímání reality
 - f. Snížený intelekt, nedostatečná logika

Znaky v kresbě

- 18) Zjevně narušená symetrie
 - a. pocity nejistoty
 - b. nevyrovnané sebepojetí, rozpaky z vlastního těla
 - c. projev nedbalosti
 - d. špatná sebekontrola
- 24) Začernování, stínování, šrafování, plastické znázornění - ústa
 - a. výtvarná ctižádost
 - b. daná část těla nebo její funkce má pro kreslíře zvýšenou důležitost
 - c. daná část těla nebo její funkce vyvolává rozpaky u kreslíře
 - d. zakrývání nepodařené části kresby
 - f. nejistota
- 27) Opomenutí, vynechání nebo maskování podstatných jednotlivostí – ústa - maskování
 - a. neschopnost přijmout, řídit dané funkce, zdroj neuvědomělého vnitřního konfliktu vztahující se k funkci dané části těla nebo jejímu symbolickému významu
 - b. akutní konfliktní situace
 - c. instabilita
 - d. vynechání „trapných“ detailů, recese, provokace
- 29) Komentáře
 - a. odreagování rozpaků
 - b. projektivní význam – můžu jich nakreslit více? – nejasné hranice mezi já a okolím??
- 30) Nesmyslné, nelogické čáry kolem postav, řada zbytečných čar
 - a. výraz stavu masivního vnitřního neklidu (například u excitovaných manických stavů, psychotický přetlak asociací)
 - b. recese, provokace

Formální a obsahová analýza

- 34) Výraz kresby
 - c. projevy rozpaků
 - e. provokace
 - f. recese
- 35) Výsledná kresba
 - l. bizarní
 - m. patologická kresba
- 36) Vedení čáry
 - b. těžkopádná
 - i. nedostatek kresebných dovedností
 - ii. organické postižení
 - d. tenzní, napjatá čára
 - i. úzkostnost, silní vnitřní napětí

- j. nepřerušovaná, souvislá linie
- i. nedostatek rytmické životní kvality, nedostatek podnikavosti, iniciativy

Velikost a umístění kresby

- 38) Výrazné rozdíly ve velikosti obou postav
 - a. nevyrovnanost ve vztahu k opačnému pohlaví – závislost nebo podceňování
- 48) Posun do levého horního rohu
 - a. uvíznutí na začátku, stažení se ke kraji
- 50) Pohled zepředu
 - a. norma, běžný způsob provedení
 - b. odvaha postavit se světu čelem

Vlastní postava a protipostava

- 63) Kresba postavy, se kterou se nelze ani v představách identifikovat nebo která zjevně nemůže být partnerem/partnerkou
 - a. únik z testové situace
 - b. potíže s přijetím sebe sama
 - c. únik před sama sebou a svými problémy
- 65) Devalvace protipostavy
 - a. projev rozpaků ve spojené s navazováním partnerských vztahů
 - b. naučená šablona, zlehčování testové situace
- 68) Potíže se zobrazením opačného pohlaví
 - a. neujasněná vlastní identita (problémy s přijetím vlastní sexuální role, snížené sebevědomí)
- 83) Protipostava menší
 - a. malé oceňování druhého pohlaví, odklon od něho, pohrdavý postoj
- 95) Věk zobrazené postavy
 - a. postava srovnatelného věku jako proband
 - i. norma
- 96) Rozdíly ve věku mezi oběma nakreslenými postavami
 - a. nezralost jednoho z partnerů
 - b. závislost mladší postavy na starší
 - c. roli partnera nahrazuje vlastní rodič nebo dítě
 - d. potřeba devalvace partnera
 - e. nepřipravenost navázat vztah
- 102) Prsa
 - c. vynechaná prsa
 - ii. rozpaky s přijetím vlastní ženské sexuální role, nejistota nebo odmítání mateřské role

Hlava

- 112) Primitivní zobrazení hlavy
 - a. citová nezralost, nedostatečná sebekoncepce, nepřizpůsobivost
 - b. nedostatek motivace ke kresbě
 - c. nedostatek výtvarných dovedností
- 114) Výraz obličeje
 - b. výraz smutku, hněvu, mračení, slzy
 - i. psychická nevyrovnanost
 - ii. výtvarná stylizace
 - iii. rozpaky z testové situace
- 118) Chybějící jen některé detaily obličeje
 - a. stylizace
 - b. známka narušení představy o tělesném schématu (psychiatrická diagnóza, nejspíše schizofrenie, snížený intelekt, organicita, deprese)

- 123) Varovné výrazy obličeje
- a. deprese
 - b. karikatury, stylizace
 - c. agresivita
 - d. pudovost
- 128) Potlačené, malé, nepodařené, případně zavřené oči
- a. introverze, stažen z reality k vlastnímu já (ponoření do sebe)
- 139) Chybějící nos
- a. sexuální konflikty, sexuální nezralost ve vztahu k sobě nebo druhému pohlaví
- 143) Zdůrazněná ústa
- a. orální orientace (snění o jídle, bulimie, sklon k alkoholismu)
 - b. primitivnost
 - c. potíže s řečí
- 148) Odchylky od normálního provedení úst
- a. špatně kontrolovaná orální tendence a infantilní závislosti
- 153) Zdůrazněná, nekontrolovaná kresba vlasů, bujně neučesané vlasy
- a. důraz na pudovost, primitivní smyslnost, nezřízenost, regrese, infantilní sexuální postoj
- 159) Krk
- d. krátký a tlustý krk
 - i. malé ovládání pudového nebo citového života
 - ii. tendence k drzosti, tvrdohlavost, umíněnost

Střed těla

- 162) Ramena
- a. znázornění ramen
 - i. výraz pocitu tělesné síly nebo její zvýšené potřeby

Končetiny

- 165) Ruce (celé dlaně)
- a. neurčité, špatně zvládnuté ruce
 - i. nedostatek sebedůvěry v sociálních situacích, potíže se sebeprosazováním
 - ii. neumí kreslit
- 167) Začerněné dlaně, ruce v rukavicích nebo mimořádně nápadná a neobvyklá deformace rukou, nebo schované (maskované) dlaně v kapsách, za zády
- a. symbolický projev potíží s kontakty nebo pocitů viny
 - b. recese, provokace
 - c. nedostatek kreslířské obratnosti
- 168) Nohy
- c. nejistý postoj
 - i. pocít nedostatečné stability, nejistota o sobě samém

Další detaily na kresbě

- 173) Oblečení
- h. chybné úkony při kresbě prvků oblečení typických pro druhé pohlaví
 - i. sexuální nezralost

Záznamy z kresby:

- U vlastní postavy 3-4x překreslovala ústa, dřela na tužku. Pak položila otázku: „Může jich být víc?“ – myslela postav.
- Chlapa nakreslila opačně, otočila si papír, oddělila ho čarou, kterou několikrát obtáhla, a pak vlastní postavě dokreslila sukni.
- Mé otázky:
 „Kolik let je postavám?“ - Izabela: „Ona je mladá, on je středního věku.“
 „Jak se cítí podle obrázku?“ – „Holka se diví, chlap je smutnej.“
 „Je mezi nimi nějaký vztah?“ – „Vztah mezi nimi není.“

Příloha 21 - Skórující položky v kresbě postavy: Markéta

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

- 4) Nezralá, primitivní kresba
 - d. nevyzrálá, nekultivovaná, plochá osobnost
 - f. nedostatek kresebného nadání
 - g. nesouhlas s testovou situací
- 14) Obrana – komentář: Já vůbec neumím kreslit
 - a. neochota kreslit
 - b. neochota spolupracovat
 - c. obavy z konfrontace s vlastním vědomím
- 15) Geometrizující pojetí
 - b. projev nepřizpůsobivosti, strnulosti, neživotnosti, odlistění, asociálnost, pocitů odcizení a problémů s kontakty

Znaky v kresbě

- 23) Mechanické spojování a opakování
 - a. omezený rozhled, bezmyšlenkovitost, schematičnost, bezduchá pilnost, netvořivost, znuděnost, porucha myšlení, mentální defekt
- 26) Nápadné nesrovnalosti ve velikosti jednotlivých částí – veliká hlava u vlastní postavy
 - a. kompenzační přeceňování
 - b. potlačování
- 28) Překreslování, gumování a opravování – hlavně u chlapa
 - a. projev nejistoty
 - b. nespokojení pudových nároků
 - c. nespokojenost s danou částí těla
 - d. strach z dané funkce
 - e. perfekcionistačské usilování o zlepšení až neuróza (např. obsese)
- 29) Komentáře
 - a. odreagování rozpaků
 - b. projektivní význam
 - c. zvýšená důležitost komentované části těla – obočí, vousy

Formální a obsahová analýza

- 34) Výraz kresby
 - b. vstřícnost
 - c. projevy rozpaků
 - d. projevy obrany
- 35) Výsledná kresba
 - b. infantilní
 - c. nejistá
 - f. zjednodušená
 - j. pečlivá
- 36) Vedení čáry
 - c. jemná, měkká, tenká čára
 - i. vnímavost, citlivost
 - ii. podléhání dojmům
 - iii. pasivita
 - iv. nejistota
 - v. přecitlivělost
 - h. vícenásobné chybné tahy
 - i. překotnost, impulsivnost, zmatenost až manické stavy
 - ii. neumí kreslit
 - n. zvláštní zacházení s obrysovou linií
 - i. potíže s hranicemi já, vnitřní nejistota

Velikost a umístění kresby

- 46) Posun nahoru
 - a. optimismus, idealismus
- 50) Pohled zepředu
 - a. norma, běžný způsob provedení
 - b. odvaha postavit se světu čelem

Vlastní postava a protipostava

- 68) Potíže se zobrazením opačného pohlaví
 - a. neujasněná vlastní identita (problémy s přijetím vlastní sexuální role, snížené sebevědomí)
- 70) Potlačení většiny pohlavních znaků
 - a. zábrany v chování, sexuální útlum, zklamání, nedostatek odvahy nebo zájmu zaměřit se na tělesné potřeby
- 81) Zvětšená hlava
 - a. symbol dominance
- 95) Věk zobrazené postavy
 - a. postava srovnatelného věku jako proband
 - i. norma
- 96) Rozdíly ve věku mezi oběma nakreslenými postavami
 - a. nezralost jednoho z partnerů
 - b. závislost mladší postavy na starší
 - c. roli partnera nahrazuje vlastní rodič nebo dítě
 - d. potřeba devalvace partnera
 - e. nepřipravenost navázat vztah
- 102) Prsa
 - c. vynechaná prsa
 - i. rozpaky s přijetím vlastní ženské sexuální role, nejistota nebo odmítání mateřské role

Hlava

- 105) Jedna postava s výrazně větší hlavou
 - a. dané pohlaví je percipováno jako sociálně dominantní
- 110) Příliš velká hlava
 - a. domýšlivost až narcismus
 - b. vysoké intelektuální aspirace, překompenzování (racionalizace)
 - c. únik do fantazie
 - d. nespokojenost s vlastním tělem
 - e. typický znak dětské kresby, u dospělých nevyzrálост
 - f. regrese, mentální defekt, paranoia
- 112) Primitivní zobrazení hlavy
 - a. citová nezralost, nedostatečná sebekoncepce, nepřizpůsobivost
 - b. nedostatek motivace ke kresbě
 - c. nedostatek výtvarných dovedností
- 114) Výraz obličeje
 - a. pozitivní usměvavý nebo neutrální výraz
 - i. norma
- 132) Řasy
 - a. erotická a sexuální náročnost
 - c. nedostatečné rozlišování mezi pohlavími nebo snaha po potlačení maskulinity
- 133) Husté obočí
 - a. primitivismus, projev protestu proti uhlazenosti a zjemnělosti

- 141) Nápadné zvýraznění uší – komentář: Nesmím zapomenout na uši
a. přecitlivělost, vztahovačnost, ostražitost, nedůvěra až podezíravost
b. sluchový handicap

- 146) Široký úsměv znázorněný obloučkem prohnuté linky
a. jednoduché, nic neříkající schéma
b. regrese, infantilita
c. nucená, nepřírozená srdečnost

Střed těla

- 163) Celé tělo, trup
d. hranatá postava
i. zdůraznění maskulinity

Končetiny

- 164) Paže a ruce
i. paže v pravém úhlu k tělu (upažené)
i. regrese, plochý emoční kontakt s okolím
165) Ruce (celé dlaně)
j. zesílené nebo nápadně opravované ruce
i. konflikty nebo pocity viny související s aktivitou prováděnou rukama (např. agresivita nebo masturbace)

Záznamy z kresby:

- Při kresbě je velice pečlivá (přepočítává prsty, kreslí pomalu) až úzkostná. U protipostavy gumuje a obtahuje. Nohy nakreslí odděleně, pak je spojí, jednu čáru vygumuje, druhou už nikoli.
- Komentáře: „Chlap má to obočí. Dodělám ještě uši, abych nezapomněla.“
- Na mé dodatečné otázky mi odpověděla, že neví.

Příloha 22 - Skórující položky v kresbě postavy: Nikola

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

- 9) Vyumělkovaná kresba s „falešnou“ kvalitou
 - a. usilování o vnější efekt
 - b. afektovanost
 - c. pouhá maska
 - d. povrchní „pozér“
 - e. nedostatek přirozeného prožívání až falešné „self“
- 10) Přezdobené kresby
 - a. usilování o povrchní efekt, histriónské ladění osobnosti, neupřímnost, afektovanost, snaha získat obdiv nebo prezentovat se jako „roztomilá“ osobnost, konzumní zájmy, povrchnost
 - b. nezralá, infantilní osobnost

Znaky v kresbě

- 18) Zjevně narušená symetrie
 - a. pocity nejistoty
 - b. nevyrovnané sebepojetí, rozpaky z vlastního těla
 - c. projev nedbalosti
 - d. špatná sebekontrola
- 28) Překreslování, gumování a opravování
 - a. projev nejistoty
 - b. neuspokojení pudových nároků
 - c. nespokojenost s danou částí těla
 - d. strach z dané funkce
 - e. perfekcionistické usilování o zlepšení až neuróza (např. obsese)

Formální a obsahová analýza

- 34) Výraz kresby
 - c. projevy rozpaků
- 35) Výsledná kresba
 - g. stylizovaná

Velikost a umístění kresby

- 38) Výrazné rozdíly ve velikosti obou postav
 - a. nevyrovnanost ve vztahu k opačnému pohlaví – závislost nebo podceňování
- 44) Posun nebo zdůraznění levé strany
 - a. symbolizuje introverzi, odtahování se od reality
- 49) Posun protipostavy
 - a. snaha o devalvaci opačného pohlaví
- 50) Pohled zepředu
 - a. norma, běžný způsob provedení
 - b. odvaha postavit se světu čelem
- 58) Znázornění pohybujících se postav
 - f. nestabilní postavení

Vlastní postava a protipostava

- 67) Dobře zvládnuté a adekvátně rozlišené kresby obou postav
 - a. přijetí a vyrovnanost se svou sexuální identitou
- 77) Protipostava se zdůrazněnými pohlavními znaky
 - a. zvýšený zájem o sexualitu
 - b. projev kompenzace
 - c. nejistota

- 82) Nápadné rozdíly v kvalitě a způsobu zobrazení vlastní postavy a protipostavy
- a. problémy ve vztazích k opačnému pohlaví, případně i s přijetím vlastní psychosexuální role
- 84) Protipostava větší
- a. závislost na druhém pohlaví, menší sebevědomí, pasivita při navazování vztahů
- 88) Protipostava je nápadně hůře zvládnutá nebo odbytá
- a. nezájem, odmítání nebo potlačování významu opačného pohlaví, není tvořena dostatečně konkrétní představa o opačném pohlaví (chybí přímý prožitek, hlubší osobní zkušenost), nezralost, únik před konfrontací se sexuálními rolemi
- 95) Věk zobrazené postavy
- c. postava mladšího věku než probanda
 - i. známka obav z dospívání
 - iii. nevyrovnanost v sexuálních vztazích
 - iv. kresba vlastních dětí
 - v. potíže s přijímáním sebe sama nebo vlastní role
- 102) Prsa
- c. vynechaná prsa
 - ii. rozpaky s přijetím vlastní ženské sexuální role, nejistota nebo odmítání mateřské role
- Hlava
- 105) Jedna postava s výrazně větší hlavou
- a. dané pohlaví je percipováno jako sociálně dominantní
- 112) Primitivní zobrazení hlavy
- a. citová nezralost, nedostatečná sebekoncepce, nepřizpůsobivost
 - b. nedostatek motivace ke kresbě
 - c. nedostatek výtvarných dovedností
- 114) Výraz obličeje
- b. výraz smutku, hněvu, mračení, slzy
 - i. psychická nevyrovnanost
 - ii. výtvarná stylizace
 - iii. rozpaky z testové situace
- 120) Vyumělkovaný obličej, nepřirozená stylizace
- a. výtvarná „exhibice“, potřeba demonstrovat se jako originální osobnost
 - b. maska
 - c. nedostatek přirozeného prožívání
 - d. známka falešného sebepojetí
- 123) Varovné výrazy obličeje
- a. deprese
 - b. karikatury, stylizace
- 127) Zdůrazněné nebo velké oči
- a. sociabilita, extrovertní zaměření
 - „ženská“ zvědavost, zvýšená závislost na vizuální stimulaci (voyeurské tendence)
 - d. přecitlivělost k mínění ostatních
- 133) Husté obočí
- a. primitivismus, projev protestu proti uhlazenosti a zjemnělosti
- 134) Nos
- a. přiměřená sebejistota
- 156) Ženské vlasy
- a. kontrolované, přiměřené, lehce zdůrazněné zobrazení vlasů na vlastní postavě
 - i. přizpůsobivá sexualita
- 159) Krk
- a. dlouhý krk
 - i. sociální upjatost, kultivovanost, zdůrazňování morálky, případně až rigidita, nesnáze s ovládáním pudů

Střed těla

162) Ramena

- a. znázornění ramen
 - i. výraz pocitu tělesné síly nebo její zvýšené potřeby

163) Celé tělo, trup

- f. rozpaky při ukončování spodní části trupu
 - i. nevyrovnanost v sexuální oblasti

Končetiny

164) Paže a ruce

- a. ztuhlé paže, připažené
 - i. rigidita, inhibovaná osobnost
- b. ochablé paže, pasivně spuštěné
 - i. nevýkonná osobnost

165) Ruce (celé dlaně)

- a. neurčité, špatně zvládnuté ruce
 - i. nedostatek sebevědomí v sociálních situacích, potíže se sebeprosazováním
 - ii. neumí kreslit
- j. zesílené nebo nápadně opravované ruce
 - i. konflikty nebo pocity viny související s aktivitou prováděnou rukama (např. agresivita nebo masturbace)

168) Nohy

- c. nejistý postoj
 - i. pocit nedostatečné stability, nejistota o sobě samém

Další detaily na kresbě

173) Oblečení

- k. zvýšený důraz na knoflíky
 - i. nevyzrálá infantilní osobnost nebo regrese
 - ii. projev stereotypie v myšlení a sklonu k mechanickému opakování
 - iii. egocentričnost, nadměrné zabývání se vlastním tělem

183) Detaily oblečení nebo účesu

- a. zájem o detail, může vypovídat o vkusu a hodnotovém systému
- b. povrchnost až histriónská povrchnost, zaměření na vnější efekty
- c. přehnaná pečlivost, snazivost, obsese
- d. stylizace

Záznamy z kresby:

- Mé otázky:
 - „Kolik let je postavám? – Nikola: „Holce je 13, klukovi taky.“
 - „Jak se cítí?“ – „Jsou smutní, protože jsou daleko od sebe.“
 - „Je na nich něco zvláštního, co bys k nim chtěla říct? – „Holka trpí anorexií a je bohatší, kluk je chudší.“

Příloha 23 - Skórující položky v kresbě postavy: Lucka

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

- 4) Nezralá, primitivní kresba
 - d. nevyzrálá, nekultivovaná, plochá osobnost
 - f. nedostatek kresebného nadání
 - g. nesouhlas s testovou situací

Znaky v kresbě

- 26) Nápadné nesrovnalosti ve velikosti jednotlivých částí
 - a. kompenzační přeceňování
 - b. potlačování
- 28) Překreslování, gumování a opravování
 - a. projev nejistoty
 - b. neuspokojení pudových nároků
 - c. nespokojenost s danou částí těla
 - d. strach z dané funkce
 - e. perfekcionistické usilování o zlepšení až neuróza (např. obsese)

Formální a obsahová analýza

- 34) Výraz kresby
 - b. vstřícnost
- 35) Výsledná kresba
 - f. zjednodušená
 - j. pečlivá
- 36) Vedení čáry
 - c. jemná, měkká, tenká čára - u vlastní osoby
 - i. vnímavost, citlivost
 - ii. podléhání dojmům
 - iii. pasivita
 - iv. nejistota
 - v. přecitlivělost

Velikost a umístění kresby

- 41) Zmenšené postavy
 - a. psychická nevyrovnanost, obvykle spojená s nevyrovaným sebevědomím
- 47) Posun dolu
 - a. skepticismus, regrese, snížené sebevědomí, nejistota (hledání pevného bodu), nezralá osobnost
 - b. jiný varovný význam
- 50) Pohled zepředu
 - a. norma, běžný způsob provedení
 - b. odvaha postavit se světu čelem

Vlastní postava a protipostava

- 68) Potíže se zobrazením opačného pohlaví
 - a. neujasněná vlastní identita (problémy s přijetím vlastní sexuální role, snížené sebevědomí)
- 70) Potlačení většiny pohlavních znaků

- a. zábrany v chování, sexuální útlum, zklamání, nedostatek odvahy nebo zájmu zaměřit se na tělesné potřeby
- 71) Nedostatečně vyjádřený rozdíl pohlaví
 - a. osobnostní nevyzrálость, regrese, sexuální útlum, potlačení, případně nepřijímání vlastní sexuální úlohy, nebo strach z ní
 - b. nedozrání k hlubšímu pochopení rozdílů mezi pohlavími (u dospívajících)
- 79) Mužské znaky na vlastní ženské postavě
 - a. maskulinní tendence, přání prosadit se mužským způsobem (pocit, že muži mají více výhod), potíže s vlastní sexuální identifikací, homosexuální sklony
- 81) Zvětšená hlava
 - a. symbol dominance
- 82) Nápadné rozdíly v kvalitě a způsobu zobrazení vlastní postavy a protipostavy
 - a. problémy ve vztazích k opačnému pohlaví, případně i s přijetím vlastní psychosexuální role
- 102) Prsa
 - c. vynechaná prsa
 - ii. rozpaky s přijetím vlastní ženské sexuální role, nejistota nebo odmítání mateřské role

Hlava

- 112) Primitivní zobrazení hlavy
 - a. citová nezralost, nedostatečná sebekoncepce, nepřizpůsobivost
 - b. nedostatek motivace ke kresbě
 - c. nedostatek výtvarných dovedností
- 114) Výraz obličeje
 - a. pozitivní usměvavý nebo neutrální výraz
 - i. norma
- 128) Potlačené, malé, nepodařené, případně zavřené oči
 - a. introverze, stažení z reality k vlastnímu já (ponoření do sebe)
- 134) Nos
 - a. přiměřená sebejistota
- 140) Přiměřené a spíše nenápadné zobrazení uší
 - a. přiměřená sebedůvěra
- 156) Ženské vlasy
 - a. kontrolované, přiměřené, lehce zdůrazněné zobrazení vlasů na vlastní postavě
 - i. přizpůsobivá sexualita

Střed těla

- 162) Ramena
 - d. nesterjné velká ramena
 - i. osobnostní nevyrovnanost

Končetiny

- 164) Paže a ruce
 - a. ztuhlé paže, připažené
 - i. rigidita, inhibovaná osobnost
 - b. ochablé paže, pasivně spuštěné
 - i. nevýkonná osobnost

Záznamy z kresby:

- Lucka kreslí tiše. U protipostavy víc tlačí.
- Mé otázky:

„Kolik let je postavám?“ – Lucka: „Nevím.“
„Jak se cítí?“ – „Jsou šťastní.“

Příloha 24 - Skórující položky v kresbě postavy: Vanesa

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

10) Přezdobené kresby

- a. usilování o povrchní efekt, histriónské ladění osobnosti, neupřímnost, afektovanost, snaha získat obdiv nebo prezentovat se jako „roztomilá“ osobnost, konzumní zájmy, povrchnost
- b. nezralá, infantilní osobnost

Znaky v kresbě

18) Zjevně narušená symetrie

- a. pocity nejistoty
- b. nevyrovnané sebepojetí, rozpaky z vlastního těla
- c. projev nedbalosti
- d. špatná sebekontrola

24) Začernování, stínování, šrafování, plastické znázornění

- a. výtvarná ctižádost
- b. daná část těla nebo její funkce má pro kreslíře zvýšenou důležitost
- c. daná část těla nebo její funkce vyvolává rozpaky u kreslíře
- d. zakrývání nepodařené části kresby
- e. potřeba po dokonalosti až nutkavé podoby, vnitřní úzkost
- f. nejistota

25) Části postavy zdůrazněné nápadným nebo do celku odlišným způsobem zobrazení

- a. zvýšený subjektivní význam – ve smyslu preferování
- b. zvýšený subjektivní význam – naopak potlačení, nedostačivost v dané oblasti

27) Opomenutí, vynechání nebo maskování podstatných jednotlivostí

- a. neschopnost přijmout, řídit dané funkce, zdroj neuvědomělého vnitřního konfliktu vztahující se k funkci dané části těla nebo jejímu symbolickému významu
- b. akutní konflikt situace
- c. instabilita
- d. vynechání „trapných“ detailů, recese, provokace

28) Překreslování, gumování a opravování

- a. projev nejistoty
- b. neuspokojení pudových nároků
- c. nespokojenost s danou částí těla
- d. strach z dané funkce
- e. perfekcionista usilování o zlepšení až neuróza (např. obsese)

Formální a obsahová analýza

34) Výraz kresby

- b. vstřícnost

35) Výsledná kresba

- b. infantilní
- g. stylizovaná
- d. sebevědomá
- i. originální
- n. záměrná

36) Vedení čáry

- d. tenzní, napjatá čára
 - i. úzkostnost, silní vnitřní napětí

- i. časté opravování, gumování nebo opakované obtahování
 - i. nejistota, nejisté sebevědomí nebo úzkostnost
- n. zvláštní zacházení s obrysovou linií
 - i. potíže s hranicemi já, vnitřní nejistota

Velikost a umístění kresby

- 44) Posun nebo zdůraznění levé strany
 - a. symbolizuje introverzi, odtahování se od reality
- 50) Pohled zepředu
 - a. norma, běžný způsob provedení
 - b. odvaha postavit se světu čelem

Vlastní postava a protipostava

- 67) Dobře zvládnuté a adekvátně rozlišené kresby obou postav
 - a. přijetí a vyrovnanost se svou sexuální identitou
- 81) Zvětšená hlava
 - a. symbol dominance
- 95) Věk zobrazené postavy
 - c. postava mladšího věku než probanda
 - i. známka obav z dospívání
 - iii. nevyrovnanost v sexuálních vztazích
 - vi. potíže s přijímáním sebe sama nebo vlastní role
- 102) Prsa
 - c. vynechaná prsa
 - i. rozpaky s přijetím vlastní ženské sexuální role, nejistota nebo odmítání mateřské role

Hlava

- 105) Jedna postava s výrazně větší hlavou
 - a. dané pohlaví je percipováno jako sociálně dominantní
- 110) Příliš velká hlava
 - a. domýšlivost až narcismus
 - b. vysoké intelektuální aspirace, překompenzování (racionalizace)
 - c. únik do fantazie
 - d. nespokojenost s vlastním tělem
 - e. typický znak dětské kresby, u dospělých nevyzrálost
 - f. regrese, mentální defekt, paranoia
- 114) Výraz obličeje
 - a. pozitivní usměvavý nebo neutrální výraz
 - i. norma
- 128) Potlačené, malé, nepodařené, případně zavřené oči
 - a. introverze, stažen z reality k vlastnímu já (ponoření do sebe)
- 134) Nos
 - a. přiměřená sebejistota
- 140) Přiměřené a spíše nenápadné zobrazení uší
 - a. přiměřená sebedůvěra
- 154) Vynechání, potlačení vlasů – u muže
 - a. sexuální potlačení, pocity (zejména sexuální) nedostačivosti
 - b. nízká tělesná vitalita
 - c. možné depresivní ladění, schizofrenie

156) Ženské vlasy

- c. bujný, rozevlátý vlas na vlastní postavě
- i. přání působit sexuálně dráždivě, exoticky

Střed těla

162) Ramena

- c. drobná, úzká ramena
- i. pocity méněcennosti

163) Celé tělo, trup

- c. zmatený, zdvojený, často opravovaný obrys těla u vlastní postavy, případně nápadně tenký trup
- i. nespokojenost s vlastním tělem, zvýšené zabývání se vlastní postavou

Končetiny

164) Paže a ruce

- a. ztuhlé paže, připažené
- i. rigidita, inhibovaná osobnost

165) Ruce (celé dlaně)

- a. neurčité, špatně zvládnuté ruce
- i. nedostatek sebedůvěry v sociálních situacích, potíže se sebezpozorováním
- ii. neumí kreslit
- h. držení různých předmětů
- i. projev potřeby většího připoutání se, hledání jistoty

169) Chodidla

- c. drobná chodidla
- i. nejistota, pocit omezení, závislost

Další detaily na kresbě

173) Oblečení

- a. zdůrazněné, nadměrně vypracované oblečení
- i. povrchně sociabilní a extrovertní osobnost
- ii. potřeba souhlasu, uznání
- iii. známka nevyzrálosti, regresivní potlačení sexuálních impulsů
- iv. projev exhibitivnosti až narcistických tendencí
- j. kresba princezny, manekýny
- i. nezralá osobnost, povrchnost, histriónské ladění
- n. zdůrazněný opasek
- i. symbol maskulinity
- ii. zvýšená potřeba kontroly tělesných impulsů, racionalizace
- t. ozdoby, šperky, náhrdelníky apod. na vlastní osobě
- i. samolibost, ješitnost, histriónské ladění

174) Zvýšená pozornost věnovaná doplňkům

- a. nejistota v podrobení si reality, závislost, potřeba ochrany nebo bezplánovité jednání

176) Detaily na kresbě – květy

- a. přání být nápadný, exhibitivnost, únikové tendence, falešné gesto

183) Detaily oblečení nebo účesu

- a. zájem o detail, může vypovídat o vkusu a hodnotovém systému
- b. povrchnost až histriónská povrchnost, zaměření na vnější efekty
- c. přehnaná pečlivost, snaživost, obsese

d. stylizace

184) Zájem o detaily na úkor pozornosti věnované celku

- a. zvýšená snaživost, pečlivost
- b. snaha zavděčit se zadavateli testu
- c. povrchní demonstrace výtvarných dovedností
- d. zakrývání rozpaků – situační snaha odložit okamžik odevzdání hotové kresby
- e. horší chápání souvislostí – pro detaily uniká celek, větší zájem o povrch než o podstatu
- f. obrana proti vnitřní nejistotě, známka zvýšení úzkostnosti – mechanické opakování úspěšně zvládnutých detailů, únik do bezpečnějšího světa předmětů
- g. potřeba dokonalosti, neschopnost odpoutat se, známka pedantství, rigidita, sklon k perfekcionismu až obsesivně kompulzivní tendence
- h. snížený intelekt

Záznamy z kresby:

- Mé otázky:
„Kolik let je postavám?“ – Vanesa: „Holce je 15, klukovi 17.“
„Je mezi nimi nějaký vztah?“ – „Je mezi nimi vztah. Ten kluk se o ní snaží, ale ona ho nemiluje. On se červená. Ona je modelka, princezna, prostě taková Paris Hilton, kráska, každé jí chce.“

Příloha 25 - Skórující položky v kresbě postavy: Monika

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

- 4) Nezralá, primitivní kresba
 - d. nevyzrálá, nekultivovaná, plochá osobnost
 - f. nedostatek kresebného nadání
 - g. nesouhlas s testovou situací
- 11) Provokativní kresba
 - a. odpor k testové situaci nebo osobnosti psychologa
 - b. nepřizpůsobivost, asociálnost, zvýšená agresivita

Znaky v kresbě

- 28) Překreslování, gumování a opravování
 - a. projev nejistoty
 - b. neuspokojení pudových nároků
 - c. nespokojenost s danou částí těla
 - d. strach z dané funkce
 - e. perfekcionistické usilování o zlepšení až neuróza (např. obsese)
- 29) Komentáře
 - a. odreagování rozpaků
 - c. zvýšená důležitost komentované části těla – i ruce?

Formální a obsahová analýza

- 34) Výraz kresby
 - b. vstřícnost
- 35) Výsledná kresba
 - c. nejistá
 - j. pečlivá
- 36) Vedení čáry
 - c. jemná, měkká, tenká čára
 - i. vnímavost, citlivost
 - ii. podléhání dojmům
 - iii. pasivita
 - iv. nejistota
 - v. přecitlivělost
 - g. přerušovaná linie
 - i. irabilita (dráždivost, nedůtklivost)
 - ii. úzkostnost
 - iii. nejistota
 - iv. vnitřní zábrany
 - i. časté opravování, gumování nebo opakované obtahování
 - i. nejistota, nejisté sebevědomí nebo úzkostnost

Velikost a umístění kresby

- 50) Pohled zepředu
 - a. norma, běžný způsob provedení
 - b. odvaha postavit se světu čelem

Vlastní postava a protipostava

- 64) Devalvace vlastní postavy
 - a. nedostatečné výtvarné dovednosti
 - b. naučená šablona, humorná nadsázka, zlehčování testové situace

- c. nespokojenost sama se sebou, pocity méněcennosti
- 65) Devalvace protipostavy
 - a. projev rozpaků ve spojení s navazováním partnerských vztahů
 - b. naučená šablona, zlehčování testové situace
- 70) Potlačení většiny pohlavních znaků
 - a. zábrany v chování, sexuální útlum, zklamání, nedostatek odvahy nebo zájmu zaměřit se na tělesné potřeby
- 71) Nedostatečně vyjádřený rozdíl pohlaví
 - a. osobnostní nevyzrálост, regrese, sexuální útlum, potlačení, případně nepřijímání vlastní sexuální úlohy, nebo strach z ní
 - b. nedozrání k hlubšímu pochopení rozdílů mezi pohlavími (u dospívajících)
- 72) Zjevné potíže při zobrazování sexuálních charakteristik
 - a. snížení sebevědomí nebo signál maladaptace v sexuální oblasti
- 82) Nápadné rozdíly v kvalitě a způsobu zobrazení vlastní postavy a protipostavy
 - a. problémy ve vztazích k opačnému pohlaví, případně i s přijetím vlastní psychosexuální role
- 90) Agresivnost protipostavy
 - a. zdůraznění zájmu o maskulinitu (u žen)
 - c. strach z druhého pohlaví
 - d. projekce vlastního agresivního postoje
- 91) Vynechání paží, špatné zvládnutí rukou u protipostavy
 - a. pocit odmítání druhým pohlavím
 - b. projev přání protipostavu zneschopnit
- 94) Nahá jen vlastní postava
 - a. provokace
 - b. snížená regulace vlastních pudů
 - c. narcistické, nebo exhibicionistické tendence
- 95) Věk zobrazené postavy
 - c. postava mladšího věku než probanda
 - i. známka obav z dospívání
 - ii. psychosexuální nezralost, vlastní nevyzrálост, regrese
 - iii. nevyrovnanost v sexuálních vztazích
 - iv. kresba vlastních dětí
 - v. výtvarné klišé
 - vi. potíže s přijímáním sebe sama nebo vlastní role
- 99) Zobrazení aktu, nedostatečně oblečené postavy
 - a. výtvarné aspirace
 - b. recese
 - c. snaha prezentovat se jako nezávislá a originální osobnost
 - d. známka uvolnění sociálních norem a odmítání konvencí
 - e. nedostatečná sociální adaptace
 - f. zahleděnost do sebe, sebepozorování, nadměrné zabývání se vlastním tělem
 - g. známka zvýšeného významu věnovaného otázce sexu (odraz vlastních zvýšených sexuálních potřeb nebo naopak projev kompenzace pocitů nedostačivosti)
- 101) Zobrazený pupík
 - a. součást neoděné nebo málo oděné postavy
 - b. symbol nezralosti
 - c. reces, provokace

- 102) Prsa
c. vynechaná prsa
ii. rozpaky s přijetím vlastní ženské sexuální role, nejistota nebo odmítání mateřské role

Hlava

- 108) Zjevně špatně zvládnutá kresba hlavy
a. známky psychické poruchy
112) Primitivní zobrazení hlavy
a. citová nezralost, nedostatečná sebekoncepce, nepřizpůsobivost
b. nedostatek motivace ke kresbě
c. nedostatek výtvarných dovedností
114) Výraz obličeje
a. pozitivní usměvavý nebo neutrální výraz
i. norma
128) Potlačené, malé, nepodařené, případně zavřené oči
a. introverze, stažen z reality k vlastnímu já (ponoření do sebe)
137) Potíže se znázorněním nosu
a. nevyrovnaný vztah k maskulinitě
b. nejistota
c. hostilita k mužům
150) Viditelné zuby
a. infantilní agresivní tendence
b. recese
153) Zdůrazněná, nekontrolovaná kresba vlasů, bujné neučesané vlasy
a. důraz na pudovost, primitivní smyslnost, nezřízenost, regrese, infantilní sexuální postoj

Střed těla

- 162) Ramena
a. znázornění ramen
i. výraz pocitu tělesné síly nebo její zvýšené potřeby
163) Celé tělo, trup
f. rozpaky při ukončování spodní části trupu
i. nevyrovnanost v sexuální oblasti

Končetiny

- 164) Paže a ruce
b. ochablé paže, pasivně spuštěné
i. nevykonná osobnost
c. slabé, tenké, nevýrazné paže (např. znázorněné slabou, nejistou linkou) nebo velmi krátké paže
i. nedostatek ambicí, tělesná nebo psychická slabost, pocity nedostačivosti, nedostatek kontaktů
165) Ruce (celé dlaně)
a. neurčité, špatně zvládnuté ruce
i. nedostatek sebedůvěry v sociálních situacích, potíže se sebezpozorováním
ii. neumí kreslit
166) Zobrazeny samotné prsty bez dlaní
a. regrese, útočné tendence
b. neumí kreslit
169) Chodidla
b. zdůrazněná, velická chodidla
i. sexuální potíže, pocity sexuální nedostačivosti nebo agresivní útočné tendence

170) Bosé nohy

- a. symbol svobody a nevázanosti
- b. snaha o překonání vlastní nesmělosti

Záznamy z kresby:

- Doprovodný komentář ke kresbě vlastní postavy: „Musí mít i ruce? To bude mimozemšťan. Nějaký uši, aby slyšel. I vlasy? I prsa? Ty kreslit nebudu. Tady je nějaký krátký tělo, to předělám, Tady je půlka těla.“
- Doprovodný komentář ke kresbě protipostavy: „Toho nakreslím oblečenýho. Tady bude mít pásek.“
- Mé otázky:
„Kolik let je postavám?“ – Monika: „Holce je 11, klukovi 15.“
„Jak se cítí?“ – „Ona je šťastná, ale je divná. On se cítí špatně.“

Příloha 26 - Skórující položky v kresbě postavy: Natálka

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

- 3) Odbytá, prázdná, maximálně zjednodušená kresba
 - a. projev nezájmu, nízká motivace – situační nezájem
 - b. projev nezájmu, nízká motivace – výraz životního postoje
 - c. neochota spolupracovat, neochota vypovídat, odmítavý postoj k testové situaci, sebeobrané stažení se, obrana před nevědomím
 - i. neumí kreslit, nedostatek obrazotvornosti a fantazie
 - j. obvykle bez projektivního významu
 - k. nedostatek detailů je výsledkem výtvarného záměru, stylizace

Celkové pojetí kresby

- 4) Nezralá, primitivní kresba
 - d. nevyzrálá, nekultivovaná, plochá osobnost
 - f. nedostatek kresebného nadání
 - g. nesouhlas s testovou situací
- 14) Obrana
 - a. neochota kreslit
 - b. neochota spolupracovat
 - c. obavy z konfrontace s vlastním vědomím

Znaky v kresbě

- 18) Zjevně narušená symetrie
 - a. pocity nejistoty
 - b. nevyrovnané sebepojetí, rozpaky z vlastního těla
 - c. projev nedbalosti
 - d. špatná sebekontrola

Formální a obsahová analýza

- 34) Výraz kresby
 - c. projevy rozpaků
 - d. projevy obrany
 - f. recese
- 35) Výsledná kresba
 - e. odbytá
 - f. zjednodušená
- 36) Vedení čáry
 - a. adekvátní
 - i. sebedůvěra
 - j. nepřerušovaná, souvislá linie
 - i. nedostatek rytmické životní kvality, nedostatek podnikavosti, iniciativy

Velikost a umístění kresby

- 41) Zmenšené postavy
 - a. psychická nevyrovnanost, obvykle spojená s nevyrovnaným sebevědomím
- 48) Posun do levého horního rohu
 - a. uvíznutí na začátku, stažení se ke kraji
- 50) Pohled zepředu
 - a. norma, běžný způsob provedení
 - b. odvaha postavit se světu čelem

Vlastní postava a protipostava

- 60) Obtížné rozlišit vlastní postavu od protipostavy
- a. problémy s vlastní psychosexuální rolí a s postojem k opačnému pohlaví
 - b. závislost na rodiči opačného pohlaví
 - c. nespokojenost sama se sebou
- 61) Identifikace s oběma postavami
- a. problémy se sebezpřijetím
 - b. sebezahleděnost
 - c. nevyhraněné sexuální role
- 66) Interpretace obráceného pořadí vzniku kreseb
- a. nejistota nebo nevyhraněnost vlastní sexuální úlohy, konflikt nebo ambivalence v sexuální identifikaci, homosexualita, transsexualita
 - b. špatné sebezpřijetí, nízké sebevědomí, nespokojenost sama se sebou, neautentické „já“
 - c. signál psychické nevyrovnanosti
 - d. nadměrná vazba na rodiče opačného pohlaví spojená se sexuální nejistotou
 - e. u žen může jít o projektivní přání prezentovat se jako silnější osobnost, potřeba prosadit se, maskování slabosti
- 70) Potlačení většiny pohlavních znaků
- a. zábrany v chování, sexuální útlum, zklamání, nedostatek odvahy nebo zájmu zaměřit se na tělesné potřeby
- 71) Nedostatečně vyjádřený rozdíl pohlaví
- a. osobnostní nevyzrálость, regrese, sexuální útlum, potlačení, případně nepřijímání vlastní sexuální úlohy, nebo strach z ní nedozrání k hlubšímu pochopení rozdílů mezi pohlavími (u dospívajících)
- 76) Problematické znázornění protipostavy – protipostava bez typických pohlavních znaků
- a. potíže s přijetím druhého pohlaví, zejména jeho sexuální role, nesmělost, psychosexuální nezralost, problémy při navazování kontaktu s opačným pohlavím
- 95) Věk zobrazené postavy
- c. postava mladšího věku než probanda
 - i. známka obav z dospívání
 - ii. psychosexuální nezralost, vlastní nevyzrálость, regrese
 - iii. nevyrovnanost v sexuálních vztazích
 - iv. kresba vlastních dětí
 - v. výtvarné klišé
 - vi. potíže s přijímáním sebe sama nebo vlastní role
- 102) Prsa
- c. vynechaná prsa
 - ii. rozpaky s přijetím vlastní ženské sexuální role, nejistota nebo odmítání mateřské role
- Hlava
- 112) Primitivní zobrazení hlavy
- a. citová nezralost, nedostatečná sebekoncepce, nepřizpůsobivost
 - b. nedostatek motivace ke kresbě
 - c. nedostatek výtvarných dovedností
- 114) Výraz obličeje
- a. pozitivní usměvavý nebo neutrální výraz
 - i. norma
- 118) Chybějící jen některé detaily obličeje
- a. stylizace
 - b. známka narušení představy o tělesném schématu (psychiatrická diagnóza, nejspíše schizofrenie, snížený intelekt, organicita, deprese)
- 128) Potlačené, malé, nepodařené, případně zavřené oči
- c. regrese, infantilita, mentální defekt

139) Chybějící nos
a. sexuální konflikty, sexuální nezralost ve vztahu k sobě nebo druhému pohlaví

146) Široký úsměv znázorněný obloučkem prohnuté linky

a. jednoduché, nic neříkající schéma

b. regrese, infantilita

c. nucená, nepřírozená srdečnost

156) Ženské vlasy

c. bujný, rozevlátý vlas na vlastní postavě

i. přání působit sexuálně dráždivě, exoticky

159) Krk

d. krátký a tlustý krk

i. malé ovládnutí pudového nebo citového života

ii. tendence k drzosti, tvrdohlavost, umíněnost

Končetiny

165) Ruce (celé dlaně)

a. neurčité, špatně zvládnuté ruce

i. nedostatek sebevědomí v sociálních situacích, potíže se sebeprosazováním

ii. neumí kreslit

166) Zobrazeny samotné prsty bez dlaní

a. regrese, útočné tendence

b. neumí kreslit

169) Chodidla

c. drobná chodidla

i. nejistota, pocit omezení, závislost

Záznamy z kresby:

- Mé otázky:
„Kolik je postavám let?“ – Natálka: „Oběma je 15let.“
„Je mezi nimi vztah?“ – „Chodí spolu.“
„Jak se cítí?“ – „Jsou šťastní, veselí.“

Příloha 27 - Skórující položky v kresbě postavy: Jitka

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

- 5) Chybné úkony nebo výrazné potíže při zobrazování lidské postavy
- a. vnitřní nevyrovnanost – nepřijetí sama sebe
 - b. narušené sebevědomí
 - c. problémy v partnerských vztazích
 - d. narušení vnitřní představy o základním tělesném schématu, porucha sebepojetí, narušení ego struktury

14) Obrana

- a. neochota kreslit
- b. neochota spolupracovat
- c. obavy z konfrontace s vlastním vědomím

Znaky v kresbě

29) Komentáře

- a. odreagování rozpaků

Formální a obsahová analýza

34) Výraz kresby

- a. odmítavý přístup
- c. projevy rozpaků
- d. projevy obrany

35) Výsledná kresba

- a. přiměřená
- b. infantilní
- c. nejistá
- j. pečlivá
- o. zodpovědná

36) Vedení čáry

- c. jemná, měkká, tenká čára
 - i. vnímavost, citlivost
 - ii. podléhání dojmům
 - iii. pasivita
 - iv. nejistota
 - v. přecitlivělost
- g. přerušovaná linie
 - i. irabilita (dráždivost, nedůtklivost)
 - ii. úzkostnost
 - iii. nejistota
 - iv. vnitřní zábrany
- h. vícenásobné chybné tahy – pozn. u protipostavy
 - i. překotnost, impulsivnost, zmatenost až manické stavy
 - ii. neumí kreslit
- n. zvláštní zacházení s obrysovou linií – pozn. u protipostavy
 - i. potíže s hranicemi já, vnitřní nejistota

Velikost a umístění kresby

- 44) Posun nebo zdůraznění levé strany
 - a. symbolizuje introverzi, odtahování se od reality
- 50) Pohled zepředu
 - a. norma, běžný způsob provedení
 - b. odvaha postavit se světu čelem

Vlastní postava a protipostava

- 82) Nápadné rozdíly v kvalitě a způsobu zobrazení vlastní postavy a protipostavy
 - a. problémy ve vztazích k opačnému pohlaví, případně i s přijetím vlastní psychosexuální role
- 88) Protipostava je nápadně hůře zvládnutá nebo odbytá
 - a. nezájem, odmítání nebo potlačování významu opačného pohlaví, není tvořena dostatečně konkrétní představa o opačném pohlaví (chybí přímý prožitek, hlubší osobní zkušenost), nezralost, únik před konfrontací se sexuálními rolemi
- 102) Prsa
 - c. vynechaná prsa
 - ii. rozpaky s přijetím vlastní ženské sexuální role, nejistota nebo odmítání mateřské role

Hlava

- 114) Výraz obličeje
 - a. pozitivní usměvavý nebo neutrální výraz
 - a. norma
- 119) potlačené detaily obličeje, prázdná maska
 - a. potlačení „lidského“ rozměru
 - b. potíže se sebepřijetím
 - c. potíže s navazováním kontaktů
- 128) Potlačené, malé, nepodařené, případně zavřené oči
 - a. introverze, stažen z reality k vlastnímu já (ponoření do sebe)
 - b. nezájem o vnímání okolí, výrazné introvertní tendence, schizofrenie
- 134) Nos
 - a. přiměřená sebejistota
- 144) Místo rtů jen úzká čárka
 - a. odmítání radostné stránky, zejména sexuálního prožívání, přísnost, sklon k askezi
- 156) Ženské vlasy
 - a. kontrolované, přiměřené, lehce zdůrazněné zobrazení vlasů na vlastní postavě
 - i. přizpůsobivá sexualita

Střed těla

- 162) Ramena
 - a. znázornění ramen
 - i. výraz pocitu tělesné síly nebo její zvýšené potřeby

Končetiny

- 164) Paže a ruce
 - a. ztuhlé paže, připažené
 - i. rigidita, inhibovaná osobnost
 - b. ochablé paže, pasivně spuštěné
 - i. nevýkonná osobnost
- 165) Ruce (celé dlaně)
 - a. neurčitě, špatně zvládnuté ruce
 - i. nedostatek sebedůvěry v sociálních situacích, potíže se sebeprosazováním
 - ii. neumí kreslit

168) Nohy

c. rozhodný postoj

i. sebejistota, reálné vnímání skutečnosti

171) Chybějící nohy u opačného pohlaví

a. nohy se kreslí nevěšly na papír

Záznamy z kresby:

- Jitka se po zadání rozmýšlela. Poté se mě zeptala, jestli by mi nemohla nakreslit spíše nějaké zvíře. Po mém odmítnutí začala kreslit. Nakreslila hlavu a dál odmítala kreslit. Poprosila jsem jí, aby to alespoň zkusila. Kresbu dokončila, ale na mé dodatečné otázky odpověděla, že neví. Chtěla už mít testovou situaci rychle za sebou.

Příloha 28 - Skórující položky v kresbě postavy: Lukáš

Znaky v kresbě

- 18) Zjevně narušená symetrie
 - a. pocity nejistoty
 - b. nevyrovnané sebepojetí, rozpaky z vlastního těla
 - c. projev nedbalosti
 - d. špatná sebekontrola
- 28) Překreslování, gumování a opravování
 - a. projev nejistoty
 - b. nespokojení pudových nároků
 - c. nespokojenost s danou částí těla
 - d. strach z dané funkce
 - e. perfekcionistické usilování o zlepšení až neuróza (např. obsese)

Formální a obsahová analýza

- 34) Výraz kresby
 - b. vstřícnost
- 35) Výsledná kresba
 - b. infantilní
 - c. nejistá
 - j. pečlivá
- 36) Vedení čáry
 - h. vícenásobné chybné tahy
 - i. překotnost, impulsivnost, zmatenost až manické stavy
 - ii. neumí kreslit
 - i. časté opravování, gumování nebo opakované obtahování
 - i. nejistota, nejisté sebevědomí nebo úzkostnost
 - n. zvláštní zacházení s obrysovou linií
 - i. potíže s hranicemi já, vnitřní nejistota

Velikost a umístění kresby

- 44) Posun nebo zdůraznění levé strany
 - a. symbolizuje introverzi, odtahování se od reality
- 50) Pohled zepředu
 - a. norma, běžný způsob provedení
 - b. odvaha postavit se světu čelem

Vlastní postava a protipostava

- 66) Interpretace obráceného pořadí vzniku kreseb
 - a. nejistota nebo nevyhraněnost vlastní sexuální úlohy, konflikt nebo ambivalence v sexuální identifikaci, homosexualita, transsexualita
 - b. špatné sebepřijetí, nízké sebevědomí, nespokojenost sama se sebou, neautentické „já“
 - c. signál psychické nevyrovnanosti
 - d. nadměrná vazba na rodiče opačného pohlaví spojená se sexuální nejistotou
- 67) Dobře zvládnuté a adekvátně rozlišené kresby obou postav
 - a. přijetí a vyrovnanost se svou sexuální identitou
- 89) Nápadně hůře zvládnutá je naopak postava vlastního pohlaví
 - a. projev obrany, neochota se prozrazovat
 - b. identifikace nebo závislost na opačném pohlavím
 - c. známka špatného sebepřijetí, nízké sebehodnocení, submisivita
- 95) Věk zobrazené postavy
 - a. postava srovnatelného věku jako proband

- i. norma
- 102) Prsa
 - c. vynechaná prsa
 - i. potlačení sexuality nebo rozpaky s uznáním ženské sexuální (mateřské) role (u postav kreslených muži)

Hlava

- 108) Zjevně špatně zvládnutá kresba hlavy
 - a. známky psychické poruchy
- 112) Primitivní zobrazení hlavy
 - a. citová nezralost, nedostatečná sebekoncepce, nepřizpůsobivost
 - b. nedostatek motivace ke kresbě
 - c. nedostatek výtvarných dovedností
- 113) Potíže se zobrazením hlavy
 - a. sociální nejistota
 - b. potíže s racionální kontrolou
 - c. nedostatek důvěry ve vlastní pudové jednání
- 114) Výraz obličeje
 - a. pozitivní usměvavý nebo neutrální výraz
 - i. norma
- 123) Varovné výrazy obličeje
 - a. agresivita
 - c. pudovost
- 132) Řasy
 - a. erotická a sexuální náročnost
- 135) Zvýšený důraz na nos
 - a. potřeba zdůraznění maskulinity, kompenzace pocitů sexuální nedostačivosti, sexuální nesnáze, psychosexuální nezralost
 - b. homosexuální preference
 - c. schopnost sebezprosazování
- 155) Složitý účes, nápadná vypracovanost a zdobnost vlasů, lokny
 - a. zdůraznění feminity
 - b. zvýšený důraz na krásu, povrchnost, histriónské ladění
 - c. hledání sebeuplatnění v sexuální oblasti, převaha sexuální funkce nad sociální nebo racionální
 - d. histriónská porucha, narcistická porucha osobnosti

Střed těla

- 162) Ramena
 - a. znázornění ramen
 - i. výraz pocitu tělesné síly nebo její zvýšené potřeby
- 163) Celé tělo, trup
 - c. zmatený, zdvojený, často opravovaný obrys těla u vlastní postavy, případně nápadně tenký trup
 - i. nespokojenost s vlastním tělem, zvýšené zabývání se vlastní postavou

Končetiny

- 164) Paže a ruce
 - a. ztuhlé paže, připažené
 - i. rigidita, inhibovaná osobnost
 - b. ochablé paže, pasivně spuštěné
 - i. nevýkonná osobnost
 - c. slabé, tenké, nevýrazné paže (např. znázorněné slabou, nejistou linkou) nebo velmi krátké paže
 - i. nedostatek ambicí, tělesná nebo psychická slabost, pocity nedostačivosti, nedostatek kontaktů
- 168) Nohy

- c. nejistý postoj
 - i. pocit nedostatečné stability, nejistota o sobě samé

Záznamy z kresby:

- Mé otázky:
 - „Kolik let je postavám?“ – Lukáš: „Klukovi je 15, holce 14.“
 - „Jak se cítí?“ – „Je jim dobře.“

Příloha 29 - Skórující položky v kresbě postavy: Martin

Znaky v kresbě

- 28) Překreslování, gumování a opravování
 - a. projev nejistoty
 - b. neuspokojení pudových nároků
 - c. nespokojenost s danou částí těla
 - d. strach z dané funkce
 - e. perfekcionista usilování o zlepšení až neuroza (např. obsese)
- 29) Komentáře
 - a. odreagování rozpaků
 - b. projektivní význam – holky jsou těžší

Formální a obsahová analýza

- 34) Výraz kresby
 - b. vstřícnost
 - c. projevy rozpaků
 - d. projevy obrany
- 35) Výsledná kresba
 - a. přiměřená
 - f. stylizovaná
 - i. originální
 - j. pečlivá
- 36) Vedení čáry
 - c. jemná, měkká, tenká čára
 - i. vnímavost, citlivost
 - ii. podléhání dojmům
 - iii. pasivita
 - iv. nejistota
 - v. přecitlivělost
 - h. vícenásobné chybné tahy
 - i. překotnost, impulsivnost, zmatenost až manické stavy
 - ii. neumí kreslit
 - i. časté opravování, gumování nebo opakované obtahování
 - i. nejistota, nejisté sebevědomí nebo úzkostnost

Velikost a umístění kresby

- 38) Výrazné rozdíly ve velikosti obou postav
 - a. nevyrovnanost ve vztahu k opačnému pohlaví – závislost nebo podceňování
- 50) Pohled zepředu
 - a. norma, běžný způsob provedení
 - b. odvaha postavit se světu čelem

Vlastní postava a protipostava

- 65) Devalvace protipostavy
 - a. projev rozpaků ve spojení s navazováním partnerských vztahů
 - b. naučená šablona, zlehčování testové situace
- 67) Dobře zvládnuté a adekvátně rozlišené kresby obou postav
 - a. přijetí a vyrovnanost se svou sexuální identitou
- 84) Protipostava větší
 - a. závislost na druhém pohlaví, menší sebevědomí, pasivita při navazování vztahů
- 92) Chybějící nebo nedostatečné detaily obličeje u protipostavy

- a. strádání z nedostatku nebo odmítání bližšího lidského kontaktu
 - 95) Věk zobrazené postavy
 - a. postava srovnatelného věku jako proband
 - i. norma
 - 96) Rozdíly ve věku mezi oběma nakreslenými postavami
 - a. nezralost jednoho z partnerů
 - b. závislost mladší postavy na starší
 - c. roli partnera nahrazuje vlastní rodič nebo dítě
 - d. potřeba devalvace partnera
 - e. nepřípravenost navázat vztah
 - 97) Zobrazení protipostavy jako dítěte
 - a. snaha potlačit sexuální roli opačného pohlaví
 - b. pokus o devalvací opačného pohlaví
 - c. potřeba mít navrch v partnerském vztahu
 - d. obavy ze vztahu
 - 102) Prsa
 - a. přiměřené, nijak nezdůrazňované zobrazení
 - i. norma
- Hlava
- 114) Výraz obličeje
 - a. pozitivní usměvavý nebo neutrální výraz
 - i. norma
 - 118) Chybějící jen některé detaily obličeje
 - a. stylizace
 - c. vyhýbání se kontaktu
 - 120) Vyumělkovaný obličej, nepřirozená stylizace
 - a. výtvarná „exhibice“, potřeba demonstrovat se jako originální osobnost
 - b. maska
 - c. nedostatek přirozeného prožívání
 - d. známka falešného sebepojetí
 - 144) Místo rtů jen úzká čárka
 - a. odmítání radostné stránky, zejména sexuálního prožívání, přísnost, sklon k askezi
 - 151) Nápadně zdůrazněná brada
 - a. agresivní, dominantní tendence, maskulinita
 - b. silná pudovost
 - c. možná kompenzace za pocity slabosti
 - 153) Zdůrazněná, nekontrolovaná kresba vlasů, bujně neučesané vlasy
 - a. důraz na pudovost, primitivní smyslnost, nezřízenost, regrese, infantilní sexuální postoj

Střed těla

- 162) Ramena
 - a. znázornění ramen
 - i. výraz pocitu tělesné síly nebo její zvýšené potřeby
- 163) Celé tělo, trup
 - f. rozpaky při ukončování spodní části trupu
 - i. nevyrovnanost v sexuální oblasti

Končetiny

- 164) Paže a ruce
 - b. ochablé paže, pasivně spuštěné
 - i. nevýkonná osobnost

165) Ruce (celé dlaně)

- j. zesílené nebo nápadně opravované ruce
 - i. konflikty nebo pocity viny související s aktivitou prováděnou rukama (např. agresivita nebo masturbace)

168) Nohy

- b. velmi krátké nohy
 - i. pocit omezené pohyblivosti
 - ii. nedostatek místa na papíře

Další detaily na kresbě

173) Oblečení

- s. zdůrazněné kapsy (ženy jen zřídka kreslí kapsy)
 - i. infantilní, závislá mužská osobnost, snaha u možnost, případně citová (mateřská) deprivace

174) Zvýšená pozornost věnovaná doplňkům

- a. nejistota v podrobení si reality, závislost, potřeba ochrany nebo bezplánovité jednání

184) Zájem o detaily na úkor pozornosti věnované celku – malování kloubů na ruce a kolen

- a. zvýšená snaživost, pečlivost
- b. snaha zavděčit se zadavateli testu
- c. povrchní demonstrace výtvarných dovedností
- d. zakrývání rozpaků – situační snaha odložit okamžik odevzdání hotové kresby
- e. horší chápání souvislostí – pro detaily uniká celek, větší zájem o povrch než o podstatu
- f. obrana proti vnitřní nejistotě, známka zvýšení úzkostnosti – mechanické opakování úspěšně zvládnutých detailů, únik do bezpečnějšího světa předmětů
- g. potřeba dokonalosti, neschopnost odpoutat se, známka pedantství, rigidita, sklon k perfekcionismu až obsesivně kompulzivní tendence
- h. snížený intelekt

Záznamy z kreseb:

- Doprovodný komentář ke kresbě protipostavy: „Holky jsou těžší.“
- Ruka u protipostavy nakreslená velká s klouby, pak jí vygumoval a nakreslil znova.
- Mé otázky:
„Kolik let je postavám?“ – „Klukovi je 15, holce 10.“
„Jak se cítí?“ – „Holka je šťastná, kluk je soustředěný.“

Příloha 30 - Skórující položky v kresbě postavy: Jakub

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

- 4) Nezralá, primitivní kresba
 - d. nevyzrálá, nekultivovaná, plochá osobnost
 - f. nedostatek kresebného nadání
 - g. nesouhlas s testovou situací

Znaky v kresbě

- 18) Zjevně narušená symetrie
 - a. pocity nejistoty
 - b. nevyrovnané sebepojetí, rozpaky z vlastního těla
 - c. projev nedbalosti
 - d. špatná sebekontrola
- 26) Nápadné nesrovnalosti ve velikosti jednotlivých částí
 - a. kompenzační přeceňování
 - b. potlačování

Formální a obsahová analýza

- 34) Výraz kresby
 - b. vstřícnost
- 35) Výsledná kresba
 - c. nejistá
- 36) Vedení čáry
 - c. jemná, měkká, tenká čára
 - i. vnímavost, citlivost
 - ii. podléhání dojmům
 - iii. pasivita
 - iv. nejistota
 - v. přecitlivělost
 - j. nepřerušovaná, souvislá linie
 - i. nedostatek rytmické životní kvality, nedostatek podnikavosti, iniciativy

Velikost a umístění kresby

- 47) Posun dolu
 - a. skepticismus, regrese, snížené sebevědomí, nejistota (hledání pevného bodu), nezralá osobnost
 - b. jiný varovný význam
- 50) Pohled zepředu
 - a. norma, běžný způsob provedení
 - b. odvaha postavit se světu čelem

Vlastní postava a protipostava

- 63) Kresba postavy, se kterou se nelze ani v představách identifikovat nebo která zjevně nemůže být partnerem/partnerkou
 - a. únik z testové situace
 - b. potíže s přijetím sebe sama
 - c. únik před sama sebou a svými problémy
- 71) Nedostatečně vyjádřený rozdíl pohlaví
 - a. osobnostní nevyzrálost, regrese, sexuální útlum, potlačení, případně nepřijímání vlastní sexuální úlohy, nebo strach z ní
 - b. nedozrání k hlubšímu pochopení rozdílů mezi pohlavími (u dospívajících)

- 76) Problematické znázornění protipostavy – protipostava bez typických pohlavních znaků
 - a. potíže s přijetím druhého pohlaví, zejména jeho sexuální role, nesmělost, psychosexuální nezralost, problémy při navazování kontaktu s opačným pohlavím
- 91) Vynechání paží, špatné zvládnutí rukou u protipostavy – ruce kresleny jako poslední
 - a. pocit odmítání druhým pohlavím
 - b. projev přání protipostavu zneschopnit
- 95) Věk zobrazené postavy
 - d. postava staršího věku než probanda
 - i. projev přání být už dospělejší
- 102) Prsa
 - c. vynechaná prsa
 - i. potlačení sexuality nebo rozpaky s uznáním ženské sexuální (mateřské) role

Hlava

- 107) Kresbě hlavy je věnována snižená pozornost a je zdůrazněná méně než ostatní části kresby
 - a. neurotické potíže
 - b. deprese
 - c. uzavřenost
 - d. problémy s kontakty
 - e. potíže se sebekontrolou
 - f. potíže s adaptací
- 111) Příliš malá hlava
 - a. nedostatek sebedůvěry
 - b. pocit nedostačivosti nebo neschopnosti (intelektuální, sociální nebo i sexuální)
 - c. slabost ega
 - d. oslabená racionální kontrola, pudovost, primitivismus
 - e. deprese, neurózy (zejména obsedantní)
- 112) Primitivní zobrazení hlavy
 - a. citová nezralost, nedostatečná sebekoncepce, nepřizpůsobivost
 - b. nedostatek motivace ke kresbě
 - c. nedostatek výtvarných dovedností
- 113) Potíže se zobrazením hlavy
 - a. sociální nejistota
 - b. potíže s racionální kontrolou
 - c. nedostatek důvěry ve vlastní pudové jednání
- 114) Výraz obličeje
 - a. pozitivní usměvavý nebo neutrální výraz
 - i. norma
- 133) Husté obočí
 - a. primitivismus, projev protestu proti uhlazenosti a zjemnělosti
- 134) Nos
 - a. přiměřená sebejistota
- 153) Zdůrazněná, nekontrolovaná kresba vlasů, bujné neučesané vlasy
 - a. důraz na pudovost, primitivní smyslnost, nezřízenost, regrese, infantilní sexuální postoj

Střed těla

- 162) Ramena
 - d. nestejně velká ramena
 - i. osobnostní nevyrovnanost

Končetiny

- 165) Ruce (celé dlaně)
 - e. ruce kreslené jako poslední
 - i. nejistota, váhání před kontaktem s okolím

168) Nohy

- d. rozhodný postoj
- i. sebejistota, reálné vnímání skutečnosti

Další detaily na kresbě

173) Oblečení

- f. příliš velké oblečení
- i. pocity nedostačivosti, pohrdání sebou
- p. zdůrazněné boty
- i. nezralost

Záznamy z kresby:

- Vyhrává si s kreslením vlasů a bot. U vlastní postavy je hlava kreslená jako poslední, u protipostavy jsou poslední ruce. Obočí je první kreslený detail na obličej.
- Mé otázky:
„Kolik let je postavám?“ – Jakub: „Holce je 20, klukovi taky.“
„Je mezi nimi vztah?“ – „Nikdy se nepotkali.“
„Jak se cítí?“ – „Výborně.“

Příloha 31 - Skórující položky v kresbě postavy: Patrik

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

- 3) Odbytá, prázdná, maximálně zjednodušená kresba
 - a. Projev nezájmu, nízká motivace – situační nezájem
 - b. Projev nezájmu, nízká motivace – výraz životního postoje
 - c. Neochota spolupracovat, neochota vypovídat, odmítavý postoj k testové situaci, sebeobraně stažení se, obrana před nevědomím
 - i. Neumí kreslit, nedostatek obrazotvornosti a fantazie
 - j. Obvykle bez projektivního významu
 - k. Nedostatek detailů je výsledkem výtvarného záměru, stylizace

Znaky v kresbě

- 18) Zjevně narušená symetrie
 - a. pocity nejistoty
 - b. nevyrovnané sebepojetí, rozpaky z vlastního těla
 - c. projev nedbalosti
 - d. špatná sebekontrola
- 21) Důraz na tělesnou osu
 - a. vystupňované tělesné vědomí
 - b. projev potřeby mít vše pod kontrolou
 - c. nedostatek sebedůvěry, nejistota
- 24) Začernování, stínování, šrafování, plastické znázornění - ústa
 - a. výtvarná ctižádost
 - b. daná část těla nebo její funkce má pro kreslíře zvýšenou důležitost
 - c. daná část těla nebo její funkce vyvolává rozpaky u kreslíře
 - d. zakrývání nepodařené části kresby
 - e. potřeba po dokonalosti až nutkavé podoby, vnitřní úzkost
 - f. nejistota
- 26) Nápadné nesrovnalosti ve velikosti jednotlivých částí
 - a. kompenzační přeceňování
 - b. potlačování
- 27) Opomenutí, vynechání nebo maskování podstatných jednotlivostí - krk
 - a. neschopnost přijmout, řídit dané funkce, zdroj neuvědomělého vnitřního konfliktu vztahující se k funkci dané části těla nebo jejímu symbolickému významu
 - b. akutní konfliktní situace
 - c. instabilita
 - d. vynechání „trapných“ detailů, recese, provokace

Formální a obsahová analýza

- 34) Výraz kresby
 - c. projevy rozpaků
 - e. provokace
 - f. recese
- 35) Výsledná kresba
 - e. odbytá
- 36) Vedení čáry
 - j. nepřerušovaná, souvislá linie
 - i. nedostatek rytmické životní kvality, nedostatek podnikavosti, iniciativy
 - k. nadprůměrné sebevědomé vedení čáry
 - i. vnější demonstrace zručnosti, stylizace, karikatury

Velikost a umístění kresby

- 38) Výrazné rozdíly ve velikosti obou postav
 - a. nevyrovnanost ve vztahu k opačnému pohlaví – závislost nebo podceňování
- 41) Zmenšené postavy
 - a. psychická nevyrovnanost, obvykle spojená s nevyrovnaným sebevědomím
- 46) Posun nahoru
 - a. optimismus, idealismus
- 50) Pohled zepředu
 - a. norma, běžný způsob provedení
 - b. odvaha postavit se světu čelem

Vlastní postava a protipostava

- 63) Kresba postavy, se kterou se nelze ani v představách identifikovat nebo která zjevně nemůže být partnerem/partnerkou
 - a. únik z testové situace
 - b. potíže s přijetím sebe sama
 - c. únik před sama sebou a svými problémy
- 64) Devalvace vlastní postavy
 - a. nedostatečné výtvarné dovednosti
 - b. naučená šablona, humorná nadsázka, zlehčování testové situace
 - c. nespokojenost sama se sebou, pocíty méněcennosti
- 65) Devalvace protipostavy
 - a. projev rozpaků ve spojení s navazováním partnerských vztahů
 - b. naučená šablona, zlehčování testové situace
- 66) Interpretace obráceného pořadí vzniku kreseb
 - a. nejistota nebo nevyhraněnost vlastní sexuální úlohy, konflikt nebo ambivalence v sexuální identifikaci, homosexualita, transsexualita
 - b. špatné sebepřijetí, nízké sebevědomí, nespokojenost sama se sebou, neautentické „já“
 - c. signál psychické nevyrovnanosti
 - d. nadměrná vazba na rodiče opačného pohlaví spojená se sexuální nejistotou
 - e. u žen může jít o projektivní přání prezentovat se jako silnější osobnost, potřeba prosadit se, maskování slabosti
- 70) Potlačení většiny pohlavních znaků
 - a. zábrany v chování, sexuální útlum, zklamání, nedostatek odvahy nebo zájmu zaměřit se na tělesné potřeby
- 71) Nedostatečně vyjádřený rozdíl pohlaví
 - a. osobnostní nevyzrálost, regrese, sexuální útlum, potlačení, případně nepřijímání vlastní sexuální úlohy, nebo strach z ní
 - b. nedozrání k hlubšímu pochopení rozdílů mezi pohlavími (u dospívajících)
- 76) Problematické znázornění protipostavy – protipostava bez typických pohlavních znaků
 - a. potíže s přijetím druhého pohlaví, zejména jeho sexuální role, nesmělost, psychosexuální nezralost, problémy při navazování kontaktu s opačným pohlavím
- 84) Protipostava větší
 - a. závislost na druhém pohlaví, menší sebevědomí, pasivita při navazování vztahů
 - b. nevyzrálost
- 102) Prsa
 - c. vynechaná prsa
 - i. potlačení sexuality nebo rozpaky s uznáním ženské sexuální (mateřské)

Hlava

- 112) Primitivní zobrazení hlavy
 - a. citová nezralost, nedostatečná sebekoncepce, nepřizpůsobivost
 - b. nedostatek motivace ke kresbě
 - c. nedostatek výtvarných dovedností

- 114) Výraz obličeje
- a. pozitivní usměvavý nebo neutrální výraz
 - i. norma
- 128) Potlačené, malé, nepodařené, případně zavřené oči
- a. introverze, stažen z reality k vlastnímu já (ponoření do sebe)
 - b. nezáměr o vnímání okolí, výrazné introvertní tendence, schizofrenie
- 135) Zvýšený důraz na nos
- a. potřeba zdůraznění maskulinity, kompenzace pocitů sexuální nedostačivosti, sexuální nesnáze, psychosexuální nezralost
- 143) Zdůrazněná ústa
- a. orální orientace (snění o jídle, bulimie, sklon k alkoholismu)
 - b. primitivnost
 - c. potíže s řečí
- 153) Zdůrazněná, nekontrolovaná kresba vlasů, bujné neučesané vlasy
- a. důraz na pudovost, primitivní smyslnost, nezřízenost, regrese, infantilní sexuální postoj
- 159) Krk
- e. zcela vynechaný krk (býčí šíje)
 - i. neschopnost racionálně ovládat impulsy
 - ii. nezralost, regrese, případně mentální defekt

Střed těla

- 163) Celé tělo, trup
- a. neúměrně malý, potlačený trup
 - i. popření pudů, pocity méněcennosti

Končetiny

- 164) Paže a ruce
- f. nestejně dlouhé paže
 - i. úzkost a nejistota vztahující se k manuální aktivitě
- 165) Ruce (celé dlaně)
- a. neurčitě, špatně zvládnuté ruce
 - i. nedostatek sebedůvěry v sociálních situacích, potíže se sebezpozorováním
 - ii. neumí kreslit
- 168) Nohy
- a. velmi krátké nohy
 - i. pocit omezené pohyblivosti

Další detaily na kresbě

- 173) Oblečení
- k. zvýšený důraz na knoflíky
 - i. nevyzrálá infantilní osobnost nebo regrese
 - ii. projev stereotypie v myšlení a sklonu k mechanickému opakování
 - iii. egocentričnost, nadměrné zabývání se vlastním tělem

Záznamy z kresby:

- U kreslení se Patrik pohyboval. Na mé doprovodné otázky jen pokrčil rameny na znamení nezájmu odpovídat.

Příloha 32 - Skórující položky v kresbě postavy: Pavel

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

- 4) Nezralá, primitivní kresba
 - d. nevyzrálá, nekultivovaná, plochá osobnost
 - f. nedostatek kresebného nadání
 - g. nesouhlas s testovou situací
- 5) Chybné úkony nebo výrazné potíže při zobrazování lidské postavy
 - a. vnitřní nevyrovnanost – nepřijetí sama sebe
 - b. narušené sebevědomí
 - c. problémy v partnerských vztazích
 - d. narušení vnitřní představy o základním tělesném schématu, porucha sebepojetí, narušení ego struktury
- 14) Obrana
 - a. neochota kreslit
 - b. neochota spolupracovat
 - c. obavy z konfrontace s vlastním vědomím
- 15) Geometrizující pojetí
 - a. výtvarná stylizace, recese, provokace
 - b. projev nepřizpůsobivosti, strnulosti, neživotnosti, odlistění, asociálnost, pocitů odcizení a problémů s kontakty

Znaky v kresbě

- 16) Špatně integrované části kresby, hrubá asymetrie, výrazné disproporce
 - a. těžké organické postižení
 - b. psychotické onemocnění
 - c. nedostatečná kontrola impulzů
 - d. zhoršená schopnost vpravování se do nových situací
 - e. labilita
 - f. špatná integrace osobnosti
 - g. slabá koordinovanost
 - h. chybí sociální a osobní cílevědomost
- 29) Komentáře
 - a. odreagování rozpaků

Formální a obsahová analýza

- 34) Výraz kresby
 - c. projevy rozpaků
 - d. projevy obrany
- 35) Výsledná kresba
 - c. nejistá
 - b. infantilní
 - f. zjednodušená
 - l. bizarní
- 36) Vedení čáry
 - g. přerušovaná linie
 - i. irabilita (dráždivost, nedůtklivost)
 - ii. úzkostnost
 - iii. nejistota
 - iv. vnitřní zábrany

Velikost a umístění kresby

- 44) Posun nebo zdůraznění levé strany
 - a. symbolizuje introverzi, odtahování se od reality
- 50) Pohled zepředu
 - a. norma, běžný způsob provedení
 - b. odvaha postavit se světu čelem

Vlastní postava a protipostava

- 65) Devalvace protipostavy
 - a. projev rozpaků ve spojení s navazováním partnerských vztahů
 - b. naučená šablona, zlehčování testové situace
- 88) Protipostava je nápadně hůře zvládnutá nebo odbytá
 - a. nezáměr, odmítání nebo potlačování významu opačného pohlaví, není tvořena dostatečně konkrétní představa o opačném pohlaví (chybí přímý prožitek, hlubší osobní zkušenost), nezralost, únik před konfrontací se sexuálními rovnostmi
- 91) Vynechání paží, špatné zvládnutí rukou u protipostavy
 - a. pocit odmítání druhým pohlavím
 - b. projev přání protipostavu zneschopnit
- 95) Věk zobrazené postavy
 - c. postava mladšího věku než probanda
 - i. známka obav z dospívání
 - ii. psychosexuální nezralost, vlastní nevyzrállost, regrese
 - iii. nevyrovnanost v sexuálních vztazích
 - iv. kresba vlastních dětí
 - v. potíže s přijímáním sebe sama nebo vlastní role
- 102) Prsa
 - c. vynechaná prsa
 - i. potlačení sexuality nebo rozpaky s uznáním ženské sexuální (mateřské) role (u postav kreslených mužů)

Hlava

- 112) Primitivní zobrazení hlavy
 - a. citová nezralost, nedostatečná sebekoncepce, nepřizpůsobivost
 - b. nedostatek motivace ke kresbě
 - c. nedostatek výtvarných dovedností
- 113) Potíže se zobrazením hlavy
 - a. sociální nejistota
 - b. potíže s racionální kontrolou
 - c. nedostatek důvěry ve vlastní pudové jednání
- 114) Výraz obličeje
 - a. pozitivní usměvavý nebo neutrální výraz
 - i. norma
- 115) Vynechání celého obličeje
 - a. neochota vypovídat, případně projev nadměrné opatrnosti
 - b. uhýbavost a povrchnost v interpersonálních vztazích
 - c. nedostatečný kontakt s okolím
 - d. výtvarná stylizace
 - e. známka hostility
 - f. duševní porucha
- 116) Chybějící obličej jen u vlastní postavy
 - a. potíže se sebezpřijetím
- 134) Nos
 - a. přiměřená sebestojnost
- 141) Nápadné zvýraznění uší
 - a. přecitlivělost, vztahovačnost, ostražitost, nedůvěra až podezřívavost

- b. sluchový handicap
- 152) Nevýrazná brada (u vlastní mužské postavy)
 - a. slabost
- 153) Zdůrazněná, nekontrolovaná kresba vlasů, bujně neučesané vlasy
 - a. důraz na pudovost, primitivní smyslnost, nezřízenost, regrese, infantilní sexuální postoj
- 157) Mužské vlasy
 - c. zvýšený důraz na „divoké“ vlasy, vousy a ochlupení
 - i. útočné, agresivní tendence

Střed těla

- 162) Ramena
 - d. nesterjné velká ramena
 - i. osobnostní nevyrovnanost
- 163) Celé tělo, trup
 - d. hranatá postava
 - i. zdůraznění maskulinity

Končetiny

- 164) Paže a ruce
 - c. slabé, tenké, nevýrazné paže (např. znázorněné slabou, nejistou linkou) nebo velmi krátké paže
 - i. nedostatek ambicí, tělesná nebo psychická slabost, pocity nedostačivosti, nedostatek kontaktů
 - i. paže v pravém úhlu k tělu (upažené)
 - i. regrese, plochý emoční kontakt s okolím
- 165) Ruce (celé dlaně)
 - e. ruce kreslené jako poslední
 - i. nejistota, váhání před kontaktem s okolím
- 166) Zobrazeny samotné prsty bez dlaní
 - a. regrese, útočné tendence
 - b. neumí kreslit
- 168) Nohy
 - b. velmi krátké nohy
 - i. pocit omezené pohyblivosti
 - ii. nedostatek místa na papíře

Záznamy z kresby:

- Doprovodné komentáře k vlastní postavě: „Musím kreslit detaily obličeje? Hodně vlasů nakreslím.“
- Kreslil nejistě. Ruce u muže dokresleny až dodatečně.
- Doprovodné komentáře k protipostavě: „Tak nějaký věci k ženě, tak šaty. Je tlustá. Mohl bych jí nakreslit i nějaký ty podpatky. A řasy, když je to ta žena.“
- Mé otázky:
 - „Kolik let je postavám?“ – Pavel: „Jemu je 14 let, jí taky.“
 - „Je mezi nimi vztah?“ – „Vztah by mezi nimi mohl být, nejen příbuzenský.“
 - „Jak se cítí?“ – „Nejsou psychicky postižení, mají radost.“

Příloha 33 - Skórující položky v kresbě postavy: Matěj

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

- 14) Obrana – komentář „to nedám“
- a. neochota kreslit
 - b. neochota spolupracovat
 - c. obavy z konfrontace s vlastním vědomím

Znaky v kresbě

- 29) Komentáře
- a. odreagování rozpaků

Formální a obsahová analýza

- 34) Výraz kresby
- c. projevy rozpaků
 - d. projevy obrany
- 35) Výsledná kresba
- j. pečlivá
 - l. bizarní
- 36) Vedení čáry
- c. jemná, měkká, tenká čára
 - i. vnímavost, citlivost
 - ii. podléhání dojmům
 - iii. pasivita
 - iv. nejistota
 - v. přecitlivělost
 - g. přerušovaná linie
 - i. irabilita (dráždivost, nedůtklivost)
 - ii. úzkostnost
 - iii. nejistota
 - iv. vnitřní zábrany

Velikost a umístění kresby

- 50) Pohled zepředu
- a. norma, běžný způsob provedení
 - b. odvaha postavit se světu čelem

Vlastní postava a protipostava

- 67) Dobře zvládnuté a adekvátně rozlišené kresby obou postav
- a. přijetí a vyrovnanost se svou sexuální identitou
- 69) Potíže s kreslením ženských ňader (u mužů) – komentář: „Musí mít i ty...? Ňadra?“
- a. nízké sebevědomí
- 91) Vynechání paží, špatné zvládnutí rukou u protipostavy
- a. pocit odmítání druhým pohlavím
 - b. projev přání protipostavu zneschopnit
- 102) Prsa
- c. vynechaná prsa
 - i. potlačení sexuality nebo rozpaky s uznáním ženské sexuální (mateřské) role (u postav kreslených muži)

Hlava

- 112) Primitivní zobrazení hlavy
 - a. citová nezralost, nedostatečná sebekoncepce, nepřizpůsobivost
 - b. nedostatek motivace ke kresbě
 - c. nedostatek výtvarných dovedností
- 114) Výraz obličeje
 - a. pozitivní usměvavý nebo neutrální výraz
 - i. norma
- 120) Vyumělkovaný obličej, nepřirozená stylizace
 - a. výtvarná „exhibice“, potřeba demonstrovat se jako originální osobnost
 - b. maska
 - c. nedostatek přirozeného prožívání
 - d. známka falešného sebepojetí
- 123) Varovné výrazy obličeje
 - c. agresivita
 - d. pudovost
- 126) Přehnaný, falešný úsměv
 - a. kompenzující výraz tváře, maskování vnitřních problémů usměvavou postavou
- 132) Řasy
 - a. erotická a sexuální náročnost
- 135) Zvýšený důraz na nos
 - a. potřeba zdůrazněná maskulinity, kompenzace pocitů sexuální nedostačivosti, sexuální nesnáze, psychosexuální nezralost
 - b. homosexuální preference
 - c. schopnost sebezprosazování
- 141) Nápadné zvýraznění uší
 - a. přecitlivělost, vztahovačnost, ostražitost, nedůvěra až podezřívavost
 - b. sluchový handicap
- 143) Zdůrazněná ústa
 - a. orální orientace (snění o jídle, bulimie, sklon k alkoholismu)
 - b. primitivnost
 - c. potíže s řečí
- 147) Pootevřená ústa
 - a. ochablost a pasivita
- 148) Odchytky od normálního provedení úst
 - a. špatně kontrolovaná orální tendence a infantilní závislosti
- 150) Viditelné zuby
 - a. infantilní agresivní tendence
 - b. recese
- 152) Nevýrazná brada (u vlastní mužské postavy)
 - a. slabost
- 154) Vynechání, potlačení vlasů
 - a. sexuální potlačení, pocity (zejména sexuální) nedostačivosti
 - b. nízká tělesná vitalita
 - c. možné depresivní ladění, schizofrenie

Střed těla

- 162) Ramena
 - d. nestejně velká ramena
 - i. osobnostní nevyrovnanost

Končetiny

- 164) Paže a ruce
 - b. ochablé paže, pasivně spuštěné
 - i. nevykonná osobnost

- c. slabé, tenké, nevýrazné paže (např. znázorněné slabou, nejistou linkou) nebo velmi krátké paže
 - i. nedostatek ambicí, tělesná nebo psychická slabost, pocity nedostačivosti, nedostatek kontaktů
- f. nestejně dlouhé paže
 - i. úzkost a nejistota vztahující se k manuální aktivitě
- h. vynechání paží v kresbě opačného pohlaví
 - i. pocit odmítání druhým pohlavím, případně rodičem druhého pohlaví

168) Nohy

- d. rozhodný postoj
 - i. sebejistota, reálné vnímání skutečnosti

Další detaily na kresbě

173) Oblečení

- d. primitivní, nedostatečně znázorněný oděv (neplatí u celkově primitivních kreseb)
 - i. nedostatek zájmu o druhé lidi
- n. zdůrazněný opasek
 - i. symbol maskulinity
 - ii. zvýšená potřeba kontroly tělesných impulsů, racionalizace
- p. zdůrazněné boty
 - i. nezralost

174) Zvýšená pozornost věnovaná doplňkům

- a. nejistota v podrobení si reality, závislost, potřeba ochrany nebo bezplánovité jednání

184) Zájem o detaily na úkor pozornosti věnované celku

- a. zvýšená snáživost, pečlivost
- b. snaha zavděčit se zadavateli testu
- c. povrchní demonstrace výtvarných dovedností
- d. zakrývání rozpaků – situační snaha odložit okamžik odevzdání hotové kresby
- e. horší chápání souvislostí – pro detaily uniká celek, větší zájem o povrch než o podstatu
- f. obrana proti vnitřní nejistotě, známka zvýšení úzkostnosti – mechanické opakování úspěšně zvládnutých detailů, únik do bezpečnějšího světa předmětů
- g. potřeba dokonalosti, neschopnost odpoutat se, známka pedantství, rigidita, sklon k perfekcionismu až obsesivně kompulzivní tendence

Záznamy z kresby:

- Doprovodné komentáře: „To nedám, Musí tam být i ty? No... ňadra?“
- Obrys postavy črtá, nohy obtahuje a zdobí boty.
- Na mé otázky odpovídá: „Nevím.“

Příloha 34 - Skórující položky v kresbě postavy: Oliver

Celková úroveň provedení – hodnocení pojetí kvality kresby

- 4) Nezralá, primitivní kresba
- d. nevyzrálá, nekultivovaná, plochá osobnost
 - f. nedostatek kresebného nadání
 - g. nesouhlas s testovou situací

Znaky v kresbě

- 18) Zjevně narušená symetrie
- a. pocity nejistoty
 - b. nevyrovnané sebepojetí, rozpaky z vlastního těla
 - c. projev nedbalosti
 - d. špatná sebekontrola
- 26) Nápadné nesrovnalosti ve velikosti jednotlivých částí
- a. kompenzační přeceňování
 - b. potlačování
- 27) Opomenutí, vynechání nebo maskování podstatných jednotlivostí - ruce
- a. neschopnost přijmout, řídit dané funkce, zdroj neuvědomělého vnitřního konfliktu vztahující se k funkci dané části těla nebo jejímu symbolickému významu
 - b. akutní konfliktní situace
 - c. instabilita
 - d. vynechání „trapných“ detailů, recese, provokace
- 28) Překreslování, gumování a opravování - ruce
- a. projev nejistoty
 - b. neuspokojení pudových nároků
 - c. nespokojenost s danou částí těla
 - d. strach z dané funkce
 - e. perfekcionista usilování o zlepšení až neuróza (např. obsese)

Formální a obsahová analýza

- 34) Výraz kresby
- b. vstřícnost
- 35) Výsledná kresba
- b. infantilní
- 36) Vedení čáry
- h. vícenásobné chybné tahy
 - i. překotnost, impulsivnost, zmatenost až manické stavy
 - ii. neumí kreslit
 - i. časté opravování, gumování nebo opakované obtahování
 - i. nejistota, nejisté sebevědomí nebo úzkostnost
 - n. zvláštní zacházení s obrysovou linií – u opačného pohlaví
 - i. potíže s hranicemi já, vnitřní nejistota

Velikost a umístění kresby

- 44) Posun nebo zdůraznění levé strany
- a. symbolizuje introverzi, odtahování se od reality
- 47) Posun dolu
- a. skepticismus, regrese, snížené sebevědomí, nejistota (hledání pevného bodu), nezralá osobnost
 - b. jiný varovný význam
- 50) Pohled zepředu
- a. norma, běžný způsob provedení
 - b. odvaha postavit se světu čelem

Vlastní postava a protipostava

- 71) Nedostatečně vyjádřený rozdíl pohlaví
 - a. osobnostní nevyzrálост, regrese, sexuální útlum, potlačení, případně nepřijímání vlastní sexuální úlohy, nebo strach z ní
 - b. nedozrání k hlubšímu pochopení rozdílů mezi pohlavími (u dospívajících)
- 76) Problematické znázornění protipostavy – protipostava bez typických pohlavních znaků
 - a. potíže s přijetím druhého pohlaví, zejména jeho sexuální role, nesmělost, psychosexuální nezralost, problémy při navazování kontaktu s opačným pohlavím
- 81) Zvětšená hlava
 - a. symbol dominance
- 84) Protipostava větší
 - a. závislost na druhém pohlaví, menší sebevědomí, pasivita při navazování vztahů
 - b. nevyzrálост
- 91) Vynechání paží, špatné zvládnutí rukou u protipostavy
 - a. pocit odmítání druhým pohlavím
 - b. projev přání protipostavu zneschopnit
- 95) Věk zobrazené postavy
 - a. postava srovnatelného věku jako proband
 - i. norma
- 96) Rozdíly ve věku mezi oběma nakreslenými postavami – komentář, že jsou to partneři, 20 a 30 let
 - a. nezralost jednoho z partnerů
 - b. závislost mladší postavy na starší
 - c. roli partnera nahrazuje vlastní rodič nebo dítě
 - d. potřeba devalvace partnera
 - e. nepřipravenost navázat vztah
- 102) Prsa
 - c. vynechaná prsa
 - i. potlačení sexuality nebo rozpaky s uznáním ženské sexuální (mateřské) role (u postav kreslených muži)

Hlava

- 110) Příliš velká hlava
 - a. domýšlivost až narcismus
 - b. vysoké intelektuální aspirace, překompenzování (racionalizace)
 - c. únik do fantazie
 - d. nespokojenost s vlastním tělem
 - e. typický znak dětské kresby, u dospělých nevyzrálост
 - f. regrese, mentální defekt, paranoia
- 112) Primitivní zobrazení hlavy
 - a. citová nezralost, nedostatečná sebekoncepce, nepřizpůsobivost
 - b. nedostatek motivace ke kresbě
 - c. nedostatek výtvarných dovedností
- 114) Výraz obličeje
 - a. pozitivní usměvavý nebo neutrální výraz
 - i. norma
- 132) Řasy
 - b. nedostatečná maskulinita, nebo homosexuální tendence
- 135) Zvýšený důraz na nos
 - a. potřeba zdůraznění maskulinity, kompenzace pocitů sexuální nedostatečnosti, sexuální nesnáze, psychosexuální nezralost
 - b. homosexuální preference, nejistota
- 140) Přiměřené a spíše nenápadné zobrazení uší
 - a. přiměřená sebedůvěra
- 146) Široký úsměv znázorněný obloučkem prohnuté linky
 - a. jednoduché, nic neříkající schéma
 - b. regrese, infantilita

c. nucená, nepřirozená srdečnost

Střed těla

162) Ramena

- d. nestejně velká ramena
 - i. osobnostní nevyrovnanost

163) Celé tělo, trup

- c. zmatený, zdvojený, často opravovaný obrys těla u vlastní postavy, případně nápadně tenký trup
 - i. nespokojenost s vlastním tělem, zvýšené zabývání se vlastní postavou

Končetiny

164) Paže a ruce

- f. nestejně dlouhé paže
 - i. úzkost a nejistota vztahující se k manuální aktivitě
- g. vynechání paží (nebo rukou)
 - i. silné tendence ke stažení se, porucha aktivity, pasivita, nevykonnost, pocity viny, bezmoci, deprese, neschopnost připoutat se něčemu nebo k někomu

165) Ruce (celé dlaně)

- d. ruce skryté za zády
 - i. sklon k unikání, snaha udržet si odstup, možné pocity viny
 - ii. neumí kreslit

167) Začerněné dlaně, ruce v rukavicích nebo mimořádně nápadná a neobvyklá deformace rukou, nebo schované (maskované) dlaně v kapsách, za zády

- a. symbolický projev potíží s kontakty nebo pocitů viny
- b. recese, provokace

168) Nohy

- b. velmi krátké nohy
 - i. pocit omezené pohyblivosti
 - ii. nedostatek místa na papíře

169) Chodidla

- c. drobná chodidla – u vlastní postavy
 - i. nejistota, pocit omezení, závislost

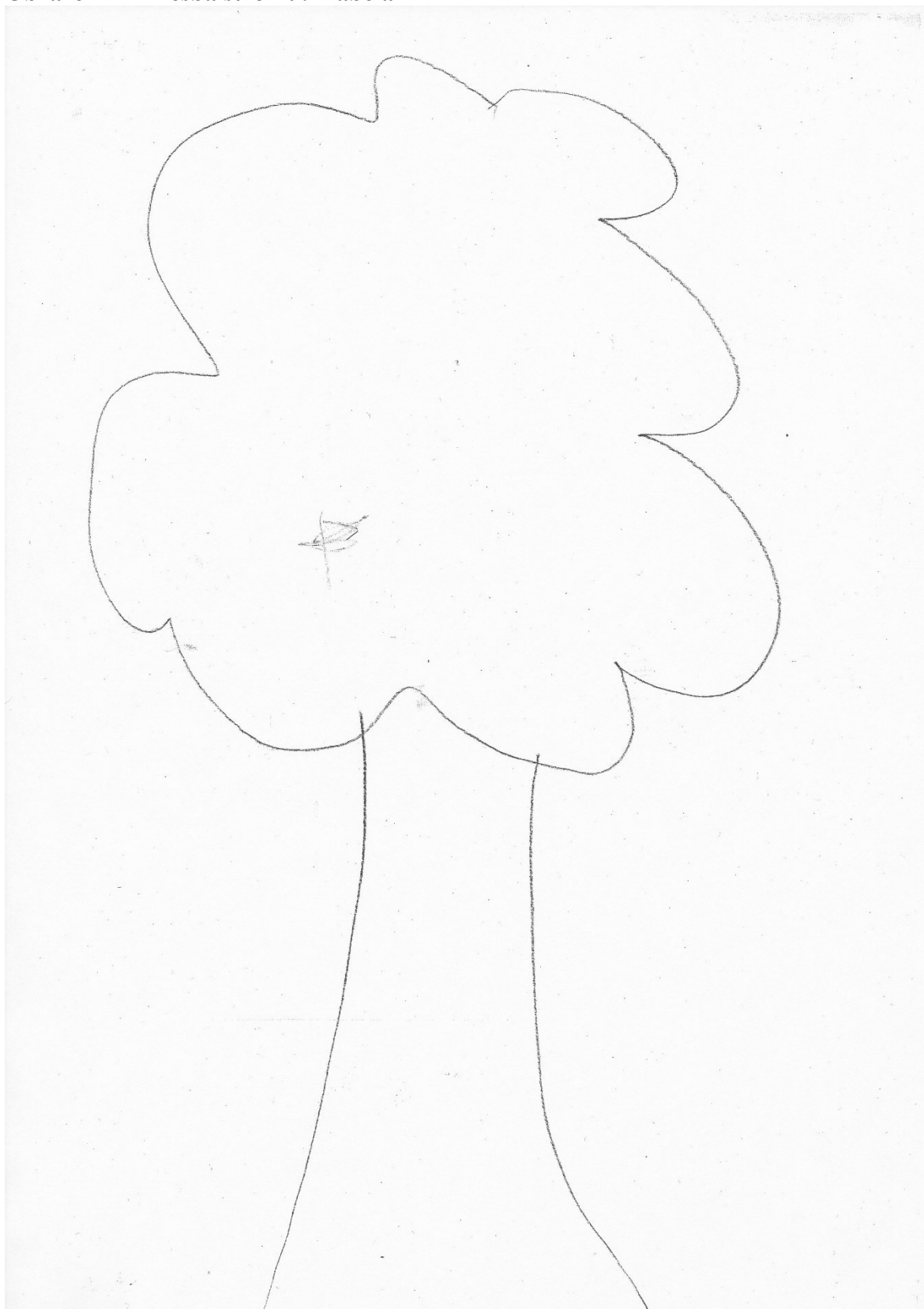
Záznamy z kresby:

- Mé otázky:
 - „Kolik je postavám let?“ – Oliver: „Jemu je 20, jí je tak 30.“
 - „Je mezi nimi vztah?“ – „Jsou to partneři.“
 - „Jak se cítí?“ – „Jsou spokojení.“

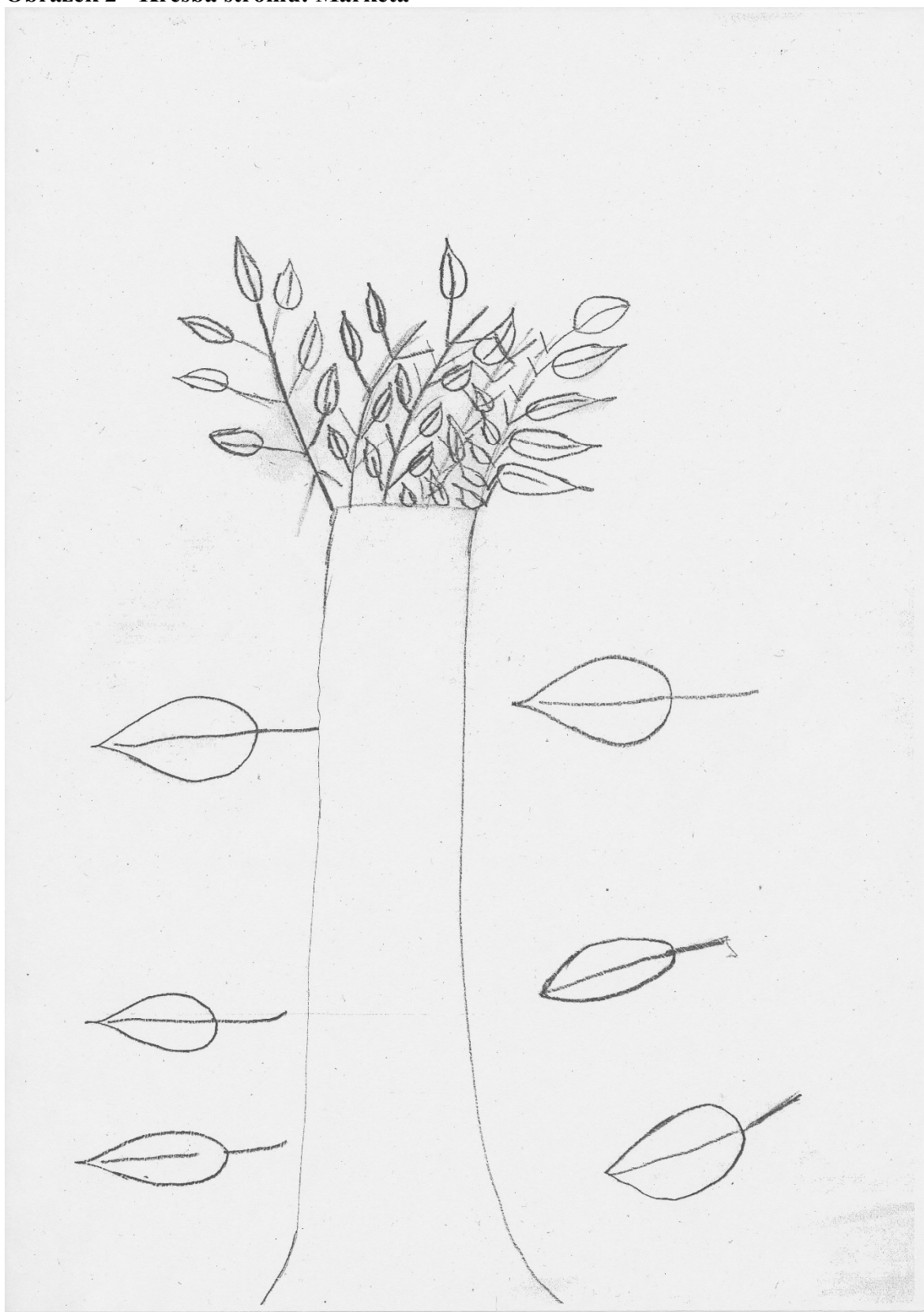
8 Seznam obrázků

- Obrázek 1 - Kresba stromu: Izabela
- Obrázek 2 - Kresba stromu: Markéta
- Obrázek 3 - Kresba stromu: Nikola
- Obrázek 4 - Kresba stromu: Lucka
- Obrázek 5 - Kresba stromu: Vanesa
- Obrázek 6 - Kresba stromu: Monika
- Obrázek 7 - Kresba stromu: Natálka
- Obrázek 8 - Kresba stromu: Jitka
- Obrázek 9 - Kresba stromu: Lukáš
- Obrázek 10 - Kresba stromu: Martin
- Obrázek 11 - Kresba stromu: Jakub
- Obrázek 12 - Kresba stromu: Patrik
- Obrázek 13 - Kresba stromu: Pavel
- Obrázek 14 - Kresba stromu: Matěj
- Obrázek 15 - Kresba stromu: Oliver
- Obrázek 16 - Kresba postavy: Izabela
- Obrázek 17 - Kresba postavy: Markéta
- Obrázek 18 - Kresba postavy: Nikola
- Obrázek 19 - Kresba postavy: Lucka
- Obrázek 20 - Kresba postavy: Vanesa
- Obrázek 21 - Kresba postavy: Monika
- Obrázek 22 - Kresba postavy: Natálka
- Obrázek 23 - Kresba postavy: Jitka
- Obrázek 24 - Kresba postavy: Lukáš
- Obrázek 25 - Kresba postavy: Martin
- Obrázek 26 - Kresba postavy: Jakub
- Obrázek 27 - Kresba postavy: Patrik
- Obrázek 28 - Kresba postavy: Pavel
- Obrázek 29 - Kresba postavy: Matěj
- Obrázek 30 - Kresba postavy: Oliver

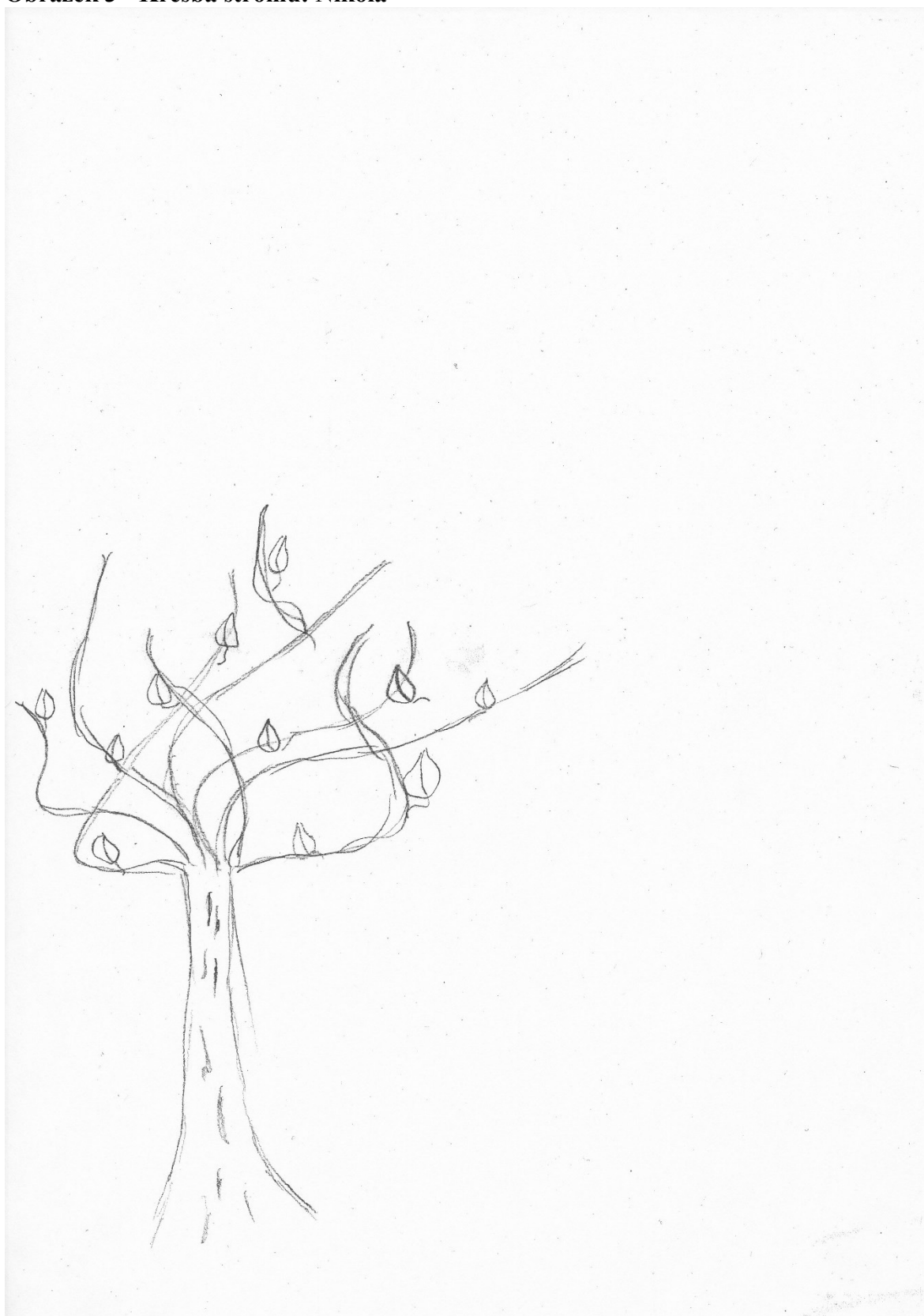
Obrázek 1 - Kresba stromu: Izabela

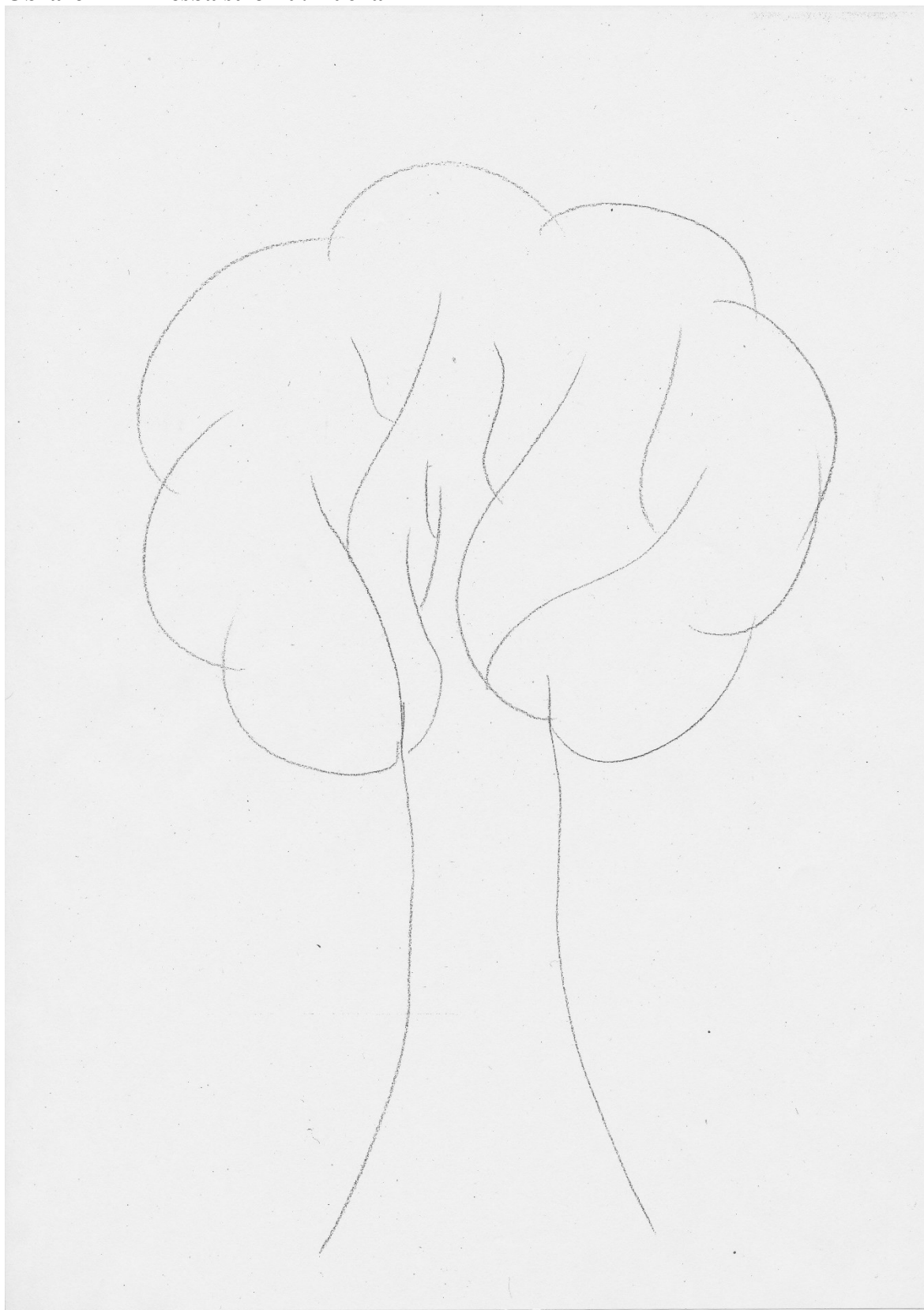
Obrázek 2 - Kresba stromu: Markéta

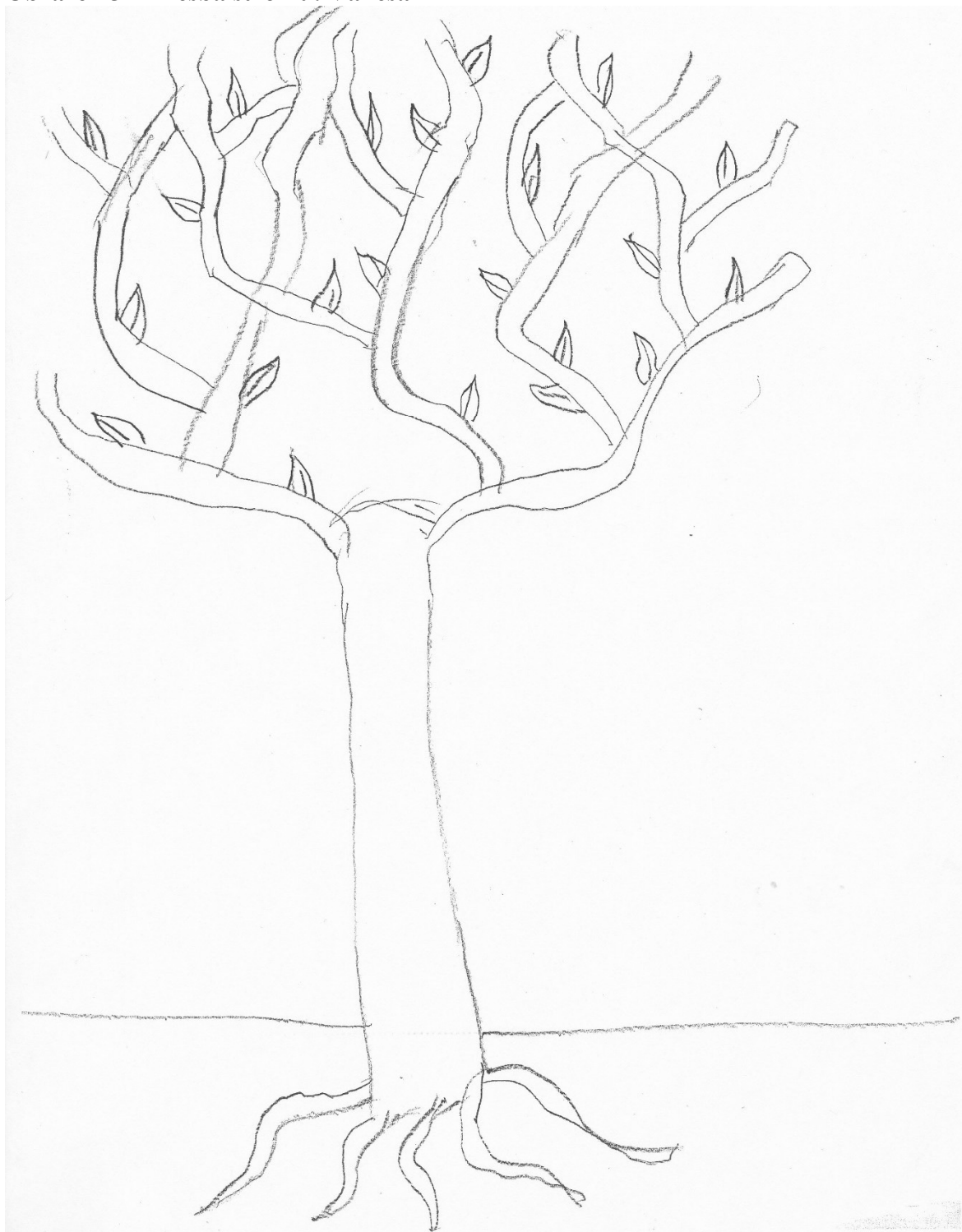
Obrázek 3 - Kresba stromu: Nikola

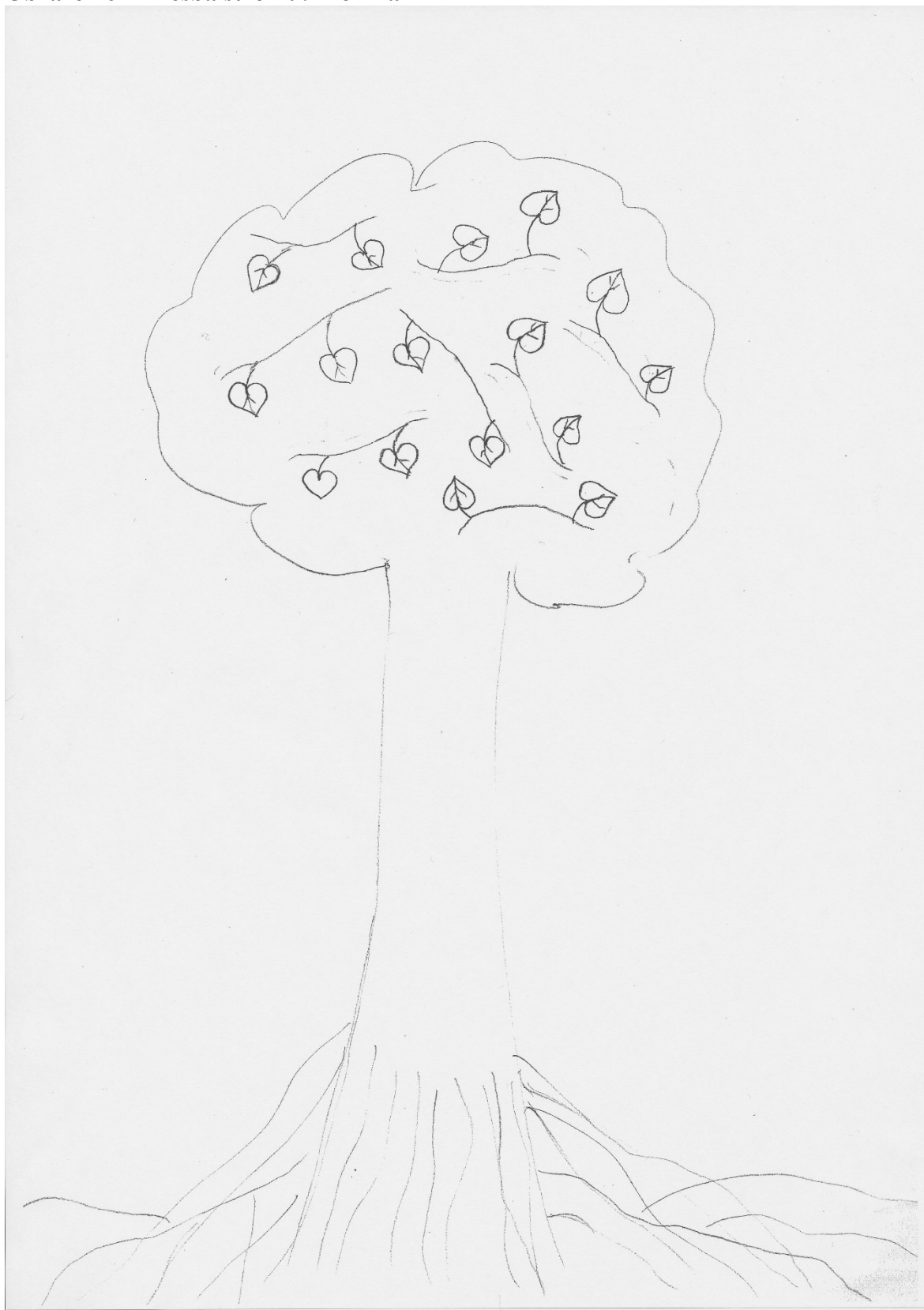
Obrázek 4 - Kresba stromu: Lucka

Obrázek 5 - Kresba stromu: Vanesa

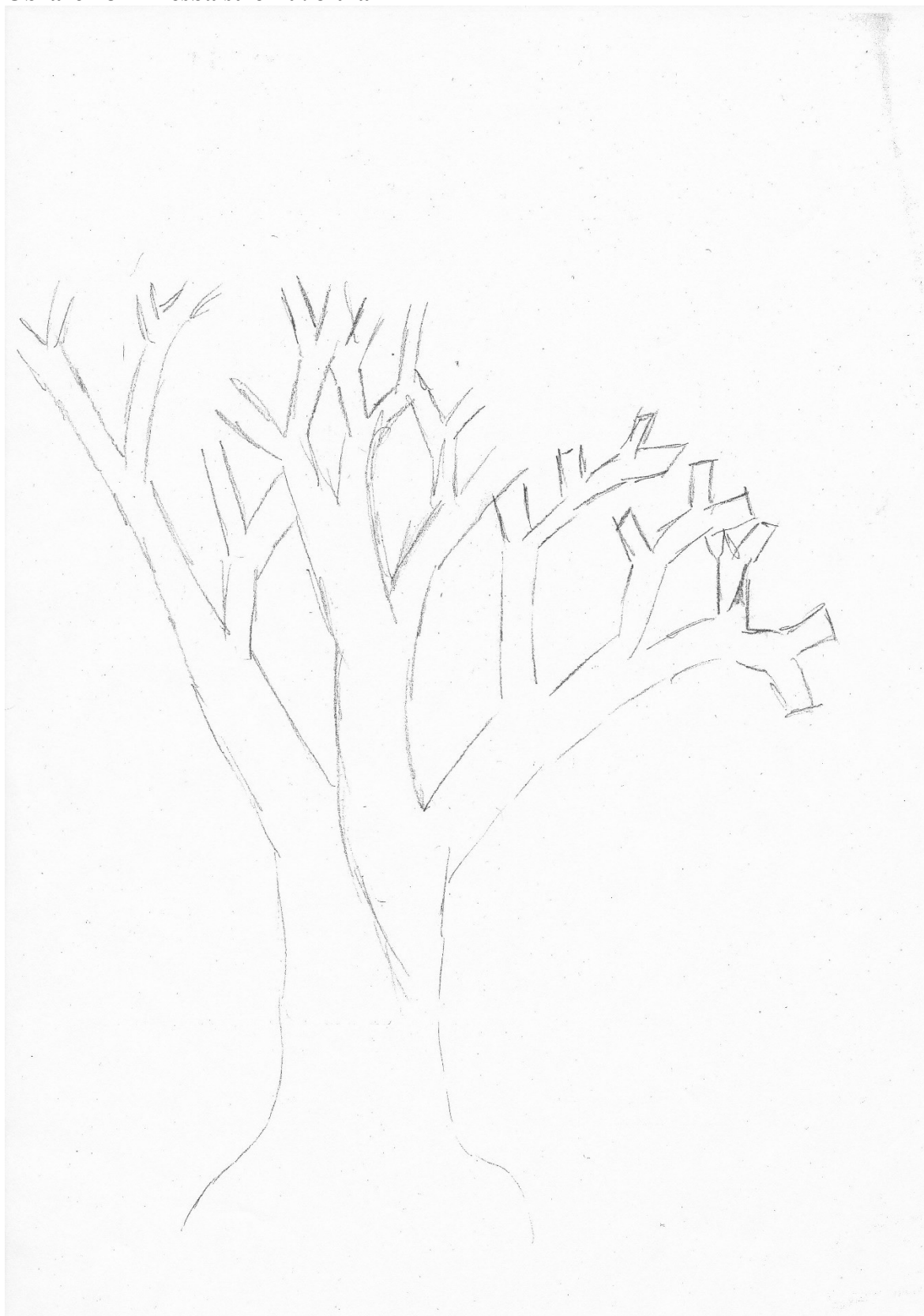
Obrázek 6 - Kresba stromu: Monika

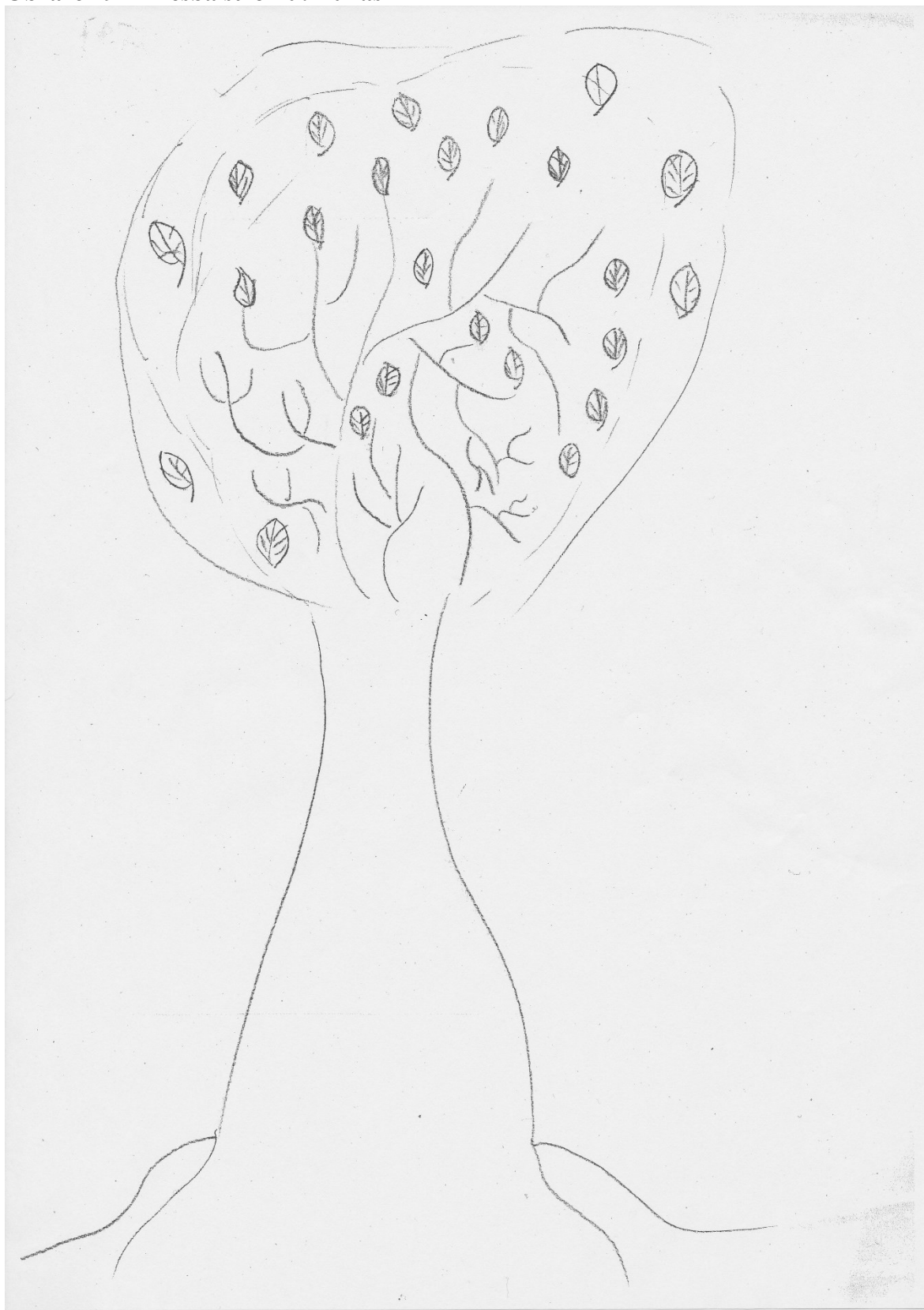
Obrázek 7 - Kresba stromu: Natálka

Obrázek 8 - Kresba stromu: Jitka

Obrázek 9 - Kresba stromu: Lukáš

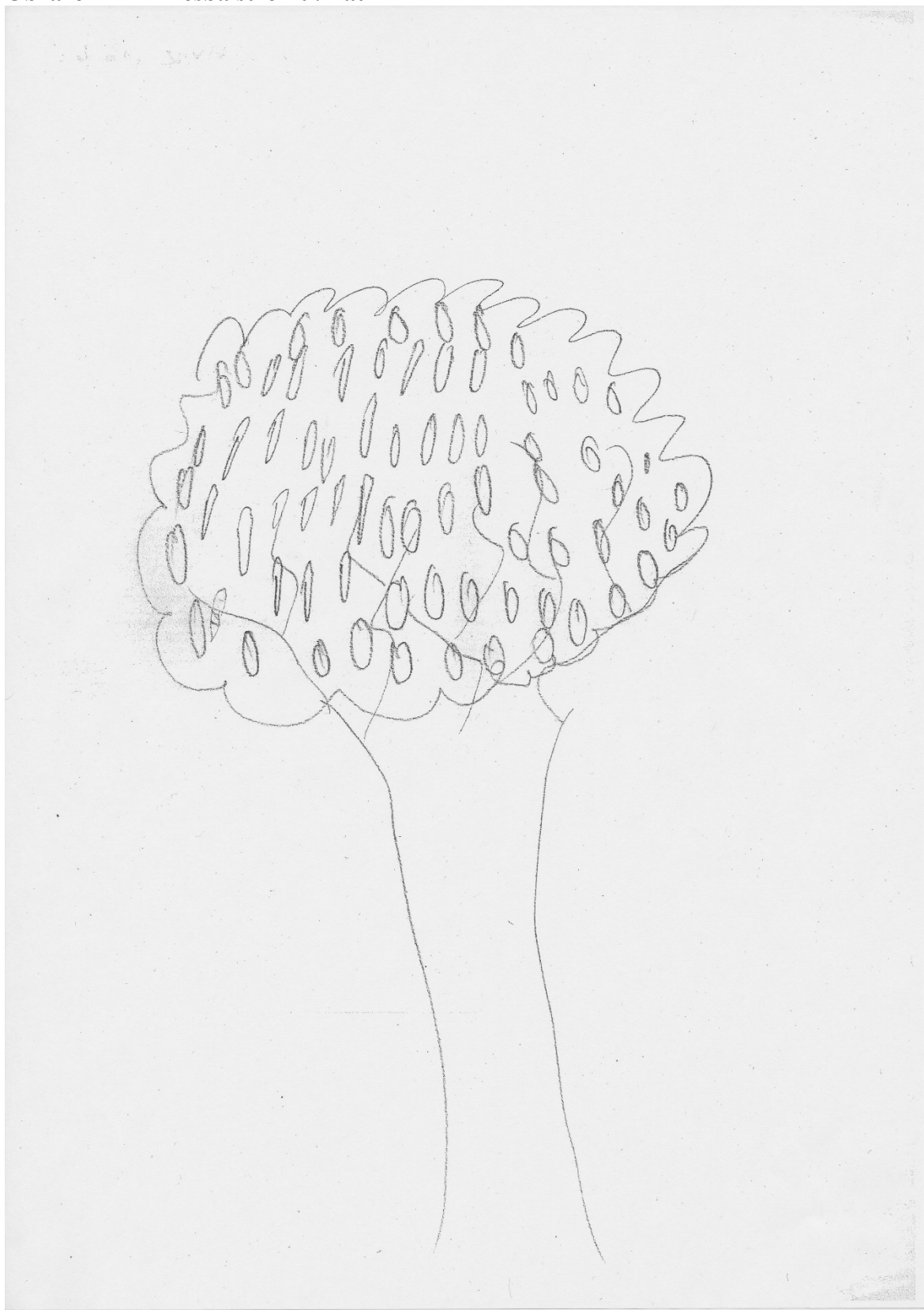
Obrázek 10 - Kresba stromu: Martin

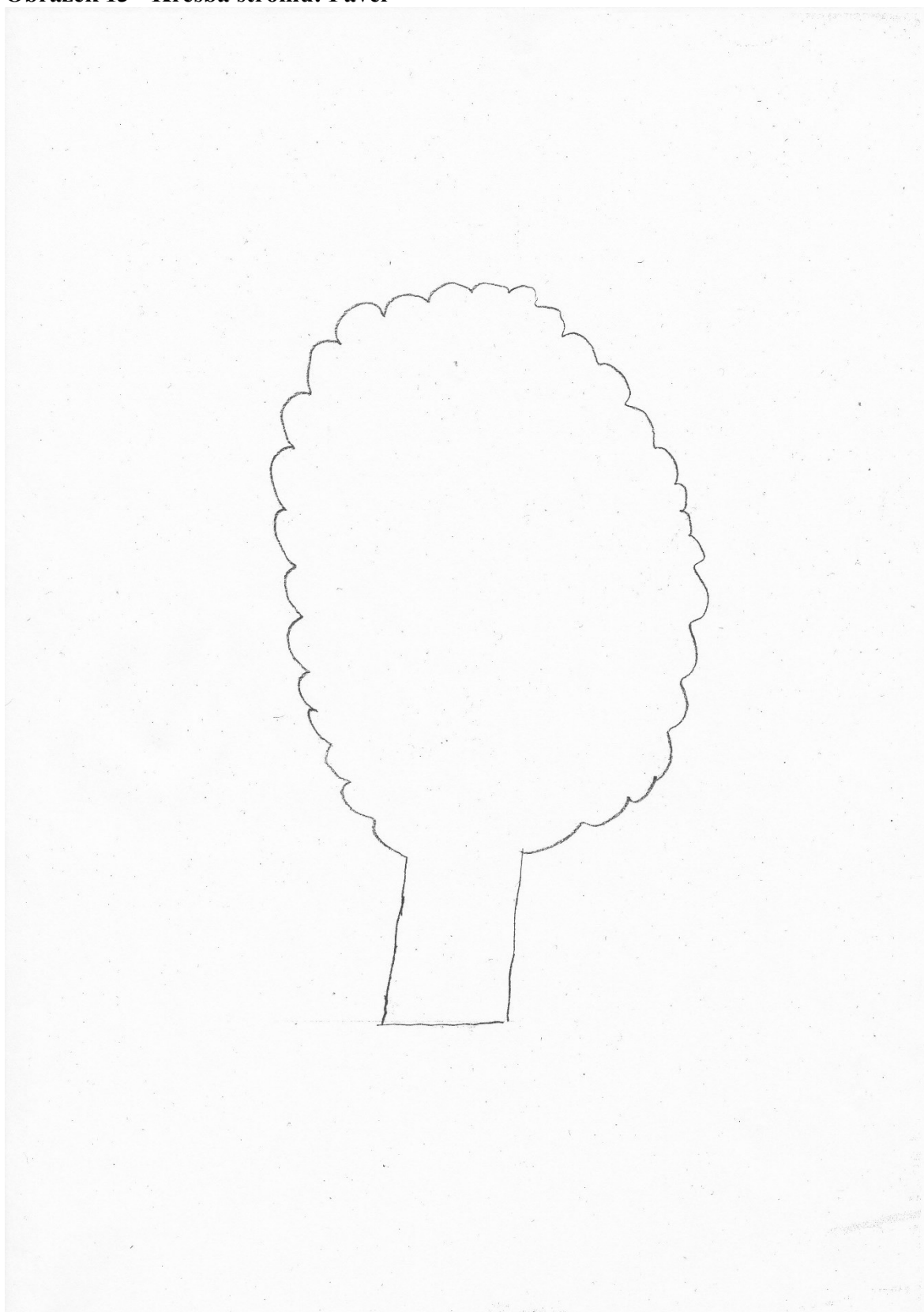
Obrázek 11 - Kresba stromu: Jakub

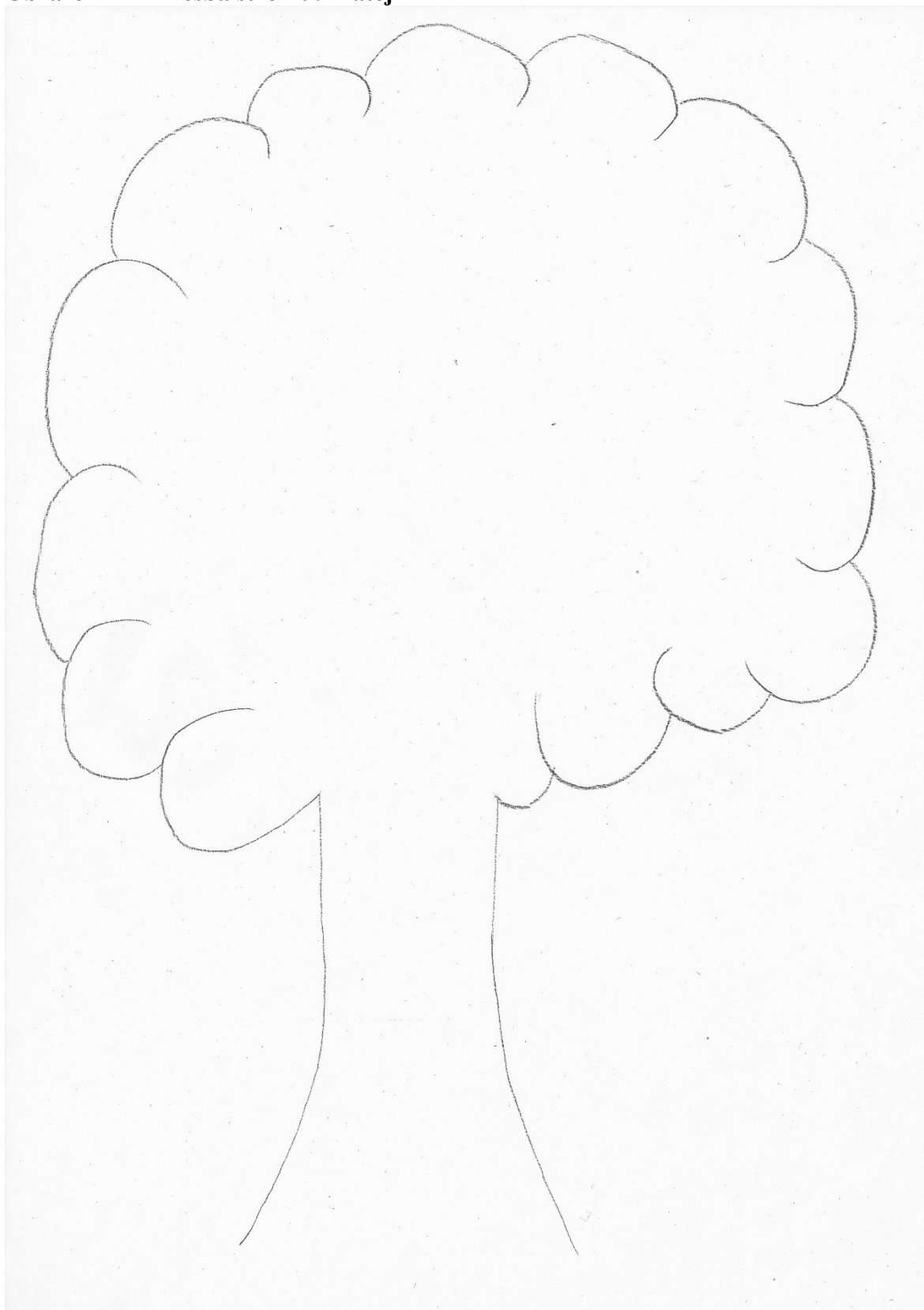
Obrázek 12 - Kresba stromu: Patrik

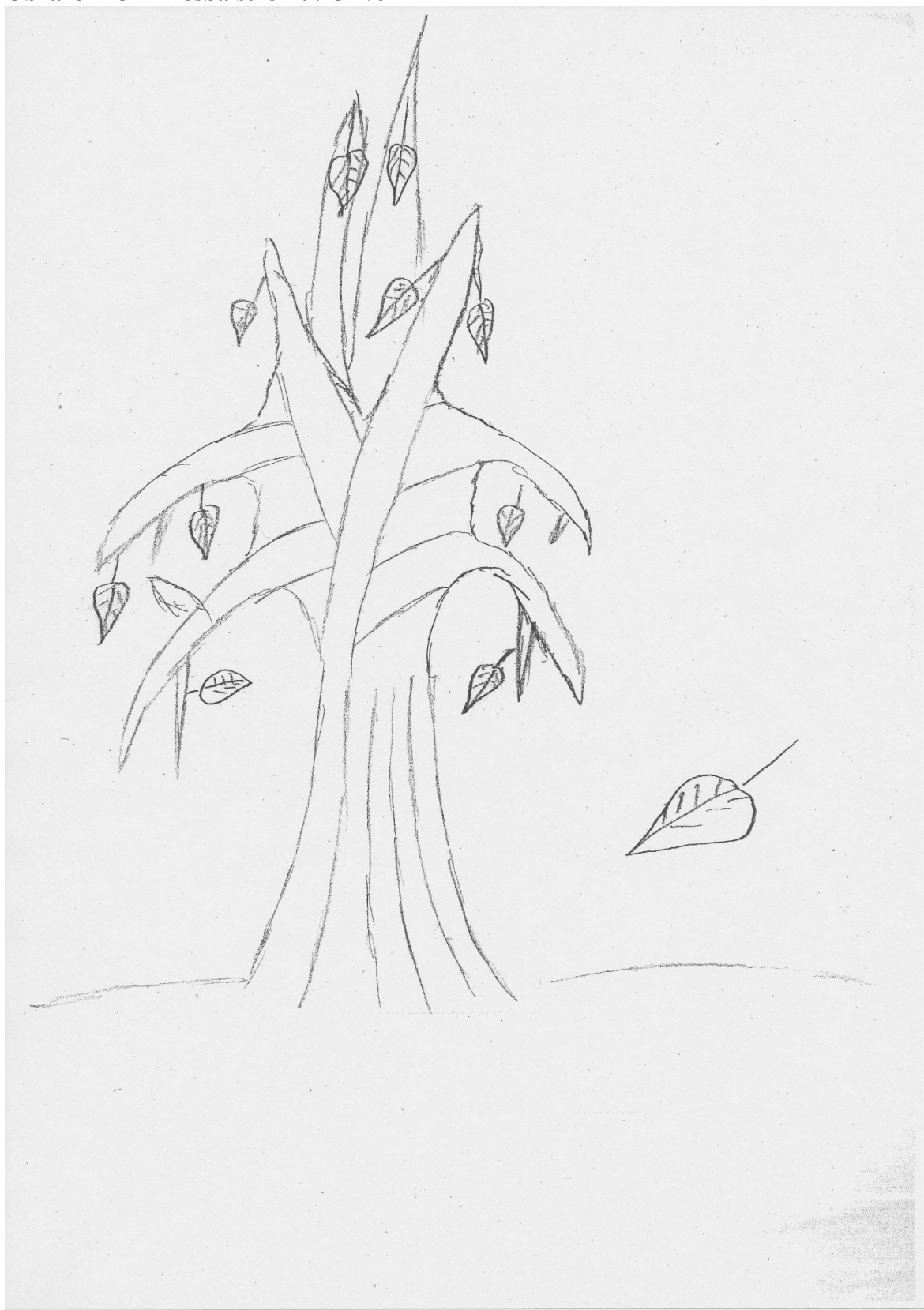
Obrázek 13 - Kresba stromu: Pavel

Obrázek 14 - Kresba stromu: Matěj

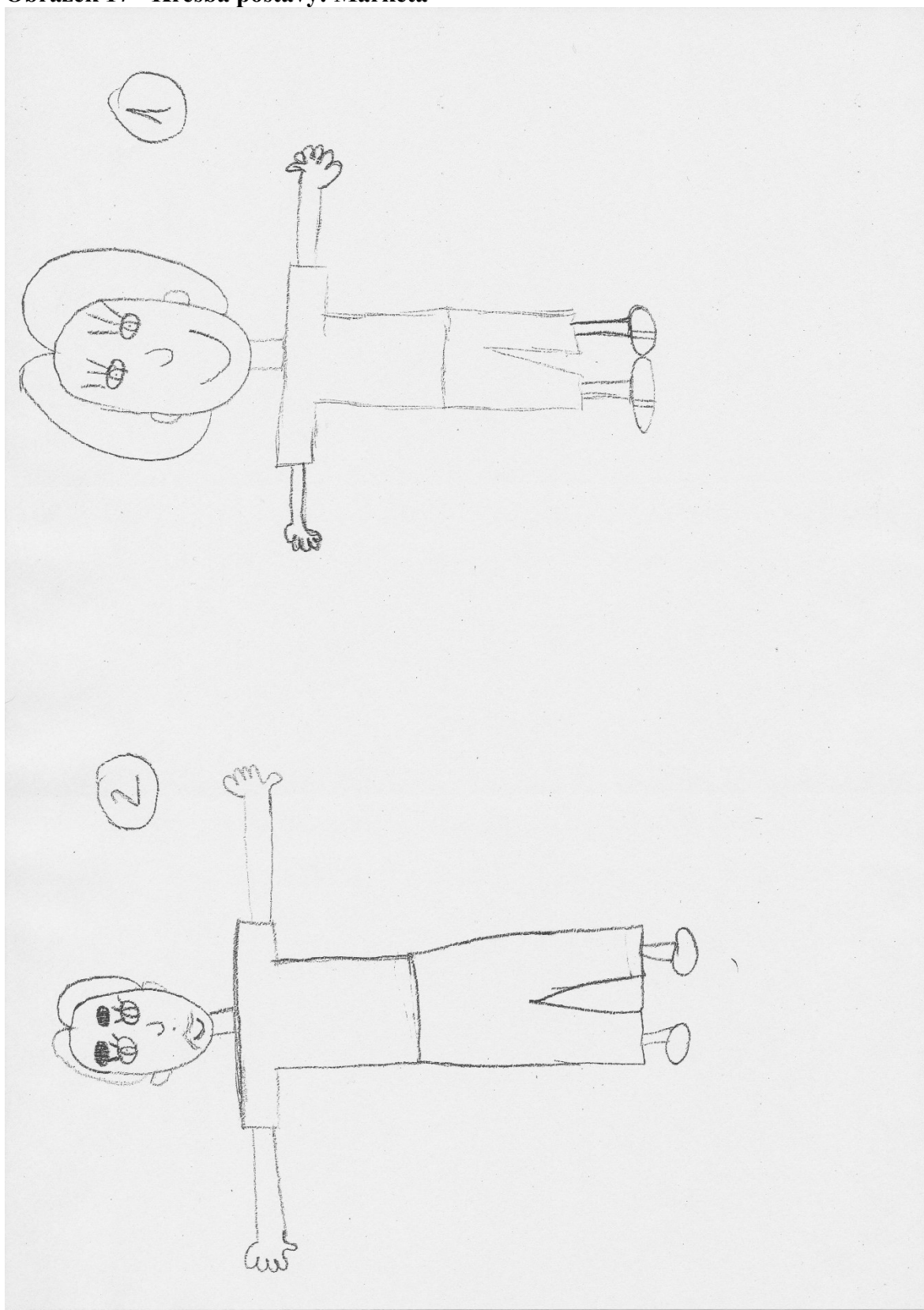
Obrázek 15 - Kresba stromu: Oliver

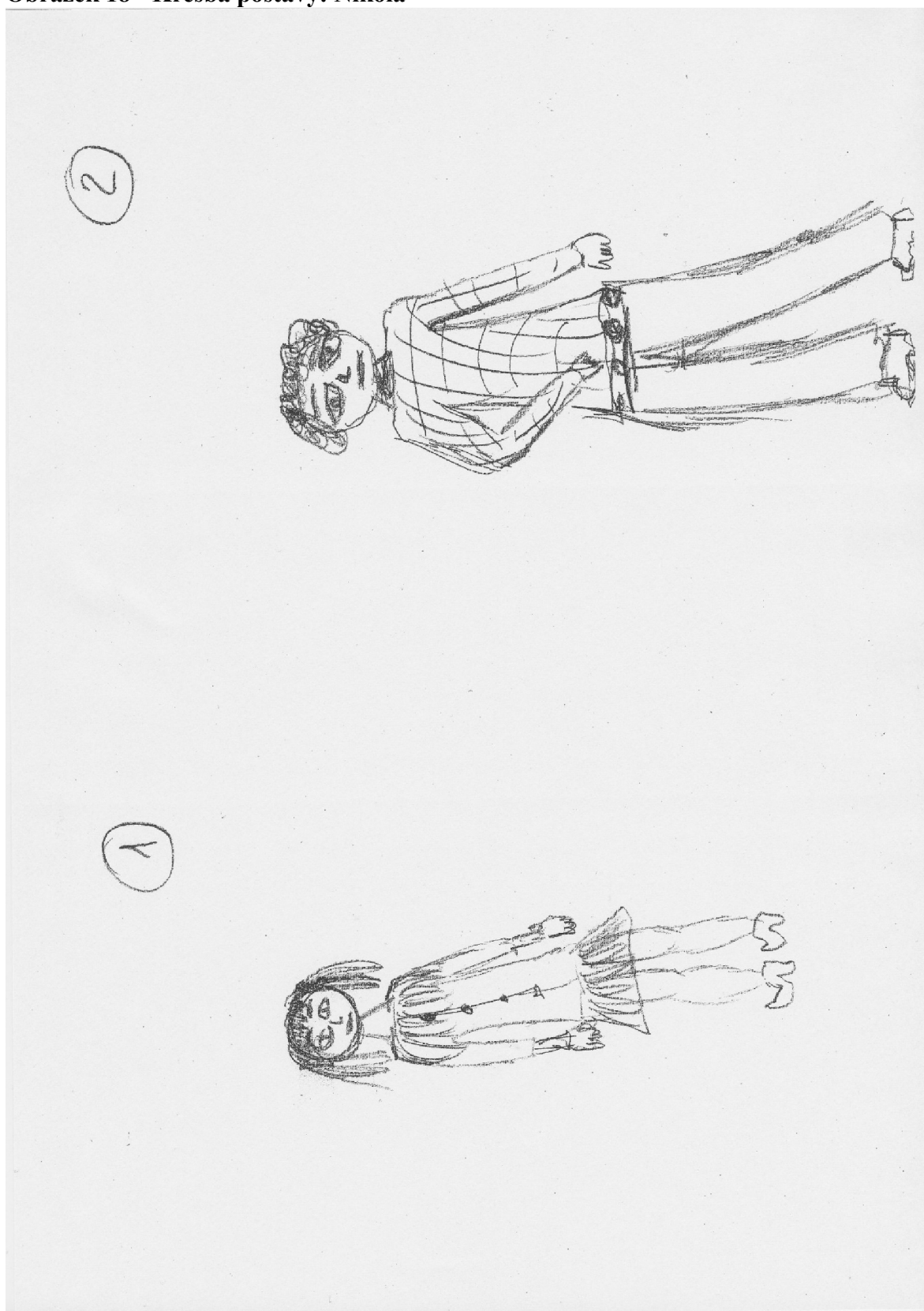
Obrázek 16 - Kresba postavy: Izabela

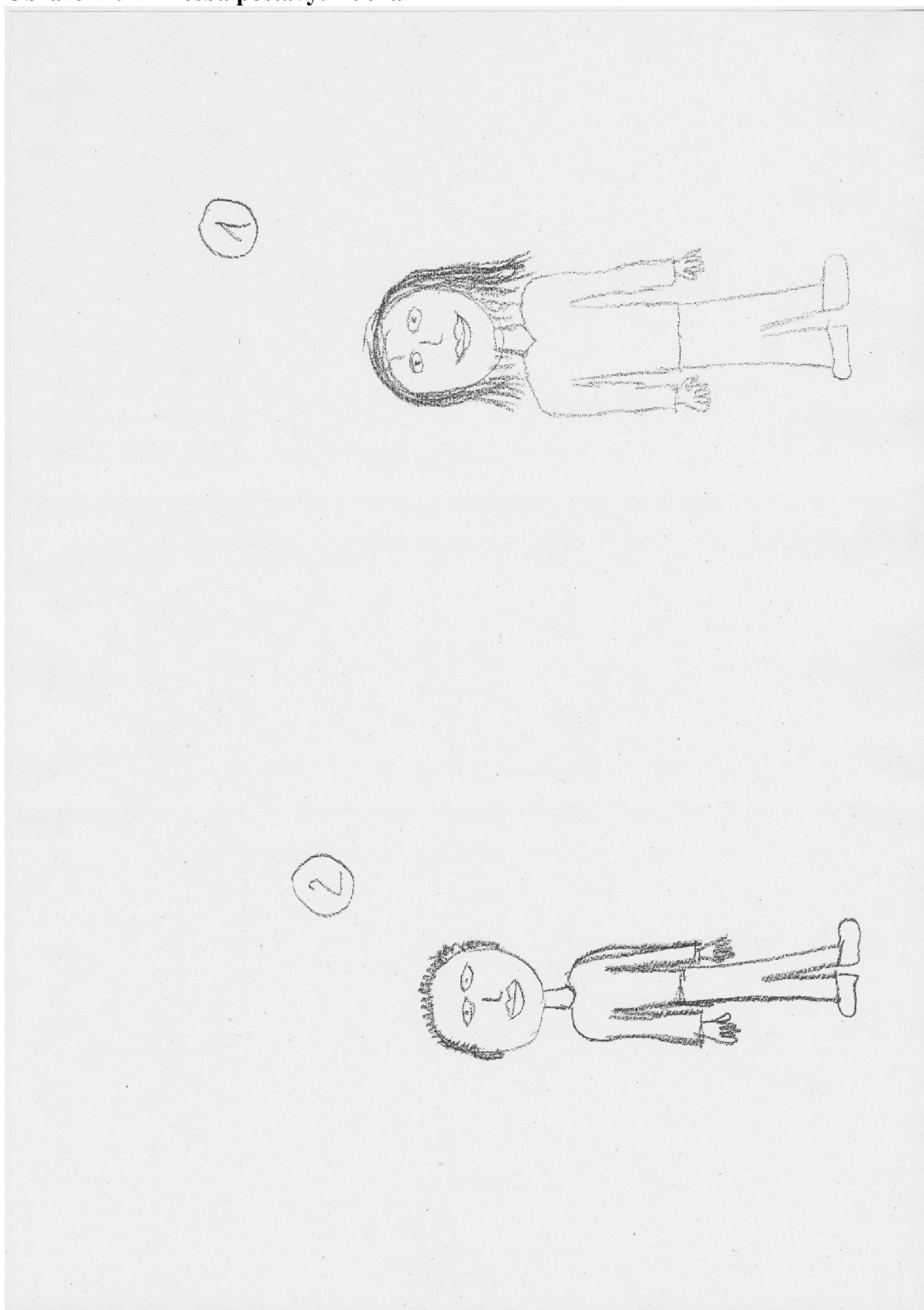
Obrázek 17 - Kresba postavy: Markéta

Obrázek 18 - Kresba postavy: Nikola

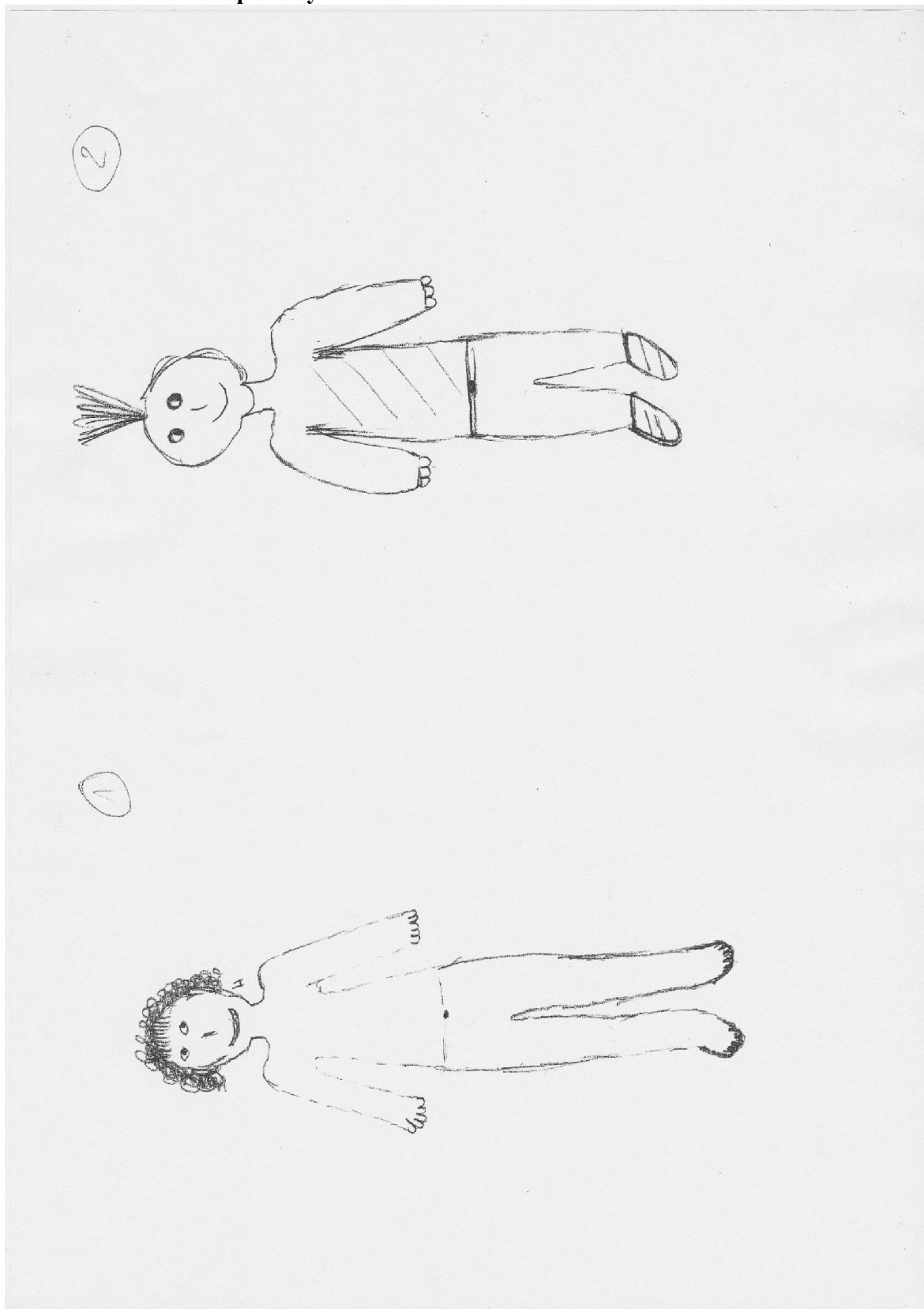
Obrázek 19 - Kresba postavy: Lucka

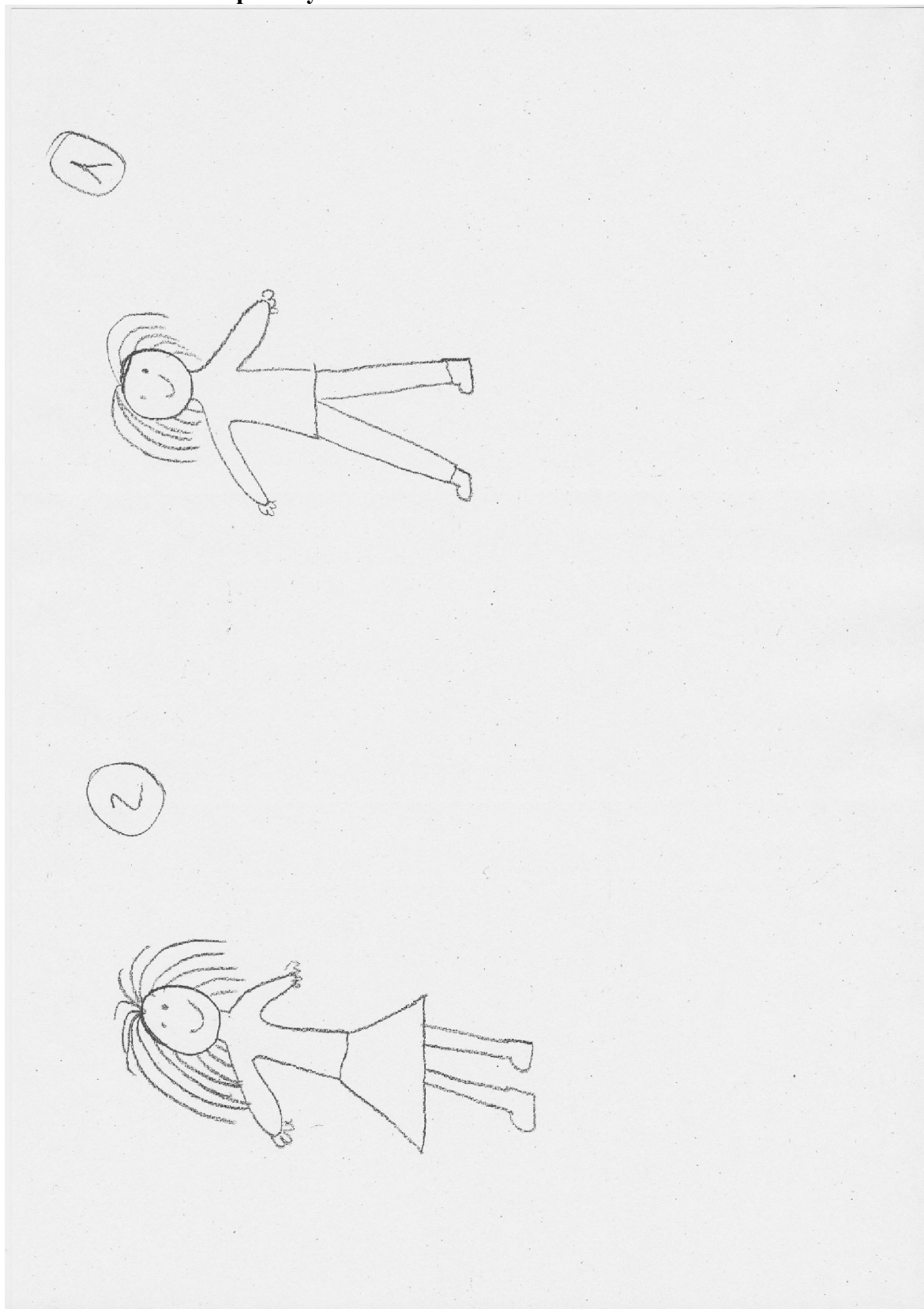
Obrázek 20 - Kresba postavy: Vanesa

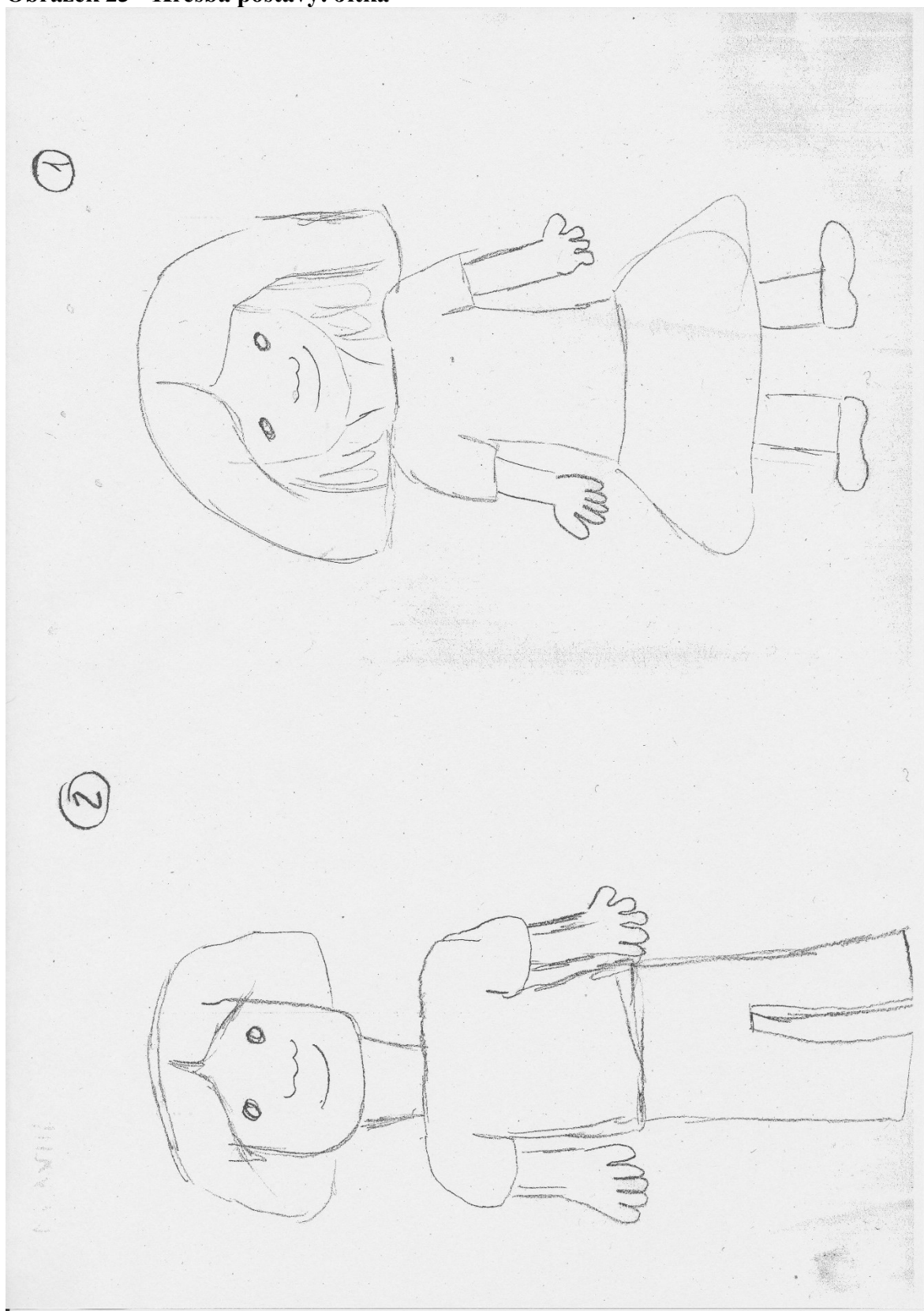
Obrázek 21 - Kresba postavy: Monika

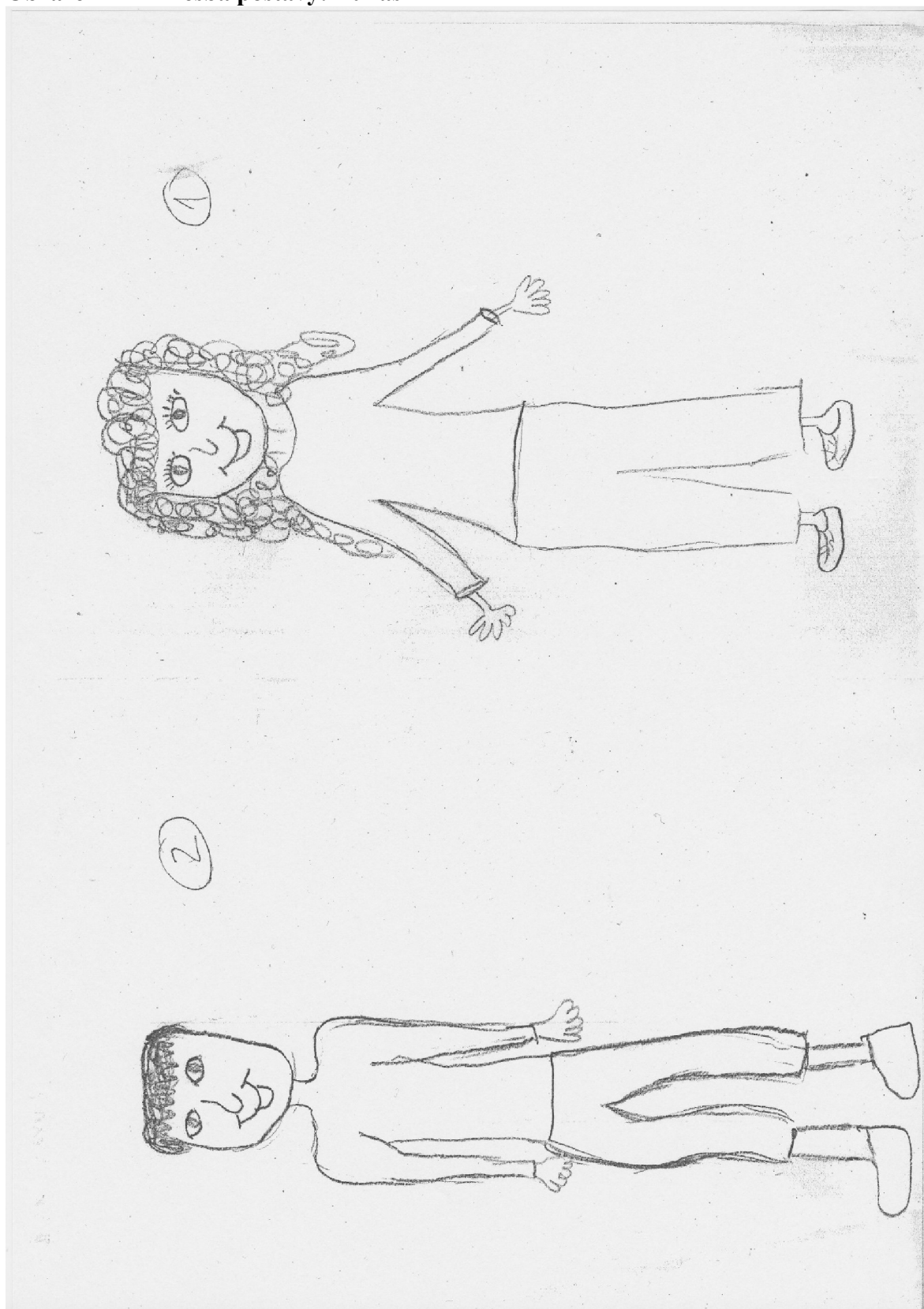
Obrázek 22 - Kresba postavy: Natálka

Obrázek 23 - Kresba postavy: Jitka

Obrázek 24 - Kresba postavy: Lukáš

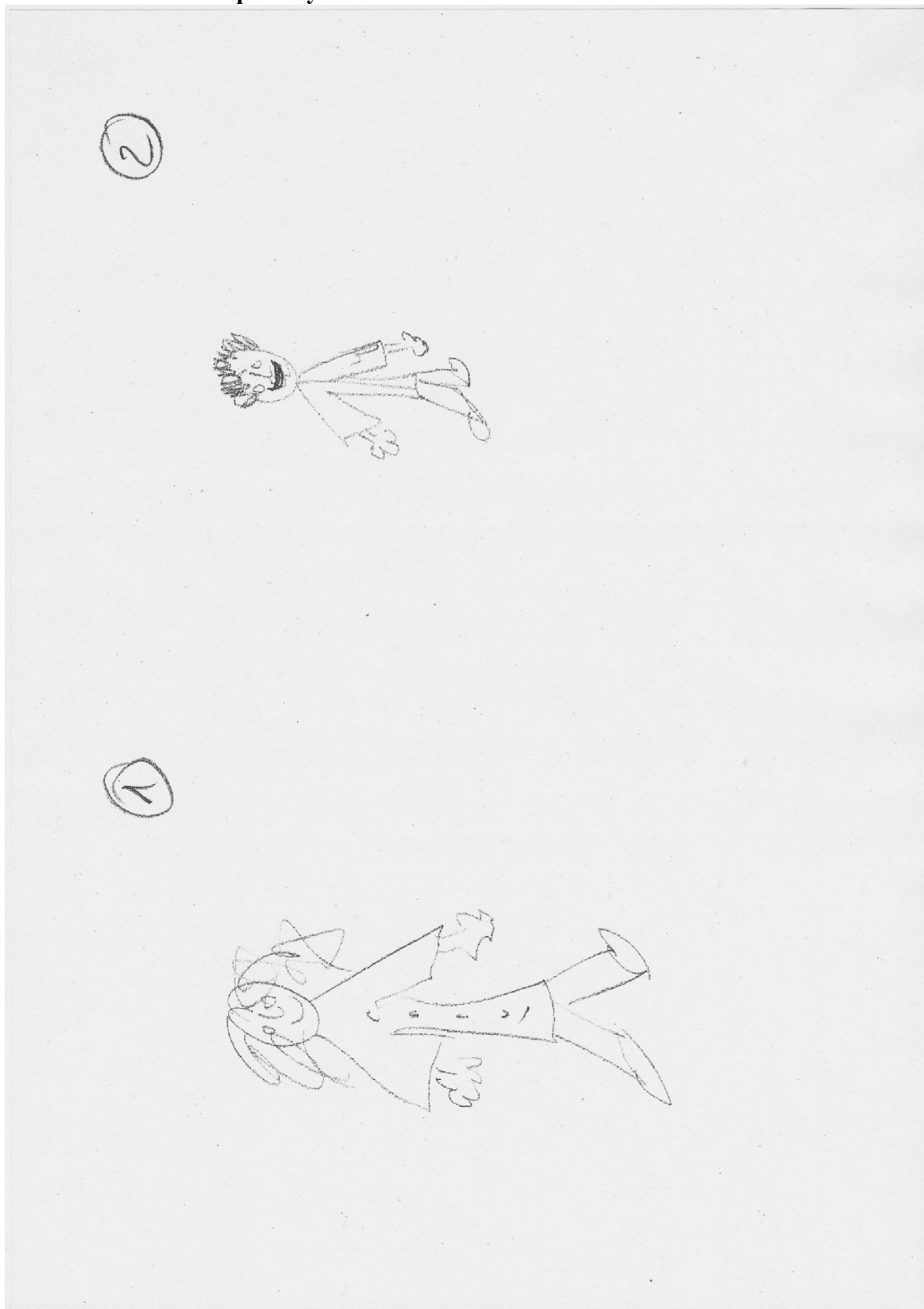
Obrázek 25 - Kresba postavy: Martin

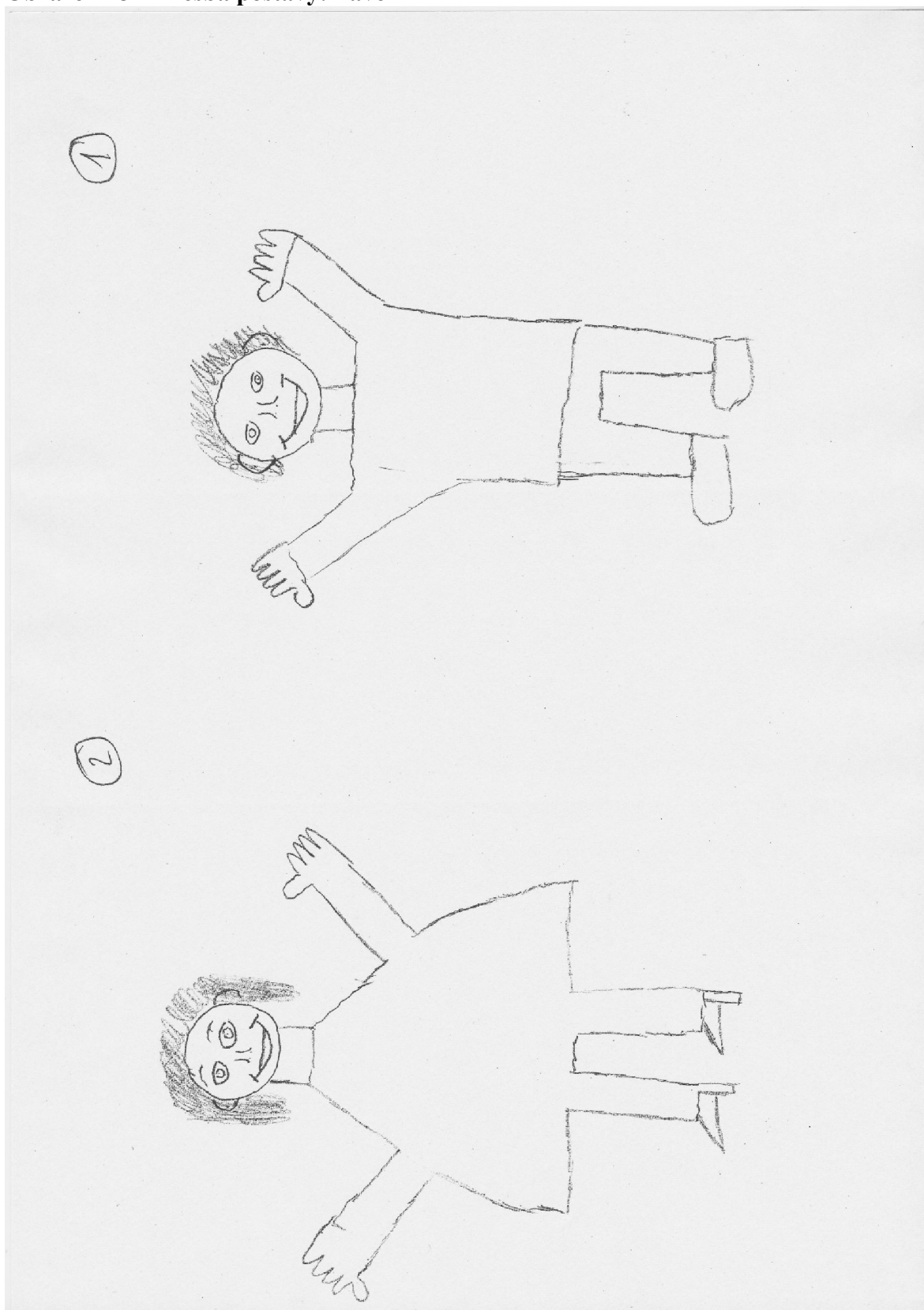
Obrázek 26 - Kresba postavy: Jakub

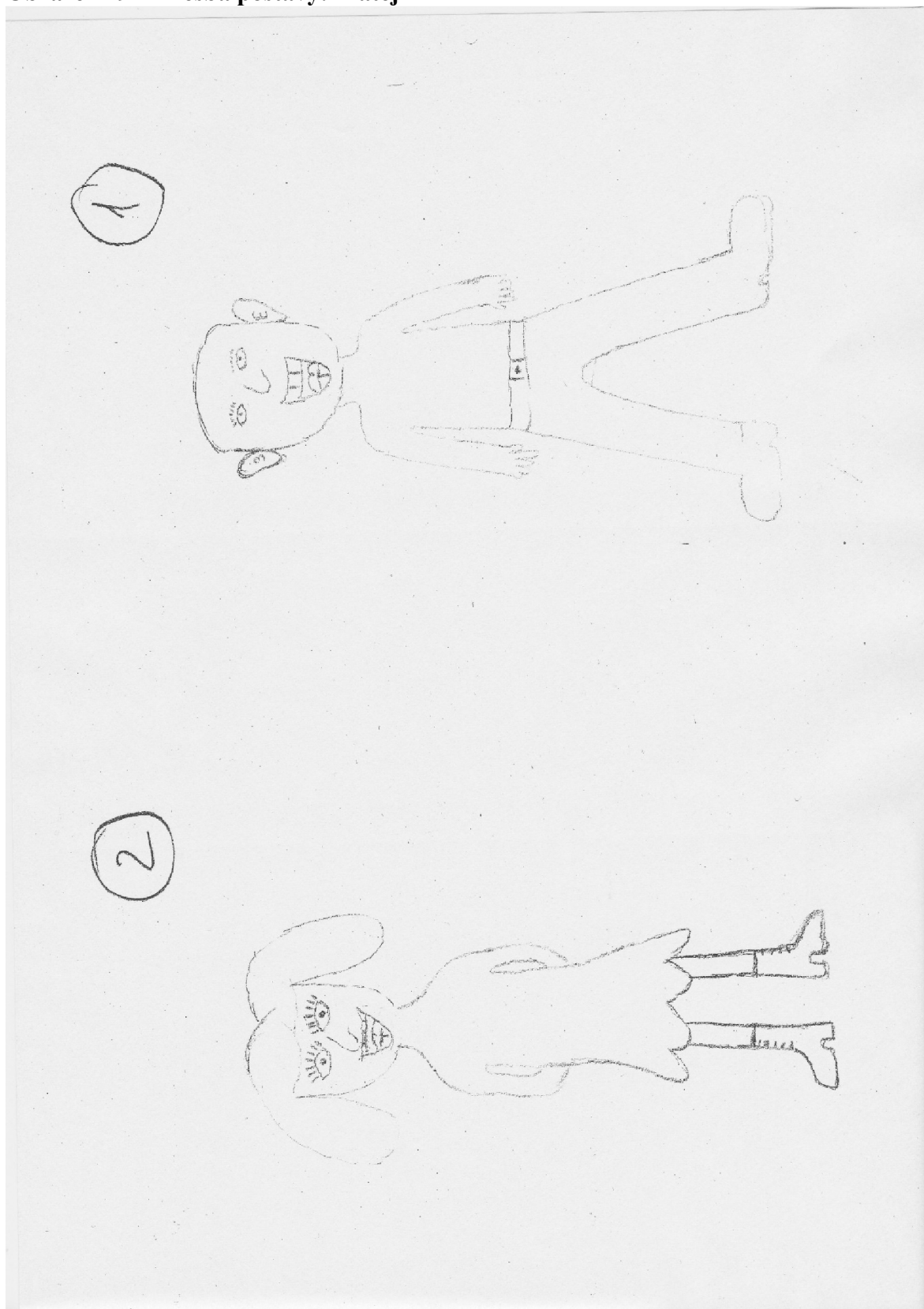
Obrázek 27 - Kresba postavy: Patrik

Obrázek 28 - Kresba postavy: Pavel

Obrázek 29 - Kresba postavy: Matěj

Obrázek 30 - Kresba postavy: Oliver

